

KALENDAR

NAJSZVETESEGA SZRCA JEZUSOVOGA

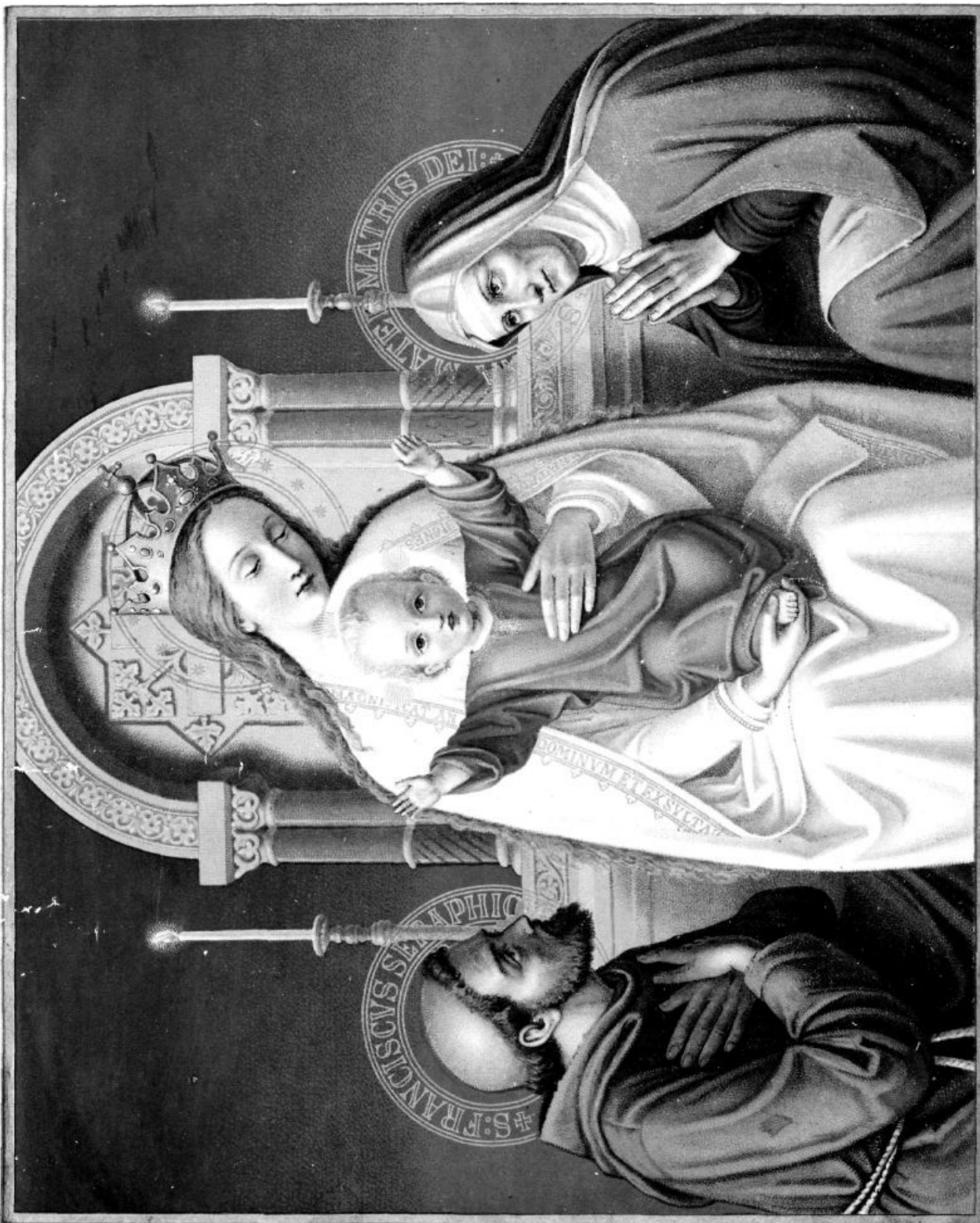
NA 1905. LETO.

Cena 60 filerov.

(30 krajcarov.)

SZOMBOTEL,
CERKVENA STAMPARIJA.

NÁJSZVETEJSEGA SZRCA JEZUSOVOGA

VELIKI

Kalendár Za Lüdsztvo

Na 1905-to Návadno Leto.

Z Dovoljenjom Szombotelszke visesnje cerkvene oblászti.

II. LETNI TECSÁJ.

VSZA PRAVICA ZADRZSÁNA.

Cena 50 filerov. (25 kr.)

Na szvetlo dán od szombotelszke cerkvene stamparije.

SZOMBATHELY
CERKVENA STAMPARIJA.

MURSKO
MUZEJSKO
DRUŠTVO
V
MURSKI SOBOTI

Januáriuš

31 dnévov

má

Szeccsén.

1-ga je dén 8 v.
ino 28 min. dugi;
do konce meszeca
zraszté za 58 min.

20-ga ob 5 v. 52 m.
popoldné sztópi
szunce v znaménje
vodnara.

Den	Dnevník szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
1. Gda bi sze szpunilo oszem dnevov. Luk. II. 21.						
1 Nedela	Novo leto. Obrez. Jezusa	☾	7 50	4 18	predp.	popold.
2 Pondelek	Makár apát	☾	49	18	4 3	2 3
3 Tork	Genoveva devica	☾	49	19	5 9	2 46
4 Szreda	Titusz púšpek	☾	49	20	6 12	3 36
5 Csetrtek	Teleszfor mantrnik	☾	49	21	7 7	4 30
6 Pétek	Szv. trijé králi	☾	48	22	7 55	5 28
7 Szobota	Rajmund szpovednik	☾	48	23	8 36	6 28
2. Gda bi Jezus bio dvanájszet let sztar. Luk. II. 42—52.						
8 Nedela	I. po 3 králih Szeverin ap.	☾	7 48	4 24	9 12	7 29
9 Pondelek	Juliján mantrnik	☾	48	26	9 43	8 31
10 Tork	Vilmos púšpek	☾	47	27	10 10	9 32
11 Szreda	Higin púšpek mantrnik	☾	47	29	10 36	10 31
12 Csetrtek	Faciján mantrnik	☾	47	30	11 1	11 32
13 Pétek	40 Vojákov	☾	46	32	11 27	predp.
14 Szobota	Hilár púšpek	☾	46	33	11 53	12 31
3. Szvadbá je vesinjena vu galileanszkoj Káni. Jan. II. 1—11.						
15 Nedela	II. po 3 králih Ime Jezus.	☾	7 46	4 34	popold.	1 32
16 Pondelek	Marcel púšpek mantrnik	☾	45	35	12 54	2 35
17 Tork	Anton púšcsávník	☾	44	36	1 32	3 37
18 Szreda	Priszka dev. mantrnica	☾	43	38	2 17	4 37
19 Csetrtek	Kanut král mantrnik	☾	43	39	3 11	5 37
20 Pétek	Fabiján i Sebestyán	☾	42	40	4 10	6 33
21 Szobota	Agnes dev. mantrnica	☾	41	42	5 18	7 23
4. Gda bi Jezus dol so z goré. Mátaj VIII. 1—13.						
22 Nedela	III. po 3 králih Szv. Famil.	☾	7 40	4 44	6 31	8 6
23 Pondelek	Zaroesenje Bl. Dev. Marije	☾	39	45	7 47	8 44
24 Tork	Timotej púšpek mantrnik	☾	38	46	9 3	9 19
25 Szreda	Szpreobrnitev Pavla	☾	37	48	10 17	9 52
26 Csetrtek	Polykárp púšpek mantrnik	☾	36	50	11 31	10 23
27 Pétek	Zlátóvúszten Janos	☾	35	52	predp.	10 54
28 Szobota	Apolonija dev. mantr.	☾	34	53	12 44	11 28
5. Gda bi Jezus sztopo vu ládjico. Mátaj VIII. 23—27.						
29 Nedela	IV. po 3 králih Franc. Sz.	☾	7 33	4 54	1 54	popold.
30 Pondelek	Martina devica	☾	32	55	3 1	12 46
31 Tork	Peter z Nolaszke szpovedn.	☾	31	57	4 3	1 32

Izraelszki kalendár.

5665. leto.

Jan. 1. Tebeth 24.
Jan. 5. Tebeth 28. Sobehim
Jan. 7. Sebat 1. S. Vaera
R. Ch.
Jan. 12. Sebat 6. Sobehim
Jan. 14. Sebat 8. S. Bo.
Jan. 19. Sebat 13. Sobehim
Jan. 21. Sebat 15. Besalah
Jan. 26. Sebat 20. Sobehim
Jan. 28. Sebat 22. S. Jithro.

Meszecsni szpremeni.

☾ Mlad 5-ga 7 v. 17 m.
popoldné.
☾ Prvi krájec 13-ga 9 v.
11 m. popoldné.
☾ Pun 21-ga 8 v. 14 m.
predpoldné.
☾ Zádñji krájec 28-ga
1 v. 20 m. predp.

Vremen

po Herscheli :

Od 1-ga do 5^{ga} mlácsno,
ali ne jako mrzlo vreme;
od 6—13-ga mrzlo, velmo
vreme; od 13—21-ga dezs,
ali szneg poleg toga jeli
gornji veter, ali zdole láda.
Na konci meszeca vetrovje
ino snezszen dezs.

Zláti tanács :

Csiszti osztani i csiszti
Bog bo vszikdár pri tebi.

Dén	Z a p i s z n i k	Dohodek		Sztrroski	
		kor.	fill.	kor.	fill.

PREKMURSKO
 MIZEJSKO
 DRUŠTVO
 V
 MURSKI SOBOTI

Pravilo sztároga kmeta za január:

Vedrno novo leto
 Dá nam dobro zsetvo.

Pavlov veter
 Je ne dober.

Csi je toplo v Januári
 Szprotolejte sze pokvári.

Februáriuš

—
28 dnévov
—
má

Szüšec

1-ga je den 9 v. 30 m. dugi; dokonea meszeca zraszté I. v. 25 m.

19-ga 8 v. 21 m. peredpoldné, sztopi szuncea v. rib znaménje.

Den	Dnevník szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
1 Szreda	Ignáci j püšpek mantrnik		7 29	4 59	5 0	2 23
2 Csetrtek	Szvecsnica Ocsiscs. D. M		28	5 0	5 50	3 19
3 Pétek	Balázs, pk. mantrnik		26	2	6 33	4 18
4 Szobota	Veronika		25	4	7 11	5 18

6. Szpodobno je vesinjeno kralesztvo nebeszko k esloveki ki je poszejao dobro szemem vu szvojo njiwo. Mátaj XIII. 24—30.

5 Nedela	V. po 3 králi h Agota dev. m.		7 24	5 5	7 44	6 18
6 Pondelek	Doroteja, dev. mantr.		22	6	8 13	7 10
7 Tork	Romuáld apát		21	7	8 40	8 20
8 Szreda	Mat. János szpovednik		19	9	9 5	9 20
9 Csetrtek	Alex. Ciril püšpek		18	11	9 30	10 20
10 Petek	Skolasztika devica		16	12	9 55	11 19
11 Szobota	Deziderij pk. mantrnik		15	14	10 23	predp.

7. Szpodobno je kralesztvo nebeszko k mustárszkomi zrní Mátaj XIII. 31—36.

12 Nedela	VI. po 3 králi h Eul.		7 14	5 16	10 53	12 20
13 Pondelek	Rieska Katarina dev.		12	17	11 27	1 20
14 Tork	Valentin matr.		10	19	popol.	2 21
15 Szreda	Fausztusz i Jov. mant.		9	21	12 54	3 20
16 Csetrtek	Julijana dev. mant.		7	22	1 50	4 16
17 Pétek	Donát mantr.		5	24	2 54	5 8
18 Szobota	Simon mantr.		4	25	4 5	5 55

8. Szpodobno je kralesztvo nebeszko k esloveki hizsnomi goszpodári Mátaj XX. 1—16.

19 Nedela	1. Predpép. Szedem.		7 2	5 26	5 20	6 37
20 Pondelek	Elenterij pk. mant.		0	28	6 38	7 15
21 Tork	Szeveriján pk.		6 59	30	7 55	7 49
22 Szreda	Sztolec szv. Petra v anti.		57	31	9 13	8 23
23 Csetrtek	Damijanszki Peter szp.		55	33	10 30	8 55
24 Pétek	Matjas apostol		53	35	11 43	9 29
25 Szobota	Valburga apatica		51	36	predp	10 6

9. Gda bi sze vnozsina velika vküpszprávilá Luk. VIII. 4—15.

26 Nedela	2. Predpép. Seszt.		6 49	5 47	12 52	10 46
27 Pondelek	Leander pk.		47	38	1 57	11 30
28 Tork	Román apát		45	40	2 55	popol.

Izraelszki kalendár.

5665. leto.

Febr. 2. Sebat 27. Sobebim
Febr. 4. Sebat 28. S.
Mispatim.
Febr. 5. Sebat 30. R. Chod.
Febr. 6. Adar 1. R. Chod.
Febr. 9. Adar 4. Sobebim b.
Febr. 11. Adar 6. S.
Theruma.
Febr. 16. Adar 11. Sob.
Febr. 18. Adar 13. S.
Thezawe.
Febr. 19. Adar 14. Purim
Katan.
Febr. 20. Adar 15. Susan.
Pur K.
Febr. 25. Adar 20. S. Ki
Thiza,

Mecseszni szpremeni.

● Mlad 4-ga 12 v. 6 m. popoldné.
☾ Prvi krajec 12-ga 5. v. 20 m. popoldné.
● Pun 19-ga 7 v. 52. m. popoldné.
☾ Zadnyi krajec 26-ga 11 v. 4 m. predpol.

Vremen.

Po Herscheli :

K zacsétki meszeca vetrovje, szneg; 4—12-ga jug i doljni veter dezs i szneg prineszéta; od 12—19-ga vedrno mizlo vreme; 19—26-ga mlácsno vremen; na konci meszeca preci dezsa bo.

Zláti tanács:

Nájbole líbi: Bogá!
Nájbole sze esuvaj: Greha!
Nájbole sze boj: pekla!
Nájbole sze szkrbi: Za dúšno
Zvelicsanje!

Dén

Z a p i s z n i k

Dohodek

Sztroski

kor.

fill.

kor.

fill.

Pravilo sztároga kmeta za február:

Topla Szvecsnica

Mrzla Szvecsnica

Matjas esi ne nájde léda

Szneg, mraz prineszé.

Obá odzsené.

Ga naprávi, telko gléda.

Március

31 dnévov

má

Máličtráven.

1-ga je dén 10 v. 59 m. dugi; do konca meszeca zrashtë 1 v. 44 m.

21 ga 7 v. 56 m. predpoldné s. topi szunce v znaménje ovna. Zacsétek szprotoletja.

Den	Dnevník szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
1 Szreda	Albin púspek szpovednik		6 43	5 42	3 47	1 13
2 Csetrtek	Szimplicij szpovednik		42	41	4 33	2 10
3 Pétek	Kunigunda caszarica †		40	45	5 12	3 10
4 Szobota	Szveti Kazmér szpovednik		38	47	5 46	4 11
10. Vzeo je szebom Jezus 12 vusenikov. Luk. XVIII. 31—41.						
5 Nedela	3 Predpepelnicov. Petd.		6 36	5 48	6 15	5 11
6 Pondelek	Koleta devica		34	49	6 42	6 12
7 Tork	Tomáz Aquit. szpov.		32	51	7 9	7 12
8 Szreda	Janos od Bogá szpov. ††		30	53	7 33	8 10
9 Csetrtek	Franciskus R. szpov. ††		28	55	7 58	9 10
10 Pétek	40 Mantrnije. K. Jez. ††		26	56	8 25	10 10
11 Szobota	Konstantin ††		24	57	8 54	11 10

11. Pelani je Jezus vu púsztno od dúhá. Mátaj IV. 1—11.

12 Nedela	Prva posztna		6 22	5 58	9 23	predp.
13 Pondelek	Nicefor púspek ††		20	6 0	10 3	12 9
14 Tork	Matilda kralica ☾††		18	2	10 46	1 7
15 Szreda	Longin mantrnik Kvatri ††		16	3	11 36	2 3
16 Csetrtek	Heribert púspek ††		14	4	popold.	2 56
17 Pétek	Gertruda. Szp. Jez. ††		12	6	1 40	3 45
18 Szobota	Jeruzalemszki Ciril pk. ††		10	8	2 51	4 27

12. Vzeo je szebom Jezus Petra, Jakoba i Jánosa. Mátaj XVII. 1—9.

19 Nedela	Drúga p. Zacsétek v. szp.		6 8	6 9	4 7	5 7
20 Pondelek	Joákim szpovednik ††		6	10	5 26	5 43
21 Tork	Benedek apát ☾††		4	12	6 45	6 16
22 Szreda	Oktaviján mantrnik ††		2	14	8 5	6 50
23 Csetrtek	Frumeneijusz ††		0	15	9 23	7 25
24 Pétek	Szpom. prt. Jezusovih ††		5 58	16	10 37	8 1
25 Szobota	Cepl. Marija. Ozn. Gabr. ††		56	17	11 46	8 40

13. Zganjao je Jezus vragá i on je bio nemi. Luk. XI. 14—28.

26 Nedela	Tretja posztna		5 33	6 19	predp.	9 24
27 Pondelek	Rupert púspek ☾††		51	20	12 49	10 14
28 Tork	Szixtus szpovednik ††		49	22	1 44	11 8
29 Szreda	Ciril diakonus ††		47	23	2 32	popold.
30 Csetrtek	Quirin mantrnik ††		45	25	3 13	1 4
31 Pétek	Pét ran Jezusovih ††		43	26	3 48	2 4

Izraelszki kalendár.

5665. leto.

Márcz. 4. Adar 27. S. Vajakh.

Márcz. 7. Adar 30. R. Chod.

Márcz. 8. Veadar 1. R. ch.

Márczius 11. Veadar 4. S.

Pekude.

Márczius 18. Veadar 11. S.

Vajikra.

Márcz. 20. Veadar 13. Eszl.

bójt.

Márcz. 21. Veadar 14. Purim.

Márcz. 22. Veadar 15. Susan.

Purim.

Márcz. 25. Veadar 18. S.

Zav.

Meszecsni szpremeni.

☉ Mlád 6-ga 6 v. 19 m. predpoldné.

☾ Prvi krájec 14-ga 9 v. 59 m. predpoldné.

☼ Pun 21-ga 5 v. 56 m. predpoldné.

☾ Zádnji krájec 27-ga 10 v. 35 m. popold.

Vremen

po Herscheli:

Od 1-ga do 6-ga mláesno; od 6-ga do 14-ga mrzlo vetrovje; od 14-ga do 21-ga szplošno vetrovje; od 21-ga do 27-ga zimszko vremen z szevrom; do konca meszeca szpremenljivo, mrzécse vremen.

Zláti tanács:

Zazávaj na pomocs szvéloga Jozsela, hranitela Jezusovoga! Na szmrtnoj vúri je on vel. pomocnik.

Aprilis

—
30 dnévo
—
má

Velikitráven.

1-ga je den 12 v. 47 m. dugi; do konca meszeca zrašté za 1 v. 34 m.

20-ga 7 v. 43 m. popoldné sztopi szu-nce v znaménje biha.

Den	Dnevník szvetnikov	Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
1 Szobota	Hugó püspek	††	5 41	6 28	4 19	3 5
14. Odiseo je Jezus prek morja galileanszkoga Jan. VI. 1—15.						
2 Nedela	Srta posztna		5 39	6 29	4 47	4 4
3 Pondelek	Rihárd püspek	††	37	30	5 12	5 5
4 Tork	Izidor püspek	††	35	31	5 38	6 5
5 Szreda	Fer. Vincencij szp.	††	33	33	6 2	7 3
6 Csetrtek	Celesztin	††	31	35	6 29	8 4
7 Pétek	Epifán pk.	††	29	36	6 56	9 4
8 Szobota	Dionizij mantr.	††	28	37	7 27	10 4

15. Sto z vász pokára mené za volo greha Ján. VIII. 46—59.

9 Nedela	Péta posztna ali csarna		5 26	6 39	8 2	11 2
10 Pondelek	Ezehijel prorok	††	24	40	8 42	11 57
11 Tork	Leon pápa	††	22	41	9 29	predp
12 Szreda	Eugenij pápa	††	20	42	10 22	12 50
13 Csetrtek	Hermenegild	††	18	44	11 23	1 38
14 Pétek	Szedm. Zsal. Bl. D. M.	††	16	46	popol.	2 22
15 Szobota	Anasztázija devica	††	14	47	1 41	3 1

16. Gda bi sze priblizsávo Jezus k Jeruzsálemi Mátať XXI. 1—9.

16 Nedela	Sészta v poszti ali cvetna		5 12	6 48	2 56	3 37
17 Pondelek	Anicet pk. mantr.	††	10	50	4 14	4 11
18 Tork	Apolloniusz	††	8	52	5 33	4 44
19 Szreda	Timon mantr.	††	6	53	6 53	5 18
20 Csetrtek	Veliki csetrtek	††	4	54	8 12	5 53
21 Pétek	Veliki pétek	††	3	56	9 26	6 32
22 Szobota	Velika szobota	††	1	57	10 57	7 15

17. Marija Magdalena i Marija Jakobova Marko XVI. 1—7

23 Nedela	Vüzem. Goriszt. Jezusa		4 59	6 58	11 35	8 3
24 Pondelek	Vüzemszki.		57	7 0	predp	8 57
25 Tork	Marko evangelista		55	1	12 27	9 54
26 Szreda	Kletusz i Marcellin		53	3	1 12	10 54
27 Csetrtek	Zita devica		52	4	1 51	11 55
28 Pétek	Vitalis i Val. mantr.	†	50	5	2 23	popol.
29 Szobota	Peter mantruk		48	7	2 51	1 56

18. Gda bi vésér bio tiszti dén Ján. XX. 19—31.

30 Nedela	Prva po vüzmi ali bela		4 47	7 8	3 17	2 57
-----------	------------------------	--	------	-----	------	------

Izraelszki kalendar.

5665. leto.

Apr. 1. Veadar 25. S. Semini.
Apr. 6. Nizan 1. R. Ch.
Apr. 8. Nizan 3. S. Thaszria.
Apr. 15. Nizan 10. S. Mezora.
Apr. 20. Nizan 15. Passzah
Apr. 21. Nizan 16. Passzah
Apr. 22. Nizan 17. Sabb.
Apr. 26. Nizan 21. Sebil
Sel P.
Apr. 27. Nizan 21. Acharon
Sel P.
Apr. 29. Nizan 24. S. A.
M. 1. P.

Meszecni szpremeni.

Mlád 5-ga 12 v. 23 m. predpoldné.
 Prvi krájec 12-ga 10 v. 41. m. popol.
 Pun 19-ga 2 v. 38 m. popoldné.
 Zádni krájec 26-ga 12 v. 14 m. popol.

Vremen.

Po Herscheli:

Do 5-ga szpremenlivo z véksega hladno vreme; od 5-ga do 19-ga szpremenlivo, hladnese vreme i dez; od 19-ga do 26-ga lepo, esizto vremen, zmesz mizli vetrovje; konec meszeca bo dezseven.

Zláti tanács:

Ne merjémo na veke szamo zaszpimo po szmrli; tak szí záto posztílaj, ka bodes szladko pocsiavo vu grobi!

Dén	Z a p i s z n i k	Dohodek		Sztroski	
		kor.	fill.	kor.	fill.

Pravilo sztároga kmeta za april:

Szühsa v aprili
Skodi rasztlini

A vlazsen april
Dá száda obil?

April szláne ne trpi,
Csi ednok zse v njem grmi.

Május

31 dnévov

má

Biszálscsek.

1-ga je dën 14 v.
25 m. dugi; do
konca meszeca
zrashtë za 1 v. 12 m.

21-ga 7. v. 31 m.
popoldné sztopi
szunee v znamenje
☞ dvojesetih.

Den	Dnevník szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
1 Pondelek	Filip i Jakob apostola	☾	4 45	7 10	3 43	3 56
2 Tork	Athanáz püspek	☾	43	11	4 7	4 57
3 Szreda	Nájdba szv. Krizsa	☾	42	12	4 33	5 57
4 Csetrtek	Floriján mantrnik	☾	40	13	5 0	6 57
5 Pétek	V. Piusz papa	☾	39	15	5 29	7 58
6 Szobota	János pred. lat. vrátami	☾	37	17	6 2	8 57

19. Jaz szem dober pasztir. Ján. X. 11—16.

7 Nedela	Drüga po vüzmi	☾	4 39	7 18	6 41	9 54
8 Pondelek	Prikáz Mihála nadangela	☾	34	19	7 26	10 49
9 Tork	Gregor Nazijanszki pk.	☾	33	21	8 17	11 38
10 Szreda	Antonin püspek	☾	31	22	9 14	predp.
11 Csetrtek	Mamertusz püspek	☾	30	23	10 18	12 22
12 Pétek	Pongráe	☾	29	24	11 26	1 2
13 Szobota	Szervác	☾	27	26	popold.	1 37

20. Edno malo i zse me nete vidili. Ján. XVI. 16—22.

14 Nedela	Tretja po vüz. V. szv. Jozs.	☾	4 26	7 27	1 52	2 10
15 Pondelek	Izidor mantrnik	☾	25	28	3 8	2 42
16 Tork	Nepomucenzski János	☾	24	29	4 25	3 13
17 Szreda	Paszvál szpovednik	☾	22	30	5 43	3 47
18 Csetrtek	Venancijusz mantrnik	☾	21	32	7 0	4 23
19 Pétek	Ivo szpovednik	☾	20	33	8 12	5 3
20 Szobota	Szienanszki Bernardin	☾	19	35	9 19	5 49

21. Idem k onomi, ki je mené poszlae. Ján. XVI. 5—14.

21 Nedela	Strta po vüzmi	☾	4 17	7 36	10 18	6 42
22 Pondelek	Julija devica mantrnica	☾	16	37	11 7	7 39
23 Tork	Deziderij püspek mantrnik	☾	15	38	11 49	8 39
24 Szreda	Bl. Dev. Mar. pom. krses.	☾	14	39	predp.	9 41
25 Csetrtek	Vrban pápa mantrnik	☾	13	40	12 24	10 44
26 Pétek	Nerejszki Filip szpov. ☾	☾	13	41	12 55	11 46
27 Szobota	Paciska Magdalena devica	☾	12	42	1 22	popold.

22. Csi kaj bodete proszili oeso vu mojem imeni. Ján. XVI. 23—30.

28 Nedela	Peta po vüzmi	☾	4 11	7 43	1 47	1 47
29 Pondelek	Maxim	☾	11	44	2 12	2 47
30 Tork	Ferdinand král	☾	10	45	2 36	3 48
31 Szreda	Petronella dev.	☾	9	46	3 3	4 48

Izraelszki kalendár.

5665. Ieto.

Május 5. Nizan 30. R. C.
Május 6. Ijar 1. S. Kedos.
2. P. R. C.
Május 13. Ijar 8. S. Emor.
3. P.
Május 20. Ijar 15. S. Behar.
4. P.
Május 23. Ijar 18. Lag beom.
Május 27. Ijar 22. S. Bech.
5. P.

Meszecsni szpremeni.

☾ Mlád 4-ga 4 v. 50 m.
popoldné.
☾ Prvi krájec 12-ga 7 v.
46 m. predpoldné
☾ Pun 18-ga 10 v. 36 m.
popoldné
☾ Zádnji krájec 26-ga
3 v. 50 m. predpold.

Vremen

po Herscheli :

K zacsétki meszeca, hladno
dezsevno; od 4-ga do 12-ga
szpremenlivo; od 12-ga do
18-ga lepo szuho; od 18-ga
do 26-ga szpremenlivo; na
konci meszeca lepo, esi sever,
ali dolnji veter vlesee, esi
ne, te dezsevno.

Zláti tanács :

Okinesi z rozsami té meszee
Marjino podobo i eszti
vszaki dën
Kralico Májnikovo !

Dén	Z a p i s z n i k	Dohodek		Sztroski	
		kor.	fill.	kor.	fill.

Pravilo szlároga kmeta za máj:

Szlán'ca v zaesétki meszeca mája Dnévi Szervac, Pongrac, Bonifac'ja lepi Za vol mraza boj bojécsi
 Zoritvi száda jako nagája. Szladkim vinesekom nam napunijo kleti. Komaj Vrban pride zpécsi.

Junius

—
30 dnévov

—
má

Ivanscesek.

1-ga je den 15 v. 39 m. dugi; do konca meszeca zraztė za 16 m. potom je 3 m. kračisii.

22-ga 3 v. 53 m. predpoldne sztopi szunce v znamėnje ☾ raka. Zacsėtek leta.

Den	Dnevník szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca záhod v. m.
1 Csetrtek	Málo-T. Vnebozaszt. J.	☾	4 8	7 47	3 31	5 49
2 Pétek	Erasmusz	☾	7	48	4 3	6 50
3 Szobota	Paula devica mantr.	☾	6	49	4 40	7 49
23. Gda pride oveszeliteo. Ján. XV. 26—XVI 4.						
4 Nedela	Sészta po vüzmi	☾	4 6	7 50	5 23	8 45
5 Pondelek	Bonifác püspek	☾	5	50	6 11	9 37
6 Tork	Norbort püspek	☾	5	51	7 7	10 24
7 Szreda	Norbort apát	☾	5	52	8 10	11 5
8 Csetrtek	Medár pk.	☾	4	53	9 17	11 31
9 Pétek	Primusz i Felicijan m. †	☾	4	54	10 26	predp
10 Szobota	Barnabas apostol ☾ ††	☾	3	54	11 38	12 14

24. Csi sto lübi menė. Ján. XIV. 23—41.

11 Nedela	Riszálszka. Pr. Sz. D.	☾	4 3	7 55	popol.	12 45
12 Pondelek	Riszálszki. Ap. Kr.	☾	3	56	2 7	1 15
13 Tork	Paduanszki Ant. szp.	☾	3	56	3 22	1 46
14 Szreda	Bazilij pk. kvatri ††	☾	3	57	4 38	2 19
15 Csetrtek	Vid i Modeszt matr.	☾	3	58	5 51	2 56
16 Pétek	Regiski Francisz. szp. ††	☾	3	58	7 0	3 38
17 Szobota	Peregrin mantr. ☾ ††	☾	3	59	7 3	4 26

25. Dána je meni vsza oblászt. Mátaj. XXVIII. 18—20.

18 Nedela	Po risz. 1. Szv. Troj.	☾	4 3	7 59	8 57	5 22
19 Pondelek	Juliana Falk.	☾	3	59	9 44	6 21
20 Tork	Szilverij pápa	☾	3 8	0	10 23	7 24
21 Szreda	Alojzij Gonz. szpov.	☾	3	0	10 56	8 28
22 Csetrtek	Velko Telovo ☾	☾	3	0	11 24	9 31
23 Pétek	Ediltrud král †	☾	3	0	11 51	10 34
24 Szobota	Szv. Ivan Krsztitel	☾	3	0	predp	11 34

26. Niki eslovak je pripravo veliko vecsérjo Luk. XIV. 16—24.

25 Nedela	Porisz. 2. Vilmos apát	☾	4 4	8 0	12 17	popol.
26 Pondelek	János i Pavel mant.	☾	4	0	12 41	1 35
27 Tork	Ladisláv vogr. král	☾	5	0	1 5	2 36
28 Szreda	Leon pápa ††	☾	5	0	1 32	3 36
29 Csetrtek	Peter i Pavel apostola	☾	6	0	2 3	4 37
30 Pétek	Szrce Jezusovo †	☾	6	0	2 37	5 48

Izraelszki kalendár.

5665. leto.

Jun. 3. Ijar 29. S. Bamid. 6. P.
Jun. 4. Szivan. 1. R. Ch.
Jun. 6., 7. 8. Szivan. 3., 4., 5. Selosah jeme hageb.
Jun. 9., 10. Szivan 6., 7. Sabouth.
Jun. 17. Szivan 14. S. Nassza
Jun. 24. Szivan. 21. S. Sebal.

Meszecsni szpremeni.

☾ Mlád 3-ga 6 v. 57. m. predpoldné.
☾ Prvi krájec 10-ga 2 v 5 m. popolodné.
☾ Pun 17-ga 6 v. 52 m. predpoldné.
☾ Zádnyi krájec 24-ga 8 v. 46 m. popol.

Vremen.

Po Herscheli :

Do 10-ga lepo, prijatno; od 10-ga do 17-ga vetrovje oblácsno, potom dez; do konca meszeca oblácsno, hladno, vetrno vremen.

Zláti tanács :

Ki nesce pod hüdoga dúbá oblászt priti, naj sze v te nájmocnesni grád potėgne. Szrece Jezusovo je té grád i za vszakoga je odpreto.

Dén	Z a p i s z n i k	Dohodek		Sztroski	
		kor.	fill.	kor.	fill.

Pravilo sztároga kmeta za junij:

Stirideszét dnij sze nébo szkuzi Vidove megle sze zsito boji Szloven veli: ka petrov dez
 Csi na Medárovo zs njega roszi. Csi Müresar jo vidi zse v zsétvi dvoji. Za lagev i piszker je mecs.

Julijus

31 dnévov

má

Jakopescek

1-ga je den 15 v. 53 m. dugi; do konca meszeca je kraecisi z 54 min.

23-ga 2 v. 46 m. popoldné sztopi szunce v znaménje oroslána.

Den	Dnevník szvetníkov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
1 Szobota	Theodorik	☼	4 7 8 0		3 17	6 36
27. Priblizsávai szo sze k Jezusi publikánusje. Luk. XV. 1—10.						
2 Nedela	Po risz. 3. Szrp. Marija ☉	☼	4 8	7 59	4 5	7 11
3 Pondelek	Hiacint mantrnik	☼	8	59	4 59	8 21
4 Tork	Ulrik püspek, szpovednik	☼	8	58	6 0	9 4
5 Szreda	Ciril i Metod apostola	☼	9	58	7 6	9 42
6 Csetrtek	Izaijas prorok	☼	10	57	8 17	10 17
7 Pétek	Willibald püspek †	☼	11	57	9 29	10 49
8 Szobota	Elizabeta kralica	☼	12	56	10 42	11 20
28. Gda bi sze vnozšina szúnola na Jezusa, Luk. V. 1—11.						
9 Nedela	Po risz. 4. Anat. dev. m. ☉	☼	4 12	7 56	11 55	11 50
10 Pondelek	Amálíja	☼	13	55	predp.	popold.
11 Tork	Piusz püspek mantrnik	☼	14	55	2 23	12 21
12 Szreda	Gualb. János, Moh. i Fort.	☼	15	54	3 35	12 55
13 Csetrtek	Margeta div. mantrnik	☼	16	54	4 45	1 35
14 Pétek	Bonaventura püspek †	☼	17	53	5 49	2 20
15 Szobota	Razid. apostolov	☼	18	52	6 47	3 10
29. Csi ne bode obilnesa pravica vasa. Mátaj V. 20—24.						
16 Nedela	Po risz. 5. K. D. Maria ☉	☼	4 19	7 52	7 37	4 7
17 Pondelek	Alekszij szpovednik	☼	20	51	8 19	5 8
18 Tork	Miroszláv	☼	21	50	8 54	6 11
19 Szreda	Pavl. Vincencij szpovedn.	☼	22	49	9 29	7 15
20 Csetrtek	Elijás prorok	☼	23	48	9 53	8 19
21 Pétek	Dániel prorok †	☼	24	47	10 19	9 21
22 Szobota	Marija Magdalena	☼	25	46	10 44	10 22
30. Gda bi vnozšina velka bila z Jezusom. Marko VIII. 1—9.						
23 Nedela	Po risz. 6. Apollin. pk. ☉	☼	4 26	7 45	11 9	11 23
24 Pondelek	Krisztina	☼	27	44	11 34	popold.
25 Tork	Jakob apostol	☼	29	43	predp.	1 23
26 Szreda	Ána mati Bl. Dev. M.	☼	30	41	12 2	2 24
27 Csetrtek	Pantalejon mantrnik	☼	31	40	12 34	3 24
28 Pétek	Inocencij pápa †	☼	32	38	1 12	4 23
29 Szobota	Márta devica	☼	34	37	1 55	5 20
31. Varte sze od krivih prorokov. Mátaj VII. 15—21.						
30 Nedela	Po risz. 7. Julita mantr.	☼	4 35	7 36	2 46	6 12
31 Pondelek	Lojolanszki Ignác szpov.	☼	36	35	3 45	6 59

Izraelszki kalendár.

5665. leto.

Julijus 1. Szívan. 28. S. Selach-L.
Julijus 3. Szívan. 30. Ros Rhodes
Jul. 4. Thamusz 1. R. C.
Jul. 8. Thamusz 5. R. Korach
Julijus 15. Thamusz 12. S. Chukath, B.
Jul. 20. Thamusz 17. Temp. ell. bjt.
Julijus 22. Thamusz. 19. S. Pinchasz.
Julijusz 29. Thamusz 26. S. Matoth. M.

Meszecsni szpremeni.

☉ Mlád 2-ga 6 v. 50 m. popoldné.
☽ Prvi krájec 9-ga 6 v. 46 m. popoldné.
☾ Pun 16-ga 4 v. 32 m. popoldné.
☽ Zádñji krájec 24-ga 2 v. 9 m. popoldné.

Vremen

po Herscheli:

Do 9-ga lepo, esízto i velika vrocsina; od 9-ga do 16-ga kjer-kjer vetrovje i vibérje; od 16-ga do 24-ga lepo; potem szpremenljivo.

Zláti tanács:

Ne szpozábi sze z recsih Jezusovih, stere je onomi bogatci pravo, ki sze je po dokoncsanaj obilnoj zsetvi etak zguesao proti szebi: zdaj pa vzsivaj dúsa moja: „Neszpameten, escse to noes sze na raesun pozovés i te to esido bode?“

Dén	Z a p i s z n i k	Dohodek		Sztroski	
		kor.	fill.	kor.	fill.

Pravilo sztároga kmeta za julij:

Szrpne Marije dezs mokre nam dá v roké
Ovszene, pseniésne hrzsene kopé.

Jakob esi je lepi
Mrzli bodo Szvétki
A obilna bo jeszén
V szákom szádi szem lüdém.

Elijasov den esi li grmi nanjem
Od Bogá je dan, kak vszaki drügi den.

Augusztus

31 dnévov

má

Mésnjek.

1-ga je den 14 v 57 m. dugi; do konca meszeca je 1 v 32 m. kraacsisi.

23-ga 9 v. 28 m. popoldné szunce sztopi v. znamenje & device.

Den	Dnevník szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
1	Tork Verige szv. Petra ap. ☉		4 37	7 34	4 51	7 41
2	Szreda Lig. Alphonz pk		38	32	6 1	8 18
3	Csetrtek Nájdba szv. Stev. mantr.		39	31	7 4	8 52
5	Pétek Dominik szpovednik †		41	30	8 29	9 23
4	Szobota Sznezna Dev. Marija		42	28	9 45	9 54

32. Bio je niki bogat cslovek, ki je meo spána. Luk. XVI. 1—9.

6	Nedela Porisz. 8. Goszp. Szpr.		4 43	7 26	10 59	10 25
7	Pondelek Kajetán szpovednik		45	24	popol.	10 58
8	Tork Cirijék mantr. ☾		46	23	1 25	11 35
9	Szreda Roman mantr.		47	22	2 35	pred.
10	Csetrtek Lovrenc mantr.		48	20	3 40	12 17
11	Pétek Zsuzsanna mantr. †		49	19	4 39	1 5
12	Szobota Klára devica		51	17	5 30	1 58

33. Gda bi sze priblizsavao Jezus k Jeruzalemi Luk. XIX. 41—47.

13	Nedela Po rizs. 9. Berchm. J.		4 52	7 16	6 15	2 57
14	Pondelek Eusebij dúhovnik ††		54	14	6 53	3 59
15	Tork Velika mesa V. B. D. ☉		55	12	7 26	5 2
16	Szreda Rok szpovednik		56	11	7 55	6 5
17	Csetrtek Liberát apát		58	9	8 21	7 8
18	Pétek Jeléna caszarica †		59	7	8 47	8 10
19	Szobota Tol. Ludovik pk.		5 0	6	9 1	9 10

34. Dva csloveka szta gorisla vu cérkev, kabi molila Luk. XVIII. 9—14.

20	Nedela Po rizs. 10. Stevan král		5 2	7 4	9 37	10 11
21	Pondelek Brnái apát		3	2	10 4	11 11
22	Tork Timotej mant.		4	0	10 34	popol.
23	Szreda Ben. Filip szpoved. ☾		6 6	58	11 8	1 10
24	Csetrtek Brtalan apostol		7	56	11 48	2 9
25	Pétek Ludovik král †		8	54	pred.	3 6
26	Szobota Zephirin papa		10	52	12 34	4 0

35. Vöidoesi Jezus z krajine Tirusa. Marko VII. 31—37.

27	Nedela Po rizs. 11. Kal. Jozsef		5 11	6 50	1 28	4 40
28	Pondelek Augusztín pk.		12	48	2 30	5 34
29	Tork Glávoszék szv. Ivana		14	46	3 39	6 13
30	Szreda Lim. Roza devica ☉		16	44	4 52	6 49
31	Csetrtek Rajmund szpovednik		17	42	6 8	7 22

Izraelszki kalendár.

5665. leto.

Aug. 6. Ab 25. S. Rech.
Aug. 11. Ab. 30. Ros Chodes.
Aug. 12. Elul 1. R. Ch.
Aug. 13. Elul 2. S. Softim.
Aug. 20. Elul. 9. S. Ki Theze.
Aug. 27. Elul 16. S. Ki Thowa.

Meszecsni szpremeni:

- ☉ Mlád 1-ga 5 v. 3. m. predpoldné.
- ☾ Prvi krájec 7-ga 11 v. 16 m. popoldné.
- ☼ Pun 15-ga 4 v. 31 m. predpoldné.
- ☾ Zádnyi krájec 23-ga 7 v. 10 m. predp.
- ☉ Mlád 30-ga 2 v. 13 m. popoldné.

Vremen.

Po Herscheli:

Od 1-ga do 7-ga jako szpremenlivo; od 7-ga do 15-ga prevecs szpremenlivo z vnoгим vihérom; od 15-ga do 23-ga námeszta vnoego dezsa; na konci meszeca lepo toplo vremen.

Zláti tanács:

Csi sesés blázseno szmrt zadobiti, kak Marija, ne odsztopi od krizsa Jezusovoga; sztoj, kak ona miravno pod njim!

Szeptember

30 dnévov

má

Mihálcsek.

1-ga je dén 13 v. 21 m. dugi; do konce meszeca je 1 v. 39. m. kraecisi.

23-ga 6 v. 30 m. popoldné szunce vznamenje $\frac{1}{2}$ váge sztopi. Zacsétek jészeni.

Den	Dnevník szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
1 Pétek	Egidij apát	☾	5 18	6 41	7 26	7 54
2 Szobota	Jusztusz püspek	☾	20	39	8 43	8 27
36. Od szmilenoga szamaritanca. Luk. X. 23—37.						
3 Nedela	Porisz. 12. Angelje csuv.	☾	5 21	6 37	10 0	9 0
4 Pondelek	Rozálíja devica	☾	22	35	11 15	9 36
5 Tork	Juszt. Lovrenc	☾	23	33	popol.	10 16
6 Szreda	Zakariás prorok	☾	24	31	1 34	11 2
7 Csetrtek	Regina dexica mantr.	☾	26	29	2 35	11 54
8 Pétek	Marímesa R. B. D. Mar. †	☾	27	27	3 28	pred.
9 Szobota	Klav. Péter vereglasitel	☾	28	25	4 14	12 51
37. Kda bi so Jezus vu Jeruzalem Luk. XVII. 11—19.						
10 Nedela	Po risz. 13. Ime B. D. M.	☾	5 30	6 23	4 59	1 51
11 Pondelek	Hijacint mantr.	☾	32	21	5 28	2 53
12 Tork	Guidon szpovednik	☾	33	19	5 57	3 56
13 Szreda	Amát püspek	☾	34	17	6 27	4 58
14 Csetrtek	Zvisanje szv. Krizsa	☾	36	15	6 49	5 59
15 Pétek	Nikodem mantrnik	☾	37	12	7 14	7 0
16 Szobota	Eufemija devica mant.	☾	38	10	7 39	8 1
38. Nisese ne more dveina goszpodoma szlúzsiti. Mátaj. VI. 24—33.						
17 Nedela	Po risz. 14. Lambert pk.	☾	5 39	6 8	8 6	9 2
18 Pondelek	Kup. Jozsef szpovednik	☾	40	6	8 34	10 2
19 Tork	Januarij mantrnik	☾	42	4	9 6	11 1
20 Szreda	Eusztocij m. kvatri ††	☾	44	2	9 43	11 59
21 Csetrtek	Mátaj apostol	☾	45	0	10 26	popol.
22 Pétek	Vil. Tomázs pk.	☾	46	5 58	11 16	1 49
23 Szobota	Linusz pápa mant.	☾	48	56	pred.	2 38
39. So je Jezus vu varos, ki sze zové Naim. Luk. VII. 11—16.						
24 Nedela	Po risz. 15. Gerard. m.	☾	5 50	5 54	12 12	3 24
25 Pondelek	Kleofas	☾	51	52	1 16	4 5
26 Tork	Cipriján mantr.	☾	52	50	2 25	4 43
27 Szreda	Adolf mantr.	☾	53	48	3 40	5 17
28 Csetrtek	Vencsláv král	☾	54	46	4 58	5 50
29 Pétek	Mihál nadangel	☾	56	44	6 17	6 23
30 Szobota	Hieronim cerkveni vucsitel	☾	58	42	7 37	6 56

Izraelszki kalendar.

5665. leto.

Szept. 1. Elul. 1. Ros. Ch.
Szept. 2. Elul. 2. Softim.
Szept. 9. Elul. 9. S. Ki
Theze.
Szept. 16. Elul 16. Ki Thova.
Szept. 23- Elul. 23. S. Ne-
zavim, V.
Szept. 30. Thisri 1. 5665.

Meszecsní szpremeni.

☾ Pri krájec 6-ga 5. v. 9. m. predpoldné.
☾ Pun 13-ga 7. v. 10 m. popoldné.
☾ Zadnji krájec 21-ga 11 v. 14 m popol.
☾ Mlád 28-ga 11 v. popoldné.

Vremen.

Po Herscheli :

Do 6-go oblacsno, ali malo dezsa bo; do 13-ga lepi topli dnévi; do 21-ga po gojdnaj hladno; do 28-ga oblacsno; kaj dezsa i vetrovje bo; konec meszeca je znova lepi.

Zláti tanács :

Prle, kak v greh pri-
volis, szí zmiszli, ka te ni-
kák gléda : angel esuvár, tvoj
nájbolti pajds je!

Jeszénszko vremen, kda
vsze mira, ka na zemli ra-
szté, ti naj na pamet pri-
neszé recsi szv pizma „Do-
konecso je za vszakoga
esloveka, naj ednok merje“.

Dén

Z a p i s z n i k

Dohodek

Sztroski

kor.

fill.

kor.

fill.

Pravilo sztároga kmeta za szeptember:

Kákse je vremen na dén Mále mese,
Tákse nam trideszét dnij ne odteese!

Csi na Mihalovo szever vlecsé
Veliko zimo nam z sznogam prineszé.

Oktober

31 dnévov

má

Vszeszvéscsek.

1-ga je dén 11 v. 40 m. dugi; do konca meszeca 1 v. 39 m. kraecisi.

24-ga 3 v. 7 m. predpoldné sztopi szunce v znaménje ☉ skorpijona.

Den	Dnevník szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
40.	Gda bi notri so Jezus vu hiso níkoga farizeuskoga poglavnika. Luk. XVI. 1—11.					
1	Nedela Po risz. 16. Rozsnovenszka	☾	5 59	5 39	8 56	7 22
2	Ponedelek Leodegár püspek mantr.	☾	6 0	37	10 12	8 12
3	Tork Kandid mantrnik	☾	2	35	11 23	8 57
4	Szreda Asziski Franciskus	☾	3	33	popold.	9 48
5	Csetrték Placid mantrnik	☾	4	31	1 26	10 44
6	Pétek Bruno szpovednik	☾	6	29	2 14	11 43
7	Szobota Augusztusz szpovednik	☾	6	27	2 55	predp.

41. Prisztopili szo k Jezusi farizeusje. Mat. XXII. 34—46.

8	Nedela Po risz. 17. Vel. Goszpa V.	☾	6 8	5 25	3 33	12 45
9	Ponedelek Areopaski Dionizij	☾	10	23	4 1	1 48
10	Tork Borg. Franciskus szpov.	☾	12	21	4 28	2 50
11	Szreda Placidija devica	☾	13	19	4 53	3 52
12	Csetrték Makszimilijan püspek	☾	15	17	5 19	4 53
13	Petek Kálmán Didakusz	☾	16	15	5 43	5 53
14	Szobota Kallisztusz pápa	☾	17	13	6 9	6 54

42. Sztopivsi Jezus vu ladjico. Mátať IX. 1—8.

15	Nedela Po risz. 18. Terezija dev.	☾	6 19	5 12	6 36	7 54
16	Ponedelek Gallusz apát	☾	20	10	7 6	8 54
17	Tork Hedviga devica	☾	22	8	7 41	9 52
18	Szreda Lukács evangelista	☾	23	6	8 20	19 49
19	Csetrték Alkantarszki Péter szpov.	☾	24	4	9 7	11 44
20	Pétek Vendelin	☾	26	2	10 0	popold.
21	Szobota Ursula (Orsa) dev. m.	☾	28	1	10 59	2 20

43. Szpodobno je vesinjeno nebeszko králesztvo k esloveki králi. Mátať XXII. 1—14.

22	Nedela Po risz. 19. Kord. dev. m.	☾	6 30	4 59	predp.	2 12
23	Ponedelek Kal. János	☾	31	57	12 4	2 39
24	Tork Ráfael nadangel	☾	32	56	1 14	3 13
25	Szreda Alacoque Margeta dev.	☾	34	54	2 29	3 45
26	Csetrték Demetrij mantrnik	☾	35	52	3 46	4 16
27	Pétek Szabina mantrnica	☾	37	51	5 5	4 49
28	Szobota Simon i Judás apostola	☾	38	49	6 26	5 23

44. Bio je níki kralics, steroga szin je betezsen bio v Kafarnaumi. Ján. IX. 46—53.

29	Nedela Po risz. 20. Narcisz püsp.	☾	6 40	4 47	7 45	6 2
30	Ponedelek Rod. Alphonz	☾	41	46	9 2	6 46
31	Tork Wolfgang (Vuk) püsp.	☾	43	44	10 13	7 37

Izraelszki kalendár. 5666. leto.

Okt. 1. Thisri 2. Ros Hos.
Okt. 2. Thisri 3. Gedaljah.
Okt. 7. Thisri 8. S. Haazinu.
Okt. 9. Thisri 10. Jom Kupir.
Okt. 14. Thisri 15. Szukkoth.
Oktober 15. Thisri 16. Szukkoth 2. n.
Okt. 20. Thisri 21. Hosana rab.
Okt. 21. Thisri 22. Semini azereth.
Oktober 22. Thisri 33. Simchath, th.
Okt. 28. Thisri 29. S. Beresith.
Okt. 29. Thisri 30. R. Chodes.
Okt. 30. March. 1. R. Ch.

Mecseszni szpremeni.

- ☾ Prvi krájec 5-ga 1 v. 54 m. popoldné.
- ☾ Pun 13-ga 12 v. 3 m. popoldné.
- ☾ Zádñji krájec 21-ga 1 v. 51 m. popoldné.
- ☾ Mlád 28-ga 7 v. 58 m.

Vremen

po Herscheli :

Do 5-ga vedrni, topli dnévi, ali nosi bodo hladne; do 13-ga lepi dnévi zvún esi jug al' gorn' vete. nede moesi meo; do 21-ga lepi, topli dnévi; do 28-ga hladni, vetrni esasz; konec meszeca bo znova lepi.

Zláti tanács:

1. Od vina :

„Po pameti ga pijuno Da pamet ne zgúbimo; Kak grdo bi pacs b'lo Ne znati kam domo.“

2. Od pijanca :

„Trezni bodite“ (szv. Peter) da „pijanci ne dobijo meszta v nebeszkom králesztvi“ (szv. Pavel).

November

31 dnévov

má

Andrejscek.

1-ga je den 9 v. 56 m. dugi; da konca meszeca je 1 v. 14 m. kraecisii.

23-ga 12 v. 15 m. predpoldné szunce v znaménje sztreleca sztopi.

Den	Dnevnik szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
1 Szreda	Vszeh Szvetcov den	☾	6 43	4 42	11 16	8 82
2 Csetrtek	Szpomin Vszeh pr. Ver.	☾	46	41	popol.	9 33
3 Pétek	Malachijás püspök	☾	48	39	12 56	10 36
4 Szobota	Boromejszki Károl	☾	49	37	1 34	11 39

45. Priszpodobno je vesinjeno nebeszko kralesztvo k csloveki králi, ki je seseo raesun csiniti z szvojimi szlugami. Mátaj XVIII, 23—35.

Den	Dnevnik szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
5 Nedela	Po risz. Imre V. B D. Mar.	☾	6 50	4 36	2 5	pred.
6 Pondelek	Lénárt szpovednik	☾	51	34	2 25	2 42
7 Tork	Engelbert pk	☾	53	33	2 55	1 45
8 Szreda	Gottfried pk.	☾	55	32	3 24	2 46
9 Csetrtek	Bozsidár mantr.	☾	56	30	3 48	3 47
10 Pétek	Avel. András szpov.	☾	58	29	4 13	4 47
11 Szobota	Martin püspök	☾	7 0	28	4 39	5 47

46. Idocsi farizeusje tanács szo drzsali ka bi vlovili Jezusa vu recsi! Mát. XXII. 15—25.

Den	Dnevnik szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
12 Nedela	Po risz. 22. Jozafát pk.	☾	7 1	4 26	5 8	6 47
13 Pondelek	Kosztka Sztaniszláv	☾	2	25	5 41	7 47
14 Tork	Jukund püspök	☾	4	24	6 19	8 45
15 Szreda	Leopold szpovednik	☾	6	23	7 3	9 41
16 Csetrtek	Edmund püspök	☾	7	22	7 53	10 32
17 Pétek	Csüdecsinécsi Gregor	☾	8	21	8 50	11 10
18 Szobota	Ödön, Ottmár	☾	9	20	9 53	popol.

47. Kda bi guesao Jezus vnozsinii. Mátaj. IX. 18—26.

Den	Dnevnik szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
19 Nedela	Po risz. 23. Elizabeta d.	☾	7 11	4 19	10 59	12 39
20 Pondelek	Feliks szpovednik	☾	12	18	pred.	1 13
21 Tork	Darüvánje Bl. Dev. Marije	☾	15	17	12 9	1 45
22 Szreda	Cecilija dev. mantr.	☾	16	16	1 22	2 15
23 Csetrtek	Klemen pápa mantr.	☾	17	15	2 38	2 45
24 Pétek	János od krizsazváni szp.	☾	19	14	3 55	3 18
25 Szobota	Katharina dev. mantr.	☾	20	13	5 15	3 53

48. Gda bodete vidili odürnoszt opücsenjä. Mát. XXIV. 13—35.

Den	Dnevnik szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca zahod v. m.
26 Nedela	Po risz. 24 Konrad pk.	☾	7 21	4 12	6 34	4 34
27 Pondelek	Virgil püspök, szpovednik	☾	23	12	7 49	5 21
28 Tork	Rufusz mantr.	☾	24	11	8 59	6 15
29 Szreda	Szturnin pk.	☾	26	11	9 59	7 15
30 Csetrtek	András apostol.	☾	27	11	10 49	8 19

Izraelszki kalendár.

5666. leto.

Nov. 4. Marsch. 6. S. Noach.
Nov. 6. Marsch. 8. Seni böjt.
Nov. 9. Marsch. 11. Chamisi böjt.
Nov. 11. Marsch. 13. S. Lech-Lecha.
Nov. 13. Marsch. 15. Seni böjt.
Nov. 18. Marsch. 20. S. Vajere.
Nov. 25. Marsch. 27. S. Ch. Szarah.
Nov. 28. Marsch. 30. Ros Chodes.
Nov. 29. Kiszlev. 1. R. Ch.

Meszecsnii szpremeni.

☾ Pivi krájec 4-ga 2 v. 30 m. predpoldné.
☾ Pun 12-ga 6v. 11 m. predpoldné.
☾ Zádñji krájec 20-ga 2 v. 40 m. prédp.
☾ Mlád 26-ga 5 v 4 m. popoldné.

Vremen

po Herscheli:

Do 4-ga lepo tiho vremen brezi véksega mräza; do 12-ga lepi dnévi, ali szlanetne nocsi; do 20-ga veter i dezs; do 26-ga oblácsno — sz nezsen dezs; konec meszeca vetroven, mrzel, ali csiszti bo.

Zláti tanács:

„Zahválni bodite“. (Szv. Pavel.) Molite záto vszaki den té meszec goréscä za vase pokojne dobrosninitele!

Dén	Z a p i s z n i k	Dohodek		Sztroski	
		kor.	fill.	kor.	fill.

Pravilo szfároga kmeta za november:

Mraz Vszehszvétcov to pomeni
Ka Martina dén bo lepi.

Csi je Martin lepi, velko dá zimo
Csi je megleni, szlabo dobimo.

December

—
30 dnévov
—
má

Prosziuce.

1-ga je dén 8. v. 42 m. dugi; do 21-ga je 20 m. kračsisi; potom rashtë 5.

22-ga 1 v. 4 m. popoldné szunce vzuamenje ☉ kozla sztopi Začsetek zime.

Den	Dnevník szvetnikov	☾ Hod	Szunca izhod v. m.	Szunca zahod v. m.	Meszeca izhod v. m.	Meszeca záhod v. m.
1 Pétek	Eligij púšpek	†	7 28	4 10	11 32	9 24
2 Szobota	Bibijana devica	☽	29	9	popol.	10 30
49. Bodo znamenja vu szunci Luk. XXI. 25—33.						
3 Nedela	I. Advent. Francis.	☾	7 30	4 9	12 38	11 33
4 Pondelek	Barbara (Bára) dev. mat.	☽	31	3	1 5	pred.
5 Tork	Szaba apát	☽	32	8	1 29	12 36
6 Szreda	Miklós púšpök	††	33	7	1 53	1 37
7 Csetrtek	Ambrozij púšpek	☽	34	7	2 17	2 37
8 Pétek	Brezgr. Pr. D. Marije	††	35	7	2 43	3 38
9 Szobota	Leokadija devica	☽	36	7	3 10	4 38

50. Kda bi Ivan esüo vu vozi dela Krisztusova. Mátaj XI. 2—10.

10 Nedela	II. Advent. Melchiades p.	☽	7 37	4 7	3 41	5 39
11 Pondelek	Damazusz pk. szpov.	☽	39	7	4 18	6 38
12 Tork	Szinezij mantrnik	☽	40	8	5 0	7 35
13 Szreda	Luceja devica mantr.	††	41	8	5 49	8 29
14 Csetrtek	Szpiridion pk.	☽	42	8	6 44	9 18
15 Pétek	Valeriján pk	††	43	8	7 45	10 3
16 Szobota	Olbina devica mantr.	☽	43	8	8 50	10 52

51. Poszlali szo zsidovje z Jeruzsálema dühovne. Ján. I. 19—28.

17 Nedela	III. Adventszka Lázár pk.	☽	7 44	4 8	9 58	11 13
18 Pondelek	Graciján pk	☽	45	8	11 9	11 48
19 Tork	Nemeziusz mantr.	☾	46	8	pred.	popol.
20 Szreda	Liberat mantr. Kvatri	††	46	9	12 20	12 47
21 Csetrtek	Tomáz apostol	☽	47	9	1 34	1 17
22 Pétek	Zeno mantrnik	††	47	10	2 49	1 49
23 Szobota	Viktorija devica mant.	††	48	10	4 5	2 25

52. Vu 15. leti ládanja Tiberius caszara. Luk. III. 1—16.

24 Nedela	IV. Adv. Ádam i Eva	☽	7 48	4 11	5 22	3 8
25 Pondek.	Bozsics, Roj. Jez. Kriszt.	☽	49	11	5 34	3 57
26 Tork	Stevan prvi mant.	☽	49	12	7 40	4 54
27 Szreda	János apostol evangel.	☽	49	13	8 37	5 57
28 Csetrtek	Drobna detca	☽	49	14	9 24	6 53
29 Pétek	Tomas púšpek	☽	50	15	10 4	8 11
30 Szobota	Anisz púšpek.	☽	50	16	10 38	9 17

53. Jozsef i Marija mati Jezusova szta sze esüdivala Luk. II. 33—40.

31 Nedela	Pred Nov.-i. Szilveszt. p.	☽	7 50	4 17	11 7	10 21
-----------	----------------------------	---	------	------	------	-------

Izraelszki kalendár.

5666. leto.

Decembar 2. Kiszlev 4. S. Toldoth.

Decz. 9. Kiszlev 11. S. Vajeze

Decz. 16. Kiszlev 18. S.

Vajislach

Decz. 23. Kiszlev 25. S.

Vajejev

Decz. 28. Kiszlev 30.

Ros Chod.

Decz. 29. Teb. 1. R. Ch.

Decz. 30. Teb. 2. S. M.

Sz. Ch.

Channukah

Meszeczni szpremeni.

☾ Prvi krájec 3-ga 7

v. 38. m. popoldné.

☉ Pun 12-ga 12 v.

26 m. predpoldné.

☽ Zadnji krájec 19-ga

1 v. 9 m. popoldné.

☼ Mlád. 26-ga 5 v. 4

m. predpoldné.

Vremen.

Po Herscheli :

Do 3-ga esiszto vremen; ali vetrovje bo; do 12-ga mrzlo vetrovje; do 19-ga szneg z dezsm; do 26-ga szneg z močsnim vetrom; na konci meszeca esiszto, mrzlo vremen.

Zláti tanács :

Ki na konci leta dobro esé zseti, naj na kráji dobro začsne delati; záto z esisztoz dűsnov vesztjov sztopi prek praga sztároga leta vu novo, stero ti morebit zadnje bo!

Dén

Z a p i s z n i k

Dohodek

Sztroski

kor.

fill.

kor.

fill.

Pravilo sztároga kmeta za december:

Detca vervajte prav, ka právi vam mati: Lucija kráti dén Szlaba bo letina, malo dobis,
 Vüzem na pécsi, esi Bozsics na trati. Je znáno vszem lüdém! Csi je mokrocsa na szvétí Bozsics.

Zvezdoszlovni kalendarski del.

1905.

I. Presztopni svétiki vu rimske katoliesánszkoj cérkvi.

1. Steri sze z-zéúnesnjov szlocesznosztjov obszlázšívajó.

Nedela pred pepelnicov	febr. 19.
Vüzemszka nedela	ápr. 23.
Krizsov tjedon	máj. 29 30. 31.
Vnébozasztopenye Krisztusa	jun 1.
Riszálszka nedela	jun 11.
Szv. Trojsztva nedela	máj. 29.
Telovo	jun. 22.
Prva adventszka nedela	dec. 3.

2. Steri sze szamo v-cérki obrzšácájó.

Preszladko ime Jezusa	jan. 15.
Pepelnica	máre 8.
Szvéték trnave korone Jezusa	már. 10.
Szpomin szpice i cvekov Jezusa	máre 17.
Szpomin prtov Jezusa	máre. 24.
Szpomin petéri svéti rán Jezusa	márcz. 31.
Szpomin szedméri zsalosztli bl. D.	

Marije apr. 14.

Dén obrambe svétoga Jozsefa máj. 14.

Szvéték preszladkoga Szreza Jezusa jun. 30.

Szvéték preszvéte krvi Jezusa jul 2.

Szvéték bozsega Zvelicsara jul. 16.

Dén obrambe svétoga Joakima aug. 20.

Szvéték angelov esuvárov szept. 3.

Preszladko ime Marije szept. 10.

Rozsnovenszka nedela okt. 1.

Vélka goszpá vogrszkoga drzsánja okt. 8.

Obramba bl. D. Marije nov. 5.

II. Zapovedani posztni dnévi vu rimske katoliesánszkoj cérkvi.

a) Keátrni.

Szproletni	márc. 15	17.	18.
Letni	jun. 14.	16.	17.
Jeszszki	szept. 20.	22.	23.
Zimszki	dec. 20.	22.	23.

b) Vigilszki:

1. V-szoboto pred riszálszkov nedelov jun. 10.
2. Pred Petrovim jun. 28.
3. Pred vélkov mesov aug. 14.
4. Pred vszemih Szvéteih okt. 31.
5. Pred Bozsiesom dec. 24.

c) Drúgi zapovedani poszti.

1. Vélki post, od pepelnice do vüzemszke nedele vszaki dén zvún nedele.
 2. V adventi vszaka szreda i pétek.
- V czelom leti vszaki pétek je prepovedano meszo jeszti.

III. Fasenek letosz trpí.

60 dnévov; od svéti trej králov do fasenzkoga torcka, to je od 6-ga januára do 7-ga márciusa.

IV. Nebeszki patronje.

a) Vu pod vogrszko sv. korono szlisajocsih drzsánjah

1. Na vogrszkom: Svéti Stevan (aug. 20.).
2. Na erdélyszkom: Sv. Ladiszlav (jun. 27.).
3. Na horvatskom: Sv. Elias (jul. 20.) i Sv. Rok (aug. 16.)
4. Na slavonzkom: Sv. Ivan (jun. 24.)
5. Na dalmatinszkom: Sv. Spiridion (decz. 12.)
6. Na primorszkom: Sv. Jozsef (márc. 19.) i sv. Vid (jun. 15.).

b) Vu drzsánjah, stera szo vu ausztriánszkom drzsánom szpráviscsi združsena.

1. Vu szpodnjoj Ausztriji: Sv. Leopold (nov. 15.)
2. Na csehlszkom: Sv. Ivan Nepomucenzki (máj 16.) i Sv. Vencszláv (szept. 28.).
3. Vu zgoranjój Ausztriji: Sz. Forján (máj. 4.).
4. V-Halicsi: Sv. Szaniszlav (máj. 7.)
5. Na koroskom: Sv. Jozsef i sv. Egúlij (szept. 1.)
6. Na Krajnszkom: Sv. Jozsef i sv. Júrij (apr. 23.).
7. Na Ludomirszkom: Sv. Mihály (szept. 29.).
8. Na Morávszkom: Sv. Cziril i Method (jul. 5.)
9. Vu Szalzburgi: Sz. Rupertus (szept. 24.)
10. Vu Slezii: Sv. Hedviga (okt. 17.)
11. Na Stajarkom: Sv. Jozsef (márc. 19.)
12. Na Tirolszkom: za nemce sv. Jozsef; za taliáne sv. Vigil (nov. 27.).
13. Na primorszkom: Sv. Balázs (febr. 3.) i sv. Jozsef (márc. 19.).
14. Vu Trszti: Sv. Jusztin (nov. 2.).

V. Potemenje szunca i meszeca.

Vu 1905-om leti szunecze dvakrát potemenj, ali prinasz sze szamo edno bode vidilo. Potemenje meszeca v etom leti bode dvakrát. Oboje sze bo vidilo.

1. Obrocno potemenje szunca bode máreziusa 6-ga. Prinasz sze ne bode vidilo. Zacsne sze vgojdnó ob 3 joj vóri 20 ih minutaj ino sze dokoncsa ob 9 v. 6 min. — Vidilo sze bo v. júzsnoizhodnom kráji Afrike, na júzsnom kráji Madagaskara ino indijszkoga Oceána, v Ausztrálijí, v Novom Zeelandi, pod Hollandijo szlisajocse Indije júzsnoizhodni krajinalh ino na júzsnom ledenóm morji.

Popolno potemenje szunca bo augusztusa 30-ga; prinasz sze nikaj vidí. V Budapesti sze dá viditi od 1 v 23 m. — Do 3 v. 37 m. popoldné. Szédma desetina szunca sze v Pesti v temi vidí. To potemenje sze bo vidilo v Europi, v Szeverne Amerike izhodni krajinalh, v Atlantszkoga Oceána szevernom kráji, na Záhodi Azsije ino na Szevernom konci.

Meszec potemme z deloma i ne z cela febr. 19-ga ino augusztusa 15-ga. Oboje sze dá prinasz viditi. Prvo potemenje popoldnévi od 6 v. 54 m. — do 9 v. 7 m to drúgo od 3 v. 39. m. zahrána do 4 v. 41. m. zahrána.

VI. Zvezdoszlávní táli leta.

Szprotoletja zacsétek : Márcziusa 21-ga ob 7-oj vóri 56 min. pred poldnévom. Vu tom vremeni szta den i noes vednáko dügiva.

Leta zacsétek : juniusa 22-ga ob 3 v. 53. min. predpoldné. Na nasem táli zemlé je den zdaj nájdugi.

Jészeni zacsétek : szept. 23-ga ob 6 v. 30 min. vécser. Dén je vtom vremeni znova vednáki z noesjov.

Zime zacsétek : decz. 22-ga ob 4 popoldné. Na nasem táli zemlé nájduga noes i nájkrajši den.

VII. Naturene dobe leta pod nasim podnébjom.

1. *Zima*: od decz. 24-ga do febr. 24-ga, trpi 62 dni.
2. *Szüsečni csasz*: od febr. 24-ga do márcz. 19-ga, trpi 24 dni.
3. *Szprotoletje*: od márcz. 19-ga do máj. 16-ga, trpi 58 dni.
4. *Predletje*: od máj. 16-ga do jun. 8-ga, trpi 23 dni.
5. *Leto*: od jun. 8-ga do aug. 20-ga, trpi 73 dni.
6. *Zorilo*: od aug. 20-ga do szept. 21-ga, trpi 32 dni.
7. *Jeszén*: od szept. 21-ga do nov. 11-ga, trpi 51 dni.
8. *Predzimje*: od nov. 11-ga, do decz. 21-ga, trpi 43 dni.

VIII. Nebeszka znaménja.

♈ oven, ♉ bik, ♊ divojceti, ♋ rak, ♌ oroslán, ♍ divojka, ♎ váge. ♏ skorpión, ♐ sztrelec, ♑ kozel, ♒ vodár, ♓ ribe. Prva troja znaménja szo szprotoletna, drúga troja letna, trétja troja jeszenszka i strta troja zimszka.

IX. Szunceze z szvojimi zvezdami.

1. Na szredi szvojih planet je nase szunceze.
2. Prednje planete szo : *Merkur* : szkoro 8 million mil od szunca : edno leto na nj j trpi 88 dni.

Venusz, 15 million mil od szunca ; leto na njoj trpi 225 dni trpi.

Zemla, 20 million mil od szunca ; leto na njoj trpi 365 dni.

Marsz, 32 million mil od szunca ; leto na njoj trpi 687 dni trpi.

472 málih planet do 1901-ga leta ; liki zvezdo znánczi vszako leto nájdejo na tisztom táli podnébja drúge nove escse.

Jupiter, 107 million mil od szunca ; 12 let pride ednok okoli szunca, záto leto na njoj 12 nasih let trpi.

Szturnusz, 194 million mil dalecs od szunca ; okoli szunca ednok vu 29 letaj i 116 dnévaj pot oprávi, záto je to prinjoj edno leto.

Uranusz, 396 $\frac{1}{2}$ million mil od szunca, pot okoli szunca 84 let oprávi ; — to je prinjoj edno leto.

Neptun, 621 million mil dalecs od szunca, okoli szunca ednok vu 165 letah i 216 dnévah.

Planet planete — stere sze náimre okoli véksi

planet vrtijo ino zvéksimi vréd okoli szunca. Ovaci sze za meszecze zovéjo. Zemla má 1-ga, Mars 2, Jupiter 5, Szturnusz 8, Uranusz 4 i Neptun 1-ga.

X. Vládajocsa planeta je letosz :

Szunceze. ☉

XI. Preminjávanje meszecza sze znamenitje.

☾ mlád, ☽ prvi krájec, ☿ pun ☾ zádnji krájec.

Imenitne dobe ino veki.

Za 1905-to návadno leto.

To leto je :

7776-o od sztorjenjá csloveka.

7635-o poleg racsúna szedemdeszéteri h egyptomszkih modrih.

7503-e poleg racsúna greske cérkvi.

7413-e poleg bizantinszkoga (carigrádzskoga) racsúna.

7407-o poleg antiochonszkoga racsúna.

6618-o poleg racsúna Juliuskoga.

5911-o poleg racsúna szvetá réda.

5895-o poleg poprávenoga racsúna Petaviusovoga.

5889-o poleg návadnoga racsúna Petaviusovoga.

5854-o poleg racsúna Kalvisusa i Skaligera.

5665—66-o poleg racsúna zsidovov.

5630-o od konceza zláih vekov.

5352-o od konceza obesinszkoga potopa.

3772-o od izhoda zsidovszkoga národa z-Egyptoma.

3484-o od konceza szrebrnoga veka.

3434-o od zacsétka greskoga areopága.

2894-o od zidanja prve Jeruzálemszke czerkve.

2684-o od zacsétka olympiadov — t. j. greskoga let racsúna.

2655 o od zacsétka zidanja Rima.

1905-o od rojstva Krisztusovoga.

1774-o od porúsenjá trétje Jeruzálemszke cérkve.

1670-o od raztepenjá zsidovov.

1594-o od prve prepovidi pregánjanja krscsenikov.

1323-o od bega Mohammedovoga.

1317-o od konceza medovoga veka.

1206-o od zacsétka nemske rimszkoga czaszársztva.

1010-o od dohoda vogrov na vgrszko.

911-o od krszta vojvoda Gejze.

908-o od zacsétka kralúvanja sv. Stevana.

905-o od esaszja, ka sze vogrszko drszánje mel szamosztálna drszánja racsúna.

724-o od zaszpoznanja compassa v Evropi.

664-o ka szo peszjanje vogrszki národ pobili.

632-o, ka szo vládarje z-Habsburgszke hizse na rimszkocaszárki tron prisli.

548-o, ka je I. véli Ludovik Král Dalmátio obládao.

523-e od szmrti vélkoga Ludovika.

509-o od bitja poleg Nikápolja.

468-o od obládanja tórkov poleg Belgráda po Hunyadi Jánosí vesinjenoga.

467-o od zmisenlja stamparije.

463-e od bojne zgrúbe vogrszke poleg Várne.

452-o od obládanja Konstantinápolya (Czarigráda).

447-o od leta, stero je Korvin Matjas na vogrszki tronus prisel.

413-o od nájdenja Amerike.

380-o od leta, ka szo tórki vogrszke vojszke pobili pri Mohácsi.

377-o, ka ausztjánszki rojáki kralújo na vogrszkom,

339-o, ka Zrinyi Miklós vu boji szpadno.

320, ka szo krumpli szpoznaní v Evropi.

241-o, ka je Montecuccoli törke pobio v Modincih, pri Monasteri.

208-o, ka je Savoyanski Eugen törke zbio pri Zenti.

206-o, ka szo szopotni masin zmiszlili.

102-o, ka szo szopotno ladjó zmiszlili.

99-o, ka je prva zseleznica sla.

75-o, od rojstva I. Ferencz Jozsefa.

57-o, ka je I. Ferencz Jozsef na tron sztopo.

38-o, ka je za vogrzkoga krála koronani.

Právde sze pri szodnijaj neszmijo pelati:

1. Poleg 1868-ga leta I. poszláve III-ga i IV-ga poglávja sze nisce ne szmi pred szodnijo pozvati na

szvoje vöre szvétke zvün nisterni zvünrédno szilu potrebsn. Csi káksi termin na szvétek szpádne, te sze szlobodno znij pocáka do nájbilznjega delavnoga dnéva. Pri exekucijaj rávno tak.

Zsidove neszmi pred szod pozvati po szobotaj. Zvün toga: Na Purim (márcz. 1.). Na vüzemski szvétkov 1., 2., 7., i 8-i dén (márcz. 31. apr. 1., 6., 7.). Na Sabuoth (Riszáli — máj. 20., 21.). Na dén razüsenjá Jeruzsálema (jul. 21.). Na 1. i 2. dén novoga leta (szept. 10. 11.). Na dén pomirenja (szept. 19.). Na dén Satorov (szept. 24.). Na dén veszélja poszláve (okt. 2.).

Velicsanszka vladajocsa rodovina.

Szlávno vladajocsi kral:

1. **Ferencz Jozsef** (Karol) z bozse miloszti caszar Ausztrie, Csehszki, Lombardszki, Venetinszki, Dalmat-, Hrvat-, Szlavon-, Galiczia-, Lodomirszki in Illyrskzi kral, Apostolszki kral vogrskzi. Rojen v Becsi 1830. aug. 18. Vládati zacсно 1848. decz. 2. Za vogrzkoga krála koronüvan 1867. jun. 8.

Velicsanszka kralica:

Elisabetha (Amalija, Eugenia) caszarica Ausztrianszka, bavarszka vojvodica, esi Maximiliana Jozsefa; rojena v Posenhofeni 1837. decz. 24., umozsena v Becsi 1854. aprila 25. Za vogrsko kralico koronüvana 1867. jun. 8-ga. Vmrla 1898. szept. 10-ga v Genfi.

Deca:

1. **Szofja** (Friderika, Dorothea, Maria, Josepha) roj. 1855. marc. 5. Vmrla 1857. máj. 29.

2. **Gizela** (Ludovika, Maria) roj. 1856. julia 12. Zdana z Leopoldom, bavarszkim vojvodom 1873. apr. 20.

3. **Rudolf** (Ferencz, Karol, Jozsef) rojen v Luxemburgi. 1858. aug. 21. Ozsenjen z Stefanijov, eserjov Leopolda, krála Belgijumskoga v Becsi 1881. maja 10. Mrtev 1889. jan. 30.

Dete:

Elisabetha (Maria, Henrietta, Stefanija, Gizela) c. i kr. nadvojvodica; rojena v Luxemburgi 1883. szept. 2. Zdana z Windischgrätz Otto vojvodom (herzegom) 1902. jan. 23.

4. **Maria** (Amalia, Matilda, Valerija) rojena v Budi 1863. aprila 22. Zdana z Szalvator Leopold nadvojvodom (föhereceg) 1890. jul. 31.

Bratja nj c. i kr. velicsansztva.

1. **Maximilian** (Ferdinand, Jozsef Maria) mexikanszki caszar; rojen 1832. julija 6. Ozsenjen v Brüs-

seli 1857. jul. 26. z **Saroltov** (Emiliov, Auguszto) belgizskov vojvodicev (rojena 1840. jun. 7.). Mrtev 1867. jun. 19.

2. **Karol** (Ludvig, Jozsef, Maria) rojen 1833. julija 30. Mrtev 1896. maj. 19. Tretja zsená: **Maria Terezija**, Don Miguela portugalszkoga vojvoda eser; rojena 1855. aug. 24. Zdana 1873. julija 23.

3. **Ludvig** (Jozsef, Anton, Viktor) rojen 1842. majusa 15-ga.

Naszlednik njih. Vel. vu kralovesini.

Ferenc Ferdinand nadvojvoda. Rojen 1863. dec. 18. v Gradi. Sztarisje: Karol Ludvig i Maria Annunziata nadvojvodica (mrtva 1871.). Ozsenjen 1900. jul. 1. v Reichstatži z Sofijov Chotek grofojcev, heserjov Chotek Bohuszlav grofa i Kinszki Vilhelmine grofojee. Rojena 1868. marc. 1.

Rodovina c. i kr. nadvojvoda Jozsefa.

Jozsef (Karol, Ludvig) na vodjvoda. Rojen 1833. marc. 2. Zdan 1864. maj. 12. Zsená: **Klotilda** (Maria, Adelhaida, Amalia) vojvodica z Sax Coburg-Gothe, rojena 1846. jul. 8.

Deca:

1. **Elisabeta**, roj. 1865. marc. 15. mrtva 1864. jan. 7.

2. **Maria Dorotea**, roj. 1867. junija 14. Zdana 1890. nov. 5. z Filipom, Orleanszkim vojvodom.

3. **Margareta**, rojena 1870. julija 6. Zdana 1890. julija 15. z Thurn-Taxis Albert kr. vojvodom.

4. **Jozsef**, rojen 1872. aug. 9. Zdan z Auguszto nadvojvodicev.

5. **Ladislav**, roj. 1875. jul. 16. Mrtev. 1895. szept. 6.

6. **Elisabetha**, rojena 1883. márcz. 9.

7. **Klotilda**, rojena 1884. maja 9. Mrla 1903. decz. 14.

V šküšanji.

*Szree Jezusa pedrágo
Rad bi szilo to premágo,
Rad bi potro to šküšnjávo
Nebi szí rad düse orázo;
Tam v oltári szí nazoes'
Proszim bod' mi na pomoes!*

*Szamo toj sesém jaz osztáti
Ja mi seséjo szvetszke szlászti
Szree, düso zdaj napázti,
In' oloviti v szojem pászti;
Tam v oltári szí nazoes'
Proszim bod' mi na pomoes!*

*Pred oltár szem dolpoklekno
Vu šküšnjávi bridko zdehno;
Jezus sze na méne zóledno
V Szree szvoje me je szkleno.
Tü v oltári je nazoes'
Vszem proszécsim na pomoes.*

Od pobožnoszti k szladkomi szrci Jezusovómi.

Nevem, ljúbí prijátel nasega kalendára, kak sze ti je dopadnoló lanszko leto vsze tiszto, ka szmo szi od té lepe pobožnoszti tam preesteli, nego sze záto vřpam, ka mi letosz tůdi ne zameris, nego celo rad preestés, esi ti kaj na dale povem od pobožnoszti, stero moremo vu szrei nasem povati k tomí nájszlájsemi szrei.

Láni szam vam náimre popiszao, kak je tá pobožnoszt sztára, kak je nasztánola, kak sze je razsirila po bl. Margeti Alacoque po celom szveti. Na dale szam vam popisao, ka je predmet ete molbe, ka molimo i esasztimo te, kda právimo, ka nájszvetese, Szrcé molimo, ka je námen, ali nácsin ete molbe, kakse sze je szkázalo to preszveto Szrcé blázseno, Margeti, pa tůdi ka je obečsalo vszem onimj ki do je lůbili.

Trojo-vrsztna obečsánja Jezusova szmo szi te pogucsali, stera je On szpuniti obečsao bl. Margeti za vsze one, ki do esasztili njgovovo preszv. Szrcé. Návodno sze 10—12 táksih obečsánj raesúna, stera je Jezus bl. Margeti vesino za esasztilec njgovoga preszv. Szrcá

náimre: Ka nasz obvarůje od telovne i dűsevne neszrecese, esi mo esasztili to preszv. Szrcé, i nej szamo vszakoga poszameznoga med nami nego tůdi cele rodovine i obesinsztva, stera szo tomí preszl. Szrei darůvana; ali nikaj poszebnoga vam sesém popisati letosz na dale, ka szte sese znán ne esůli i to je tak zváno

Vélko obečsánje Szrca Jezusovoga.

Za vélko obečsánje je zovémo, ár nam je vu tom obečsánji zaisztino vees dáno, kak bi eslovek csakati vřpao. Csťite je, pa sze esůdivajte ober velke miloszťivoszti Jezusove :

„Vu vőkipécsój miloszťivoszti mojega Szrcá ti obečsam, ka moja vszamogoesa lůbéznoszt vszem onim, ki sze na deveterih zandrůgim naszledůvajocsih meszczozov prvih pétkah precsiszsťávajo, dá miloseso szlednje pokore, ka ne merjéjo zvůna moje milosese, niti brezi szakramentomov, ino ka de njim moje bozsánszko Szrcé zagvůsna obramba vu vőri njihove szmrti.“

To szo, ljúbí esítátel, recsi Jezusove k blázsenoj Margeti. Szamo to je pitanje, kak sze morejo ete esůdovitne lůbéznoszt recsi razmiti?

Čsi je sesémo zarazmiti, nájobprvim szi

moremo reesi premislávati, stere je blázsená Margeta eti popiszála i potom, jeli sze ete reesi szlobodno verjejo poleg vesenjá szv. matere cérkve, ali ne.

To známo, ka szo sze obecsánja pre-sládkoga Szreá náglo razsirila po celom krszt-sanszkom szveti. Prvi razsiritelje pobožnoszti kszrei Jezusovomi szo sze szkrbeli za to, ka szo tá obecsánja vszigdár z tisztimi recsmi prisla knám, z sterimi je bl. Margeta popiszála i kak je ona vu szvojih prikáznih od Zvelicsara esúla. Ka je to razsirjenje njegovih recsih Jezusi povoli, to sze lahko zarazmi: ár nikaj nemre tak z lehka esloveka na lúbéznoszť Bogá nagnoti, kak esi vidi i szpozna, ka Bog njega nezmerno lúbi. Jezus sze je pa záto rávno szkazsúvao bl. Margeti, naj bi z tem szvojo lúhav szkázao ino nasa Szreá na právo lúbéznoszť zvužsgao.

Doszťakrát je túdi zapovedao bl. Margeti, naj guesi pred lúdmí, naj glászi blagoszlove njegovoga Szreá, naj ne obderzsi szamo za szebé njegova tolázšbe puna nazveszťsávania. Margeta ga je bogala; vsze je popiszála, ka njoj je právo: njéne knige sese déndenésni mámo i estémo; za njov szo prisli vnogi drúgi: cerkveni vucsenjácje, predgarje, szpovednicje, ki szo z celim szvetom szpoznali one kinese božsánszke lúbéznoszť, z sterimi nasz Zvelicesiteo nas obogatiti sesé. Pa med temi túdi vecs táksih, kem sze je Jezus szam szkázao i je navdúsávao na sirjenje ete pobožnoszťi.

Nego esúdnó je, ka kda bi tej vszi glászili obecsánja preszł. Szreá, ka szo te to nájšvékse obecsánje, od steroga zdaj pisemo, návadno zamucsali.

Zakaj szo tak dugo múcsali od toga obecsánja? Zakaj szo eto túdi tak nej sirili, kak ova drúga, od sterih szam vam v lanszkom kalendári pizsao? To zagvúšno známo, ka je to obecsánje rávno tak notí vu pizsmaj bl. Márgete, kak ova, stera szo prle razglasena po szveti. To túdi známo, ka je tiszto pizsmo, vu sterom je to bl. Margeta popiszála, v Rími od szprávisesa kardinálišov rávno tak za právo Margetino pizsmo szpoznáno, kak ova drúga njéna pizsma, stera szo preglejena te, kda je od toga gues bio, jeli sze bl. Margeta szlobodno za szvéto imenúva i esaszťi, ali ne. Zakaj je

pa te to vélko obecsánje nej z ovimi drúgimi navkúper razglaseno bilo?

Zná biti záto, bi lahko sto právo, ár szo je nej vpamet vzéli med vnogimi drúgimi. Szamo, ka je to pá nemogocse, ka bi ta ménsa vidili, to nájšvékse pa nisese nebi v pamet vzéo. Ne tak!

Jedini zrok mucsánja je bio, ar szo sze vnogi med siritelami bojali, ka lúdjé nebi dobro zarazmili to vélko obecsánje. Prevelko, prelepo sze njim je vidlo tak, ka szo sze bojati meli, ka bi njim je lúdjé na szvojih dús kvár i ne na haszek razmili. Ar to je isztina, ka esi sto to obecsánje tak ednok preesté brezi toga, ka bi szi malo premislávao od njega, jáko lahko na to miszeo pride, ka esi sze on zdaj devéť meszecov vszaki prvi pétek preciszťi, te potom szlobodno nájšvéksi razbojnik gráta, záto sze li lahko zvelicsa poleg toga obecsánja. To pa vszákí lahko szpozna, ka bi tákse premislávanje vnoge dúse v pekeo szpravilo prle, kak v nebésza — záto sze je to obecsánje ne tak šíroko glászilo, kak ova drúga.

Záto mi zdaj, kda szmo prestelí to obecsánje, glédajmo, ka je túdi dobro zarazmimo, ka nam ne bode na kvár, nego na haszek dúseven.

Vesaszí zacsétek sze poszebno glászi: „Vu prekkípésoj miloszťivnoszťi mojega Szreá ti obecsam, ka moja vszamogocsa lúbéznoszť...“ Z teh recsih vidimo zse, ka je to obecsánje Jezus ob szlednjim mogeo dati bl. Margeti: Njegove prekkípéscse szmilenoszťi i neszkoncsane lúbéznoszťi delo je to. Na dve poszebnivi božsánszťkivi laszťivnoszťi nasz opomína té zacsétek, rávno na onivi dve, stere sze vu odkúplenji eslovecsánszťkoga roda nájšlepse szpoznati dájo. Szmilenoszť nasega Bogá je njega nagnola na to, ka je nám nevrednim grehsnikom odpúszto nase grehe i njegova vszamogocsa lúbéznoszť nam je dála nasega Zvelicesítela: z telom vesinjeno Recs božso. Pa rávno tá lúbéznoszť je zdaj nagnola goszpoda nasega na to, ka bi nam z szvojimi obecsánjami pokázao, ka zaiszťino vrelo zselej naso lúbéznoszť i nase zvelicsanje. Kak szám právi: Csi bi esúde mogeo znova esiniti za nász, bi rad vesino, naj sze vúpamo vu njem, ali esúde drúge szo nam ne potrebne, kak tá edna, poleg stere on

Szv. Margela Alacoque.

grehsniki vszigdár znova i znova odpüszi ino njemi po lagojem zsitki vnogokrat tüdi dá milosztso práve pokore. Záto lepsega, véksega ino imenitnesega záloga szvoje lübéznoszi nam je niti dati nej mogeo, kak je nam te dao, kda nam je obecsao milosztso szlednje pokore, ár je to velka pravica, ka je tá miloszt ober vseh milosztzi za vszakoga grehsnika, ár esi té nemamo, te szo nam vsze milosztse zamán, stere szmo v ednom dúgom zsitki dobili — zvün, esi szmo tak szvéto zsvieli, ka sze nam je nikak ne potrebno szpokoriti.

Zvün toga neszмимо pozábiti, ka je tá milosztza poszebno velka ino ober vszeh milosztzi zselenja vredna, ár szi jo nemremo szami zaszlüzsiti, nego nam jo Bog z cela z szvoje dobre vole dá. Ve to vszi známo, ka nasz nasa szv. vöra vesi, ka brezi poszebne pomoesi bozse nemremo sztálni osztáti vu dobrom, pa to tüdi známo, ka szi ete pomoesi bozse nemremo zagvüsati z nasimi zaszlüzskami, kak stées velki bi li oni bili, ár je milosztza, stera nasz na szlednjo sztanovitnoszt vu lübéznoszi bozsoj pomága, z cela szloboden dár bozsi, ki ga dá, komi ga sesé, kda ga sesé i kelko ga sesé.

Szvéti Augustin od té reesi etak pise: „Zakaj osztáne med dvema pravicsnima cden vszigdár pravicsen, drügi pa dosztakrát rávno pred szlednjim sztopájom v neszreco pride, v greh szpádne? To je vszigdár pravicsna, nego szkrivna szodba bozsa.“ „Szmilüvam sze med tisztim, med kem sze szmilüvam, pravo je Bog Moysesí, szmilenje zkázsem onomi, komi szmilenje szkázsem. Záto je to — právi szv. Paveo apostol — ne od onoga odviszno, ki sesé, niti od onoga, ki bezsi, ki sze pásesi, ne od moje vole, niti od mojega trüda, nego od Bogá, ki nam milosztso dá. (Rim. 9, 16.) Szamo sztálna molitev mi je mogoesa to miloseso szpraviti — i ne zaszlüzsiti — ár je Bog obecsao, ka poszlühne sztálno ino vrelo molitev — i zvün molitvi nam esese zagvüsa to milosztso tüdi precsisesávanje na devét prvih pétkov devéterih zandrügim naszledüvajocsih meszeczov, ne záto, ár je rávno devét, nego záto ár je Jezus tak steo ino tak obecsao.

Ziskávajmo dale, z kaksimi reesmi je Jezus szvoje obecsánje dao:

„Ne merjéjo zvüna moje milosztse . . . ne

merjéjo brezi szakramentumov . . . moje Szreé de njim zagvüsna obramba vu vöri njihove szmrti.“ Trikrát právi ono iszto edno; trikrát potrdi ino ponovi szvoje obecsánje, kak esi bi nam z tem tüdi naznaniti steo, kak velko rees obecsa. „Ne merjéjo zvüna moje milosese.“ Vu szrditoszi Bozsoj mreti, kak predmet szrditoszt i Vszamogocsega Bogá: to je obe, vszega velka, neszkoncsana i vekivecsna neszreca: Szmrt je za grehsnika prag pekla, ár po szmrti nega vees pokore; ki je vu szvojoj szmrti neprijáteo bozsi, on de navszeveke prekleti i szkvarjeni od Bogá. Pa glejte, tá grozovitna neszreca sze vszákomi med nami proti! Pa vu toj nasoj dvojnosit, stero mámo za volo lasztivne szlaboszi, kak velka tolázsbá nam je, kda esüjemo lübécese reesi Jezusove: „ne vmerjéjo zvüna moje milosztse.“ Kak szuneseni trák szkoz esarnih oblákov szpáda na nász eto obecsánje vu szúzsnoszt zemelszko ino razveszeli nasa szrea in vzeme od nasz bojaznoszt, z sterov sze priblizsávamo k nasoj szmrti.

„Ne merjéjo brezi toga, ka bi szvoje Szakramente prijéli!“ Csüdne reesi: *Szvoje* szakramente, *szvoja* szvesztva! Pa szo drüga szvesztva tüdi, kak szedméra szvesztva szv. matere cérkve? Nega! szamo ka Bog po drügoj poti tüdi zná resiti düso: po szlednjem mázanji, po popunom pozsalüványi i. t. d., esi poszebne okolicesine, kak je náglá neszreca i. t. d., ne dopüsztijo, ka bi sto szvesztva mogocsi bio vszivati. Vu táksih neprilikaj Bog esloveki onomi, ki je njegovo volo vu szvojem zsitki szpanjávo, miloseso dá, ka vu vszebi mogocsi pobüditi lübéznoszt, popuno pozsalüvánje, zselenje pobogsanja, pa sze po táksem zmiriti z szvojim Bogom ino vu milosesi poszveesenjá vu lübéznoszi Bogá vmreti. I ete szkrovne pomoesi bozse szlobodno zovémo za szvesztva za tiszte, sterim rávno té pomoesi szprávjio zveliesanje.

„Moje szreé de njim vszakojaeski (zagvüsna) obramba vu vöri njihove szmrti.“ Glejte, vu teh reesaj je povedani zrok, vretina teh vnogih velkih miloscs; kak nebi lehka i mirovna bila nasa szmrt, ki szmo sze na obrambo Szreé Jezusovoga zavüpali? Kak bi nasz za tem závitjom Satán popadnoti mogeo? kak bi nasz tü potreti mogla szrditoszt bozse pravicsnoszi?

Preszvétoĝa Szrcá szmilenoszt nasz vszígďár zakrije, vszígďár preobďája, vszígďár zesiszti; vkraj vzeme nase grehe ino nam szprávi ľúbéznoszť nebeszkoga Ocsé.

O kak veszela, kak mir noszécasa nam je tá miszeo, ka nasz pri vrátaj vekivecsnoszti táksa obramba esáka! Tú odnet, iz toĝa zagvűsnoga meszta, vidi zse dűsa nebesza, esűti zse szladkoeso preszv. Szrcá ino sze veszeli vu obrambi toĝa Szrcá, steromi poleĝ szvojih szlabih moesi szlűzsi na zemli i stero jo zdaj varje i bráni proti neszrecsi.

Pa za koga je Jezus té vsze dobrote obe-scao? Za vsze one, ki sze devét meszecov zandrűĝim naszledűvajocse prve pětke precisz-tijo, to je: k szvétomi obhajili idejo.

To pa vesiniti je znám li ne tak prevecs zsmetno, pa kak vidimo, pogodba je za nasz doszta lezsesa, kak za Onoga, ki na je szvojo recs zavézao. Nisese naj ne právi, ka je to vsze edno, jeli sze eslovek v pětke, ali v szredo, ali na steri stécs drűĝi dén precisescáva, ár je tú od celo drűĝoga gucs. Ar isztina je: dobro, pobožno precisescávanje eden dén tak valá dűsi, kak drűĝi dén; grehsno obhajilo pa eden dén rávno tak skodi dűsi, kak drűĝi dén, nego tú je ne szamo od onih milosztih gucs, stere eslovek vu vszakom pobožnim i vrednim precisescávanjom dobi, nego od edne posebne miloscse tűdi, stero je Jezus rávno za pětka volo obecao, to pa, miszľim, vszaki szprevidi med nami, ka Bog za szvoja obeśánja lehko zsele od nász, ka on sesé, ne kak sze nám bole vidi.

Devétero precisescávanje od meszeca do meszeca na vszaki prvi pětke! Kak malo trűďa za to velko miloscso, za stero vnoga romanja, poszti i álmotva nebi prevecs bílá! Jeli ka sze ti szamomi krivo vidi, ki to estés, ka nebi szpuno szelenja Szrcá Jezusovoga, esí li ka znás, ka ti je ne zapovedano to vesiniti, li sze ti mili zgűbiti tak velke miloscse moesno vűpanje. Ne szamo, ka szám vesinis vsze za to miloscso, nego tűdi ne pozábis one, z kemi ti je Bog ravnati dáo: tvojo deteo, tvoje szlűz-sábniĝe bos tűdi znao nagnoti na to, ka sze z szvoje dobre vole podájo k Jezusi v Oltárszvkom szveszťvi sztanűvajocsemi, naj tálnieje posztánejo etoga velkoga ďára nĝeĝove ľúbéznoszti.

Ka pove k tomi nasa vőra?

Vidili szmo, ka pomenijo recsi etoga tak zvánoga vėlkoga obeśánja — nego to je zdaj pitanje, jeli mi ne preĝrehsimo proti nasoj katholicsánszkoj vőri, kďa ete recsi od bl. Margete popiszane vőrjemo ino sze vu tom obeśánji vűpamo. Tak moremo povedati, ka ne! Szamo edno nam je potrebno: náimre ka dobro pázimo na to, kak sze to obeśánje Jezusovo more razmeti. Ar znali bi sze náidti táksi med nami, ki bi miszľili, ka szo z tem obeśánjom vszega drűĝoga dobroĝa dela odvezani — pa táksi tűdi, ki vu tom obeśánji nikaj poszebnoga ne bi szpoznali. Obadvoje bi ľhvalinga bila — pravicza je na szredi.

To obeśánje sze *neszmi* tak razmeti, ka ki sze devét zandrűĝim naszledűvajocsih mesz-cov prve pětke precisescáva, ka te zse tiszti z cela zagvűsen more biti, ka sze zvelicsa. Tridentinszko szvéto szprávisese nasz náimre tak vesi, ka nisese nemre zagvűsen biti od szvojega zvelicsanja, zvűn esi bi Bog komi to poszebno vőnazveszto. Te je pa znán eto vėlko obeśánje proti pravici? Ne mogocse; ár Jezus, ki je szám pravicza nemre tákse glásziti, ka bi pravici naszprotno bilo. Kďa je Jezus etak pravo zsidovom: „Ki moje telo je i mojo krv pijé, on sze zvelicsa“, te je tűdi obecao zveli-csanje, pa záto vszi známo, pa zagvűsno lehko povemo, ka szo sze li ne vszi zvelicsali, esi li, ka szo sze vesászi z vredmin tálom precis-escávali, ár znábiti vnogi szo z med njih vu szmrtnom grehi vmrli. — Kak sze pa te ete recsi morejo razmeti? Tak, ĝlej drűĝi csítáteo, ka vu tom obeśánji Krisztusovom szo nám obeśane miloscse bozse, poszebno *miloscsa szlednje pokore*, nego to nam je ne zagvűsano, ka mi to miloscso tűdi szebi na haszek obrněmo, ne nam je obeśano, ka mi szami to miloscso od szébe *ne odvzřsemo!* Zakaj? Záto ár je k nasemi zvelicsanji dvoje delo potrebno, brezi steroga sze zvelicsati nemoremo; náimre ob prvim miloscsa, pomocs, bozsa, ob drűĝim pa nasa vola za to miloscso sze zĝrabití ino szí jo na haszek obrnoti. Vidíte, miloscso je Jezus obecao, ka je zagvűsno dá telko, kelko nam zadoszta za to, ka szmo sze mogocsi zvelicsati, nego to nam nemre obeśati, ka jo mi ponű-

čamo na szvoje zvelicsanje, ár je to ne od njega, nego od nász odviszno. Ka vam vu priliki povem: Csi neki szkopi eslovek má zláte, ali peneze, krúha pa ne, pa njemi sto ponúva krúh, da ga pa on vzéti nésese, nego ráj od gláda merjé vu szvojoj lúbéznosztí do penez — on je meo skér, z sterov bi sze szmrti reso, nego vzéti jo je ne steo — ravno tak eslovek, ki má miloseso, da pa ráj vu grehi merjé.

Ar Bog na zvelicsanje nikoga ne szili, to szí vszáki z szvojoj volov more zaszlúzsiti tak, ka poszlúhne milosese glász vu szebi, steri ga na dobro pobúdjáva, pomága ino podpíra.

Glej záto etak mores razmeti to obeśanje: dobis obeśano miloseso zagvúšno, nego szám szí jo dúzsen ponúcati. Táksega pa med nami túdi nega, ki bi zagvúšno znao povedati, jeli de on vszígdar dobroga nakanenja jeli de vszígdar sztálno delao za szvoje zvelicsanje. Záto ona dvojnoszt, stera po tom obeśanji Jezusovom esese izda vu nasem szrci osztáne za volo nezagvúšnoga, dvojnoga zvelicsanja je ne za volo milosese, nego za volo szlabosztí i nesztálnosztí nase dobre vole i nakanenja, tak ka záto pravica osztáne recs szv. Pavla apostola ka z bojaznosztjov i trepetanjom moremo nase zvelicsanje obdelávati.

Razmi sze, ka ki je z tem zadovolen, ka szvoje devétero precisisésávanje oprávi, poleg toga pa mlácsen osztáne, ali sze celo vu grehe nazáj pogrozi, on jáko nemre na to racsunati, ka de vu szlednjoj szvojoj vóri znao to miloseso ponúczati, nego sze moesno má bojati, ka de te proti toj milosesi rávno tak mrzeo i nemáren, kak je bio proti drúgim njemi dánim milosese vu zsitki szvojem. Ne pozábimo, ka nam Ezekiás prorok právi (18. 26.) „Kda pravicsen odide od szvoje pravicsnosztí i húdo dela, vmerjé vu tom; vu krivici, stero je delao, vmerjé.“ Njegova dobra dela, sterim je prle podáni bio, njemi doszta ne pomorejo, ár: „szamo on sze zvelicsa, ki je sztanoviten do konce.“

Právo zagvúšanoszt, ka sze zvelicsamo, vu sztálnom obderzsávanji zapovedih nájdemo; ár eta sztálnoszt nasz navesi, ka niedno miloseso, od Bogá nam dáno, ne zanemárjajmo pa po

táksem túdi to szlednjo ne, stera nam je tak zagvúšno obeśana pa z sterov tak zlehka i veszélo obládamo neprijátla nase dúse.

Devétera precisisésávanja, stera Jezus zsele, szo pa rávno za to dobra, ár szo nájbole prilicsna nase dobro nekanenje vtrditi ino sztálno vesiniti. Ár je ne mogocse, ka devét meszecsnihszpovedi i precisisésávanj nebi esloveka privádilo k obdrzsávanji zapovedih Bozsíh; ka szo eslovek pri tom nebi náveso odúrávati greha ino doprnásati one áldove, stere nasa szv. vóra od nász zsele; ne je mogocse, ka sze sto poleg dobre szpovedi i vrednoga precisisésávanja devétkrát zandrúgim vesinjenoga nebi lúbiti náveso pobožnoszt i bogábojaznoszt, ka ne bi zavrgeo konesi szmrtne grehe ino potrdo szvoje volo na ona, stera szo nam od Bogá, kak za zvelicsanje vszakojaeski potrebna, naprej pizšana. Csi sze pa sto tak vtrdne vu szvojem dobrom nakanenji, tisztí to volo brezi velkoga trúda túdi lehko obderzsi!

Pa devét szpodevih tak zandrúgim vesinjenih túdi vzeme od esloveka bojaznoszt, stero vszaki eslovek esúti v szebi pred szpovedjov, ki redko ide k njoj, ino túdi potere gizdoszt, stera je nájvéksa zádrga pobožsne szpovedi. Celó, ki devétkrát zandrúgim ide, on polúbi to szvéto delo, ár vidi, ka szí je nazáj szpravo mir dúse ino tak njemi lezsesa posztáne sztálnoszt vu dobrom.

To szo tisztí zroki. za sterih volo je nas Zvelicsiteo steo, ka ki szí to poszebno miloseso z poszebnim tálom zagvúšati seséjo, naj telkokrát vu krátkom vremeni szv. Szakramente obhájajo. Ka je rávno devétkrát velo, to je zná biti záto, ár szo vu szv. Materi církví devétdnévne pobožnosztí zse tak rabsirjene ino vu dobrom glászi. Kaj stécs je bio zrok toga, nám je vsze edno; Bog szvoje dáre k taksemi deli privézse, k kaksemi sesé; za nász je zadoszta to, ka známo, ka nám je na hászek za volo njegovoga obeśanja — na pa túdi vnoge privádi, ka kda ovih devét meszecov miné, záto ne zavrzsejo szvoje zacseto dobro návado, nego jo duzse obderzsijo do konce szvojega zsitka, na kelko szo mogocsi, ino z tem vnogo veszélja szprávjíjo razzsaljenomi nájszvetesemi Szrci, ár dobro példo dájo drúgim túdi, ponovijo vu szebi i vu drúgih dúh pobožnosztí ino

razsirijo esázt bozso i mir bozsi med onimi, z
kemi je je Bog eti na zemli vkúp prikapeso.
Tak posztáne eto devétmeszečno presisesávanje

Pa je ne estída, ka je poseben blagoszlov
obečani onim, ki eta szpunijo, ár z tem njihovim
djánjom pokázsejo, ka seséjo Jezusovo zselenje,

Jezus král szere.

nájbogsa skér i nájlepsi zálog sztálnosztí vu
dobrom, stera sztálnoszt pa nova zagvüsanoszt
za szresno szmrt.

esi li ne zapovid, szpuniti, ino ka sze vüpajo
i ne dvojjio -vu njegovoj recsi. Vredno presis-
esávanje nam vnoqe milosese prineszé zvün

rédne milosese szvesztva, stere po táksem vszigidár bole nagnejo szrca nasa na dobro ino veszelese vesinijo nase prebivanje pred tabernakulumom.

Záto, ár ne szamo njegova milosesa, nego on sám prebiva, zsvi Bog, znami vu tom

Szvesztvi, sze moremo veseliti, ka nase tak lepo zové ino vábi k szebi ponúvajoci nam vsza, stera nam je z nase vole mogoeci dati ino moremo vesiniti za njegovo lúbéznoszt ona, stera je nasa lúbéznoszt Njemi na esászt mogoeca vesiniti.

Csasztilci preszv. Szrcá iz csasza francoszke reberije.

I.

Leta 1689-ga, edno leto pred szmrtjov bl. Margete, sze je zgodilo. Te je dobila bl. Margeta zapoved od Zvelicsitela, naj sze szkrbí, ka de sze nájszvetese Szrcé vu kráľszkom dvori túdi esasztilo. Bl. Margeta od toga veckrát píse; ednok v eto podobo szvojoj prednjici: „To szo recsi, stere szam od bozsánszkoga Zvelicsara esúla: Daj na znánje králi, ka kak on szvoje rojsztvo pobožnoszti mojega detinsztva má zahváliti, rávno tak szvoje novorójsztvo za zsitek milosese i na diko vekivecno szamo po tom doszégne, csi sze mojemi *molbe vrednomi Szrci* preporecsi. Eto Szrcé obládati cesé njegovo szrcé i z njegovov pomoesjov szrca velikásov zemlé. Kralúvati cesé eto Szrcé vu kráľszkjoj palacsi ino zsele, naj sze etoga Szrca kep blisesi na zasztavaj i skítkej, da obláda szvoje neprijátele.“

Vu ednom drúgom píszmi z leta 1689-ga, meszeca auguszta znova píse od té recsi bl. Margeta: „Vekivecni Oesa zadovolsesino, i pomirenje cesé dati molbe vrednomi Szrci szvojega bozsánszkoga szína za ona razzsalúvánja i trplenja, stera je za csasza szvoje moke vu palacsaj vládajocih presztáti mogeo. Eto szv. Szrcé vu szrci nasega vládara cesé szvoje drzsánje meti; njega cesé za skér szvoje vole porabiti; cesé, da sze církev zozída, vu sterój sze podigne podoba Szrca Jezusovoga, pred sterov cesé Bog ponizávanje krála i celoga njegovoga dvora pred szebom viditi. Eto bozsánszko Szrcé cesé biti obramba i závitje njegove kráľszke persone proti vszem njegovim szovrázsnikom. Záto szí zeberé njega, naj bi szí z njegovov esásztjov oproszilo pri apostolszkom sztolci szv. mese i drúge pobo-

zsnoszti, stere sze nájszvetesega Szrcá dosztájajo.“

Jeli je kráo francoszki (Ludovik XIV.) poznao eta zseljenja nájszvetesega Szrcé? Ne vemo. Szamo telko známo, ka niti on, niti njegov naszlednik Ludovik XV. nej szpuno eta zseljenja. Tem bole vrelo ja razzsírjávala esászt szvétoga Szrca zsená Ludovika XV-ga po imeni Maria Lecinska, polska vojvodica. Ona je leta 1740-ga píszmo píszala rímszkomu pápi, naj dopúsztijo szv. meso na esászt preszv. Szrcá XIV. Bedenik pápa szo njoj ne dugo po tom vecképev szrcé Jezusovoga poszlali, steri szo na erdecse szvilo z zlátom nasitj bíli. Komaj szo leta 1765-ga XIII. Clemens pápa potrdili szv. meso i dúhovno molitev na esászt preszv. Szrcá, je zse pobožna kralica prozila francoszke púspeke, ki szo sze te rávno v Parisi zdrsáváli za volo cerkvenodrzsávnoga szprávisesa, naj vu szvoje púspekije vpelajo szvétek preszv. Szrcá Jezusovoga. Púspecje szo to radi vesinoli ino szo túdi vu píszmi prozili one púspeke, kí szo ne nazocsi bíli, naj rávno tak vesinijo.

Eta kralica je esászt preszv. Szrcá vu kráľszkjoj rodovini túdi razzsírila. Njéni szin, Ludovik, je vu versailleskjoj kráľszkjoj palacsi bozsemi Szrci na esászt kapelo dao napraviti, vu sterój je veckrát z szvojov deteov vréd molo. Poszebno té Ludovik, ki je za oesom szvojim kral grátao i tak neszrecno dokoncsao szvoj zsitek i szesztra njegová, Elisabetha, szta lúbila nájszlájse Szrcé Jezusovo.

II.

Ludovik je z iménom Ludovika XVI-ga 1774-ga leta posztano po szmrti szvojega Oeso (Ludovika XV-ga) král francoszki: Zse za njegovoga dedeka i oeso szo dugovje francosz-koga drzsánja tak velki bíli za volo velkoga

zaprávanja i vnogi bojov teva dvá krála, ka je on prázne kasze vroke dobo. Zvún toga krivoverci, po iméni janzenistje, i nevörní vucsenjácje szo tak zapravili esászt szv. matere cérkve i vsze visnje oblászti, ka je lúdsztvo od dnéva do dnéva bole nezadovolno bilo z králesztvom, od dnéva do dnéva túdi menje obdrzsávalo zapovedi bozse i szv. matere cérkve. Na szlednje je leta 1789-ga nasztála tak zvána vélka reberija. Ludovik XVI-ti je dobroga nakanenja i jáki mozs, zvún toga pa túdi pobozsen eslovek bio, nego za tákse pokvarjeno lúdsztvo preszlab. Csi li ka sze njemi je szamomi ne vidílo, je záto vnogo posztáve potrdó z szvojím podpíszkom, stere szo krivicsne i szv. materi cérkvi naszprotne bilé. Nego eta szlaboszt ga je záto li ne resíla. Vojácje njegovi szo njemi bogavnoszt zatajili ino szo ga ne púsztili z palacse.

Kda bi ga zse vsza eslovecsa pomocs zavrgla, sze je k bozsemi szrei obrno neszre-esen krao i vu tom szí je iszkaó szlednjo pomocs i obrambo.

1790. januára 10. sze je zgodilo: král sze je na pohájanje podao z szvojov rodovinov i z nisterimi dvorszkiimi dámmi. Vojácje, ki szo ga szprevájali sze njemi dopúsztili, ka je notri so z szvojími vu sztolno céркеv, kde je na kolena szpádajoesi pred Oltárszkim szvesztvom szebé, szvojo rodovino i szvoje drzsánje preszv. Szrei Jezusovomi preporocso. Cela rodovina je te oblúbo vesiníla, ka vszáko leto obilno álmstvo razdelí med szíromákami na esászt preszv. Szreá. Dvoje zláto szreé szo túdi dáti vrezati na szpomin szvoje oblúbe. Eto dvoje szreé sze esese izda kázse vu chartreskoj cérkvi.

Eto preporácсанje je ne pomágalo králi; nevörnósz i razvúzdanoszt sze je zse moesno vkoreniníla med národóm. Nevarnosca je od dnéva do dnéva rászla tak, ka je zsvílenje krála zse túdi ne veeš gvúšno bilo. Vu szlednjoj nevarsesíni je ztiszkávani kráo znova pri Szrei Jezusovom iszkaó pomocs. Okoli zacsétka leta 1792-ga je znova oblúbo vesíno ino jo je dolíszpíszao ino prekdao szvojemi szpovedniki P. Herberti. Eta oblúba je naszledúvajoesa „Oh Bog moj! Ti vídís vsze rane mojega szreca ino globoesíno one nevarnosese, vu stero szam príseo. Vnogo nevole sze mi proti od vszeh

sztránih. Bolecsine, stere szo mené i rodovino mojo nalegle, sze poveksávajo z tísztimi, stere moje drzsánje trpí. Jácsanje vnogih neszreecnih, zdihávanje pobozsnih za volo pregánjanja szv. vóre mi prebádjajo szreé ino eden znotrasnji glász me opomína, ka de tvoja pravicsnoszt za to od mené odgovor proszila, ár szam sze vu dnévaj moje zmozsnosztí ne proti posztavo zavtúpaním szovrázsnikom tvojega navuka, nego szam njím szám pomágao, kda szam posztáve podpíszao, stere szo proti tebi bilé.“

„Bozsánszki nas Zvelicsiteo Jezus Krisztus! Tvoje preszvéto Szreé naj bo ono závitje, za stero sze moja dúsa podá. Na pomocs szí zázovém moje zagovornice i dobre matere Marije precíszto szreé, szvétoaga Ludovika, mojega patrona i glaszovitnoga predteda.“

Oh, odpri sze tí molbe vredno szreé ino vzemi mílosztívno iz rok moje nebeszke Zagovornice eto oblúbo mojo, stero jesz zdaj tebi darújem.“

„Csi z neszkoncsane dobrotivnosztí bozse nazáj dobím szvojo szloboscsino, korono i králeszko esászt, moesno obecám: 1. ka nazáj vzemem vsze one posztáve, stere rimszki pápa, cerkveno szprávisese, ali esetvéro pobozsnih púspekov mojega drzsánja za tákse szpozna, ké szo naszprotne szvétoj vóri ali na kvár edne, szvéte, apostolszke i obcsínszke Cérkve; náj ob prvím pa constitutio pörgaszko dúhovnikov.*) 2. Vu prvóm leti vesaszí bom sze szkrbo pri rimszkom pápi i pri púspekaj mojega drzsánja, ka sze vu celóm drzsánji obderzsí na prvi pétek po telovoga oszmíni szvétek preszv. Szreca Jezusovoga z processijami na pomírenje preszv. Szreá za ona razzsalúvánja, stera je eto nájszvetese Szreé za esaszí nemírnosztí presztáti moglo. 3. Za trí meszece po nazáj zadoblenji moje szloboscsine ponovím moje i moje rodovine preporácсанje k nájszvetesemi Szrei vu ednoj cérkvi pred vsem lúdszvom z tem nakanenjom, naj moji podlozsniki túdi dájo ono molbo i esászt preszv. Szrei, stera sze njega dosztája. 4. Za edno leto po mojem odszlobodjenji vu ednoj cérkvi kapelo, ali oltár

*) To je posztáva bila, poleg stere szo dúhovnicje teccász ne szmeli fare it. d. vzéti, dokees szo ne príszég-noli na Bogi naszprotne posztáve.

mojega vüpanja i zahválnoszti. 5. Na szlednje ponovim vszako leto, kde koli bom sze zdrzsávao, na szvétek preszv. Szrcá moje preporácsanje ino táo vzemem pri processiji toga szvétká.“ „Eto moje oblúbo zdaj szkrovno vesiním ino z lasztivnov krvjov podpisem ; nájlépsi dén mojega zsitka bi pa bio za mené on dén, steroga bi mogoesi bio eto moje oblúbo vu cérkvi ocsiveszno pred vszem lüdsztvom! ponoviti.“

„Molbe vredno Szrcé mojega Zvelicsitela! Naj sze zpozábim moje pravice i szamoga szebé, esi bi sze zpozábo Tebé i mojega obecsánja, esibi henjao lübiti Tebé, vu Tebi sze vüpati, pri Tebi tolázszbo íszkati.“

III.

Kak stécs hvále vredno je bilo nakanenje krála, kak stécs pobozsno je bilo njegovo szrcé, kak stécs je njegovoj düsi valála vesinjena oblúba ; vsze to je ne moglo odvrnoti od njega i od njegovoga razvüdzanoga lüdsztva kastigajocesoro roko razzsaljene bozse pravicsnoszti. Reberijásov je od dnéva do dnéva vees bi lo. Leta 1792-ga, meszeca auguszta szo zbriszali králeszsko esászt, krála pa i njegovo zseno, szesztro Elisabetho i dvoje králeszsko dete, Ludovika pa Mario-Theresio szo pa vu drzsávno vozo vrgli. Szep-tembra 3-ga je ravnitelsztvo glávnoga meszta, Parisa, vmorití dalo vsze one, ki szo králi esese vörní bilí.

Med prvimi vmorjenimi je bila kraliceina prijátelica Lamballe vojvodica. Glavo szo njoj vzéli, mrtvo telo njéno szo szlekli i razrezali. Med njénov oblekov szo najšli Tomas Kempesana glaszovitno knigo „Hodi za Krisztusom“ i eden kep na sterom ja na obadvojoj sztráni edno z trnjom koronano, prebodjeno v plaméni goréese Szrcé bilo z etim napiszom : „Szrcé Jezusovo, resi nasz ; ár sze pogübímo!“

Za stiri meszece po to.n szo králi tüdi glavo vzéli ; 2-ga aprila szo 14 let sztaro esér královo, Maria-Teresio, preiszkali. Vu noesi szo prisli lüdjé v temnico, pa kda szo vsze szprevrqli, szo naszledüvajoesi protocoll napiszali od szvojega cgléda i ziszkávánja : „Naisli szmo „Dén krscsenikov“ zváno knigo, vu steroj je edna podobica bila na ednoj sztráni z szpicov prebodjeno szrcé z zvezdami okoli vzéto z etim napiszom : „Divice Marie Szrcé, moli Bogá za

nász!“ Zvün toga szmo naisli edno 4 sztráni dügo píszmo, steroga napiszek je etak bio : „Preporácsanje francoszko ga drzsánja preszvétomi Szrci Jezusovomi.“ Zacsne sze pa eto píszmo z naszledüvajoesim talom : „Oh Jezus Krisztus . . .“

„Szpomina vreden táo etoga píszma je naszledüvajoesi : „Vszá szreo nasega králesztva, zacsnovsi od královoga szrea do szrea nájszlednjega podlozsnika, zjedínímo z vezáljom szvéte lübéznoszti, pa je tak zjedínjena tebi darüjemo . . . Tebi Szrcé Jezusovo, darüjemo celo domovino ino szrcá tvoje detcé. Oh bl. Devica, ona szo zdaj vü tvojih rokáj, tebi szmo ja dáli, kda szmo szí te za obrambo naso i mater zébrali. Zátó te zdaj proszimo, daj ona prek szvétomi Szrci Jezusovomi. Od tebé je on z veszéljom vzeme, odpüsztí njim, blagoszlovi ona, resi celo drzsánje ino podigni znova právo vero. Amen. Amen!“ Ob dvema po polnocsi szmo popiszali ete protokoll pred onimi zsenami, stere szo eti z nami vréd podpiszane.

„Maria Antonia, Elisabetha Maria i. t. d.“

To je bilo píszmo, poleg steroga szo sze reberijásje esese bole razzszrdili med kraliceov i njénov heserjov. Kralice szo augusztusa 2-ga z dozdajne njene voze v moesneso temnico szprevodili. Te szo pri njoj tüdi vsze preiszkali ino szo vsze v protokole vzéli. Najšli szo pri njoj tüdi eden papír z kepom Szrcá Jezusovoga z trnjom koronanoga ino z etim podpiszkom : „Szrcé Jezusovo, szmiluj sze nášz!“ Na ednom drügom papéri szo pa naisli edno molitev k prszv. Szrci. Oktobra 16-ga szo njoj tüdi glavo vzéli.

IV.

Szlednja je bila szesztro králova, Elisabetha. — Narodila sze je 1764. májusa 3-ga ; vu strtom leti szvoje sztaroszti je zse zgübila oeso ino mater. Od toga mao jo je goszpá Marsan gojila. Elisabetha je vu zacsétki gizdavo trmoglávno dete bilo. Vesití sze je níkdár ne stela, pa kda szo jo na vesenjé opominali, je gizdavo odgovoríla, ka sze njoj ne potrebno vesití, ár de ona vszígðár mela lüdi okoli szebé kí do szí meszto njé premislávali. Csi szo szlüzsábnieje njéni kde kaj nájménsega zamüdili, te je zse posztávim na esászt najszv. Szrea na szpomín

mocsno i razsrdjeno kričala med njimi. Goszpá Marsan je to nesrečno naturo deteta rano spoznala ino szi je večkrat poguesávala od toga z tetico deteta, stera je, z imenom Theresia, prednjica karmelitánszkih nún bila. To szvojo tetico je mála Elisabetha večkrat pohodila, pa je túdi na njo doszta dála.

Ednok je rávno ob poldné prisla v kloster ino je proszila tetico, naj njoj dopúzti, ka de ona túdi dvorila szesztram pri obedi, kak je to pri tetici vídla. Tetica njoj je dopúsztila. Ona pa ide, szi zvése predpásznik, kúsnola je zemlo, kak je pri ovih drúgih vídla, pa je vzéla blanjo, na steroj szo salce bílé za szesztre nadevane. Vzaesétki sze njoj deszka nagne pa edna salica na tla szpádne; ona sze zmesa pa neve, — ka bi delala. Te njoj prednjica — njéna teca — právi: „Pri nasz esi sto kaj táksega vesiní, more tla kúsnoti.“

Erdécsa je grátala, nego bogala je, prig-nola sze ino kúsnola zemlo.

Od toga esazsa je Elisabetha tak bila, kak esi bi jo premenili. Tiha, poterpezliva i szamoto lúbécsa je posztánola. Rászla je vu jákoszti i bogábojaznoszti; nájbole je pa szkázala szvojo dűsevno moes za esazsa reberije. Ona je tolázsla krála, brata szvojega, i kralíco, esi li ka je njoj szamoj túdi ne bole slo, kak njima. Pa to dűsevno moes je od preszv. Szreá Jezusovoga dobíla, stero je vszígdar mocsno esasztila. Esese vu vozi szi je novo molitev naprávila pveszv. Szrei na esaszti v eto formo:

„Ka sze sese dnesz z menov zgodí, oh Bog moj! to nevem; szamo to znám, ka sze mi nikaj taksega nemre zgodíti, ka Ti nebi od vekoma odloeso. I eta miszeo, moj Bog, mené z cela pomiri. Molim tvojo szvéto volo, ino sze njoj z celoga mojega szreá podám; vsza moja Tebi darújem, ino eto moje darúvánje z jedínim z daritvov tvojega szvétoega Szina, ino te proszim na zaszlűzske njegovoga preszv. Szreá, daj nam poterpezlivoszti vu nasih trplenjaj ino popuno vdánoszti vu tvojo szvéto volo.“

Njéni zszítek i njéna szmrt sze szpozná z naszledűvajosee molitve, stero je túdi száma narédila ino szvojoj prijátelici za szpomin nihála: Nájszvetese Szreá Jezusovo! Ti popunoszti i vretina one lúbéznoszti, stera te je na to nag-nola, ka bi z cslovekom posztano, ka bi szvoj

zszítek darúvao za nász ino tvoje szv. telo za hráno nasih dűs nam povrgeo; za to tvojo lúbéznoszti tebi dam moje szreé i vsza, stera na etoj zemli mám, vsza stera esinim i trpela bodem. Nego to edno te proszim, moj Bog! vesini moje szreé vredno tvojega Szreá, obdaj je z tvojim trnjom, naj esiszto osztáne od vszakoga nerédnoga poszelenja; poszádi vu njé tvoj szv. kríz, naj szpozná njegovo velko ceno ino vu njem náide szvoje jedino veszélje; zvuzsgi je z tvojim plaménom: vesini, naj de zcela tebi poszveesno, naj bo zcela tvoje, kak szi ti zcela etoga Szreá steo biti. Ti szi nasa tolázsa vu vremení túge, tí szi nam vrásztvo vu vszakoje nevoli, tí szj nam obramba i moes vu vremení szkűsnjave, tí szi nam vűpanje vu zszivenji i záyitje nase vu szmrti. Oh lúbéznoszti nájbole vredno Szreé, to miloseso te proszim za vsze one, ki k meni szlűsijo.

Zdihávanje: Bozsánszko Szreé Jezusovo, lúbim te, molim te, na pomoes te zezávam vsze dni zszítka mojega, poszebno pa za vűro szmrti. Amen.“

1794. májusa 9-ga szo glávo vzéli toj imenitnoj vojvodici, kak kaksemi razbojniki.

V.

Reberijásje szo beszneli proti vűri pa szo to nájbole med esasztilcami preszv. Szreá Jezusovoga pokazali.

Leta 1792-ga, szepitempra 8-ga szo vees kak 208 dűhovnikov szpomorili, pa tiszte szo bole mantrali med njimi, pri sterih szo podobico preszv. Szreá naisli.

Vu tom leti szo túdi ednoga mladénca vmorili záto, ár szo vpamet vzéli, ka esi komi píszmo píse, z kepom preszv. Szreá píszmo zapeesáti.

Vu Vendée zvánój drzsávi je králi vűrno lűdsztvo za orozszjom zgrabilo proti tem razdivjanim nevűrnikom i za znamenje szo vszi na kaputaj preszv. Szreá kep meli zasiti — za toga volo szo reberijásje vszákoga vmorili, ki je táksi kep noszo.

Vu toj drzsávi (eden tao francoszkoega) je szivo eden penzionerani vojaski sztotnik. On je vu edno k szvojoj tetici píszano píszmo vees táksih kepov Szreá Jezusovoga djáo, stere je szám mála ino njoj je etak píszao: „Eti vam

poslem Szreá Jezusovoga podobice, stere szam tak nariszao, kak szte zseleli vu vasem píszni. Znáte tak, ka sze vu vseim njihovom nakanenji blagoszlovijo vszi oni, ki pobožno esasz-tijo preszv. Szreé.“ Eto píszmio je reberijásom vu roke prislo, pa kda szo njega szamoga ne mogli zgrabiti, szo njemi hizso vuzsgali.

Leta 1791-ga szo reberijásje eden núniszki kloster obszeli vu Bretagnei. Od szesztér szo to zseleli, naj prízsego denejo na nevörne nove posztáve. Nüne szo to ne vesinole, záto szo je z klostra zegnali. Bila je med temi núnami edna, po iméni Viktoria, stera je lepo znála szlikati i poszebno lepe podobice Szreá Jezusovoga je rédila, stere je rada delila med rodbinov i poznáncami, ka bi z tem túdi bole sirila preszl. Szreá esázt.

Eden táksi kep je túdi doktori tisztoga klostra dála. Doktor je iz szreca rad vzéo i túdi za szvojega brata je proszo ednoga, ki je kak mornár szlúzso te pri vojszki. Ona je pa túdi rada dála etak rekoesa: Goszpon doktor,

Vu preszv. Szrci Jezusovom je szmrt szladka.

Szmrt! Te mo szi pa zdaj od szmrti túdi premislávati? Zakaj pa ne? Ali szi zagvüsen, ka szi tebi od té recsi ne potrebno premislávati? Ti je povedano ka ti ne vmerjés? Isztina, ka v kalendári od toga estés, da pa glej, pravica v kalendári túdi pravica osztáne; celo esi od toga lehko kaj zvedis, kak bi mogoesi bio szvojo szmrt, stera zagvüšno pride ednok, malo szlájso vesiniti. Záto ka za szladko szmrt túdi mámo priliko, stera ne kosta penez pa záto li vees valá, kak vsza tiszta vrásztva, stera sze v etom kalendári odzaja za peneze glászijo.

Bi ti ovado eto priliko? Zakaj pa ne, nego prvo z ednov dogodbov zacsнем:

Bila je ednok edna betezsaszta goszpa, stera je za volo boleznoszti návadno v poszteli lezsála. Nego záto je li stela Bogi na esázt kaj vesiniti, za toga volo je vküp dála pozvati sziomasko de-esico szvoje veszi ino je vesila na pobožnoszt i poszebno na esázt preszv. Szreá, pa je túdi navesila nisterno peszmico na té nácsin. Veeskrát szo deesica veszela prisla k njoj, na szlednje njim je ednok etak právila:

povejte szvojemi brati naj sze vu tom Szrci vüpa, ino ga Bog vszigdar blagoszlovi.“ Doktor je to túdi obecsao. — Nego náglo sze je zvedilo, ka voják táksi kep má pri szebi, záto szo zacsno li pozvedávati, kde ga je vzéo pa sto ga je mála. Pa kda bi to zvedili szo szesztro Viktorio pred szodnijo pozvali ino jo pítali: „Zakaj je riszala tákse kepe pa zakaj je delila?“ Ona pa batrivno odgovori: „Znáte, ka szam nüna, zakaj sze pa esüdivate, ka szam pobožsne kepe mála?“ To je zadoszta bilo, ka szo jo na szmrt obszodili ino jo leta 1794. juliusa 19-oga z sztarisami njénimi vréd vmorih.

Iz etih isztinszkih dogodb vídimo, kelko mantrnikov i vörni vrel i esasztilcov je melo preszv. Szreé, ki szo za njega volo rávno záto mogli, zná biti, trpeti, ár szo prvi kralovje njihovoga drzsánja ne steli poszlúhnoti szv. Margete recs, stero njim je ona od Jezusa poszlala. Nego napriátelje szv. Szreá szo zse záto túdi zprhneli, Szreé Jezusovo sze pa esaszti zse na celom szveti.

„Detea moja, tak morete glédati, ka preszvétomi Szrci túdi z tem veszélje szprávite, ka pomali zavrzsete szvoje lagoje návade ino sze pobogsate, záto zdaj, kda nájprvo pridete, mi vszaki more povedati, z kem je preszvétomi Szrci veszélje szpravo.“

Detea szo zaisztino prisla ino szo njoj pripovedávala, ka szo vesinola Szrci Jezusovomi na esázt. Edno je právilo: Dnesz szam vesazsi z posztele szkoeso, kda szam sze prebúdo; szam ne tak polezsávao nemárno, kak inda. Drügi je pravo: Dnesz szam pazo na szébe, pa szam sze celi dén ne szvado z szesztrov. Trétje veli: Ednok bi dnesz szkoro lagala, da szam szi pa na Szreé Jezusovo zmíszlila, pa szam te li nej.

Vidis, ljübi esítáteo, esi szpomín Szreá Jezusovoga zse málo dete tak pomore na dobro, ka sze ztem zacsne za lehko i szladko szmrt szkrbeti vu ránom detinsztvi, kaj pa nebi tebi valáo szpomín Szreá Jezusovoga, ki szi odras-eseni, pa lezsi obderzsis, ka szi oblübis — ka szi z tem szpomínom zagvüsas pomoes Jezusovo za szmrtno vöro.

Edna zsená je proszila mozsá, naj on túdi ide k szvétomi missijoni. Znáte ka je vesino? Vszigdár je pijan bio; ne esúda, ka jo je esemerno pogledno na táksi gues pa zacsno odúrno preklinjati. Missijon sze je zse k konce priblizsávo, kda je zsená z nova pregovorila: „Koncsi idi, ka bos vido szteber Szreá Jezusovoga, steroga szo vesera gorposztavili.“ Na to sze je geno, pa je so. Gléda, gléda te szteber, pa sze njemi na ednok nikaj gene pri szrei. Zacsne szí premislávati pa sze ztoszi, kda njemi na pamet príde: „Jesz szam to trnavo korono pleo z mojimi grehami na to Szreá.“ Dale pa tak neszmi biti, nede tak dobro — ide pa poklekne k szpovedárnici pa odkrije szvoje neszrecsno szreá ino sze zmíri z szvojim Bogom. Kda pa domo príde, obímne pa kúsne zseno pa deteo pa od toga máo vu szvétom míri zsví njegova cela hizsa z njim vréd. Vidite, eden pogléd na podobo Szreá Jezusovoga je szpravo to; ka nam pa te esese poszpolen szpomín na to Szreá szpraviti mogocsi!

Ki vu szváji zsvéjo, tisztim bi znám túdi dober bio eden táksi pogléd pa k tomí malo szpomina na szmrt onih, steri v szovrastvi idejo z toga szveta — pa esi szí te zmíszlijo na to szv. szreá, stereo je vu szmrti za neprijátele

molilo, te zse prídejo na to, ka do znali, kde je vrásztvo proti bridkoj szmrti.

Ka pa tiszti lehkómisleni mladenci, steri od edne veszelice na drúgo bezsijo, pa njim je nanes v pámeti ne, ka bi oni ednok túdi mogli mreti? Pokázsi njemi to krvávo, od lúbéznosztí goréese Szreá, pa njemi povej, kak szí naj premisláva malo poleg njega od szvoje szmrti, pa mocsno vörjem, ka de meszto veszelice v éérkev so ino de szí meszto kupice z dobrimi knjigami csasz kratio.

Dekle túdi szo, stereo bi sze leško vesile od toga Szreá. Naj proba, stera je dozday szveta veszélja iszkala, pa de vídla, ka je poníznoszt, bogavnoszt i esízstoszt vees vredna, kak lepa obleka pa beli obráz z esarnov dúsov pa peklénszkim ognjom vu szrei.

No vídis, to ti je sola, Szreá Jezusovo, k steromi mores po návuk hoditi, esi sze sésés méno i szladko szmrt navesiti. Tú sze navesis, ka je zsvlénje ne norija nego osztra pravica, stereo esi szmo ednok zapravili, nemremo vees znova zacsnoti.

Szo, ki sze bojijo esászti Szreá Jezusovoga, ár znájo, ka bi poleg té esászti novi zsitek mogli zacsnoti — da pa mreti do záto li mogli pa de njim te prekeszno pozsalívánje za tiszto, ka bi zdaj tak z málim trúdom slo.

Drobtinice od Szreá Jezusovoga.

Csidi szí?

Dalecs na bavarszkom je zsvela edna mati, stera je vórno obrzskála recsi Krisztusove: „Púsztíte mále k meni!“ záto je túdi szvoje dete preszvétomi Szei Jezusovomi darúvala.

Pa, ka bi dete to túdi zvedilo, je doszta-krát pripovedávava málomi deteti od lúbéznosztí Szreá Jezusovoga ino njemi je povedala, ka je zse dávno tomí Szrei darúvala Máli Peter, tak sze je dete zvalo, je rad bio, ka on Szreá Jezusovo szlobodno csaszti, poszebno pa, ka je njemi aldúvani; záto esi ga je sto pítao: „Csidi szí?“ je on vszigdár etak odgovo: „Szv. Szreá Jezusovoga.“

Ednok je z szvojimi sztarisami na edno veszelico hodo pa je tam z ednim vojákom vküper priseo. Voják ga prijázno píta:

— Szinek moj, esidi szí?

Dete pa poleg návade szvoje odgovoí

— „Szvétoga Szreá Jezusa!“

Szvétoga Szreá Jezusovoga? Píta vojak, ka je to?

Dete ga je celo razesúdivano glédalo, ár je to za njé te prvi bio, kí je toga odgovora ne poznao, pa gda je vojak esese ednok pítao, ka to pómeni: Szvétoga Szreá Jezusovoga, te je dete k materi bezsalo ino etak pravilo:

— Mama, mama, té mozsák pa ne vejo ka je to: Szvéto Szreá Jezusovo!

Znás ka, moj szin, odgovoí njemi mati, moli za toga mozsá, naj oni túdi zvedijo, ka je Szreá Jezusovo.

Nebi sto drúgi túdi volo meo vesászi

malo moliti za tiszte, ki ne poznajo ljubénosztj etoga Szrcá?

Szo táksi, ki csasztfjo preszv. Szrcé Jezusovo?

No tak pomali sze nájdejo záto. Pri nasz na vognszkom szam zse túdi vido nisterne, celo sese novine májo szv. Szrci na császt.

Na stajarszkom bi celo szlovenci naisli mále novine, stere vszaki meszec kaj lepoga pisejo od szv. Szrcá.

— Nego hodmo dale okoli po szveti, kak je kaj z tem tam?

1900-ga leta, novembra 21-ga je obdrzsalo družstvo szv. Szrcá szvojo sztoletnico. Pred sztotimi letmi szo nisterni z tem iménom vkúp sztopili v Parisi v ednoj hízsi, vu steroj je túdi mála kapelica bíla. Zdaj za szto let je zse z toga máloga zacsetka 6000 kotrig.

V Luxemburgi (to je na Nemskom) zdaj zídajo velko církev szv. Szrci na császt. Drzsánje sze je zse 1875-ga leta preporocsilo szvétomi Szrci.

V máloj Ázsii, kde je Krisztus szám hodo, szo dozday szkoro szami krivovórei bíli zse od dávnoga csasza, pa zdaj vnogi vu velikih trumaj sztopajo nazáj vu szv. mater církev ino náj bole sze njim vídi pobožnoszt k szv. Szrci.

Vu Paray le Moniali, na francoszkom, je velka církev szvétomi Szrci na császt, pa tá je premála za vnoge romare, kí po szploh tam hodijo dícsit i hválit to lübeznivo Szrcé.

V Chíni kitajci túdi májo zse Glásznik (novine meszecsne) preszv. Szrcá Jezusovoga pa vecs kak 650 kapel i církvih tomí szv. Szrci poszvecsenih.

V Kanadi (vu szevernoj Ameriki) je francoszki i angleski glásznik Szrcá Jezusovoga pa ga vnogo lüdi dá voziti ino este!

Z ednov recsjov: Nega kota na szveti, kde zdaj zse eta pobožnoszt nebi poznána bíla, tak ka zse z toga moremo zpoznati, ka niksi poszeben blagoszlov more biti prikapeseni z

tov pobožnosztjov, ka sze je tak na nágloma razsirila.

Ka bi pa z kepom (z cecvom) Szrcá Jezusa?

Pred nisternimi letami je ednoga velkoga esasztnika goszpá pohodila z szvojim mozsom tiszti kloster, vu sterom je ona za mlada szvoje sole zvršávala. Vsze je znova tam szpreglednola: sole, obednico, szpálnice i t. d. Na vszacom tom meszti sze je szpomínati znála tisztoza lepoga csasza, steroga je ona túdi tú szrecsno i blázseno prebivala. kak solarica. Pa gda je vö prísla z kapelice, vu steroj je ona nikda edno cecvo (szvetinjico) Szrcá Jezusovoga dobila, sze je nazáj obrnola k dühovniki, steri jo je szprevájao ino etak právila: „Ocsa dühovni, znáte kde jesz vu szhrámbi mám szvetinjico, stero szte mi tú, v toj kapeli, te na sinjek polozsili? Vszigdár szam jo postúvala, nego zdaj szam poszebno dobro meszto naisla za njo. Bog me je z ednim színom obdarúvao, pa szam jesz po szvétcm krszti na esízto i nedúzsno Szrcé deteta polozsila podobico — miszlim, ka lepse meszto za njo nebi najsla, kak je Szrcé nedúžsnoga deteta!

Pa je tá mati prav mela. To dvoje szrcé: nedúžsnoga deteta i Jezusovo vkúp szlísi. Szrcé nedúžsnoga deteta je szamo zse edna podoba, eden kep Jezusovoga Szrcá. Zvün toga podobica Szrcá Jezusovoga ober szrcá deteta vszigdár opomína sztarise, ka morejo paziti na nedúžsno, na njé zavüpano málo szrcé. Dete je túdi potrebno obrambe. Kde pa nájde zmožneso obrambo, kak pri szrci Jezusovom? Pa esi szledkar zgübi ocsó i mater i szamo sztojécsé na szveti nema koga, kí bi je opomínao na dobro ino varúvao szküsñjáve, te de njemi Jezusovo Szrcé vszigdár na pomocs i obrambo.

Záto ne bode skodilo to materam precseti. Detei njihovoj de pa túdi vecs valálo, kak esi njim káksi comper z obeszijo na sinjek, záto ár je za dete túdi pravica, ka sze vu szv. piszmi esté: „Meni sze je pa dobro k Bogi drzsati.“ (Ps. 72, 28.)

Nájplemenitesi dár bozsi nepoznáni!

Ka je pa to za te nájplemenitesi dár bozsi, ka ganepoznamo — Nikajdrügo, kak molbe vredna daritev szvéte mese.

Ka mi vu szvétoj mesi zaisztino nájplemenitesi ino za nász lüdi nájvékse vrednoszti dár bozsi mámo, to zná dobro vszaki krseseník, kí zná, ka je szv. Mesa i zakaj je nas Zvelicsiteo eto nájszveteso daritev nasztavo.

Ja, pa je ete bozsi dár med nami nepoznáni pa zanemárjani? Zsalosztno,

nego tak je — nepoznáni pa zanemárjani ne szamo od onih, ki niti Boga ne vörjejo, nego tüdi od velkoga tála onih, ki sze za dobre katholicsance drzsijo. Dober katholicsan naimre tak pokázse, ka on szv. Meso viszoko postüje, ka rad ide k njoj, esi szamo priliko má ino sze pri njoj tüdi pobožno oponása. Sto szvéto meso z nemárnoszti ali mlácsnoszti esese celo po szvétkah i nedelah zanemárja, ali jo pa brezi pobožnoszti poszlühsa, on ztem pokázse, ka njemi ne jako za szvéto meso, to pa drügo nikaj ne znamenüje, kak telko, ka táksi cslovek neve, ka je szv. mesa.

Ka doszta krseseníkov je, kí szo tak mlácsni i mrzli za szv. meso, to vszáki dén vidimo. Kelko jih jé, kí po nedelah i szvétkah k szvétoj mesi ne idejo, esi li, ka szvéta mati církev pod *szmrtnim grehóm* zapovedáva vszákomí krseseníki, od onoga esasza máo, ka z szvojov pámetjov zshivé, vszáki szvétek i vszáko nedelo celo szvéto meso poszlühsati zvün, esi bi bio betezsen, eli pa bi za isztino velki zrok meo, za steroga volo ne bi mogeo idti; ka táksi manjácje delaven dén tüdi ne idejo — to szí pa tak vszaki lehko miszli.

Pa tem je niti ne zadoszta, ka szami ne

idejo, nego tüdi nájvecskrát esese drüge vkraj drzsijo, naj nebi sli; kakti deteo, szlüzsábníke i dobre prijátle. Kelko táksi rodítelov je, kí szvojo deteo ne püsztijo k solárszkoj mesi — Ednok je dezszds, drügoes szneg, tréjtjokrat pa vrocsína za njé.

Ki pa hodijo k mesi, sze pa tam dosz-takrát tak oponásajo, kak esi bi domá v stali bíli, ali vüni na pasi. Pa kelko jih je, kí sze tak drzsijo, kak esi bi molili — da njim pa na ocsáj vídi, ka njim pamet zvüna církuje hodi!

To szo szamo szvedocsansztva, ka sze szvéti áldov mese malo postüje, ka je njega vrednosesa nepoznána.

Kak je pa ztem odrasztsena mladina? Dete je privajeno to csiniti, ka pri odrasztsenih vídi; záto, gda csüti vu szebi od poprijétja greha pokvarjeno natüro pa pri odrasztsenih lüdeh to vídi, ka ne márajo za dobro, nego greh naszledüvajo; je ne csüda, ka sze lezsi popríme zlocesztoza, kak dobroga! Vnoga detca zanemárjajo szvéto meso za volo lagojega zgléda, za volo zloceszte példé véksih.

Nej dugo, ka szam v ednoj církvi naszledüvajocesó zgodbo vido: Szvéta mesa je bila z vöposztávlenim oltárszkim szvesztvom. Pri mesi je tüdi bilo tak do 20 decsákov od 8 do 16 let sztarih, steri szo sze k cerkvenim dveram posztavili na ednom kamni, steri je tam lezsao, drügi szo sze pa na szteno naszlonili, ka sze nebi na njé podrla. Kak písem, *oltárszko szvesztvo je bílo vöposztávleno!* Szamo pri podígavanji szo sze malo nagnoli, ali na edno koleno dolípüsztli.

Ka szo pa gde delali tam? Nisterni szo szí steli pogucsávati, nego to njim je prepo-vedao eden dühovnik, kí je ne dalecs od njih klécsao. Molili szo záto na. Eden je meo knigo vrokaj, pri ovih devetnájszetih pa ne knige, niti esiszla; na obrázi njim je pa vszaki lehko vido, ka sze njim nanes ne szenja od molítve!

Zato vam písem eta: Koga je esese nej pokvárila lagoja példa, ga tüdi ne pokvári; kí je pa dozdzaj malo miszlo v církev prihá-

jajocsi na to, gde je, naj szi zmiszli na szvoje hvalinge ino je szpoznanski naj obszaliva ino zavrzse.

Ar je pa hvalinga zvecsinoma vu neznanosti; to je: Najvecs lüdi nezna, kde je, i ka bi meo csiniti, zato vam najobprvim räliesno sesém razloziti, ka nasa szv. vöra od daritvi szv. mese vesí.

Szv. *Josef* Labre je v szvojem oszmom leti zse tak znao szvéto meso, ka je celo (ne szamo prednje tále) szám znao opraviti, kak esi bi mesívaó. — Máli *Rembert* je tüdi brezi knige znao naszledívati z mislenjom i molitvami celo szv. meso.

Vesi sze ti tüdi rad vsze, ka nasa szv. vöra od szvéte mese vesí.

Ka je szv. mesa, pa ka sze godi pri njoj?

Szvéta mesa je vekivecsna daritev (aldov) novoga zákona, vu sterój sze nas goszpod Jezus Krisztus pod podobov krüha i vina szvojem; nebeszkomi Ocsi po rokáj dühovnika brezi prelejanja kervi daruje rávno tak, kak sze je ednok na krizsi z prelejanjom kervi darívaó.

Szvéta mati cérkev vu Tridetinszkom szprávisesi etak vesí od daritve szv. mese:

„Csi je nas Bog i Goszpod Jezus Krisztus ednok szám szebé na oltári krizsa po szvojoj szmrüti szvojem; nebeszkomi Ocsi darívati steo naj bi nam vekivecsno odküpljenje szpravo, li je pri szlednjoj veeserji, ár je njegovo dühovnistvo po szmrüti ne szmelo minoti, li je on vu noesi, vu sterój je odan bio naj bi nam edno vidoeso daritev nihao, kak to esloveesa natura zselej, . . . szvoje telo ino szvojo kerv pod podobami krüha i vina Bogi, szvojem; Ocsi, da ívaó, ino je apostolom stere je on te za mesnike novoga zákona nasztavo, in njihovim naszlednikom vu poposztvi, darívati zapovedao z recsmí: „To vesinte na moj szpomin“, kak je to katholicsanszka cérkev vszigidár razumila ino vesila.“

Na dale ovo izto szvéto cerkveno szprávisese etak právi: „Szvéta mesa je daritev, vu sterój sze rávno on Krisztus brezkrváó daruje, (alduje) kí sze je ednok na oltári szvétooga krizsa krváó darívaó. Rávno tisztí je daritev ino rávno tisztí je, kí sze po rokáj dühovnika

daríva, kí sze je te szám szebé na krizsi darívaó, pa szamo forma daritve je räliesna.“

Záto szi poszebno naszledívajoesse pravice vöre zapomni *Szvéta mese je brezkrváóno ponovlenjé daritvi krizsa.*

Szvéta mesa je ona izsta daritev, stera je na krizsi bila, ár je rávno tisztí dór (naime Jezus szam) ino rávno tisztí *dühovnik* (tüdi Jezus), kí je na krizsi bio.

Na kaksí nácsin pa mi darújemo szv. Meso?

Daritev szvéte mese Bogi darújemo:

1. Na *diko* bozso i na njegovo vékso esászt;
2. Na *hválodávanje* za vsze poprijéte mió sztse i dáre;
3. Na *pomirenje* za njegovo razzsaljeno szreó, i
4. Na *prosnjo*, naj bi njegovo pomoes dobili vu vszeh potrebesinah düse i tela.

Mí szmo düzsni nasega *Goszpoda i Bogá* moliti, kakti ztem za Goszpoda i Bogá szpoznati; pa kem veksa je nasa lübeznoszt do njega, tem popolnejsse sesémo to vesiniti; nego to vszi esütimo, ka szmo to, kak nikaj vredna sztvojenja i szíromaski grehsnicje, szami vu szebi níkdár tak popunoma ne mogoesi vesiniti, kak bi sze neszkonesane bozse Vizszokosztí dosztájalo. Záto more velka tolázszba za nász biti, kda szpoznamo, ka szmo po szvétoj mesi i vu szvétoj mesi to naso düzsnoszt molbe Bogá zaisztino Bogi dosztójno mogoesi zvrstiti, ár mí tü ono molbo ino naklanjenoszt poszvojimo, za naso vesinimo ino Bogi darújemo, stero szám Jezus Krisztus szvojem; nebeszkomi Ocsi szkázsse. — Na dale nasa düzsnoszt je, lübeznívomi Bogi *dosztójno hválo* zkázati za poprijéte milosztse i dáre; düzsnoszt nasa je Bogi *zadovolcsino* dati, njega *pozmiriti* za vesinjene grehe, zbanütívanja i razzsaljenja; zvün toga szmo pa potrební njegove milosztse i njegovih dárov i pomoesi. Da szmo pa mí zopet ne mogoesi Njemi dosztójno hválo zkázati, Njega dosztójno pozmiriti ino od Njega szi mogoesno kaj szprosziti; zato mámo daritev szvéte mese, ka tü poszvojimo, za nase vesinimo hválo, pomirenje ino prosnjo nasega G. Jezusa Krisztusa, ino njegovo hválo, pomirenje i prosnjo, kakti szvojo darújemo Bogi ino ztem szmo mogoesi tak

hvaliti, pomiriti ino prosziti, kak sze Bogá Velicsánsztva dosztája.

Z toga szi lehko porazmis, kak velko dobroto je vesino znami nas Zvelicsiteo ztem, ka je daritev szvéte mese nasztavo. Ztoga szi tüdi lehko porazmimo, zakaj je szvéta mesa nájplemenitesa szlúzsba bozsa: ar je to szlúzsba Jezusova, kí je neszkoncsani Bog, pa zato neszkoncsanomi Ocsi lehko dosztajno szlúzszi nej tak, kak eslovek, kí je sztvorjenje bozse. Záto zdaj lehko zarazmis, zakaj zsele szv. mati céркеv k dosztajnomi obszlúzsávanji szvétkov i nedele tüdi to, ka bi vszáki szvéto meso pobozsno poszlúhsao. Z toga tüdi szpoznamo, ka je ne vsze edno, jeli v nedelo i szvete szamo k processiji, ali k návuki, ali k veesernici idemo, ár je szvéta mesa nájplemenitesa bozsa szlúzsba.

Pa nam je na haszek szvéto meso poszlúhsati?

Edna pobožsna katolicsanka, vojvodica Hohenlohe, je rada právila, ka je *szvéta mesa celo morje milosztivnoszi!*

Pa je zaisztino tak, esi známo i szi zmislimo, ka nasa vera od szvete mese vesí, pa kelko haszka nam szveta mesa szprávi.

Ár po daritvi szvete mese, právi szveto trientszko szpravisece, nam sesé nas Zvelicsiteo *szád szvoje krváve krízsné daritvé vu obilnoj meri dati*; nadale právi ravno to szprávisese: „po szvetoj mesi sze doszegne, ka mi, esi zvednákim szreom, z právov verov, z bogábojaznosztjov i pobožnosztjov pred Boga sztopimo, szmilenoszt i miloseso nájdemo pri Bogi vu potrebnom esazsi.“ Pa tüdi to vesí eto szprávisese: „Po daritvi szv. mese sze tüdi zgoti, ka mi, esi z pobožsnim szreom i zpráfov verov, z bogábojaznosztjov i postenjom, z zsalosztjov i zadosztavesinenijom pred Boga sztopimo, szmilenoszt i miloseso nájdemo vu vremení, kda nam je bozsa pomoec potrebna.“ Pa rávno to cérkveno szprávisese je szloveszno povedalo: „Kí bi to pravo, ka je szvéte mese daritev szamo díke i hvále dár, ali szamo szpomin daritvi krízsa, ali ka sze ova daritev nemre za zsíve ino mrtve, níti za grehe, níti za kastige, níti za zadovolcsine, níti za drúge potrebesine darúvati, on naj bode vözapreti.“ (Náime iz obesinsztva szv. Matere cérkve.)

Po szvojoj szvétoj krízsnój daritvi je nam Zvelicsiteo zaisztino zaslúzsno milosztí odkúpljenja i poszvetsenja, nego ete milosese sze morejo tüdi vszákomí eslovekí na vszeh mesztih ino vu vszakom vremení prek dati — i to prekdánje sze godí po daritvi szvéte mese. To právi eden glaszoviten vucsenják cérkveni rekocs: „Daritev Krízsa je obesinszki zrok odpúsztsenja grehov, daritev szvéte mese je pa poszeben zrok toga, ár szvéta mesa razdeli ednomi i drúgomi (lúdem) moes prelejáne kervi Krisztusove. Krisztusovo trpljenje ino szmrt szo

Ágnjec bozsi.

nam kinese szpravile; daritev szv. mese nam pa té kinese razdelí. Szmrt Krisztusova je obesinszka zaklad (kasza), szvéta mesa je pa klües, z sterim vszáki poszebí odpre to skrinjo i szi potrebne zakladi, drágocenoszti vö vzeme.“

Záto právi zlátovúsztí szvéti Janos: „Telko valá daritev szv. mese, kelko szmrt Krisztusova na Krízsi.“ Ino Aquinski szv. Tomás etak vesí: „Vu vszákoj szvétoj mesi znova nájdemo vsze dáve, stere nam je Jezus na Krízsi szpravo.“

Premiszli szi to pravico znova i znova. Escese ednoga száda szvéte mese sze mo-

remo szpominati. Naime toga, ka je darítev szv. mese z poszebnim tálom *darítev pomirenja*. Szvéta mati céркеv etak vesí na Tridentinszkom szprávicsi: „Po szvétoj mesi sze pomiri ino odpúszti Bog, gda milosese i dáre pokore deli, vsze grehe, kak stécs szo veliki.“ To sze ne razmi tak, kak esi bi sze grehi pri szvétoj mesi odpúsztsali, ár je za odpúsztsanje Jezus szvesztvo pokore nasztavo, nego tak, ka od lúbeznivoszti bozse grehsnik po szvétoj mesi dobi one milosztse, stere ga zsenéjo, ka je dobro pokoro mogoesen csiníti ino szvesztvo pokore vredno prijéti. Pa zato je túdi szv. mesa darítev pomirenja, ár milosztiven Bog gledoci na Jezusa kerv, stera za nász szmilenoszt od nebész proszi, nazáj zaderzí szvojo kastigajocso roko. Eta szvéta darítev, právi szvéti Eucharisus, je tiszti szteber (píl), steri pod terhom grehov gibajocsi szvet gori derzsi.

Csasztivreden P. Martin Cochem vu ednoj szvojoj knigi naszledúvajoese milosztí áldova szv. mese zraesúna za vsze one. kí szveto meso pobožno poszlúhsajo :

1. Tebi na zvelicsanje ponovi Jezus szvoje bridke moke, naj bi tebé száda szvojeja trplenja tálnika vesino.

2. Za tebé sze darúje Krisztus za *gorécsó darítev* ino Bogi tak velko esászt dá, kak je Bog vreden vzéti. Csi ti Bogi to esászt áldúvas, te njemi vesinis tiszto díko, stero szí szám z grehami poménsao.

3. On sze darúje meszto tebé za *darítev esászti* ino nadomeszti ono esászt, stero szí ti Bogi dati zamúdo. Csi ti to esászt Krisztusovo Bogi darúvas, te njemi vékso esászt dás za tvojo nemárnoszt, kak szo njemi vszi angelje vu nebészih mogocsi dati.

4. Meszto tebe sze darúje Krisztus kak najpopolnesa *darítev hvále*, ino nadomeszti vsza, ka szí ti vu tvojoj hváli zamúdo. Csi ti to hválođavanje Krisztusovo Bogi darújes, te njemi obilno povrnés vsze dáre, stere szí od njega dobo.

5. Meszto tebé sze darúva Krisztus kak *zmozna darítev pomirenja* ino razszrdjenoga Bogá zopet za tvojeja prijátla vesiní.

6. On ti odpúszti túdi vsze mále (odpúsztsenja) grehe, stere szí pozsalúvao z nakane-njom, ka je zavrzsés.

7. On ti poprávi túdi vsza tvoja zamúđenja, stera szí ti vesino ztem, ka szí zamúdo dobro esiniti.

8. On poprávi tvojo nemárnoszt, stero szí ti vu tvojem dobrom djánji szkázao.

9. On sze darúva za *darítev zadosztavcsinenja* ino plácsa eden tao tvojeja dugá ino kastige.

10. Po vszakoj szvétoj mesi sze ti ves kastige odpúszti, kak po drúgih dobrih delaj pokore.

11. Krisztus ti dá eden tao szvojih zaszlúzkov, steroga te lehko za szvoje grehe Ocsi Bogi darúvas.

12. Krisztus sze darúva kak *zmozna darítev prosnje* za tebé ino tak szresno proszi za tebé, kak je na krízsi za szvoje neprijátele proszo. Rávno za volo té njegove prosnje sze túdi tvoja prosnja doszta lezsi poszlúhne, kak zvún szvéte mese.

13. Molitev, stero pri szv. mesi molis, je doszta bogsa, kak stero zvún szv. mese oprávas.

14. Tvoje potrebesine i nevarnoszti Krisztus vórno pred Bogá dá ino sze szkrbí za tvoje zvelicsanje.

15. Csi szvéto meso poszlúhsas, te szí kak dúhovnik, ino más szlobosztsino szvéto meso darúvati rávno tak za szebé, kak za drúge.

16. Po darúvanji szvéte mese nezmero razveszelís szvéto Trojsztvo ino Bogi nájvékso esászt dás.

17. Z poszlúhsanjom szv. mese nájbole esaszti trplenje Krisztusovo ino szebé tálnika toga trplenja vesinis.

18. Z tem szí túdi mogocsi nájbole bl. Divico Marijo, angele i szvétee esaszti.

19. Z pobožnim poszlúhsanjom szvéte mese edno nájbogse delo delas.

20. Csi vu szmrtnom grehi poszlúhsas szv. meso, te te Bog obdarí z milosztjov povrnenja.

21. Csi vu milosesi bozsoj poszlúhsas szv. meso, te sze ti eta milosztza povéksa.

22. Dobis túdi dúhovnika blagoszlov, steroga Krisztus v nebészih potrdí.

23. Za volo pobožnoga poszlúhsanja szvéte mese blagoszlov bozsi dobis túdi za tvoje vremenzke i telovne potrebesine.

24. Z tem sže tūdi vnože neszrecese resis, stere bi te ovacsi doszégnole.

25. Moes dohis proti szkűsnjávam, stere bi te ovacsi sztráh vzalé!

26. Po vszakož poszlűhnjenož szvétož mesi vees miloszti dohis za szreosno szmrt.

27. Za volo poszlűhsanih szvétih més dohis pomoos i tolázso vu szlednoj potrebcsini od angelov i szvéteov nebeszkih.

28. Vu tvojož szmrtnoj vőri do te poszlűhsane szvéte mese tolázsilé ino ti moosno vűpanje dále do bozse szmilenoszti. One do sle z tehom pred sztolec osztroga szodea ino ti tam miloszti szprávišo.

29. Lehko sže vűpas, ka ti moke na ovom szveti okrátsene bodo, ár szi véksi tao kastige obszlűso z poszlűhsanjom szvétih més. Ár z poszlűhsanjom edne szvéte mese szi vees obszlűsis z zaszlűsene kastige, kak z káksim stées drűgim dobrim delom.

30. Edna dobro poszlűhsana szvéta mesa za tvoježa zsitka ti vees valá, kak vnože drűge, stere do po szmrti za tebé darűváne.

31. Vszaka poszlűhsana szvéta mesa te vise zdigne vu nebészah ino ti povnozsa ocshivszno tvoje blázsenszto.

32. Za tvoje prijátle nemas zmoosnese molitvi, kak csi szv. meso poszlűhsas, ali darűvas za njé.

33. Tvojom dobrocsinitelom nájobilnese z poszlűhsanjom szv. mese plačas.

34. Nevolnim, betezsnikom i mirajoosim pomoos ino tolázso nájlezsi z poszlűhsanjom szv. mese szprávis.

35. Vnogim grehsnikom szi mogoesi z poszlűhsanjom szv. mese milosztso právoga povrnenja (práve pokore) szprávití.

36. Z poszlűhsanjom szvéte mese vszem krsztsenikom obilne milosztsze szprávis.

37. Z poszlűhsanjom szvéte mese purgatoriumszke dűse nájlezsi okrepis.

38. Csi za szvoje pokojne nemres na szv. meso datí, te z poszlűhsanjom szvétih més njé lehko odkűpis.

Z zsvilenja szvétoga Jánosa álmoszvodávájocsega známo eto dogodbo: Vu Alexandrii je zsvio eden pobooszen csrevlar, ki je preci detcé i szvoje sztare sztarise mogeo hrániti; njegovo delo je nikdar ne bilo brezi blagosz-

lova. Eden drűgi delavecz, kí je nikaj detcé nej meo, poleg njega zsvioesi, je delao noes i dén; pa je li nej mogeo szkoro ta najpotrebnesa za szebé i szvojo zseno szi szprávití. Dugo szi je zse premislávao od szreese szvoježa szoszeda brezi toga, ka bi szi njegovo szreoso raztolmaesiti mogeo. Na szlednje sže je odloeso, ka de ga so pítat. „Ljűbi moj szoszed“, pravo je njemi, „kak je le to, ka jesz, csi li ka sže noes i dén mantrám, szi komaj telko szprávim kelko mi je za mené i za mojo zseno potrebno; vi pa sže z szvojev drzsinov doszta menje mantráte, pa vam li nikaj ne hvali pri hizsi?“ Pobooszen csrevlar njemi je pa odgovoro: „Hodte vszaki dén k szvétož mesi z menov, pa vam te Bog posle szvoj blagoszlov vu vaso hizso, pa vam vsze povoli bode slo.“ Bogao ga je, pa njemi je od toga eszasza zaisztino vsze bole slo.

Vu zsvilenji szvétoga Bernárda estémo, ka kda bi on ednok vu cérkvi szvétoga Ambrusa mesűvati steo, szo lűdjé edno plemenito goszpo, stera zse duzse let betezsna bila, v cérkev prineszlí. Szirota betezsnica je ne csűla, ne vidla i guesati tūdi ne mogla, jezik njoj je pa z vűszt vő viszo. Szvéti Bernard je proszo lűdi, ka bi z njim za betezsnico molili. Na to je zacsno szvéto meso i kelkokrát je krizsao szvéto telo Krisztusovo, telkokrát je prekrizsao tūdi betezsnico. Komaj je razdelo szvéto hostijo ino vűpovedao recsi: „Pax Domini sit semper vobiscum“ (Mir goszpodov naj bo zvami), je betezsnica, naednok ozdrávila. Veszélo szo lűdjé zvone potégnoh ino vu krátkom esaszí je puna lűdih bila cérkev, kí sže szo csűdivali ob miloszttivoszti bozse ino Bogi hválo dávali za njo.

Szvéti Philűpp nereánszki je vu vszakož potrebcsini pri szvétož mesi iszkaos pomoos ino je po darűtvi szv. mese vnože zsidove ino krivovercze vu právo vero nezaj obrno. Povej mi, csi bi ti pri vszakož szvétož mesi eden rajnski dobo, jeli, bi nadale tūdi etak szi premislávao: „Ne bodem so k szvétož mesi, ár sže mi vnozsa, pa tūdi drűgi právišo, ka mi je ne potrebno idti.“? — Zagvűsno ne, nego etak bi szi miszlo: „Nori bi bio, csi nebi so vszaki dén za ednoga rajnska volo, da ga tak lehko zaszlűsim.“ Pa szo té zse privle zraesű-

nané milosztse nej vees vredne, kak eden rajnski? Ali zse nemas práve, zsi ve vore vu szrei?

Jasz te szamo edno pitam? *Sesés tálnik biti szmrti i trplenja Krisztusovoga?* Zagvúšno, ár szi szamo tak mogoci vekiveesno zveliesanje zadobiti. Csi pa sesés, te idi rad k szvétoj mesi, ár po szvétoj mesi posztánes tálnik njegovoga odkúplenja i ztem tálnik nebeszkoga králesztva. K szvétoj mesi ne seseti idti je telko, kak vnebesza nej pridti.

Vu ednoj zgodovinszkej knigi z leta 1583-ga sze pripovedáva, ka je Liturika, eden leta sztar decsák, kda ga je neverna mati na rokaj drzsála na ednok szamo etak zkríesao: *K szvétoj mesi, oh, k szvétoj mesi!*“ Mati sze zacsúdivajoesa ober teh recsih deteta, je bogala, sla je vu církev, pa je pri szvétoj mesi i predgi tákso milosztso dobila, ka je zavrgla poganszko vero ino vrela krsztsenica posztánola. Pa szv. mati církev ne kriesí zadoszta naglász szem lúdem, esese detei túdi: „k szvétoj mesi! Oh, k szvétoj mesi!“

Szo dúzsna solszka detca k solárszkoj mesi hoditi?

Bili szo esazsi, nanes ne dugo, gda je moesno zapovedano bilo vszoz solszkoj detei vszaki dén po zimi, i po leti k szvétoj mesi hoditi. Szvetszka vláda je to zapovedávala. ka vszaki solár mogeo vszaki dén do pol oszme vore zajtra v soli biti i te szo vszi z pároma pod voditelsztvom vuesitelov sli vu církev k szv. mesi, pa po mesi rávno tak lepo nazaj. Pa kí szo te znamí vkúper hodili ino szo zdaj odrasztseni lúdjé, sze vszi radi szpomínajo na tiszto lepo pobožnoszt. stero szo sze od lepe példé vuesitelov návésili.

Ka pa zdaj bi sli? Zdjaj nasega vremena vees vlada kaj táksega ne zapovedava — pa vzími celo ne, je mizlo — te pa znám nanes ne potrebno idti?

Jesz vasz pa pitam, jeli je ta sztára návada, od stere szam vam prvo piszao greh bila? Jeli je naszprotna bila právoj veri? Vszakojaeski ne! Rávno naszprotno: Csi sto ne ide k szvétoj mesi, kda bi lehko so, to skodi zsivoj veri. Szo detca te kvárna bilá za volo szv. mese? Kvárna ne, nego celo haszek szo szi szprávlala

dúsi. „Ja, da je pa vzími mizlo, právijo vnogi, pa to li skodi zdrávji.“ Kak je pa te to, ka szo lúdjé prle od té skodlive zime nikaj ne znali? Z tem zdrávjom je to szamo prázen gues. Ka pa, kda pol vüre, ali celo vüro dalecs v solo idejo, pa kda z tople sole brezi krscsáka pa brezi tople obleke na dvorisese bezsijo pa tam posztáplejo — njim to ne skodi? Nikdár szam sese nej esúo, ka bi sto za volo^e szv. mese betezsen posztano.

Záto bi szi vszaki sztaris, vszaki vuesiteo, vszaki poglavár mogeo premiszliti katholicsanzsko pravico: ka *sze katholicsanzska detca morejo verno k szv. mesi posilati od onoga esazsa, kda szo sze návésila, ka je szv. mesa.* Csi nega za vsze vkúper mese, naj ido szami poszebi, ka sze návésijo pobožsno poszlúhsati szv. meso.

To zselej:

1. Pravica: *Ka je ne zadoszta szvojo vero sze návésiti, nego je túdi potrebno poleg vere zsvetiti.* „Vera brezi dobroga djánja je mrtva; mrtva vóra pa nikoga ne zveliesá.“ Právi szv. Paveo. Záto zastonj ti verjes vu darítvi szv. mese, esi jo poszlúhsati neseces. Pa esi sesémo dete na to pravico dobro návésiti, te je potrebno, ka nas návuk etak dokonosamo: „Zdjaj idi, dete moje, esi ti je szamo mogoeso vszaki dén k szvétoj mesi! Pa bodi tam dobro in pobožsno!“ Pa to, ka naj *vszaki dén* ide, ve domá tak doszta haszka ne vesiní, esi bi li za toga volo malo prle moglo sztánoti, ali malo dugso pot, dezsdzsa, ali zime presztáti; ve záto ne preide, vóra krsesanzska sze pa ztem potrdi vu njem, ár de szi miszlilo, ka szvéta mesa li nikaj velkoga more biti, ka sze njemi za kaksega stécs zroka volo ne odpúszti; esi pa sztarisje szamí dete zadrzsávajo, te sze ne trbej esúdivati, esi szi dete tak premisláva, ka je to nikaj velkoga nej, ár ti véksi túdi zlehka dopúsztijo njemi domá osztáti.

Poszlúhsanje vszakdenésnje szvéte mese zsele ob:

2. *Krscesanzska odgojiba*, stera odgojiba more túdi eden cio sole i hizse biti. Dete zgojiti je ne szamo telko, ka njemi krúh dámo pa obleko, nego ka je vesimo kresánszke pravice ne szamo znati, nego túdi, poleg té vore zapovedih zsvetiti. To sze pa ovacesi zgoditi ne

more, kak esi je *privádimo* na dobro, ka njim dobro delo návada posztáne. Kak sze pa more privaditi k szvétoj mesi hoditi, esi je ne poslemo v cérkev? Ob.

3. *práva korisét (haszek) deteta* tüdi zsele, ka bi vszaki dén k szv. mesi slo. Csi bi dete vszaki dén eden rajnski dobilo pri szv. mesi, nieden sztaris ga nebi nazaj drzsao, ár bi sze njemi kvár vidlo to csiniti; celo zsalosztui i esemerni bi bili sztarisje, esi bi vucsiteo eli dühovnik njihovomi deteti poszlüh-sanje szv. mese prepovedao, ár bi szi tak premislávali, ka njim je dühovnik nevoscséni, ka nesese szreco i blázensztvo njihovoga deteta. Tak szi premislava vszaki eslovek na zemelszka gledocs — pa szi je krsesenik ne esese bole düzsen tak premislávati od nebesz-koga i düsevnoga? Je vekivecsnoszt ne vecs vredna, kak zemelszka bogasztva? Je nej düzsen vszaki sztaris najobprvim sze za vekivecsnoszt szvoje detcé szkrbeti? Ali je to sztarisi ne greh, esi on szvoje dete dobro ne odgoji? Oh da bi sze krsztsanszki sztarisje i vszi, ki májo oblászt, malo bole szkrbeli za nemrtelne dühse szvoje deesice! Da bi steli zarazniti, kelko miloscsé szi detea szprávjio po poszlüh-sanji szv. mese!

4. Na szlednje pa esi szi dobro premislimo, je *sztarisom tüdi na haszek*, esi sze njim detea navcsisjo vszaki dén szv. meso pobožno poszlühsati i nej szamo sztarisom, nego celomi eslovecsánszvti. Ár kak more sztaris od szvojege deteta postüvájne, lübézcsnoszt, bogavnoszt zseleti, esi je ne návcsso szvojege deteta, naj dá Bogi, ka je bozse? Dete sze náimre navcsi v soli, ka je szv. mesa nájplemenitesa szlüzsba bozsa, pa te vidi, ka doszta nisese ne mára za to bozso szlüzsbo — jeli ka de szi te lehko tak premislávalo, ka esi je ne rávno tak prevecs potrebno Bogi szlüzcsiti, ka te znán sztarise i drügo poglavársztvo tüdi ne potrebno tak prevecs bogati? Známó vszi, ka je to tak.

Vu zagrabcskoj gráscsini szo edne novine 1882-ga leta piszale, ka je vicispan té grascsine edno okrozsnico vündao za poglavársztva, vucsitele i dühovnike ino je opominao, ka solszka detea pa odasztcsena mladina prevecs zanemárja szv. meso ino je proszo, naj kaj

vesinijo, ka to inacsi bode. Poszbečno pa je zapovedao, ka obcsinszka poglavársztva naj szigurno kastigajo sztarise, kí szvoje detcé rádno k szv. mesi ne posilajo. Stera detea csteti znájó, morejo z molitvenimi knjigami v cérkev idti ino skolniki pomágati szpevati. Tüdi plebánose je oproszo, naj mocsno preporácsajó sztarisom, ka deteo v cérkev posilajo.

Je edno takse piszmo edne szvetszke oblászti nej dobro znaménje, ka je od mladine stera brezi vöre, brezi szvéte mese gori zraszté, nikaj dobroga nej csakati — né za roditele, pa ne za eslovecse obcsinszto? Ali nam ne glászi vu nasem csaszí to pravico zadoszta vszakdcnésnja szkusnja?

Lepe példc obhájanja szv. mese.

Cupertinszki szv. Jozsef je z kánkami hodo k szv. mesi, kda je na kolcni edno velko bolécsó rano meo. Pa to csese za szvojege det-insztva. Kda je pa zse tak vecs tüdi ne mogeo idti, te ga je mati mogla vszaki dén tá pa nazáj odneszti. Paschalis Baylon je rávno tak na nárocsaj szvoje materé zse k szv. mesi hodo pa je mati z velkim veszéljom v pamet vzéla kak lepo pobožno sze drzsi njéno dete sztálno na dühovnika glédajocse. Dosztakrát je szám po stiraj odiseo v odpreto cérkev, pa szo ga sztarisje naszlednje nancs ne indri iszkali, kak tü. Kda je szledkar szlüzcsábnik posztano, mi je njegov goszpodar níkdár ne veksega veszelja mogeo szpravití, kak esi ga je k szvétoj mesi püszto. Pa esi njemi je ne dopüsztseno bilo, te je poklekno pod podigávanjom, kde stécs je rávno bio ino je molo Bogá.

Kak mores sz. meso poszlúsati?

Csi eslovek kaj csésé doprineszti, vszigdár szi more zmiszliti, ka vrednoscsa vesinjenoga dela nájvecskrát ne od toga odvicszna, ka dela, nego kak je szvoje delo vesino. Pa kem vékcsi je káksi poszel, tem bole moremo paziti, ka ga dobro zvrscimo. Zató szi to moremo premiszliti tüdi pri poszlühsanji szv. mese. Známó naime, ka je szv. mesa brezkrvno ponovlenjé darítvi krízsa pa kak tákse, je szvéto delo, tak ka Tridentcszko cerckveno szprávcscse etak od njé vesí:

„Prisziljeni szmo szpoczati, ka szo verni

krsztsenieje nikaj szvetesega i bole bozsánszkoga ne mogoesi vesiniti, kak je eta sztrahovitna szkrivnoszt, vu, steroj sze ona darítev, po koj sze mi z nebeszkim Ocsom znova zmirimo, i stera nasz vszigdár na novi zsitek zbüdjáva, od dnéva do dnéva po dühovniki na oltári darüva.“ Záto zse neszkoncsana szvétoaszt ete darítvi zsele, ka bí vszáki, kí z njé tao vzeme, njo z nájkésov pobožnosztjov darüvao.

Z vün toga pa níkdár neszmis pozábiti, ka ti lübeznívi zvelicsíteo pri szv. mesi szád szvojeqa krízsnoga áldova sesé dati; on sesé, nego jeli dobis té szád eli ne, to je vszigdár od toga odvíszno, kak poszlúsas szv. meso. Csi jo dobro poszlúsas, vszakojaeski vnoge miloscsé i vnogo blagoszlova dobis za düsevne i telovne potrebesine ne szamo za szebé, nego tüdi za drüge, za stere je proszis; csi pa lagoje poszlúsas, te ne szamo, ka greh más, ár sze noresüjés z Bogá, nego szí tüdi kastigo bozso zaszlúzsís, kak szvéti Düh ocsiveszno veli (Jer. 48, 10.) „Naj bo prokleti, kí delo bozse nemárno csini.“

Záto szí dobro zapomni, kak potrebno je szvéto meso pobožnoszno poszlúsatí! Csi dobro poszlúsas, de blagoszlov, csi lagoje, te pa pre-komba bozsa tvojq tao. Záto sze pripraví zse na poti k dobromi poszlúsanji etak szí premislá-vajoesi: „Moj Jezus, jesz zdaj ponovlenjé tvoje krízsné darítvi sesém glédati; pomágaj mi, ka szí to na haszek vesinim, ár dobro znám, ka kí eto velko delo nemárno i spótlívo doprine-szé, ka szí on meszto blagoszlova tvojq kastigo zaszlúzsi. Záto sze jesz zdaj z tvojqv milosztsov dobro vküp sesém pobrati, ka bom szv meso zaisztíno pobožnoszno i pazlívo poszlúsaó, Dev. Matí María, szv. Jozsef, moj szv. Angel esuvár i moj krsztni i férmanzski patron, z proszíte mi miloscsó, ka stera nakanim, tüdi dobro zvršim.“ Csi bos szí tak premislávao, te zvršís zsele bozse, kí je dao vu szvétom píszmi napíszati reesi: „Csi molíti sesés, pripraví szvoje szreé i ne delaj tak, kak kí Bogá szküsñjáva.“

Ka je potrebno k dobromi poszlúsanji szv. mese? Potrebno jo je celo, pazlívo, dosz-tojno i pobožnoszno poszlúsatí.

Ob prvím celo mores poszlúsatí, to je ni eden glávni tao szv. mese ne zamüdíti. Glávni

táli szo pa evangelium, darüvánje, podigávanje i precisízszávánje.

Jeli je velika falinga, csi sto steri glávni tao szvéte mese z szvoje vole zamüdí?

Moremo odgovoríti, ka ja, csi je ednok sto telko sztar, ka je duzsen vszáko nedelo i vszáki szvétek szv. meso poszlúsatí; ár csi táksi v nedelo ali szvétek szamo eden glávni tao zamüdí, z szvoje vole, zagvüsno szmrten greh vesiní ztem.

Szvéta mesa je náime tak potrebna szlúzsba bozsa za vszakoga esloveka, ka eslovek njé zamüdíti níkdár neszmí. Pa povej mi, csi bi ti k králi pozvan bio, ka v toj i v toj vöri mores tam bití, jeli sze nebi szkrbo, ka ni edno minuto ne zamüdíš poszebno, csi bi zvedo, ka tao velko esászt dobis? Jeli, bi szí miszlo, ka sze to szamo vu szebi razmi, ka szí vu odlo-csenoj vüri tam. Eli bi prvle odíseo, kak bi ti krao povedao, ka z tehom sesé? Szám ne vörjes to. Pa gledaj: K szv. mesi te je kral vszeh kralov pozvao k szebi, kí je goszpodár nebe i zemle. Njemí szí düzsen szlúzsiti vu vöri, stero ti njegova szv. matí eerkev naznánje dá, ka szpunis prvo zapoved bozso ine szí poguesies z tvojqm Bogom tvoje najvekse potrebcsine: Pa zdaj nebi bio pripravén vesiniti, stera za tvojqega zemelszkoga vladara z szreá rad vesinís? Kde bi pa te bila tvoja vöra? Kákša bi bila tvoja szkrb za tvojo nemertelno düso?

Morus Tomás, prednji miniszter englis-koga drzsánya, je vszaki den prvo, kak bi za szvojqmi poszlami so, szvéto meso poszlúsaó. Pa kda bi ga eden krát pred szvétoq mesov kral zvati dao ino zse toga drügoga i trétjega poszlanca za njim poszlaó, je ne so li prle, kak je ne szv. mese tálnik bio. Pa gda bi zse te strti glász za njim príseo, naj povrzse meso i naj ide, je odgovoro: Prvle, kak bom k králi so, ednoj doszta véksoj Vízokoszti morem szlúzsiti.

Da bi szamo ti tüdi moesno vörvao, oh krsešník, ka je poszlúsanje szv. mese tvoja najprva duzsnoszt, te je nebi tak z lehka zamüdjávao, nebi telkokrát prekeszno k njoj príseo i telkokrát prerano od njé vö bezsao.

Szo, kí návadno pré keszno prídejo k szv. mesi. Ne pozábi, ka szí celo szv. meso düzsen

poszlūsati, esi pa evangelium z szvoje hvalinge zamūdis, zse velki greh más.

Drūgi pá radi vōidejo prvle, kak je dokoncsana. Vnogi vesazi po tisztom, kda sze szlednjikrát z zvonceom znamenje dá k precsisztsávánji. Da pa to neszmis pozábiti, ka sze precsisésávánje te szamo zacse, nej dokoncsa; záto esi prle vūnodides, te szi eden glávni táo vūmihao, ár szi pri precsisztsávánji zse ne vees tam bio; ár dokecs je sese szv. krv v u kelih, teccász je precsisztsávánje ne mínolo. Kí pa glávni tao vūn nihá, je ne bio pri szv. mesi.

Na dale ne pozábi, ka szi pri ednom dūhovniki duzszen szv. meso poszlūsati. Záto oni ne poszlūsajo celo szv. meso, kí pri ednoj pridejo na priliko te, kda podigávánje miné, pa szo te tam pri drūgoj tak dugo, dokecs tūdi ne podigávánje mínolo.

Ali delaven dén znám li ne trbej na to vsze tak paziti? Tak szi premislávajo vnogi, pa ka na to povemo? Ocsiveszno je, ka je ne vsze edno, jeli eslovek v nedelo i szvétek, ali pa szamo delaven dén eden tao szv. mese zamūdí, ali zanemárja, ár je delaven dén ne greh, esi eslovek ne ide k szv. mesi, tem menje pa szmrten greh, nego to je tūdi isztina, ka kem szvetese, kem vékse je kákse opravilo, tem vees haszka szi z njega vzeemo, kem bole pazlivo je oprávlamo. To pa vsi známo, ka véksega i szvetesega opravila nemamo, kak je poszlūsánje szv. mese, ár je ono ponovlenje nájvékse daritvi, stera nasz je za navszeveke odkúpila. To pa tūdi nemres tajiti, ka esi szi pobožno celo meso poszlūsao vszakojaeski vees milosztse dobis, kak esi bi szamo pri ednom táli bio. Celi rajnski vszigdár ráj vzemes, kak edno sesztkico, zakaj pa nebi tū tak vesino, kda szi mogocsi?

Vesászi po szvétkaj i nedelaj bi lehko pravo: „Ne szam szám krív ka szam prekeszno priseo, ali mogeo prvle odidti.“ Esi szi zaisztino ne szám krív, pa szi szi pomoesti ne mogeo, praviesen je Bog, kí ti rad odpūszi, ka szi ne krív; nego ka miszlis, szi zaisztino ne krív, kda právis, ka szi ne? Premislávaj szi vesászi, jeli nebi zapūsztó zájtrika, ali drūge tvoje poszle, za sterih volo vesászi zakesznis, ali nebi ranaj bio pripravén sztanoti, esi bi ti

sto na priliko pétdeszét rajnski, ali szamo deszét obeesao? Ali za máloga dezsdzsa, mraza, zime volo bi osztano domá? Pa ti je szv. mesa, veri mi, neszkoncsano vees vredna. Záto gledaj, ka bos vszigdar celo poszlūsao, poszebno, kda szi jo dúzszen za volo zapovedi bozse i szv. matere cérkve.

Ob drūgim szi szveto meso pazlivo duzszen poszlūsati, to je: vesászi mores na oltar poglednoti, ka znas, steri tao szv. mese trpi i poszebno na esetvére glávne tále pazko meti, ár szi szamo tak mogocsi szvoje mislenje zjediniti z molitvov i áldovom dūhovnika; záto esi szi szamo mogocsi szi v cérkvi vszigdár tákse meszto ísesi, z steroga szi mogocsi víditi na oltar.

Ob tretjim szi szv. meso dosztojno duzszen poszlūsati: to telko pomeni, ka tvoje telovno drzsanje, tvoja zvūnesnja prikazem more taksa biti, ka de szvedocsila tvojo znótiasnjo pobožnoszt, zvūn toga pa mores gledati, ka ne bos delao nikaj taksega, ka bi drūge mesalo vu pobožnoszti, kak je na priliko gues, szmeh, okoli gledanje i. t. d. Pri molitvi reesi na glász vūnpovedati, pri literaj s, sz szíkati je tūdi ne dosztojno, ár drūge moti. Ne je dobro celo maló deteo tá nosziti, stera szo prevees nemirvna. Esi pa mati sesé neszti, te sze naj szkrbí, ka do tiho, naj ne motijó drūge pa naj bo blūzi k dveram z njimi, ka esi je potrebno za volo joesa, ali drūgoga zroka, ka prle i lezsi vūnpride z njim i vūni osztáne, dokecs sze ne potihsi. Szo kí celo psza z szebom prizsenéjo v cérkev. Na to nanes nikaj ne povem, ár szi nemorem zmisliti, ka kresánszki eslovek nebi znao, kak je to nedosztojno.

Kí zšivo vero vu szrei má, pa szi premiszli, ka je szv. mesa szkrívnoszti puno ponovlenje krizsnoga áldova, on ne pozábi, ka more dosztojno pri njoj sze oponásati, on de znao, ka njegovo telo tūdi dúzsno Bogá esasziti, on de znao, ka nemarno ali nedosztojno drzsánje tela tūdi razzszrdi Bogá, kí szi je znam od nász li zaszlúzso, ka bi sze posteno drzsali, kda z njim guesimo, poszebno pa, kda v nájvéksoj njegovoj esaszti tao vzeemo. Tak zsalosztno je gledati, kda zdravi moski pri celojoj mesi szedijo, kak esi zse leta dní nebi pocsivali, mladézen pa zvūn sztolie sztoji, kak kolje pa

ni eden neve kolena vugnoti. Szkusajte szamo klecsécs moliti pri sv. mesi, pa te vidili szamí, kelko vees pobožnoszti sze prime vasega szrea.

Szvéti Ambrus nam pripovedáva naszledüvajoceo dogodbo: kda je velki Alexander poganzski kral ednomi krívomi bogi ednoga bíka darüvao, sze je zgodilo, ka je eden nemeski mladeneec tüdi mogeo szvetiti poleg ete szlovesznoszti. Darítev je dugo trpela tak, ka je poszvet etomi mladenci do roke zgoro, nego on je ráj prenásao zsgécsi plamén poszveda, kak ka bi sze geno i drüge mesao vu njihovej pobožnoszti. To je eden pogan vesino — ka je pa kršesenik duzen szvojemi právomi, zšívomi Bogi na esászt vesiniti!

Aegyptomszki sztarinszki püsesávnieje nam pripovedavajo, ka kama szo oni v cérkev hodili, je nanes glasznoga zdihávanjv, ni ednoga kaslánja ne bilo esüti níkdár, naj eden ovoga nebi mesao. Drügoga glásza tam níkdár ne bilo esüti kak dühovnikovoga, ki je sv. meso esteo.

Climaiszki sv. János nam pripovedáva: Kda szo nas opát vpamet vzéli, ka szta szí ednok dvá níkaj guesala, szo njima za pokoro dáli, ka szta mogla tjeden dní pred cerkvenimi dverami sztáti i vszákoga notri idoesega za odpüsztsenje prosziti. — Almostvodávajocsi sv. János je rad pravo táksim, ki szo vu cérkvi guesali: „Csi szte molit prisli, te ne nücajte zdaj pámeti i jezike za drügi poszeo, ár nam je nas Goszpod szám velo: Hizsa moja je hizsa molítve!“

Szvéta Veronika je ednok pri sv. mesi malo szvojo szesztre poleg szebé poglédnola i glej. angel, ki je poleg njé sztao jo je náglo i z rászrdjenim glászom na pobožnoszt opomínavo, tak ka sze je ona vsza presztráhšena trí dní objokávava za to.

Poleg indasnje návade sv. matere cerkve szo vszi oní, ki szo pri sv. mesi guesali, deszet dní pri vodi i krühi sze mogli za pokoro posztiti.

Eleonora, pobožna ausztriánszka caszaríca je vszkdar klécsala pri celoj sv. mesi pa kda njoj je ednok níkak pravo, naj sze ne trüdí tak, je etak odgovorila: „Med velikásami mojega dvora nega niednoga, ki bi sze vüpaoszeszti pred menov, jesz nevolna grehsnica bi pa szedela pred mojim Bogom?“

Rávno tak szmo z guesom, szmejom i. t. d. vu cérkvi, ár szedeti je sese dopüsztseno za sztáre, szlabe, trüдне lüdi, nego guesati, szmejati, okoli glédati je níkdár za níkoga ne.

Ob strtim szí duzen sv. meso z dosztojnov pobožnosztiöv poszlúsati z tem nakanenjom, ka bos Bogi szlüzso. Mores paziti, ka szí szám rad ne bos drügo premislávao, kak ka sze tí pred oesmi godí i ka molis. Csi vpamet vzemes drüge miszli, stere ne szlisijo tá, szí je duzen z gláve zbiti, kak sv. Ferencz Salešiánski právi: „Csi pri celoj molítvi drügo ne bi delao, kak mesajocse miszli vüngono, bi dobro molo.“ Mores tüdi paziti, ka ne bos szám zrok, ka ti pamet ne tam, kde bi mogla biti. Csi pod zvonikom sztojis, kde lüdjé szem tam hodijo; esi szí med tvojimi pajdásami, ki szí poguesávajo, eszi szí v cérkev sztopivsi esese szvetszke guese v pámeti ali na jeziki meo ino szí szí szreé ne dobro pripravo, te sze nemas esüdivati, ka ti je pamet tam, kde je tvoje szreé osztalo.

To szam ti steo napiszati, lübi kršeseník, ka bos szí malo premislávao od poszlúsánja sv. mese. Rad bi ti odpiszao, kak mores moliti pri vszákóm táli, da pa kalendára ne bos v cérkev noszo, záto ti esese nisteren drügi tanács dóm, pa ga vzemi z dobrim szreom, kak ga jesz z dobrim nakanenjom písem.

Moliti je szlobodno kákso stécs molítev, krízno pot, litanije, rozsní venec i. t. d., szamo na glávne tále sv. mese sze naj pazi. Kí májo knige, vu sterih szo premislávanja, je tüdi dobro naprej vzéti vesászi ino z pobožním premislávanjom sze z jedíniti z szvétov mesov ino moliti, díesiti, esaszti, hvalo davati i prosziti vszámogoesega i lübeznívoga Bogá — nego naj bolse je, dobro molítveno knigo meti, vu steroj szo prebrane molítve ino tüdi dobra opominanja pri vszákóm táli sv. mese.

Vnogi lüdjé küpüvajo molítvene knige, pa malo jih je li, ki dobre küpijo. Eden na lepi zvézek gléda, drügi málo ísese, ka lezsi v zseb dene, trétji pezsmí rad ma, strta bi rávno takso rada mela, kak szoszeda, esi je kaj dobroga v njoj ali ne, szamo molítvi ne gléda nisese, jeli szo za njega, jeli szo ue prázne i brezi vszega dobroga tanácsa. Szamo od püspeka potrdjene knige je szlobodno nüezati.

Ne bom pravo, ka dobra peszem ne prav. Popevaj, esi znás i ne trobis, ka bi steo drúge prekríesati ino szi premislávaj pobožno recsí stere vu peszmi vöpoves pa ti je rávno telko vtedno, kak esi tiho molis, nego esi szamo za veszélja volo szpevas, ti je doszta ne vredno, esi pa lepo peszem kváris, te bi pa bole bilo, esi bi tiho bio.

Csi bi poleg mojega bilo, bi vszaki eslovek

mogeo dve knigi meti; edno z szamimi molítvami, ka bi meszto biló v njoj za vsze potrebno delo, drúgo pa z szamimi peszmami i z málím návukom, kak sze more pobožno i bogábojazno szpevati. Pa bi te vszaki tiszto vzéo z szebom, stero bi steo pa bi sze te návesili vszi dobro molíti i dobro popevati, ka bi veszélje bilo Bogi i esloveki.

Szkale Nero caszara.

Po Krisztusovom v-nebo idenji i po poszlanji Dühá Szvéloga szo Apostolje zacs-noli predgati Jezusa Krisztusa, toga razpétoga, ki je na tretji den odicseno od mrtvi gorisztano. Zsidovje szo vecskrat prepovedali Apostolom, naj ne predgajo vu imeni Jezusa, protili szo sze, dali szo je bicsüvati. Vsze je zasztanj bilo; apostolje szo dale predgali. Na vü-

zemszke szvetke szo zgrabili zsidovje szv. Petra, v temnico szo ga vrgli, ka bi ga po szvétkaj vmorili. Nego goszpodnova Previdenje je nacsí pelalo. Priso je angel v temnico, vün je odpelo szv. Petra szkocz zapreti dver i vrat. Szv. Péter je odiso z toga meszta i so je v Rim. To sze je zgodilo vu 42. leti po rojsztvi nasega Goszpada Jezusa Krisztusa.

Rim je vu tisztom caszi najvekxi váras bil na celom szveti, na szedem brezsicsi zozidan. Lúdsztva je vnogo mel, poldrúgi millionov prebivalcov je steo. Tü szo poganje zsiveli, 30 jezér bogov bolvanov szo meli i molili, meli szo 420 bolvánszki církev. Rim je bil glávni váras velikoga caszarsztva rimljanszkoga. Rim je kralüvo csrez (ober) celoga poznanoga szveta. Tü je bil rimszki caszar, tü je bila vojszka, tü szo bili ti prednji casztniki. Vu te varas je tekla vsza dácsa i mauta, nebrojeni kinesi szo tü vküper prineseni bili. Szem szo prisli malarje, pizátelje, mestri, komediáske, vsze je v Rimi iszkalo peneze, szlüzsz, diko.

Na bozso Previdenje vu té varas nájvéksi celoga szveta je priso szv. Peter, ka bi rászirjáo vero Krisztusovo. Goszpodnova vola je bila, ka bi tiszti váras, steri je bil glávno meszto bolvánszke szlüzszbe, meszto najveksih neszrámnih grehov, bi zdaj gráto glávni varas molbe Krisztusa meszto dobri del Krsztsenikov.

Gda bi szv. Peter v Rim priso, gori ga prijó niki Pudens, velki pogán-szki casztnik, vu szvojo lüzso ga je

vzeo. Tü je zacno szv. Peter szvoje delo, okrszto je Pudens-a zsnjegovov materjov (Priscilla) vréd. Potemtoga njegoviva dvá sziná: Timotheusa i Novatus-a i dve hseri: Pudentiano i Pracedis-o.

Vszigdár bolje sze je razsirjávala v Rimi szvéta Mati Cerkev, cvela je vu jákosztjaj i dobri delaj tak, ka je szv. Pavel apostol od rimljanszki krsztse-
nikov piszo: „Vasa vera je znána na celom szveti i vasa pokornoszt je razglasena na vszeh mesztaj.“ (Rim. 1. 8).

* * *

Vu tisztom caszi je na ceszarszki tron Nero priso, ki je vládo od 54. leta 68-oga. Od toga Nero ceszara grozovitna dela pise Tacitus, rimszki piszatelj. Od nisternih sze jasz tüdi szpomenim, ka bi vidli, kama szo prisli poganje vu bolvansztvi i kak dalecs szo zablodili od Goszpodna Bogá. Vsze vam doli szpizati nemorem, ár je grozovitno, számomi Tacitusi, pogánsz-
komi piszateljji sze mrzi piszati od hüdi del proti naturi. (Tac. annales XV. 37.)

Nero kak mladénc je na caszar-
szki tron sztopo tak edno 17—18 lejt sztar. Njegova mati, Agrippina, je meszto njega kralüvala; esi je una száma lagoja zsenszka bila, dönok je szvoje-
ga sziná od doszta hüdi del vkraj drzsála. Nero je záto nakano resiti sze od njé. Nej je znao, kak bi jo prepravo. Vecs je probo, nej sze je njemi poszrecsilo. Na szlednje je poszlo vojáke v noesi, ki szo okoli vzéli posztel. Eden ujo po glávi vdári, drügi mecs potégne. Agrip-
pina na prsza kázse, naj tá szmekne i prebodne prszí, stera szo nadájale szina, Neron-a. (Tac. Annales XIV. 1—8.)

Potem sze je Nero steo resiti od szvoje zsene Octavie (sti: Oktavie) i drügo vzéti po imeni Poppaeo (sti: Poppeo). Ob prvim je krive szvedoke najal i tozso njo je od nevernoszti. Nego njéna nedolznsoszt sze je vö

szkázala. Dao jo je na vsze kraje vo-
ziti, v temnico vrzsti. Ednok szo jo zvézali, zsile szo njoj odprli; i gda bi od sztráha krv po mali tekla, szo jo zadüsili vu szapotí vrele vode. Kak Tacitus pise, té divji lüdje szo tak dale sli, ka szo njoj glávo doj vszekali i v Rim neszli i pokazali Poppaei. Potem-
toga je Nero vu cérkvaj na vsze kraje molitvi zapovido tak, kak bi sto z ná, kak velka szreca doszegbola celo de-
zselo. (Tac. Annales XIV. 60—64.)

Doszta pa doszta pravicsni mozsov je dáo szpoklati. Najmensa tozsbja je dojsla, koga na szmrt oszoditi. Tak sze je zgodilo z Senecov (esti: Szenekov), ki je bio moder eslovek i vucsitel nje-
gov. Nero je steo njega z-csemérom prepraviti, nego to sze je nej poszrecsilo, ár Seneca je prevecs prosztno zsvivo, szád je jo i esi je zséden gráto, z tekoese vode je pio. (Tac. annales XV. 45.) Záto je poszlo k-njemi vojáke, ki szo ga gori pozvali, naj sze szprávla k-szamovolnoj szmrti. Seneca je dovalo, szlobod je vzéo, od szvojih prijátlov i zsené, trosto je njo, naj szí potere zsa-
loszt, naj vu dobrih delaj zsvivé, to naj nameszti szmrt njegova. Potem szí je odpro zsile; i da bi zse sztári bil i krv bi nej moesno tekla, med dugimi, nezgrüntanimi boleznosztmi je mro. (Tac. annales XV. 60—63.)

Nero tak, kak edna divja sztvár, je besznio proti dobrim lüdem. Med bozsnimi sze je szamo dobro csüto. Vu szlüzsecski gvant sze je obleko, po vá-
rasi v noesi je sze pa tá klantüvo, zdrüzso sze je z-tovajmi, bio sze je, szam je rano dobo ednok na lici. (Tac. Annales XIII. 25.)

Drügoes pa pá kocsisko obleko je na szébe vzéo i vu cirkuszi je konje gono. Vu vatikánuszkom ogracseki je cirkusz dáo napraviti i vecskrát je pozvo lüdsztvo na szvoje komedie. (An-
nales XIV. 14.) Nej je njemi dojslo, ka je vu szvojoj palacsi i ogracseki komedie delo, steo je pred celi szvet

sztopiti. Vu Rimi je nej vüpo, so je v Napol i tam je gorisztopo i kome-die igro. (Annales XV. 33.)

Tak je zsivo Nero od dnéva do dnéva. To vszakdanésnjo hüdobijo je 64. leta juliusa 19. zednov velkov nes-zrecsov zmeso.

Zgodilo sze je, ka vu tisztom táli Rima, gde szo trzsci bili, ogen vövdaro. Leto je bilo, vsze szüho, velko mocs je dobo ogen, veter je pa escse pomágo. Z mesz je nej bilo nikse mocsne zidine, stera bi ogen gori zadrzsála, ogen sze je vszigdár razsirjávó. Vu velkoj nevoli je niscse nej znao, kak bi sze bráno proti ognji, kak bi ga gorisztavo. Vüpao ga je tüdi nej, ár lüdjé szo okoli prepovedávali s gaszitev, drügi pa szo escse perinje lücsali i pravili: „Znájo oni, od koga májo to zapovid.“

Szamo na sészti dén szo pogaszili ogen z-tem, ka szo pred njim nezgrüntano zidin dolporüsili.

Rim je na 14 talov razdeljeni bil, med temi szo szamo 4 táli celi osztali, 3 táli szo do zemle pogoreli, z-szedem talov pa szamo malo osztankov sze vidilo.

Tak je miszliti da je Nero diko iszko ka nazáj gori zozida váras. I gori ga je zozidao escse lepse.

Potem pa za pomirenje bolvanov je molitvi zapovedo.

Ali zasztanj sze je trüdo Nero vu tom, ka je gori zido váras, zasztanj je dávo velke dáre i za pomirenje bolvanszki bogov molitvi zapovedo, med lüdsztvom sze je vszigdár bolje razsirjávó gucs, ka je té ogen zapovedani bil. Potomtoga szo na vsze kraje gucsali, ka te, gda je najbolje goro váras, je Nero zednoga szvoje hizse vösztánoga meszta popevo porüsenjé Troja városa, steroga szo protivnicke vuzsgali. (Annales XV. 38—44.)

Mencso szo na Nero caszara vrgli, prevecs szo proti njemi zacsuoli vreti, te je Nero vu szvojoj hüdobiji vuzs-

ganjé Rima na krsztsenike poliszno, nje je lücsó pred nezadovolno, escmerno lüdsztvo.

I to je lejko slo. Krsztsesenike szo odürjávali rimljanci, od najvéksili hüdi del i grehov szo je tozsili. Najme, ka v noci vküper pridejo, deco kolejo, lejlo jejo i krv pijéjo, potem v necsisztom grehi zshivéjo. Previdimo lejko, ka je tü od Oltárszkoga Szvesztva gucs, stero szo nej razumeli rimljáni i preobrnoli szo.

Potemtoga szo krsztsesenike tozsili, ka odürjávajo cslovecki rod (Odiurn generis humani), ár szo nej sli na komedie, vu cirkusze, nej szo tao vzéli vu poganszki áldovaj, nej szo zdrzsali poganszke szvétké. Za teva dvá kriviva zroka volo, ka odürjávajo cslovecki národ i vu tom odürjávánji szo gor vuzsgali Rim — je tak grozovitno Nero zacsno preganjati krsztsenike, ka szo sze vnogim — poganom milili, ár szo vidili, ka szo krsztseniki áldov, préda ednoga besznoga csloveka. (Annales. XV. 44.)

* * *

Na tisztom meszti, gde zdaj nasega rimszkoga Szv. Ocsó palacsá sztoji, szo bili caszarszki ogracseki, tak zváni vaticanszki. Vu tom ogracseki je bio velki circus, gde na zabávlanje lüdsztva szo sze razloesne komedie naprej prineszle. Ár rimszko lüdsztvo je tak sze pohüjsalo, ka szo nika nej delali, nego szamo szkocz kriksali: „krüh pa cirkus“. Od toga sze je mogo szkrbeti caszar, z tém je vszigdár pomiro lüdsztvo, csi je káksno stécs hüdobijo napravo.

Vu vaticánszkom ogradiszta eden den vgojdno dva mozsa vküper prisla. Ednoga zse poznamo, Pudens je, pristrom je szv. Peter sztauisese meo. Te drügi je pa eden dvorszki, predjen caszarszki caszstnik, po iméni: Fabius.

„Odked?“ pitao je Fabius.

„Na vézsi szam bil, na mojem imánji,“ odgovoro je Pudens, „ino ti?“

„Kak vidis, od caszara idem. Szleduje

zapovedi szam prek vzeo na denésnjó szlovesznoszt gledocs.“

„Vis, zvéski pridem“, pravo je Pudens, „nevém od kaksni slovesznosztí govoris.“

„Caszar danesz, ka bi lüdsztvi veszelje narédo, szloveszno igro, zabávlanje szprávi. Jeli ti tüdi prides?“

„Nihcese mi ne zameri, esi ne pridem“, odgovoro Pudens. Krsztscsenikom je naime propovedano bilo vu cirku-sze idti.

„To pacs nej“, nadaljavo je dvorszki, „zsal ti bode, esi ne prides, ár danesz tákse bode sze godilo, ka szí escse nigdár nej vido.“

„I ka bi to bilo?“

„Zsive szkale do danesz razszvetlile ete püngrade.“

„Zsive szkale?“ ponávlo je Pudens, „ne razumim jasz to.“

»Potem pa csüj, krsztscseniki sze vu kodelje zamotajo, z szmolov sze obmázsejo potem sze vuzsgéjo; szam caszar szí je to vözmiszlo.“

„To je grozovitoszt, lidi tak mantrati“, pravo je z zsalosztnim szreom Pudens.

„Jeli szo szí pa to nej prszlüzsili?“ pravo je te drügi. „Jeli szo pa nej oni gori vuzsgali Rim?“

„Ino ti to fabuló verjes, ka szo krsztscseniki gori vuzsgali varas?“ pito je Pudens. „Ino ti to znás poszvedocsiti?“

„Pa esi je vesaszi nej isztina, krsztscseniki szo nemirovni, odürjavajo csloveski rod, ne pridejo na nase szlovesznosztí, nego v noci szami drzsijo nikse szprávisese. Tá kastiga escse premála bode za njé.“

„To je escse nej csüta grozovitoszt, lidi iak mantrati, jasz to nemorem vervati!“

„Ti bodes mogo vervati“, szmejal sze je Fabius, „szamo pridí vecsér, za tébe i za tvoje domáce dobro meszlo szprávim.“

„Hvála lejpa“, je pravo tuzsno

Pudens i roko dao dvorszkomí „pridem i mojo meszto jasz zse nájdem!“

Szlobod szta vzela i ráznok odisla.

Pudens je gori poiszko szvétoqa Petra i na znánje je njemi dao, ka je csüo od dvorszkoqa csasztnika. Dugo szta sze pogovárjala, ka bi delala i kak bi vecsér trostala szvoje brate — áldove grozovitosztí pogánszke.

Vecsér je priso, csrna nos je pokrila váras.

Lüdsztvo tak, kak roj, sze je szípávalo vu vatikánszke püngrade.

Tü szo velki leszeni sztebri sztáli po rédoma na dvá kraja poti ograda. Krsztscseniki szo gori zvézani bili, zamotani v predivo tak, ka szamo gláva je vö glédala. »Kodelje je pa z szmolov namázano bilo. Med temi sztebrami pa szo sztáli krizsi z gori zvézanimi krsztscsenikmi.

Vsze je pripávléno bilo. Zmesz je goro ogen, hohárje szo dugo leszeno kolje drzsali i zsarili; drügi pa orodje szo meli, z sterimi na krizs bodo prebili krsztscsenike.

Na edno caszarszko znaménje sze je zacsnolo grozovitno zabávlanje rimszkoqa lüdsztva.

Szkale szo sze vuzsgale, szmolá je pokala, velka szvetloszt razisla na celi ograd. Med pokanje szmole sze je mesalo rogátanje hamrov — krsztscsenike szo gor prebili na krizs.

Krsztscseniki szo zdihávali od velke boleznosztí, stero je njim szpravo ogen ali na krizs prebijanje.

Rimszko lüdsztvo pa sze je veszelilo, gda je vidlo té zsive szkale i hválilo caszara, steri je njim tákso zabávlanje szpravo.

Pri szvetlosztí zsvih szkal sze je zacsno cirkus. Krsztscsenike szo vu kozso divje sztvari zamotáli, pred psze i drüge divje sztvari szo je lücsili, ka bi je razcseszali. Potem pa szo prisli rimszki gladiátorje. Dvá dvá do kozse doj szlecseniva vojáka szta sze bila do ednoga ali ovoga szmrti. Potem pa szo konje

naprej priguali, napregli szo je podvá, po stiri pred kolica na dvá potácsa, vádlali szo sze, steri prvle pride k cili — grozovitno szo konje gnali, tirali. Veszelilo sze je lüdsztvo i prekricsalo zdihávanje krsztsesenikov. Gda pa je szam Nero caszar na szébe kocisko opravo obleko i med lüdsztov sze meso; potem pa na kocstüje gori sztopo i vádlaó sze, radoszt lüdsztva je nej poznala konca. Njegovo ime szo kricsali i pleszkali z rokámi, robce szvoje szo mahatali proti njemi i diesili szo njega, toga naj bolje nevolnega csloveka, kak ednoga Bogá. (Annales XV. 44.)

Komedia sze je dokonesala. Szkale nisterne szo zse vgasznole, nisterne szo sze escse zsarile. Na krizsi szo itak zdihávali mantrnicke, prisli szo hohárje, poleg rimszke návade szo sztrli csonte na kolinaj i vcsinoli konec grozovitnim mokam.

Lüdsztvo je odislo, hohárje szo szpoluüli szvoje dolzsnoszt — i vendar le escse itak sze glászi csüjeje vu ogracseki. Nikáki szo zaosztalítak, kak bi kosztsesenike escse vu szmrti steli bantüvali.

Ka je to za lüdi? Gda szo najbolje komedie igrali, te szo sze priblizsávali kzsivim szkalám i krizsam. Gor szo nikaj guesali; esi bi je dobro poszlühso csüó bi recsi polne trosta. Trostali, batrüvali szo krsztsesenike.

I zdaj ka je lüdsztvo odislo, doj szpojemlejo tejla z krizsov, doj szpojemlejo esrne. zazsgáne osztánke, oszlobodijo je od prediva. Dráge prte naprej vzemejo i notri vu té zaszüesejo tejla mantrnikov. Kola tudi tam sztojjo, ka bi mrtve odpelali na meszto pokápanja.

Krsztseniki szo sze vküper szprávlali. Jokali szo sze, med mantrniki szo nisterne oceso, mater, brata, szesztro meli: Visesnji pasztirje, dühovnicke szo okoli hodili, trostali je. Etam trosta je szv. Pavel apostol: „Trpte vase nevole,

stere je Goszpodin Bog na vász poszlo.“ (Rim. XII, 12.) „Krisztus je tüdi trpo i tak priso vu szvoje diko. Ali pa nevéte, ka ki szo szpodobni k Krisztusi vu szmrti, vu trplenji, szpodobni bodo k njemi vu gorisztanenji. (Rim. VI. 5.) Csi zshivémo, vu Bogi zshivmo, esi merjémo, vu Bogi merjémo: esi zshivémo ali merjémo, vszigdár mo vu Goszpodna rokáj. (Rim. XIV. 8.)

Vu drügom meszti je szv. Peter trostao brate szvoje. vpominao je, naj z dobrim szrecom trpijo, naj sze ne jocsejo za szvoje lübléne. Pride csasz, ka do sze vidli. Priso je csasz, od steroza je Krisztus gueso, kado pregánjali krsztsenike za njega volo. Opomino je, naj sztalni bodo poleg Krisztusa. „Priblizsáva sze csasz“ — pravo je szv. Peter — nej dugo doj sze dene moj sator, moje tejlo, kak mi je nas Goszpon Jezus Krisztus nazveszlo.“ (II. Pet. I. 14.)

Krsztseniki szo tüdi razisli z — toga grozovilnoga meszta. Jokali szo sze i Bogá molili — angelje szo pa krone pleli z korin, stere nigdár ne povehnejo i gor na glávo polozsili tisztim, ki szo danesz velko milosceso dobili, za Krisztusa szmrt gori vzéli.

To je bilo to prvo pregánjanje krsztsenikov. Zsive szkale szo szamo zgodovina ednoga dnéva. Na drügi dén pa drügo mantránje szo vözmiszlili. Pregánjanje krsztsesenikov je leto dni, vecs let dosztakrát trajalo. Vu tom pregánjanji szo tüdi mantrnisztvo gori vzéli szv. Peter i Pavel apostolje.

Rimljami szo 300 let preganjali krsztsenike, nej szamo vu Rimi, nego vu celom orszagi. Nej szo szmilüvali sze nikomi, ki sze je za krsztsenika vadlüvo, escse nad málov deesicov sze je nej genolo njihovo szrcé. Krv sze je prelevala na vsze kraje, szam Goszpodin Bog zná racsun vszeh tiszti, ki szo med grozovitnimi mokami szvoj zsitek gori aldüvali za Krisztusa.

Kejpi z zsitka sztárodávnih krsztsenikov.

Nero caszar, prvi hohár krsztsenikov je vszigdár bolje globoko szpadno. Na szlednje szamo lüdsztvo je zadolelo njegove norije — na szmrt szo ga oszodili. Pobegno je vu lárvi; nego gor szo ga szpoznali, i szam sze te vmgro, naj bi sze reso od szramote, ka bi ga v Rim nazáj pelali pred celo lüdsztvo.

Caszarje, steri szo za njim prisli szo nisterni nej bantüvali krsztsenike nego nisterni, kak Domitián, Traján, Hadrián szo je krvolesno preganjali.

Prí teh pregánjanjih, gda escse je krsztsenikov malo bilo, szo sze szkrili vu katakombaj. Katakombe szo popiszane vu lainszkom kalendari.

Vu zácsetki szo krsztsenicke zagvüsnj bili vu katakombaj, ár szo pogánje pokopaliscse nej radi bantüvali, ob drügin szo pogánje té hode nej poznali i dosztakrát zablodili. Escse zdaj itak, sto ne pozna hode, je nej gvüsnno vu katakombe idti, zablodi eslovek i od gládi more vmreti.

Nego szledi, gda je jezero pa jezero krsztsenikov bilo, je nej mogocse bilo, ka bi sze vszi szkrili vu katakombaj — vnogi szo vu váراسi osztali. Tam szo osztali paszterje csrede, püspek, dühovniki. Szo pazili, ka de sze godilo i na znánje dáli vernikom, kak sze morejo drzsati. Betezsnike, vu temnico zaprete szo pohodili, trostali, na szmrt oszrojene szo batrüvali, szprevodili. Vu váراسi szo potomtoga osztali, sterim je csészt nej dopüsztila, ka bi zvün váراسa sli. Drügi pa vu szebi szo mocs csütüli, szvoj zsitek za vero, za Krisztusa polozsiti. Domá szo osztali tak, kak vu caszi méra.

Piszali szo 259. Vün je vdarilo to devéto pregánjanje.

Vu te casze pregánjanja krsztsenikov te jasz sesém pelati predrági moj csitalin. Ka bi bole szpozno z zsitkom prvi krsztsenikov, hodi znenov vu hizso szvéte Cyriace. Bogata zsenzka je bila, z plemenite familie, edenájszel letje z szvojim mozsom vu szvétoim zákoni zsivela, zdaj dovica posztála.

Hizsa je velka, na stiri vogle z ozidana. Sztena od zvünaj ceszte je brezi cifra, na szredi szo vráta pod ednov hüticov, stera na szlebre sze naszlánja.

Za dverami pride preklet, steri na dvor pela. Dvor je na vsze kraje z trnacami okoli vzeti, steri od sztráni dvora na sztebraj pocshivajo, od znotraj pa na vsze dvoje dveri imajo. Tú prebiva familia szv. Cyriace. Hizsa za hizsov, edna lepsa od drüge. Isztina, ka je szv. Mati Cerkev vszigdár szvojim vernikom proszloszt vu vszáksem dugovánji preporacsala, dönok vu caszi pregány anja je ne bilo zagvüsnno bogátcom z prosztnim zsvljenjom ocsi pregánjalcov na szébe vrnoti. Záto je vsze tak lepo vu hizsi szv. Cyriace, kak sze je pacs dosztájalo njénomi sztálisi. Nego naesi je vövidla hizsicska, gde je pocshivala — dvá zsakla z szlamov napolnjeniva, natla vrzsenuva szta kázala njéno posztel.

Nego hodmo dalje! Tam szo sztube, pelajo gor na stok.

Sztopmo szkoz prvi dver, pred nami je edna prosztorna hizsa, tú je — te prvi krsztsánszki spitao. Okoli sztene szojo posztelje, na njih lezsijo betezsnicke. Cyriaca je szama hrani, dvori, drügi verniki túdi pridejo i njoj pomagajo.

Hodmo dalje! Pridemo vu drügo hizso, ménso, nájdemo szlarce, steri od szlaboszti szi zse vecs nemorejo

krüha iszkati. Cyriaca je njé k szebi vzéla, naj szlednje dnéve vu miri prezivéjo. Nika drügo od njih zato ne zsele, naj Bogá molijo za njo, za vsze krsztsenike, ki pregánjanje trpijo.

Pred drüge dveri szmo prisli. Sepetanje, glászi sze csüjejo. Vu velko hizso szmo prisli, szlotina lüdsztva je tü vküpe prisla. Csi je bolje poglédnemo, vidimo med njimi szlejpe, püklave, plantave ali drüge falinge imajocse. Sziromácke to morejo biti, ki szo szem prisli, ka bi vzéli dáre. Pa tak je, med njimi hodijo mozski, obleceni vu cerkvenoj opravi: diákoni, ki szo vö odebráni od apostolszkoga casza, ka bi almostvo razdelili med sziromákmi. Med njimi szpoznamo ednoga mladénca, szvéti Lovrenc je on.

Valerian caszar je naime okoli 259—260 leta zapoved vundal, ka sze püspecke morejo odegnati, krsztsenicke vküpe hoditi neszmijo, zapovedo je potem, ka njihovo blágo, pohistvo sze more vkraj vzéli. Szv. Sixtus takajsi rimszki papa je vsze kincse cerkvene na szv. Lovrenca zavüpaó. Szvétoga Sixtusa szo zgrabili i na szmrt pelali. Szprevájo ga szv. Lovrenc i zjoesom pravo: „Kama ides, Ocsa brezi tvojega sziná? Kama ides ti szvéti dühovnik brezi tvojega diákona? Ti szv. szv. meso níkdár nej szlüzso brezi moje dvorbe? Ka sze je tebi zamerilo na meni? Ali szv. vpamet vzeo, ka szam jasz nej vreden tebi szlüzsi.“ Szvétomi ocsi sze je szrce genolo i pravo: „Moj szin, ne osztávim te jasz, ti bos escse eden velki boj mogo bojüvati. Nam sztarcom je lezsesa szmrt dána, ti, ki szv. mlájsi velke moke bodes trpo. Za tri dni bodes mené naszledüvo. Idi i oszkrbi sze od kincsov cerkvenih, stere szam na tebe zavüpaó.“

Razmo je szv. Lovrenc szlednje recsi. So je, pa vsze oprave cerkvene je vküpe pobro, vsze zlate i szrebrne poszode je odo. Potem sze je pa pasceso i raztálo je med sziromákmi. Rávnok

zdaj, ka szmo vu hizso sztopili, sze godi to.

Szvétoga Lovrenca szo szledi tüdi zgrabili i pitali, gde má kincse i on je na sziromake kázo; „To szo kincsi szvéte materé cérkve.“

Zadoszta szmo tü vidli, hodmo dalje, hodmo na drügi sztrán hizse. Pridemo vu edno hizso, na sztoli knjige, paperje lezsijo. To je meszto, gde sze obvarjejo pizsma, knjige.

Pri ednom sztoli szedi eden mozski, pise. On je eden z szedmerih notariusov, ki szo odebráni, ka bi zsitek mantrnikov doli szpizsali, pizsma gori szhránoli, ár szo tá pizsma, zsitek mantrnikov na leto njihove szmrti pred lüdsztvom gori preesteli. Nisterne dni szo doli szpizsali mantrnisztvo szvétoga Sixtusa pápa.

Kak okoli glédamo, pridejo mozski drügi vu hizso, poklonijo sze ino eden právi notariusi: Precsasztiti brat, mámo zapoved od szv. ocsó, ka bi doli szpizso zshivlejnje, ednoga dühovnika, sterije danesz mantrnistvo trpo. I zacsnoli szo pripovedávati, kak sze je zgodilo, hválili szo njegovo batrivnoszt, povedali szo njegove szlednje recsi. Notarius je naprej vzeo papér i pizso, kak szo njemi pripovedávali.

To tak ide od dnéva do dnéva. Za nisterne dni szo znovics prisli i na znánje dáli mantrnisztvo szvétoga Lovrenca, ki je escse danesz áalmostvo delio med sziromákmi,

Prisli szo i pripovedávali szo, notarius je pa pizso: Z grabili szo szv. Lovrenca. Pitali szo ga, gde má kincse cerkvene? Obecsó je, ka pokázse. Na drügi dén je sziromáke pripelo. Gda szo ga znovics pitali, gde szo kincsi, stere je obecsó, ka pokázse, kázo je na sziromáke govorécsi: To szo kincsi Materé Cérkvi. I zaiszlino kincsi, vu sterih je Krisztus, vu sterih je Krisztusa vera. Pizsano je naime: „Lacsén szam bil i nasztili szte me; zséden szambil, i napojili szte me; sztaniscse. szállás

szam proszo i gori szte me prijali. Ka ednomi med temi szte vesinoli, meni szte vesinoli.“ Na te kincse je kázo szv. Lovrenc i obládo je szovrázsnika, ár té kincse nihese njemi nemore vkraj vzéti, Potem szo ga zvézali i kotrige njegove szekali, vezali; ogen nalozsili, zselezno reseto gori djáli i szv. Lovrenca gori polozsili.

Bogá je molo: Moj Goszpod, Jezus Krisztus, szmilúj sze, Bog od Bogá szmiluj sze nad menom, nad tvojim szlugom.

Na pomocs je zazávo szvétoğa Sixtusa, steri je njemi obecso na szlednjoj poti, ka ga ne osztávi. Ne osztávi me szvéti ocsa, ár szam kincse zse razdelo, stere szí na méne zavűpao.“

Tak szo pravili ti pobožsni mozski i zacsno li szo sze szkuziti, Notarius je trosto govorécsi: Nika szí je nej zhasznila grózovitoszt: lűbeznoszt do Krisztusa sze je nej dála premocsti od plaména. Szlabejsi je bil ogen, steri od zvénej je zsgao, kak ogen, steri je njega od znotraj navdűso. Beszno je preganjalec proti Mantrniki, njegovo palmo, diko, je povékso, kda je povekšavao kastigo.

Veszeldo sze potem bratje lűbléni z dűsevnim vezéljom i radűjmo sze vu Bogi za volo szrecsnoga konca toga praviesnoga csloveka; radűjmo sze vu Bogi, ki je csűdoviten vu szvojih szvecaj, vu sterih nam obrambo posztavo i peldo pokázo.

Zadoszla szmo csűli vu toj hizsi, hodmo dalje.

Vu edno hizso pridemo, tűdi sztole vpamet vzememo. Na sztolaj pizma lezsijo. To je kancellária Materé Cérkvi. Tű szojo nisterni dűhovniki i diákonuske, na sterih ramaj lezsi szkrb za krsztsenike zdaj vu pregánjanji. Z poszebnim tálom pa sze szkrbijo za tiszte, ki szo sze vu katakombe szposzkrili ali vu temnico szo vrzseni.

Rávnok pred nami je eden mozski vu hizso sztopo, poszłani je on, z ka-

takombe szvétoğa Kallisztusa je priso. Pripovedáva, z kaksov nevarnosztjov je on priso prek szoldákov, ki nav sze kraje sztrázsjio poti vu katakombe. Pripovidáva njihovo bojaznoszt za tiszte, steri szo vu várasí osztali. Zsivezs njim zse tűdi pomenjkáva.

Popevje i diákonuske vkűpe sztopijo, tanács drzsjio. Od toga nemore niseše gucsati, ka bi zsivezs poszłali vu katakombe; poleg toga osztánejo, ka krsztsenicke prisesztno noes eden po ednom vu drűgo katakombo morejo pobegnoti, vu katakombo Cyriace, stero je ona nej dugo dála napraviti na szvojem imánji i od stere pogánje esese nika nevejo.

Poszłanec odiso, priso je drűgi. On je priso z mamertinszke temnice.

Mamertinszka temnica je pod zemljov kapitoliuszkoğa brezsicsa. Po pravici je zdve vozi sztála. edna na ovoj. Zgorejsnji del je meo 12 metrov dűsziné, 9 metrov sirocsine ino 6 metrov vizkoszti. V toj temnici je bila na szredi edna lűknja, stera je pelala vu szpodnjo vozo; tá je bila 6 metrov duga, 3 metrov široka ino szamo 2 metra vizzika. Obedve szta nej mele okna i szvetloszti; csrne szo bile kmicsne i mokre.

Tű szo notri meli szv. Petra i Pavla devét meszecov. Tű je bilo vu dugo letaj jezero pa jezero krsztsenikov, od toga grozovitnoga meszta szo je pred szodce vlekli, potem pa na meszta mantrnistva.

Poszłanec naténko na znánje dá racsun krsztsenikov, ki dopolnijo dvá dela temnice. Pripovidáva, kak je scsėjo pogánzski szodci od Krisztusa vkraj obrnoti. Pride krsztsesenikov pogánzška rodbina, zsláhta, pride ocsa, pogledne szvojo hesér brat brata pohodi. Ob prvim z dobrimi recsmi, potom pa z prtejnjom scsėjo krsztsenike prisziliti, ka bi Krisztusa zatájili. Ali krsztseniki vűdrzsjio, z vezéljom gori vzemejo vdáree grobih szoldákov, komaj csakajo

dén, ka bi krv za Krisztusa prelejali. Priso je dén, vütro do je pred szódea pelali. Poszlanec vu imeni krsztszenikov vu vozo vrzsenih proszi ponizno dühovnike, naj je na szlednjo pot szprávijo i pokrepijo Z-Oltárszkim Szvesztvom.

Dühovniki i diákonuske szo szklenoli, ka vütro je pohodijo i do njim prineszli Oltárszko Szvesztvo.

Nej je zsmetno bilo to vesiniti. Na dén pred szmrtjov szo rimljanci oszodjenim obilen obed dali. Stoj stécs je lejko priso. Krsztszenicke szo to priliko nej zamüdili. Prisli szo, potrosttali szo je, dühovnicke szo pa Oltárszko szvesztvo prineszli, pomocs na dugo pot, na ov szvet . . .

Hodmo dalje, na drügo sztran zidine; dolgi trnac je pred nami, szamo dve dveri má.

Notri sztopimo, jedilnica je, hizsa gde szo jeli; zdaj pa je — krsztszászka Cérkev. Na szredi sztoji eden proszten sztol, to je oltár, na sterom je szv. Peter ednok szv. meso szlüzso poleg je eden sztolec, z steroga püspek vesi lüdsztvo. Potem toga je eden sztolicsek na sterom je cerkvena poszoda potrebna k bozsoj szlüzsbi. Na ednom drügom sztolicseki pa szo dári vernikov, z sterih dárov szo sze hránili popevje i sterimi szo, ka je vise osztalo, nasztili szziromáke.

Zacszola sze je szvéta mesa. Rávnok tak sze szlüzsi, kak' escse zdaj itak. Gor sze sté evangelium, gor sze aldüje krüh pa vino, pri podigávanji sze na Krisztusovo tejló i krv obrné i pri preciszcsávanji sze razdeli vernikom. Vu tom caszi szo krsztszenicke tak na szébe pazili, ka szo esiszti bili od velkih grehov i vszigidár szo kpreciszcsávanji sztopili. Oltárszko szvesztvo szo diákonuske razdelili, moski szo roko drzsali i vroko dobili oltárszko Szvesztvo i tak neszli k — vüsztam. Zszenszke pa szo na roki robeseke mele i na to szo dobile Krisztusovo telo. Zrok je, ár escse te szo vékse hostije, véksi

falatje krüha bili. Potemtoga pa szo szzi szami eden tal szhránili i vu robce dráge zaszükali i domo neszli Oltárszko Szvesztvo. Vu tom caszi, gda je nika nej bilo gvüsno, szo Oltárszko Szvesztvo nej vu cérkvi niháli, Bog zná, gda páli vküpe pridejo; vszaksi szzi je domo neszó, ka csi ga vlovljijo pogánje pri rokaj de meo tejló Krisztusovo, stera ga pokrepi i mocs njemi dá vu vszeh mokaj mantrnistva.

Szv. Cyriaca je tüdi z szebov neszla Oltárszko Szvesztvo.

Hodmo za njov. Prek idemo prosztné hizse, gde je szpála. Tü szmo zse bili. Cyriaca naprej vzeme kljucs, gor odpré dveri. Prisli szmo vu hizsicsko, zláto na vsze kraje po sztenáj. Na ednom sztolicseki lampas gori. Cyriaca vroke vzeme edno málo zlátno poszodico i notri szkrije robesek máli, steroga je prineszla. Poszodico doj dene, doli polekne pred Krisztusom, ár vu zláto poszodico je Oltárszko Szvesztvo polozsila.

Tak szo vesinoli i drügi krsztszenicki. Domo szo neszli Oltárszko Szvesztvo i z najvéksim posztejnjom szo domá szhránili.

Tak je domo neszó Oltárszko Szvesztvo szv. Hyppolytus. Domá, gda bi Oltárszko Szvesztvo k szebi vzeo, je bil vlovljeni i pred Valeriana caszara odpelani. Tam szo pitali, jeli je on krsztszenik; pokrepesani z Krisztusovim tejlom je odgovoro; vadlúvao batrivno, ka je on krsztszenik i sesé osztati . . .

Szvéta Cyriaca je tüdi pred Oltárszkim Szvesztvom klécsala, gda szo prisli hohárje, ka bi njo pred caszara vlekli. Ona je tüdi prvle k szebi vzéla Krusztusovo telo i sze pokrepila, ár je znála, ka velke moke, szküsávanje na njo csákajo; brezi Krisztusove pomocsi bi to prenásati nej mogla. Nego zdaj je pripravna na vsze za Krisztusa voló.

Caszar je najvékse moke za njo meo. Tejló szo njoj razcseszali, csonte vküpe sztrli . . .

Krsztseseniki, kém je ona tak doszta dobroga vesinila, szo jo pokopali vu katakombi na njénom imánji, od njénoga iména za katakombo szv. Cyriace imenüvanoj, pokopali szo jo z zahvál-nosztjov nei dalecs od groba szv. Lovrenca.

Szpohödili szmo hizso szv. Cyriace vidli szmo lejpe kepe z-zsitka sztárodávnih krsztsesenikov.

Pregánjali szo je 300 let, szkrivali

szo sze krsztsenicke pod zemlov, tak szo zsnjimi djáli, kak z najszlednjim razbojnikom.

Nego kak eden topel szprotolesnj, dezs je blagoszlov za vsze rasztlinei tak krv mantrnikov je tüdi blagoszlov bila. Kém bolje szo pregánjali mater církev, tém bolje sze je rászirjávala. Priso je csasz, ka szo nasi ocesevje vö zemle prisli i szloboscsino dobili pod milim nébom církvi zidati.

Liszjákova Bárica.

— Pripoveszt. —

Tihi nedelni mrak sze je razpresztiraó ober Jeszenovecz. Vecsérni zvon je zse zdávno zamúcsao; szamo nisteren szlavicssek sze je sese glászo med grmovjom, odzvüna vésvi po jamaj szo zsabe bregetale, pa tü i tam po vésvi sze vesászi jvkanje kaksih decskov zacsülo, ki szo z kresmé ali tá sli, ali sze pa na szvojem návadnom krizopotji ziszkávali kda drügi posteni lüdjé szpát idejo. Po hizsaj je eden poszvet za drüгим vgaszno, szamo pri Liszjákovi szo sze esese szvetila. okna velke hizse, kak esi bi koga esakali. Detca zse szpijo po szvojih kotáj; nego ocsa i ta nájvéksa hesi szta sese ne viditi vu hizsi.

Mati, Liszjákojca, pri sztoli szedi, pred njov odprta kniga, nego ne esté znjé, szamo pred sebe gléda, kak esi bi kakso velko szkrb mela pa sze tak vtoni vu szvoje miszli, ka niti ne esüje, ka nikák trüple vöni po dveraj. Na to drügo, mocnese trkanje sze ztroszi, náglo szkoesi v preklet pa odríne zaszünjács na dveraj, nego poszvet njoj je ocsi zmoto, ne vídi vu nocsno temo, záto píta:

— Szi ti Stevan? Tak zsmetno szani te esákala; právi dale, kda vídi, ka je zaisztino mozs domo priseo heséri pa nega, pri steroj

szo njoj miszli hodile. Bojála sze je tüdi, ka de mozs pravo, ka Bárice ne domá. On pa v hizso sztopivsi na njéno pitanje odgovori:

— Ka pa, ka szi ne szpát odisla, Orsa; zakaj szi krátis szen za mojo volo.

— Cstela szam malo, pa szam pri sztoli zadremala; lagala je ona, ka mozs nebi vpa-met vzéo njéni sztráh.

Liszják sze okoli zglédne po hizsi pa odpré vüsza, nego zsená zapázi, pa njemi v recs vdári:

— Kde szi pa hodo tak dugo?

— Ve znás; malo szam po njivaj okoli so — psenica de lepa, hvála Bogi, nego zsito je megla bujla, premalo zrnja má — pa szam z Trnjárovim Jozsefom pa z Zadravesovim Martinom vküp priseo pa szmo te malo k zsidovi sli na pol litra vína. Martin bi rad naso zserbico kúpo, da pa prevecs malo dáva za njo.

— Vi moski szte pa li mertüeslivi lüdjé, ka pol litra vína od mráka do polnoesi pijéte! Plácsao szi pá ti, kak zse návado más, ovi sze pa v pesznico szmejéjo, ka szo sze z tvojeja dobro nazslépali, jesz pa nemam obüteli, ka bi v církev sla pa detca ne za solo.

— E mati, ne kregaj szo, ve to tüdi bo; znás, ka ti jesz vsza z szreá rad szprávim; za toga volo sze ne szvádiva.

— Znáim, znám; szamo to nevem, sto

sostra pláca. Na dúg szi jesz száma tüdi lehkó dóm napravítí.

— Sla va szpát, ovaesi sze szvádiva pa ge deteo zbúdiva — kde je pa Bárica, ka njoj je poszteo sese izda prázna?

— Nevem; nikam je odisla po vesernici, pa je od tisztoza maó ne bilo. Szam sze zadoszta esemeríla zse, ka szam vszo delo száma mogla opravítí z Vanekom.

— Ka pa, ka szi jo ne íszkala? Lehko je kde v kresmi; to nama je sese dozday ne esiníla.

— Nikaj je múvila táksega, ka szo jo prijátelkinje zvalé, líki nevem, kde dnesz pá igrajo.

Ne njemi je vúpala ovadítí, ka jo je száma púszíla rekoes: Idi, nego tak, ka mi sese dnesz domo prídes.

Zday szta szi pa poguesávala oesa in mati, líki zmiszlo szi je nieden, ka bi dobro bilo za njov poglednoti ino jo domo szpravítí.

Báricza pa té esasz veszélo plészala i szpevala vszívajoes prepovedano veszélje z lágójimi guesi i razvúdzanými norijami. Vszrei je esútenja mela, stera szo njoj dozday nepoznána bilá pa esi njoj je vesászi ná pamet prislo, ka do oesa, alí mati domá pravíli, sze je hitro potolázсила med veszélímí deeskami, steri szo jo od roke do roke dáli, ka v hizso lehko szkrívomá príde, pa esi ne, z máterjov sze lehko pogodí, oesa szo pa tak tüdi v kresmi poleg návade vszako nedelo veesér, pa óna prle domo príde, kak oni.

Nego vóre szo náglo letele: száma je ne míszlila, ka bi tak szladko i veszélo zabávlanje bilo, stero je denésnji dén ob prvím szkusala. Glédat je prle tüdi hodila záto, pa sze je vóni na ceszti vesíla z pajdasícami plészati, da jo je pa nisese ne notri zvao, líki dnesz je príseo Szolárov Peter, ka ona zse velka dekla — 17 let je sztara — pa jo je zvao; zakaj pa nebi sla; ve szamo malo; z cela sze njemi nemre zamerítí; szi je míszlila. Peter je zday príseo od vojszke, pa je prilicsen deesko; ísztina, ka szi lúdjé guesíjo, ka je razvúdzani razbijács, da je pa ona esúla, kda szo szi vékse dekle guesale, ka esi bi rédno zseno dobo, bi sze záto dao v réd szpravítí. Pa kak milo i ljúbez-nivo jo je rátao, tak kak nieden drúgi vees

To njoj je med szkákanjom po pámeti hodilo, kda je na ednok v pamet vzéla, ka sze od izhoda zorja kázse ino szvetlo zacsne graesúvati. Malo sze je z trsznola, okoli sze podála proti vrátam. Kak veszéli je bio zacsétek, tak bridko njoj je zdaj bilo okoli szrea; záto, kda odzvúna vrát pride, hitro sztopi ino zacsne bezsati proti domi z trepetajoesím szreom szi premislávajoesa ka de zdaj domá. Od oesé i materé sze je bojála, Onoga je pa pozábíla, kí je vido njéna mislenja celi esasz ino jo je pobúdjávao vu szrei, naj sze odrtrgne od tovarisíje lágóje ino sze podá vu szvoj mírovni dom.

Pride do praga ino tího polozsi roko na kvako — odpreto je — mati szo li dobri, ka szo njoj odpreto niháli, kda szo oesa szpát odisli; po tíhoma sztopi notri, zmeese z szebé obleko pa brezi krízsa. brezi molive. — zdaj znám ob prvím v njénom zsvílenjí — sze poesi doli ino od trújave zaszipi.

Szunceze je zse visziko hodilo na nébi, kda zacsúje oesov glász poleg szebe:

— Szi sze izda ne naszmrdele, tí vlaesúga; celo noes sze okoli tepés, zdaj bi pa te szpála celi dén. Sla bos vó v esredko pa szeno obrnes; szunce je mocsno, veesér vkúp szkládí Zajúterka pa obeda dnesz ne dobis, ka bos znála, kak bos sze drúgoes klántivala. Z tem sze je obrno, dveri treszno za szebom ino odiseo vó.

Szkuzé szo njoj oesi pobíle; náglo sze je szprávilá pa je sla. Materé je ne vídla nindri. Na vulíci sze je ne vúpala okoli zglednotia bojála sze je, ka bi sto v pamet vzéo njéno szaloszt.

Delo njoj je tezszo slo na vroesem szuncezí, glád i zseja jo je mantrála, szkúz je pa vees toesíla, kak celo leto inda pa je do pol dnéva jezerokrát oblúbíla, ka vees níkdár, níkdár ne razzsali tak szvoje sztarise. Vanek, máli brat, njoj je prineszeo malo obeda, stero ga szo mati szkrívomá poszlali; malo sze je okrepíla pa oprávilá delo pa te vsza trúdna i zpotrta sla veesér domo. Szolárovoga Ptera je tüdi szrécsala veesér — on sze njoj je zse ozdalecs szmejao; ob prvím je nakáníla mímo njega ídti, alí malo sze je lí sztávíla, ne sze njemi vúpala zamerítí, to je néjna nájvéksa neszreesabíla.

Peter pa rad bio, ka jo je v szvoje zánke dobo : Ona je bila nájlepsa dekla v celoj véski, vednákoga, zdravoga odrasztka, z bledo-erdécsim, esízstim licom, z kmiesno-modrimi bleszkécsimi oesmí. Kda sze je naszmejála szo sze njoj bleszketali drobni beli zobjé z erdécsi vúszt, ka je veszélje bilo glédati. Zató je Peter hodo za njov, naj vidijo ove drúge, ka ta nájlepsa rada z njim guesi. — Dúsa njoj je dozday tñdi lepa bila ; pázila je na njo : nego vszaki, ki jiva je vkúper vido, szi je miszliti mogeo, ka dúsa nede dugo lepa, — obraz pa znán tñdi ne. Isztina, ka je ona vszigdár níksi sztráh esütila vu szrei, kelkokrát ga je ovárala, da pa düsevne moesi i jákoszti szo jo zavrgle, ár sze je szamo od szvojega oeso i lehkómíslene materé bojála Boga pa pozábila i szvojo dozdayno nebeszko mater.

Oesa njéni je rad bio, esi je níkaj ne esñio, ka sze njemi prej te ne potrebno esemeriti, matí je pa celo rada bila, kda je zaesñila po celoj véski razsirjeni glász, ka de leka j eden pár z njiva, zató ár je Petrov oesa precí vérsztva meo pa szamo to edno dete.

Bárica pa kelkokrát je kama sla, telkokrát je mogla szrécsati Petra ; vesászi je celo na pole za njov priseo ino jo je zaguesávao, njoj pa ne na pamet prislo, ka esi bi on kaj vreden bio, bi szi v tom letnom vremeni znám tñdi níkse delo najseo, ka ne bi oeso szamoga niháo sze mantrati. Poszlúsala je rada njegove prilízavajocse reesi, pa veesér sze njoj je meszto zgrúntávánja dúсне veszti — stero je prle níkdár ne zamúdíla — to vrtelo po glávi, ka je gúcsao, ka je pravo, kak je proszo, kak je obeesávao.

Za prva je nancs ne v pamet vzéla, ka szo njéna mislenja grehsna, tak sze je potopila vu njá, kda je pa to szpoznala, te szo njoj pa zse lúbezníva posztanola pa je pomínila szvoje szrcé z tem, ka to níkaj lagojega ne.

Tak je preteklo vees kak meszeca dní. Oesa szo sze vees ne szrdili, mati szo jo celo míliti, pa tak pomali je ona znova tem veszelesa posztánola, kem vees szvetszkoga veszélja sze njoj je vu szrcé szpravilo i kem bole je pozábila tíhi mír szrea, stero ga je z bozse

miloszti prle vszívala. Pri kresmi sze je znova sztávila, kda szo igrali. Notri nebom sla, ali szamo telko, ka sze obrném, pa te lehko pá domo idem esese za dnéva. Tak sze je pogájala z szvojov dúsnov veszťjov, dokecs jo je ednok pá ne vneszlo ; ob prvím szamo malo, oesa szo nancs ne zvedili, mati szo sze pa szamo z prsztom protili rekocs : Pazi, pazi, ka oesa pá zvedi.

Oh, ve de ona zse pázila, zadoszta velka je, njo zdaj zse ne potrebno na vajati voditi, száma zná, kak sze more oponasati. Od dnéva do dnéva je bole razvúzdana grátala pa prisli szo esaszí, ka jo je vszake nedele veesér na plezíscesi najseo ino vszakoga pondelka zorja vidila domo idti, vesászi nancs ne po nájkraesisoj poti.

Oesa szo sze zdaj zse zasztanj kregali, ve oni tñdi v kresmo hodijo, mati szo njoj pa pravieo dáli ; esi vesászi kakso rees právjio, to szamo tak z návade, brezi esemérov.

Pa po táksem je náglo priseo dén, ka je ne vúpala materi v oesi glédati, ka sze je jokala celo noc na poszteli, ali kda je sztánola je pozábleno bilo vsze, pa je veszélo sla za szvojím delóm z grízécsim esrvom vu szvojem szrei. Na ednok v pamet vzeme, ka sze je dekle ogibajo, stero szo prle njéne nájbogse prijátelice bilé, pa lúdjé vees ne glédajo na njo z szladkim szmechom, kak prle. Glédalo njoj je pa szvedocsilo, ka líca rozs nema vees, okoli oesi modre jame, oesi pa bledozmotne ino zadremane.

Mati jo ednok pítajo : „Bárica, ka pa ka zdaj ne ides vees k szpovedi, ve szi pa prle vszaki meszee hodila ? Ob prvím je níkaj ne právila, nego materi okoli sinjeka roké polozsila pa sze je bridko zjokala. Mati jo malo bole poglédne pa sze presztrási, kda vpamet vzeme, kak vó vidi :

— Dete moje, ti szi betezsno ; tak sze mi vidi, ka vszaki dén húse vó vidis.

— Nevem mati, vesászi kaslám, pa szam prle ne, pa prszí szo mi zsmetna ; nego erdécsa je grátala do vñh, dokecs je to nísterno rees povedala.

— Znás ka, sla bom po doktra, zdaj rávno szam ga vídla k Szrsénovoj materi pelati, lehko pa pomore.

Pa brezi toga, ka bi na odgovor esákala, je odbezsala vö z niksím radosztjom vu szrei, ka njoj je hesí szamo betezsna, ne nepostena, kak njoj je vesera szoszeda na nosz vrgla, kda szta sze szvadile. Ráj jo mrtvo vidim, szí je míszlila, nego tüdi ne za deteta düse volo, nego szamo za szramote volo, kak zse zsenzke vnoge, stere heserí odávajo rade. Bog ne racsuna, szamo lüdjé naj nikaj ne zvedíjo.

Doktor príde, jo poglédne, zpitáva, szkusa pa kímne z glavov rekoes:

— Tü jesz nemam poszla, zakaj szte ne pazili na njo. Skoda za dete: jo zse dugo poznám, pa szí nebi miszlo to od njé.

Mati bleða gráta, kak sztena, Bárica pa vjoes: doktor pa dale guesí:

— Betezsna je tüdi, vecskrát sze je mogla prehladiti pa szí je plüesa szkvarila, bom probao, esi nede zse prekeszno. Vu Bogi sze vüpjajte pa sze ne joesite, nego posz-lühsajte, ka vam povem.

Pa z tem njúma je nisteren tanaes dao, kak sze naj drzsí, pa je odiseo.

Bárica sze je pa szüsila pomali. Ocsa je zdaj zse prekeszno preklinjao i mater krivío, ka jo je ona pokvárila, záto ka mati bogsi jezik mela ino bole znála raztolmaesiti, ka ne njéna lehkómísenoszt, nego ocsova osztrocsa ob prvím, po tom pa nemárnoszt szta vszemi zrok. Krív zdaj nieden nikaj nebi rad bio, pa szta obadvá zadoszta bilá — eden z példov, drüga z nesz-pamétnov szlabosztjov.

Na ednok szo szamo neszreosnoj deklíci

nogé szlüzs odpovedale; kaseo je vszígðár bole oszter i szühi posztano, esasz sze njoj je tüdi priblizsávao, tak ka je mati znova po doktora mogla idti, steri je szamo telko pravo, kda je vö so:

— Idte po goszpoda plebánosa, tü zse szamo Bog pomore.

Sli szo, pa sze je szpovedala. Szkuzé szo sze njoj szvetile na lici i vu ocsáj, kda szí je po dugom csaszí ocsísztila znova szreé; genola jo je szmílenoszt bozsa, k sterij sze je dozðaj ne vüpala obrnoti. Mater pa ocsó je za odpüsztjenje proszila pred lüdmí ino je tolázsila ár jo Bog praviesno kastiga.

Zan tjedem dni na to szo goszpon plivánus rávno máloga Jozseka krsztíli, kda sze oglá-szijo vszi zvonovje — mrtva je bila. Pri szpré-vodi szo szamo telko pravili:

— Nesesem szre-sne rane sztarisov ponoviti, premíslávajte szí lüdjé szamí káksa je duzsnoszt sztarisov i zakaj je potrebno, ka detca vszígðár bogajo: Oko je ne osztanolo szüho na tom szprévo-di i vnogo jih je bilo,

ki szo oblúbili v szrei, ka szí to példo zapom-níjo na szvoj haszek.

Szolárovoga Petra je ne bilo tam: Ocsó je ednok pijan zbio, ka szo meszec dní lezsali, bí szkoro vmrli, pa zdaj vu vozi szedi.

Míli glász zvonov pa poje dale, od ednoga zsalosztznoga z-ívenlja, dokecs sze ne zapré temna jama; pa je na szveti z ednov szírotov pá vecs, stera nema iména, ne ocsé, ne materé.

Cérkev tórjanszka, nigda z-iménom: czérkev Bl. D. Márie v-nébovzéte za pod logom.

Törniscse, edna med nájsztarejsimi obcsinami nase szlovenszke krájjine, lezsi poleg potoka Ledave od Müre na 8—9 kilometrov i razpresztira sze vu polkolubári vu dnicsnom mocsvarnom mestzi, kama szo sze nigda tórjanszki sztánovniczje vu tórski bojnaj pred nepriátelmi potégnoli. Sztánovniczje tórjanszke obesine szo zse vu sztárodávnom vremeni szlobodni pörgarje bili, goszpocsino nikomi nej szlúzsili.

Njihove pravicze dalecs szégajo nazáj vu historio vogrszko, szégajo tiam do zádni vogrszki národní králov hizse árpádove do leta 1280—1300.

Té njihove právicze vtom szo sztále, ka njihovo meszto „váras“ nazávanje — titulus — dobo; szlobodno szo szenja drszali, meli szo szlobodno vinotocsenjé, itd. Pörgarje kak nigda szvejta, tak túdi déndenésnji z-mestriami zabávlajo, kakti: sostarszkov, szabolszkov, küzsnarszkov, remenárszkov, kovacskov. Nájbole pa sze zabávlajo z-trgovinov, mozski i zszenszke ednáko.

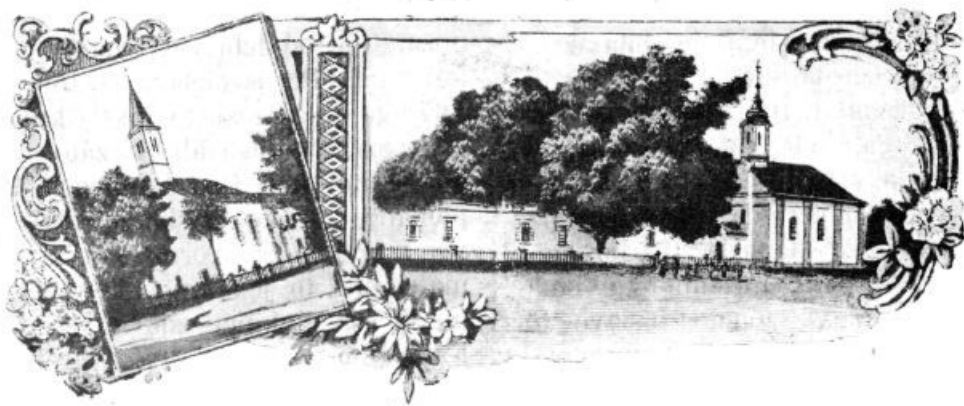
Nigda je tá obesina od fárne czérkvi proti záhodi sze razpresztirajocsi brezicskaj lezsála; ztoga je, ka déndenésnja czérkev tórjanszka zvüna obesine sztoji. Zvála sze je pa vu sztárinzskom vremeni: czérkev Bl. Márie za pod logom záto, ár je od vsze sztráni od veliki logov opászana bila. Romarszka czérkev bila je nigda, kama szo lidjé nej szamo z-Medjimurja nego escse zpreekdrávszke krájjine na bozso pot hodili. Mislím ka

rávno za toga volo sze proscesenje escse déndenésnji trikrát obszluzsava escze leto, kakti na szprevodno nedelo, na riszálszki pondejlek i na véliko meso, to je szvétek vnébovzétja D. Márie. Ka je romarszka czérkev bila nigda, szvedocsijo szledécsa: Leta popriliki 1570—1578-ga Kóvér Gábor, lendavszkoga grofa Bánffy Miklósa, královszkoga pehárnika i főispána Zalavármegyie prefektus, tórjanszkoj czérkvi v-testamentomi nihao njive za 7 keblor. Leta 1743-ga pa Gráter János granicsárszki officzér nihao je pálig v-testamentomi za czérkev tórjanszko goricze 40 akovov rodécse vu Medjimurji na brejgi Szelscsák zvánom.

Na farofi sze pa csuva kejp D. Márie vnébovzéte na kufri zrezani, z steroga szo kejp romarszke rédili. Vu mojem detinsztvi csüo szem od sztári horvatszki muzsákov pripovedávati od romarszke czérkvi D. Márie za pod logom prejk Mure na Magyarzskom. Tá czérkev mála bila je zidana od lendavszkoga grofa Bánffy Stevana leta 1383-ga vu goticskom nácsini. Etak je osztála do 17-ga sztoletja, v-sterom sztoletji vu vogerszkom órszági tórské bojne nájbole szo besznile. Známo z-historie vogrszke ka je vojszkovodja Montekukoli poleg Szent-Gothárda-Monoster-tórsko vojszko leta 1664. 1-ga augusztusa na nikoj szpravó. Osztanki té potucsene tórské vojszké nazájbezsajocsi sli szo szkoz stevanovszko, bedeniesko, bogojanszko i tórjanszko faro. — Tú szo czérkev, poleg czérkvi sztojécsi farof i czejlo obesino tórjanszko popálili. Od farne czérkvi osztálo je szamo tak zváno szvetiscse, to je: tao czérkvi od velikoga oltára do predganieze, tören od dná do poda czérkvenoga i püszte sztené czérkvene. Etak je tórjanszka fara osztála brezi czérkvi i farofa. Plebános tiszloga vremena Paulusich Peter z-szvojm kápe-

lánom prisziljeni bio na kvártér potégnoti sze vu edno kmécsko czimprano hizsicsko. Vu onom vremeni czejla belatinszka i cserencsovszka fara szta k-törjanszkoj fari szlisale. Szledkar za nisterna leta Szécsenyi Anton Jurij vlasztelin dominiuma belatinszkoga denésnji farof je senkao plebánosom i leta 1675. kapelo szv. Antona dao je zezidati poleg farofa, na meszti denésnje kapele. V-etoj kapeli szo sze bozse szlüzsbu obszlüzszávale eden czeit i gda je tá kapela tak mála bila ka zvün mésnika, plebánosa Paulusich Petra, skolnika Szlávicz Stevaua, ministránta komaj 30—40 lüdi moglo notri, lüsztvu prisziljeno bilou

nej gorizidali i etak od tisztoza vremena mao plebánosje prisziljeni szo od fárne czérkvi szkoro na fertál vöre dalecs lezsésem denésnjem farofi prebivati. Pokojni plebános Koczeth Márk na tesznoci czérkvi pomágati hotécsi leta 1853. dao je zoizdati na juznoj sztráni czérkvi tak zváni Oratorium, to je: korus, nedelicski kórus zváni záto, ár proti nedelicskoj obcsini gléda, nájbole pa záto sze zové nedelicski korus ár na zidanje szfáljeno bilou. Zidárszki májszter nájmer ne je miszlo na tou, ka je nigda okoli czérkvi czintor bio i ka je grünt ráhi i pejszecsni, i záto ne je dao zadoszta globoki fundamentom szkopati i etak

Cerkev, kapela i farov v Törnyösesi.

pod milim nébom predge i szvéte mese poszlüsati. Na etom szziromáskom i nevolnom sztálisi fare goriimentváni Szécsenyi Anton Jürij pomágati hotécsi, od törkov opüscsene fárne czérkvi oszlanjene gole, püszte sztené, nemajocsi pejne z i potrejbni mestrov, ka bi czérkev vu perlejsnji lejpi goticski nácsin nazájposztavo, za szilo pod denésnjo gvölbo i krov dao zéti i záto má-denésnja czérkev to nisziko sztisnjeno gvölbo i etak sze zgodilo, ka na podi czérkvi na obá kraja sztené szo osztales na poldrugi meter visáve. Na tej sztenaj sze vidi déndenésnji legenda, to je: pripoviszl szvéta od szvétoga Ladisláva krála vu oliji — fresko — namálana. Farof szo pa

zse leta 1876. na teliko szpokani bio zid, ka leta 1877. zse znova trbelo zidati té korus. Zidárszki májszter Tenny Máta zdej je globsi fundamentom napravu, vu fundamentom szohé zabijao i etak je zid gori posztavo. Escse zdej je zid nej sztálen bio.

Na zádnye pred 12 letmi Radkohl Tivadar vucseni zidárszki májszter z Szobote falingo je gorinájseo. To je bila nájmere falinga, ka je prevecs dugi i zsmeten krov, csi rávno z-czérkvenim zidom z-zselezom vküpkápcseni bio, zid korusa rávno rivao. Na toj falingi je tak pomágao, ka od zvüna kórusa tak zváne podpirajocse sztebre zidao i odonoga vremena mao korus je sztálen.

Tören zdásnji je leta 1826-ga zidani. Od notresnje czérkvi szamo teliko morem praviti ka szo oltárje sztarinszki, ka na oltáraj tak zleszá zrezani kak na plátno namálani kejpi jáko umetno szo naprávleni, kakti zrezani kejpi szv. Stevana, szv. Ladislava králov, szv. Imria, szv. Bárbare, Lúczie, Áne itd drúgi szvéczov i szveticz, naplátno namálani kejpi dolizétja Jezusa z krizsa szv. Petra, Józsefa, vnébozétja D. Márie itd. Pred velikim oltárom pa je gruftkripta-familie Grofa Bánffyá lendavszkoga. Vtom grufti pocsivlejo kotrige familie bánfiove z-sztárodávni vremenov, med njimi kak szpomenek leszeni na korusi bodocsi szvedocsi nej Bánffy Katalena kak szí lúsztvó miszli i guesi, nego Bánffy Magdalena, Bánffy Stevana országbirova csi, stera je bila zsená Maróthya. Szírota szamo dvei leti zszívela z-muzsom i vu kindpeti je mrla leta 1588-ga. Jeli bode tá sztarinszka czérkev gda szvejta esese ednok vidila lúszte lejpe dnéve gda vuszvojoj podpunoj lepoti za bozso szlúszbo poszvecsena bila. Jasz miszlim ka bode! — Isztlina ka do szémao lúsztvó törjanszke fare csi rávno jáko zselelo, za volo vnoge nevole i kastige, za volo vnogi terhov denok je nej prilicsno bilou napovéksanje i polepsanje czérkvi. Nego zdaj zse mocsno vörjem i na to tüdi raesunam, ka od szémao, csi szamo nász G. Bog z-szvojim blagoszlovom nepovrzse, bode lúsztvó szvoje grose od leta do leta vküpedejvalo i za mística leta vnovoj povéksanoj czérkvi bode G. Bogi hváló dávalo i szpejvalo. Na to nász nadigávlejo milosztliven nas Grof Zichy Ágost, ki vszákse leto na szvétek vnébozétja D. Márie, na dén nase lübléne Velike Goszpé 2000 koron dárújejo na povéksanje törjanszke czérkvi. Do-zé maó tá summa z-interesami vküper zneszé 6516 koron. Miszlim ka letosz bode tüdi dáli 2000 koron. Te bodemo zse 8516 koron meli vküper na imenüvani czio.

Kak szo nigda szlovenje guesali, na kostávanje nisterne redi scsém tü zamerhati. — Leta 1680-ga vu zdáni knigaj szledécese ozávanje cstém: „Iz chrenszovecz pokoinoga Czvetka Balasa Szin Mihál jemlie iz chrenszovecz pokoinoga hancza Stephana osztavlenü vdovo imenum jelenu.“ Szvedoczje Szencicza Jürij i Sisek János. Sto szo pa bili plebánosje i kapelanje v-toj sztarinszkoj fari. Najsztárejsi plebános, steroga imé známo, bio je Laczkovicz Gregor. Pod njim leta 1565. juniusa 20-ga je küpleno szvéto pizsmo sztároga i novoga testamentoma leta 1562-ga vu Bázél vársi vu svájczerszkom országi stampano za 80 vogrszke zláte forinte. Tá summa dnesz 640 koron zadene. Od vremena Laczkovicz Gregora plebánosa, toje od leta 1565-ga do vremena Paulusich Petra plebánosa, toje do leta 1679-ga plebánosje v-niksi knigaj nej szo sze podpisüvali i záto njihova iména nevemo. Pod Paulusich Petrom plebánosom skolnik bio je Szlávicz Stevan z-rodóm z Törnicsa, ki je tüdi matrikule, to je: knige krsztne, knige mertvécske i knige zdávanj szpelávao. Kapelánje szo pa bili: Petretich Mihál i Micholich Jürij z-rodóm z-Törnicsa.

Leta 1713. násztao je plebános: Horváth Ferencz Mátyás. Pod njim kapelán bio je: Hersich András. Skolnik pa Tolnay Ferencz, ki je tüdi matrikule szpelávao. Leta 1731. augusztusa 12 násztao je plebános: Hermán János. Premino je leta 1759. májusa 12. Skolnik je bio Schápy Mihál z-rodóm z-Törnicsa, ki je tüdi matrikule szpelávao. 1757.—1759. pod sztárim i betezasztlim plebánosom Hermán Jánosom adminisztrátor fare bio je Kárász Peter. Po szmrti Hermán Jánosa plebánosa násztao je plebános: Gollác Peter, ki je zádnje dnéve áprilisa leta 1760. odiseo na csakovszko faro.

1760. leta bio je adminisztrátor: Kárász Peter. Kapelána szta pa bilá:

Horváth Mihály i páter Nárcziszszusz réda szv. Ferencza.

Leta 1761. násztao je plebános : Biró Peter. Podnjim kapelána szta bilá : Marossy i Godina András z-rodom z-Bisztricze.

Leta 1762. násztao je plebános : Korossa Ferencz, z-rodom z Renkovecz. Podnjim kapelánje szo bili : Nagy Pál, Horváth, Györkös z rodom z Nedelicze, Gregor Peter z rodom z Törniscsa, Krusecz András, Páter Januáriusz, réda szv. Ferencza. Páter Adriánusz réda szv. Pavla, Páter Dániel réda szv. Ferencza.

Leta 1784. násztao je plebános Faichtinger Pál. Premino je leta 1805. január 14. Szhránjeni je vu kriptu pred velikim oltárom. Pod njim kapelánje szo bili : Molnár Ádám, Magda Simon, Gráhovecz Ferencz, Kregár Márk páter réda szv. Ferencza, Hábetler György, Páter Árzeniusz réda szv. Ferencza.

Leta 1805. násztao je plebános : Vretsits János. Premino je leta 1817. nadén szv. Antona v-trétjoj vöri po poldnévi. Za njim adminisztrátor fare bio je Szolár Stevan kapelan törjanszki z rodom z Nedelicze do 1. oktobra 1817. — Na tédén priseo je za plebánosa : Hebár Márk z-rodom z-Cserencsovecz, ki je premino zse 22. novembra vu szresnom vodenom betégi. Szamo 52 dni bio je plebános.

Leta 1818. 31. januáriusa násztao je plebános : Novák Ferencz z-rodom z-Tessanovecz, Mezővár, z-plemenite

familie. Premino je leta 1836. 24. januáriusa vu Hidegkuti — Czankava — Zakopanije v-Törniscsi od zvüna czérkvi za oltárom szv. Donáta. Pod njim kapelánje szobili : Szolár Stevan, Tiszlér József, Szabár Jakob, Szoldatics István.

Leta 1836. násztao je plebános : Koczeth Márk z-rodom z-Trnja do leta 1879. Preminoli szo v Beltinczaj. Podnjim zidana je kapela szv. Antona 1859. leta. — Kapelánje szo bili pod njim : János János, Kristallóczy Pál. Udvardy József ki je v-Törniscsi mro i na czintori kre czérkvi zakopani. Székely Stevan, Varga József, Végli Jürij, Borovnyák József — kapelan leta 1852. -- ki szo zdaj na Czankavi esp. plebános. Szelmár Stevan, Nuschy Márton, ki je v-Törniscsi mro i na zdásnjem czintori zakopani. Jámbrikovits Sándor, Szalay Stevan, ki je leta 1879. 30. szeptembra násztao plebános. Pod njim kapelánje szo bili : Biricz Ferencz, zdaj plebános v-Csémi. Horváth József zdaj plebános v-Bogoini. Schápy József, zdaj plebános v. Nagy-Nardi. Kopcsándy Sándor, zdaj plebános v. Szarvaskendi. Kollár Peter zdaj plebános v-Beltinczaj i Kousz Alajos.

Szpominanja vrejdo ka skolnicsia törjanszka kleli rávno 100 lejt bode, ka vu familli Némethyovoj sztoji : Némethy József od leta 1806. do leta 1848. Pokojnoga szin : Németh Elek od leta 1848. do leta 1884. Pokojnoga brátiáneck : Némethy János od leta. 1884.

Od trszja i goric.

Najplemenitejsa rasztlina breznoga kraja je trsz, z steroga szladkih jagod sze napravi pilo, stero okrepi tejló, razveszeli dūso.

Nasa szlovenszka krajina tūdi ima na meszta leppe brege, na sterih je inda doszta vina zraszlo. Nego trsz je sztāri grāto, niseše ga je nej ponovo. Vszāki bi szamo rad szād imel i trsz vōszpovo, na to pa niseše nej miszel imel, ka bi v goricaj kaj delo. Prisla je toesa veeskrāt eden zadrūgim, vsze je vkūper vdārila. Ka je osztalo, tiszto sze pa zacsnoło szīsiti, nāj mre različni betegi szo na trsz prisli; brāno sze je pa niseše nej. Zguesāvāli szo szi: „Inda szveta szo nej skropili trsz, pa szo dōnok doszta vina imeli. Zaman je, beteg je priso, po nasih bregāj trsz vees ne valā.“ Tak szo guesāli i vō szo szkresili te szlednje trszove strumble i psenico poszejali.

Nej szo tak delali po drūgih krajinaj. Tam szo tūdi vōszkopali sztāri trsz, nego nazāj poszādili nove goricē.

Szamo mi szpimo.

Predramte sze predrāgi Szlovenci! K-vam imam jasz nisterne recsi od trszja. Nesešem vam vsze na ténko dolí szpizsati, kak sze gorice delajo, — od toga sze cele knjige pisejo. Jasz szamo od teh prednjih del vam sesém edno-drūgo popiszati.

* * *

Dvoje formo sze trsz pova. Edna forma vu tom sztoji, ka trsz sze vszāko leto nazāj vrezse. Drūga forma je brajda.

Trszje sze szadi po 1—1½ m. dalecsini, pri brājdaj pa 2—3 m. szo trszje narāzen.

Kje trszje sesēs szaditi, mores zemlo prekopati, zrigolirati. Szkopas 80 cm. globoko, rāvno tak široko grabo, jārek. Drobis notri zlficas, szkālje, veje. Potem szi dale vōzmeris poleg eden drūgi sānee, zemlo vu prvo grabo

bodes lūeso. Po tāksem ta dobra zemla, stera je bila od zgoraj, pride na tla, gde de trsz korenje imel, bozsna zemla pa odzgoraj pride gde je trsz ne potrebūje. Rigolirati sze pacs dobro more, najbolje pa vlapornoj zemli. Kak globoko sze rigolira, tam posztoji voda. Csi je nej zadoszta globoko, korenjē trsza vu vodo pride, more prejti cēli trsz.

Najboljše je rigolirati v jeszén, ka zemla vōzmrzne i szēde do tiszto ga caszsa, ka de sze trsz na szprotoletje szadio.

Gda pridejo szprotolesnji topli dnēvi, bodes tvoje okoreninene trszē szadio, tak vāprilisi do 15. mājusa. Nika ne valā rano szaditi vu blato. Trsz naprej nemre pridti prle, kak de toplo; esese boljše za osztāne.

Korenjē malo nazāj szporezsi, rozgo pa pri rezsi na esepēk z dvēma okoma.

Szkopas jamo, komposztno dobro zemlo notri sziples. Potem pa posztavis trsz vjamo na rob poleg koleka. Rājo zemlo szkoz szipāvles, trsz pa tepēs, ka zemla naj med korenjē pride. Zakopas celo jamo. Pacs pazi, ka sztarina pride vu zemlo, rozga de pa vōglēdala z tla. Amerikanea rāvno tak mores szaditi, szamo mores paziti, ka tiszti del de vō glēdo z tla, gde je divji trsz vcepleni z prāvim trszom.

Drobna, rāja zemla sze po mali szēde, zāto pri szaditvi mores paziti, ka ti trsz szledi sze ne pogrozi.

Gda szi trsz poszādo, od zgoraj kūpicsek māli napravi z peszka, naj solnce ne szpescē mlāde lisztece, mladike, stere do vō gnale.

Pova sze trsz tak tūdi, ka sze rozge, sibe vu zemlo potisznejo. Pazi, ka 4—5 ok vu zemlo pride. Dobro vesinis, csi rozge pred szaditvov 1—2 tjedna na vlazsnom meszti bodes drzso. Za 4—5 tjednov, csi je dobro vremen, bodejo tebi rozge gnale.

Vu prvom leti trsz ne dā doszta dela. Peszeesen kūp ober trsza veeskrāt zrasis, ka lezsi vōpride. Ednok okopas. Ocsisztiš trsz od korēnov, steri od zgoraj na zemli vōzsenējo i vūcēcājo trsz, nazāj vrezsejo szpodnje korēnje i ne pūsztijo hrāno gor vu trsz. Prva leta

prevecs mores paziti, ka trsz oszlobodis od teh korenov ovak sze trsz poszűsi.

Z korénjom poszajeni trsz zse na drugo leto szád prineszė. Sibe poszajene pa szamo na tretjo leto imajo szád.

Nisterni návado imajo novi trsz grobati na tretjo leto. Brezi haszka je nej, ár grobane gorice vees i boljse vino prineszėjo. Náime pri grobanji siba sze pod zemlov raztėgne, vees lejko vő z zemlé zecėa moesi. Csasz grobanja je szprotoletje. V jeszén je nej gvűsno, mok-roesa dosztaokrát zaprávi rozgo. Jama zadoszta globoka sze szkopa, vtėgne sze siba, komposztua zemla pride gori, zemla sze dobro sztiszne. Grobani trsz na prisesztno leto obilen szád prineszė.

Gda trsz zse moesen gráta i zacsne roditi, szkoz potrebűje delo.

Na protoletje prvo delo je, ka sze trsz odkrije. To je prvo okápanje.

Potem sze obrezse. To je najboljse zsmetno delo, od toga viszi brátva. Najprilicsnesi csasz je trsz obrezati, prvo kak vu mezgo ide. Prevees rano neszmű, ár znű mrzel csasz pridti, rozga zmurzne na brlizgi, na rani, gde je vrezana. Od ednoga do stiri reznike nihás, paes kak je moesen trsz; esi je moesen, vees nihás. Vszaki reznik de imel tri-stiri oka. Szkrb bodes imel, ka ti trsz gor ne vujde. Poleg rozge, stera ti rodijo, pűsztis edno mladiko izgnati, stera esese ne prineszė szád, nego k leti zse bode rodila. Na prisesztno leto sztáro rozgo doli vrezses i novo obrzsis. Tak sze pomladi trsz i szkoz odszpodi obrzsi. Grozdje je náime najljoljse od szpodi. Tak moes z trsza prle i boljse pride vu grozdje, potem sze boljse zorijo jagode od toploese, stera sze esese vu nocsi nazáj odbije od tla.

Trszje posven vrezse v tiszti kraj, gde doli tekocsa mézga ne de po okaj tekla, ár vu mrazi, bozsnom vremeni oka oszlepnejo.

Kak sze pa brajde obrezsejo? Prvo leto obrezsemo trsz na 2 oki. Po leti 2 rozgi dobimo. Na szprotoletje prisesztno szlabeso popolnoma odrezsemo, moesnejso pa z tremi okami nihámo. Tretje szprotoletje mo zse tri rozge imeli, dve znovics cdrezsemo, naj moesneso pa nihamo na 3 oesi. Med tem trsz moesno sztebldo dobi i viszoki gráta, ka sze po letaj,

po droti lejko ráznok potėgne ali pa tak zváne „űte“ sze napravijo. Na protoletje vsze tri rozge nihámo z tremi okami. Zgornja rozga sze gori pűszti, szpodnjive dve sze pa naj kraj potėgnete vodoravno.

Brajde sze na vsze formo delajo. Brajdo dobro razpelati, potrebűje prilicsno, razumno roko. Na szlovenszkom je doszta brajd, postene szam esese záto dőnok ne vido. Najvees mesztih je goscsera, trsz je ne dobro nazáj vrezani. Milijo sze njim lepe rozge. Dobro bi bilo, esi bi szű to zapomlili z poszebnim tálom raven-esari, ki pred hizecov celi log imajo.

Po obrezanji trsza pride vėzanje. Mladike privėzsi k koleki, pr brajdaj na late, na drot ka ne do ti mladike szem patű viszile i veter bi je szpotro. Vėzsos lehko z szlamov, z rozgom, z lipovov podsokorjov, z raflijov.

Mladike, stera szo vő pognale z sztámie, z sztėbla ali ka je pregorozto doli zrezsi, vő prerecsi.

Szledi veeskrát vő plej mladike, stera z rozg pri lisztaj vő zsenűjo, tak zváne podpazje. Vő recsi, esi sesės, ka de ti moes trsza vu grozdje sla i esi sesės k leti moesno rozgo imeti.

Po leti proti jeszeni mladike na proszto sztojcesem trszű posztanejo tak dolge, da viszijo nad koljom doli. Szėnco delajo, nazáj drzsiyo zoritev grozdja, porezsi viszėese dele ob konci trszovoga kolja.

Nego nikak neszműs liszťje doli szpotrgati záto, ka bi sze grozdje boljse zorilo. To je krivo delo. Grozdje de sze esese boljse bozsno zorilo; od zvűnaj mēhko grata, od znotraj pa trdo osztáne, kak kamen. Najljoljse sze zori grozdje pod liszťom, po mali sze zori, pod liszťom sze peesė od szolnea.

Okoli trsza veeskrát okápaj. Dobro bode, esi bos stirikrát to delo vesino. Z velkim haszkom jo zemljo rájati pred tiszťim, kak sze grozdje zori.

Vszáko tretjo, strto leto trsz pognojűs. Gnojű sze pa v jeszén po brátvi ali na szprotoletje pred rezanjem.

Trsz sze more gnojűti, ár ovak malo rodi, esese prejde. Nego to je tűdi isztina, ka esi stoj prevees gnojű vu dobroj zemli, — trsz njemi tűdi nigdár ne prineszė szada, v kraj

vrzse grozdje i szamo rozga de njemi moesna, ka bos jo za cepics lejko nūeo, ali de pa trsz prevecs rodio, nego ne bode hvāle v tisztom, vino de szlabo, bozno.

Z kākšim gnojom bodes gnojio?

Čsi nemas drūgoga, dober de mogo biti gnoj z stale. Nego po letaj sze szkrbi, ka liztje, sibe trszove, podpazje pri pletvi, travo vkūper szprāvis vu goricaj, k tomī kūpi zmesas gnoj vsze, ka domā po dvori vkūpe zasziūzes. To nihās vugoricaj nisterne let zoriti, z toga bode najboljši gnoj, tak zvāni komposzt.

V jeszēn po mesztaj, gde je bolje mizlo trsz sze pokrije. Brezi haszka je to nej; zemla sze premesa, na proteletje, gda sze gor odprē i zemla sze vkraj szkopa, to delo nadomeszti prvo okāpanje.

Prve pri szaditvi szam naprej prineszo „americanca.“ Ka je to za trsza? To je nas domācsi prāvi trsz vcepleni na divji, amerikānszki trsz.

Čeplāvanje je ali szūho ali zeleno. Szūho čeplāvanje vu tom sztoji, ka vzemejo amerikānszko i domācsēga trsza rozge, obe dve posven vrezsejo, vkūper zlozsijo, na pripravlen prosztor polozsijo, ka bi gnalo. Za nisterne tjedne divji del korenje pūszti, prāvi del pa mladike pozsene. Trsz je pripraven za szajenjē. Za to vi prilike, hrambe nemate, vam de boljše, čsi sze navesite na zeleno vcepljāvati. Kak pa to ide? Poszadi sze amerikānszki trsz, čsi nemas, rozgo amerikānszkoga trsza poszādi. Na prisesztno leto pleo bos, 3, 4, 5 rozg nihās, pacs kak je moesen divjāk. Na szredi juniusa bodes vceplāvao. To sze pacs vesiti mores od tāksēga, steri to razmi. Jasz ti tūdi doliszpisem. Vrezses amerikānszko rozgo, od zgoraj, gde je nej prav leszeno i nej premēko, vrezses poszven (naskao). Vzemes mladiko prāvoga trsza, edno oko, rāvno tak debelo, kak amerikānszka rozga. Vrezses posven tak, ka ta sze dvā dela vkūpe paszala, ednoga na ovo denes. Čsi sze zakrijēta, zavēzsēs z raffijov, z gummiom. Za nisterne dni bodes zse vido, jelī sze je prijalo. Čsi zeleno oszšāne oko, poszrečsilo sze je tebi. Na jeszen mlādo mladiko, stero je vō pognāla, zakrijēs malo za mraza volo. Na proteletje bodes grobo čeplenoga amerikāncea. Trūd de ti plācsani, grobanca de rodila i prineszla 15—20 grozdekov.

Na vsze kraje zse ztēm amerikānceom delajo.

Povēm zrok tūdi. Čsūli szte zse od čsūdne sztvāri tak zvāne „filokszere.“ Na korenjē trsza sze szpravi, čēca vō moes, na nikoj vrzse trsz. Nego na korenjē amerikāncea sze ne szpravi, to korenjē je divje, bridko.

Potem znāno je ka kēm bolje je divjo kaj tem bolje je moesno, rodno. Čsūdno moesno zrasztē amerikanec, obilno obrodi. Čsi vas domācsi trsz prinesze 3—4 grozdeke, zadovolni szte bili, — amerikānce pa prinesze 15—20 grozdekov. Pa kākse? Dvakrat vėkse. Čsi szī esese nej vido, ne bodes mi vervō.

Zatoga volo zdaj na vsze kraje z amerikācom ponāvijo gorice.

Filokszera nika nemore amerikānci, nego zāto, kak ovi trszī nej, un je tūdi nej oszlobodjēn od drūgih betegov.

Doszta kvāra dela na trszī peronoszpora. Liztje sze zacsne szūsiti Brezi liztja pa niksā rasztlina nemore zsveti, liztje szo plūesa pri rasztlinaj. Tak tūdi pr trszī. Lejko sze szpozna peronospora: pod liztom bele gobice sze vidijo. Zātiras peronospora, čsi poskropis trsz z-rasztoplenim bakrenim (kupfer) gālicom i vāpnom. Skropio bodes taki, kak māli liztēci szojo na trszī; nego pazo bodes, ka zaprva ne de moesna raztopina: na 100 litrov vode bodes nūeo 1/2 kile galica 1 kilo vāpna ali szode. Szledī pr cveti zse bolje moesno lejko nūeas: na 100 litrov vodē 1 1/2—2 kili galica, 2—3 kile vāpna. Pazi, ka prevecs moesna nede raztopina; zgodilo sze je zse veckrāt, ka z skropejnom sze je vees kvāra napravilo, kak bi peronoszpora napravila, liztje naime sze je szpozsgalo.

Na grozdji, dosztaokrāt esese na liztji, sze pokāzse tak zvāna grozdna rosza (Mehltau-Oidium Tuckeri). Najbolje po brajdaj v pamet vzememo. Jagode sze ne dozorijo, trde oszšānejo, proti jeszeni zacsnejo pokati i gniliti. Grozdno roszo pretiramo, čsi boleznō grozdje oprāsimo z zsvēplenim cvetjem. Najbolje je nej priesakati to bolezen, nego grozdje prve poszipati pred cvetjom.

Prāh proti peronoszpori i grozdnoj roszi sze gotov zse tūdi dā dobiti po trgovinaj. Nej sze treba potom bojati, ka bi čslovek ne dobro vkūpe zmeso galic i vāpno. Tākši prah gotov je na pēldo Aschenbrandt-prāh, steroga esese

proti grozdnoj roszi lejko nūcamo, ar z mesz ima zmesano zsveplo tūdi Kila malo kosta, ne vees kak kila galica, okoli 70 fillerov.

Edna drūga bolezen trsza je, ka mladike esrne grātajo i vzsgane tak, kak esi bi je tocsa vdārila. Na lisztih pinjice zsute nasztānejo, lisztje sze prek zazsgé i lūknje dobi. Kakor bi je stoj z zsarécsim zselezom prezsgal. Tak tūdi jagode sze poszūhsijo. Zrok te boleznoszti je szface-loma ampelinum ali pikec.

Pred vszem sze morejo boleznī liszti, mladike doli pobrati, zazsgati. Na protoletje, gda rezsemo trsz, unijemo reznika zvodov, vu steroj je raztopleno na 100 litrov 5 kilo zelenoga galica. Na meszto mivanja trsz lejko poskropimo, nego tak moesno, ka de sze voda doj cidila z trsza.

Tak sze delajo gorice, tak sze moremo brāniti proti vszem betegom. Gorice, esi je vu rédi sesémo imati, doszta nam dela dājo, celo leto je moremo dregati. Od toga rasztéjo, esi je veeskrāt glédamo.

Sztāra rees je: Brez trūda nej krūha.

Rāvno to, ka gorice na mālom prosztori doszta dela dājo, more szlovenec po bregāj nagnoti, ka bi zaszdāili szvoje brege. Nāime malo grūnta imājo, 3—4 plūgece poszadijo z krumpisami, z graham, poszejajo psenico, zsito. Ne nājdejo dela domā, morejo sze po szveti razesrknoti i dejo iszkati. Esi bi vszāki vancar polplūga, eden plūg gorie domā szī szpovo, najso bi za doszta dela domā, nej bi sze po szveti tepel i zdrāvje zaprāvjal.

Pravli bodete: „Ja, gorice delo dāvajo. dobicska pa nej.“ Krivi gues. Pitam vās, ka prineszé eden plūg, esi kaj poszadite ali poszejate? Ali za kelko penez sze vō dā vu ārendo eden plūg? Raesunajte szī.

Nacsi je pri goricaj; esi je vrédi imas, na ednom plūgi zraszté 30—35 akovov. Esi eden liter raesunate za 20 fillerov, vsze vō zadene 300—400. koron. Pa szam paes szpitāvo na gorieskem takse, steri gorice imajo, pa tak szo meni pravli. Pitajte vi tūdi, lejko do vam tūdi odgovorili.

Vancarje! szāde gorice, bodete nājsli delo domā, posteno te lejko zsvieli. Po drūgih kraji-

naj tūdi szojo vancarje, nego uni nemajo grūnta lasztivnoga. Mājo kueso mālō, nisterné plūgece za haszek, trāvo beréjo po goricah; za té haszek morejo gorice szvojega vértā, goszpoda obdelāvati. Pa njim boljse ide, kak vam, imajo 2 kravici, 2 szvinji — brezi grūnta. Drūgi prāvijo „Na gorice dolgo, tri—stiri let treba csakati, med tem pa psenica od leta do leta prineszé szād.“

Nego jasz vam tūdi nika povém. Psenico szejate, vszāko leto szād beréte, pa tūdi nika nemate, ar szte zaprāvjlivi. Vase gorice sze po kresmāj povajo, tam vesaszī zraszté vino i szpije sze tūdi. To szo najboljse gorice, na szād ne treba dolgo csakati.

Bog ne daj, ka bi vi vase krajeare na grūnt ponūcali, bojite sze, ka bi vasemi naszledniki, vasemi deteti boljse slo. Vi szte z dugom prek zeli grūnt, naj sze un tūdi mantrā, naj znā, zakaj zsvivé. Zato je pa nej esūdo, esi sze vam kuesa podéra, dvor je zapuseseni, okoli hizse vsze szuho, ednoga mlādoga drejva nega. nego sztāre votle jablani sze podirajo, zsitek njim sesé nazāj datī, njé ozeleniti gori puscsena izabella.

Nej je esndo potem, esi sze domā dobro neesute, vaso tuzznoszť pretirate z pijānsztvom, vaso szīromastvo pa zakrivite z-gidoztjov, cifrov oblekov.

Predrāgi szlovenec, osztre recsi szam ti povedal, nego nej szam mogo zadrzsati pravico. Deni deszno roko na szrcé tvoje i povej, jeli je nej tak ali pa lazsem?

Nacsi je bilo inda szveta. Nej szo lūdjé telko pijanesivali, domā szo imali i z hvālodāvanjem szo pili. Z tisztoaga esasza szhāja peszem:

Szladko vince piti to me veszeli;

Mir, Bogā csasztiťi szvoje zsvive dni.

Vino z Tōtsāga to je szlovenszke krajine — tak szo zvāli — je nej to szlednje bilo, esese zdaj esūti guesati od njega.

Doszti je gorie bilo. Zsalo, ka od bolje dāvnih esaszov, pi-zmeni osztanki szo nej osztali.

Vu roki knjigo grūntno imam od 1870—80. leta. Poleg toga vu jūrjaszokoj dolini bi bilo 6411 ³/₄ plūgov grūnta, med tém 145 plūgov gorie. Po vesznicaj sze to tak razdeli:

Ime vesznice	Orátja zemlja	Ograd	Trávník	Gorice	Pásnik	Lesz	Hizsni prosztor.	Vsze vküper
Nuszkova	299 ¹ / ₂ pl.	18 pl.	77 ¹ / ₄ pl.	1 ¹ / ₄ pl.	14 ¹ / ₄ pl.	52 pl.	27 pl.	489 pl.
Gulzenhof	245 " "	5 ¹ / ₂ " "	68 ¹ / ₂ " "	3 ¹ / ₄ " "	5 ¹ / ₂ " "	18 ¹ / ₄ " "	14 " "	520 ¹ / ₄ " "
Sinnersdorf	176 " "	18 " "	62 " "	11 ¹ / ₂ " "	1 ¹ / ₄ " "	84 ¹ / ₄ " "	15 ¹ / ₄ " "	378 " "
Szofina	302 ³ / ₄ " "	27 " "	80 " "	7 " "	15 " "	301 " "	22 " "	755 " "
Füxlinci	219 " "	27 ¹ / ₂ " "	66 " "	27 " "	3 " "	117 " "	26 " "	488 " "
Pertoesa	410 " "	32 " "	140 " "	25 ¹ / ₂ " "	11 " "	162 " "	33 " "	825 ¹ / ₂ " "
Szrdica	479 " "	5 " "	142 " "	17 " "	19 " "	184 ¹ / ₂ " "	27 " "	873 ¹ / ₂ " "
Hogasovci	248 ¹ / ₄ " "	13 " "	77 ¹ / ₂ " "	4 ¹ / ₄ " "	11 " "	140 ³ / ₄ " "	21 ¹ / ₄ " "	518 ¹ / ₂ " "
Veesészlavei	495 ¹ / ₂ " "	32 " "	123 ¹ / ₄ " "	30 " "	16 " "	170 " "	34 " "	900 " "
Jerécsavci	330 ¹ / ₂ " "	16 " "	88 ³ / ₄ " "	17 ³ / ₄ " "	4 " "	176 ¹ / ₂ " "	31 " "	664 " "
Vsze vküper	320 ⁵ / ₄ " "	194 " "	925 ¹ / ₄ " "	115 " "	103 " "	1481 ¹ / ₄ " "	247 ³ / ₄ " "	6411 ³ / ₄ " "

Vu jürjenszkoj dolini potem na 40 plügov grünta szpádno 1 plüg gorie. Zdaj zse nega telko, szamo osztanki szo jo. V dosztih mesztih szo právoga trsza pripravili i izabello poszádili. Zdaj pacs brájde okoli hizse kralüjejo.

Pazte, zdaj mo eden máli raesun drzsah.

Kelko bi zraszlo v toj dolini vina? Csi na ednom plügi 30 akovov raesunamo, te na 145 plügi zraszê 4350 akovov, to je okoli 200,000 litrov.

Kelko bi to valálo? Csi eden liter bi poprejck za 60 fillerov raesunali, to bi vö zaneszlo 60,000 koron.

Kelko sze k nam pri pela vina? Csi za vino szlobodno vsze drzsimo, ka kresmárje v toj dolini sztrzsijo, lejko gori vzmemo po prejk, ka sztrzsijo 70,000 litrov vina.

Pa kelko to penez vözadene? Raesunajmo eden liter za 60 fillerov (malo szam raesuno), to vözadene 2000 koron.

Predrági szlovenci! z toga raesuna, ste-

roga szam pred vász posztavo, sze doszta lejko navesimo. Té mrtve numere nam zsvio gucsijo. Etak: esi bi v te krajine bregaj szamo 145 plügov gorie bilo, imali bi prebivalci pijacso zadoszta domá, imali bi za odati, nej bi sze z njimi szramota godila, ka na vinszkom kraji drágo, tihinszko, zmesano vino morejo piti. Kelko bi penez vudoli osztalo? I kelko more vu tihinszko vandrati? Odgovrte mi.

V Stajerszkom, kak na peldo pri Szvétoj Áni, v Tiescheni, v Klöki po kresmáj domáese vino pijejo. Kresmárje vase vino tüdi küpijo i trzsijo. Szamo sze vi bojité od vasega vina, pa ga pijéte neznajocsi v jeszén escse szamoga, kak mosta, szledi zmesanoga med vogrszko vino. Tákse vino sze vam bolje vidi, ár zmesa vam glávo. Glédajmo zdaj edno drügo okrog-lino, na peldo Grádsko. Vsze vküper je zemlé 9562³/₄ plügov, med tém gorie 146³/₄ plügov. Po vesznica; sze to etak razdeli:

Ime vesznice	Orátja zemlja	Ograd	Trávník	Gorice	Pásnik	Lesz	Hizsni prosztorof potoki	Vsze vküper
Dolnje Szlaveese	489 pl.	9 ¹ / ₂ pl.	109 ¹ / ₂ pl.	6 ¹ / ₂ pl.	53 ¹ / ₂ pl.	267 ¹ / ₂ pl.	44 ¹ / ₂ pl.	980 ¹ / ₄ pl.
Gornje Szlaveese	401 ¹ / ₂ " "	3 ¹ / ₂ " "	138 ¹ / ₂ " "	1 ¹ / ₄ " "	67 ¹ / ₄ " "	218 ¹ / ₂ " "	29 " "	819 ³ / ₄ " "
Felső-Lendva (Grád)	548 ¹ / ₂ " "	21 ¹ / ₄ " "	45 ³ / ₄ " "	39 ³ / ₄ " "	60 ³ / ₄ " "	878 ¹ / ₂ " "	43 " "	1639 ¹ / ₄ " "
Kuzma	312 ³ / ₄ " "	14 ³ / ₄ " "	64 ³ / ₄ " "	8 ¹ / ₄ " "	15 " "	19 ³ / ₄ " "	22 ¹ / ₂ " "	631 ³ / ₄ " "
Rádovei	242 ¹ / ₄ " "	10 ³ / ₄ " "	35 ³ / ₄ " "	14 " "	65 ¹ / ₄ " "	459 ¹ / ₄ " "	18 ¹ / ₂ " "	845 ³ / ₄ " "
Motovilezi	310 ³ / ₄ " "	8 ³ / ₄ " "	49 ¹ / ₂ " "	2 ¹ / ₂ " "	19 ¹ / ₄ " "	191 ¹ / ₂ " "	23 ¹ / ₂ " "	605 ³ / ₄ " "
Kuprivnik	228 ¹ / ₄ " "	11 ³ / ₄ " "	21 ¹ / ₂ " "	15 ³ / ₄ " "	33 " "	313 ¹ / ₂ " "	26 ¹ / ₂ " "	650 ¹ / ₄ " "
Kovacsovci	188 ¹ / ₄ " "	34 ¹ / ₂ " "	8 ¹ / ₄ " "	15 ³ / ₄ " "	253 ¹ / ₂ " "	14 ¹ / ₄ " "	514 ¹ / ₂ " "	747 " "
Vidonezi	356 ¹ / ₂ " "	2 ¹ / ₂ " "	43 ³ / ₄ " "	21 ¹ / ₂ " "	33 ¹ / ₂ " "	788 ³ / ₄ " "	37 " "	1282 ³ / ₄ " "
Doliesi	261 " "	2 ¹ / ₂ " "	63 ³ / ₄ " "	11 ¹ / ₂ " "	22 ¹ / ₂ " "	682 ³ / ₄ " "	15 ³ / ₄ " "	1060 ¹ / ₄ " "
Vsze vküper	3138 ³ / ₄ " "	129 ³ / ₄ " "	661 " "	146 ³ / ₄ " "	584 ³ / ₂ " "	3913 " "	874 ³ / ₄ " "	9562 ³ / ₄ " "

Vu Grádszkoj okroglini, kak szo okoli 1870—80-ga leta gori vzéli, bi moglo biti 146³/₄ plügov gorie. Zdaj nega deszéti del

(tao) te gorie, vsze szo vözkopane ali zapüs-csene. Pa je inda pri Grádi dobro vino raszlo. Vido szam jasz tam po Grádi eden breg, zdaj

zse je z novies poszajeni z amerikancom, kák-sega more eslovik zsmetno iszkati esese na najlejpsom vinszkom kraji.

Pitam zdaj, kelko bi vina moglo zraszti pri Gradi? Kelko zdaj z raszte? Nika. Kelko penez sze vödá za tihinsszko vino? Esese vees kak v jürjenzskoj dolini.

Z mürszke doline in esese bole z kapelsz-koga brega esloviek vídi edno prijetno lepo brezsno krajino, stera sze vtegne od zahoda na izhod in ide od topolovszki gorie notri do Dobrovnika. Nad poldné lezseesa sztran tej lepih szlovenszkih bregov je pred vszem za gorice i szadovnjake pripravna. Zemla je poprek za trsz jako dobra. Csi szamo ta naj lepsa i pripravnesa meszta bi sze zaszadila z goricami, do 200 plügov gorie bi nasztanolo. Nase szlovenszke gorice predobro vino rodijo tak da tomi vini ni izdalees nemore priszpodobiti ono, stero sze iz Zalavarmegjova vozi i za stero lüdsztvo drage peneze ta meese. Nase szlovenszko vino je vszigdar dvakrát teliko vredno na moes i dobroto gledoes. Najfalejse vogrszko vino sze toesi po 48—56 fillerov, drügo za 68—72 itd. K nam sze z drügih krajov naj menje 10000 hektolitrov vina pripela stero esi poprek racsunamo za 60 koron hektoliter, za nje damo 600.000 koron. Te penezi bi vsze lehko prinasz doma osztali. Csi 2000 plügov gorie mamó i te rodijo 25000 hl, po malom racsuni ne szamo da nam ne trbej küpiti lüdszkoga vina, nego na odajo osztane 10—15000 hektolitrov, stero po malom racsuni zadene 6—900.000 koron. Csi vküp zracsunamo, ka za lüdszko vino vödamo, i ka bi za nase lasztivno mogli notri vzeti, eden million i dveszto jezer koron pride vküp. Teliko bi nase szlovenszko lüdsztvo szí priszlüzsilo z esednim, szpametnim povom gorie i za szvoje potrebe bi imelo dobro, zdravo vino meszto onih vno-gih zmesling, stere dneez izdalees vozi i pije.

* * *

Hvála Bogi, na goricsem sze zse tüdi gibile szvet, na vsze kraje szojo nisterni, ki ponávlajo gorice. Szojo, ki sztári trsz nazáj povajo. Skoda, z táksim trüdom bi lejko amerikanea tüdi szpovali. Ka pa kosta amerikanea? Gvüsno, ka zdaj zse na tvojoj krajini stoj pova amerikanea; idi tá, szpitávaj. Mogoese,

ka rozge dobis, stere szí lejko domá posza dis Ali pa dobis okoreninene amerikance. Küpisjih. szto. Domá meszto njim zrigulas, poszadis divjáke, pleo bos je, na drügo leto je veepis. Potem pa bos grobo na tretjo protoletje, i gorice bodejo ti gotove i rodile obilno zdaj zse vszákó leto szí domá lejko povas amerikance i veeplávas i táksó formo gorice szkozi povéksávas. Nihese ne právi, ka bi eden plüg na ednok dáó zrigulati i naszaditi — to sztofn-jeke kosta. Nego poszadi 100 trszov; ovo zemlo pa lejko dalje povas.

Sto de ti ceplávo? Hvála Bogi, na vsze kraje szo jo, ki znájo veeplávati. Proszo bos ga, plácsas njemi trüd, navesis sze od njega.

Na goriesko je ország zse veeskrát steo vöposzla i tákse lüdi, steri bi vász navesili na tákse, i drüge dela. Nej je poszlao, ár szo ga nej steli poszlühnoti, nej szo sze glászili. Gucsali szo szí: „Ka de té nász to vesio, to mi tak známo.“ Drügi pa pravo: „Szram me tá idi.“ Zapomni szí: Vesiti sze je nej szramota, nego nej znati — tiszto pacs.

Predrági szlovenec, z lübeznoszti mojega szrcá szo ete recsi prisle, ár ti sesém dobro. Poszlühni me i premislvaj szí, kak velki kines más ti vu tvojih bregáj. Na lübéznoszť sze tebi more nagnoti tvoje szrcé proti tvojoj maternoj zemli.

Kelko leipega meszta je, od szv. Jurja do Dobrovnika. Lepa szo tá meszta, viszoka, proti solnei obrnjeua, ovak pa nazsmetnom deli. Táksa meszta szo za gorice, stere szo peszeesna, kamena, dosztakrát najboljse vino zraszte tam, gde nika drügo ne, stera je za nikoj drügo ne. Moesna, esrna zemla je nej rávno najboljsa za trsz povati.

Isztina, ka je goriesko blizu k planinam Gráca, mrzlo vötroyje piha, szkrbeti sze morejo prebivalei, ka szí trsze szpráviyo, steri sze rano zorijo.

Kelko ravéncsarov szamzse esüo: „Vsze obilno nam zraszte, nego nemamo bregov, gde je dober zrák, gde plemeniten szád raszte, szladko vino sze naprávi.“ Isztina je, z vasih bregov bi vi lejko doszta plemenitoga szadí bráli i poleg toga na bregih i podolaj bi vam i vasoj sztvari rászo szivezs.

Predrági szlovenec! poprejk od vees du-

govánjov szan niti ne gueso, — miszli szam ti dao, racsune szam pred tébe posztavo. Pitanke szí razlozsi, racsune pa szkleni. Premislávaj szí od teh del, poguesávaj od njih domá; esi z drügim vküpe pridés, szpítávaj ga, ka on k tomi deli pove.

Lübéznoszt proti tvojoj maternoj zemli te

more navdüsiti, ka szí polepsas krajino okoli domacse hizse. Kak bito lepo bilo i hvále dosztajno; esese szlovenszka peszem nam to preporáca :

Tam gori za hramom en trszek sztoji,
Je z grozljom oblozen, da komaj drzsi.

Edna krizsna pot.

I.

V kmici i v tihoti szo szedeli vecser vu ednoj kmeckoj hizsi oesa, mati i szin, steri je pred nisterimi dnévami domo priso z várasa, gde je oszem let latin-szke sole oprávlao. Mati szo dnesz szami radi ne gorvuzsgali ná erjávom droti z tráma viszecega lampasa. Vesászi je bole, esi csloveki ne trbe drügomi vu ocsi glédati . . . Zse vecs vecserov szo szedeli v taksem teskom mucesanji — v kmici — z szpodobnimi miszlami vglávi. Ta miszeo je nje sztiszakavala, kak edna szküsnyáva, nagánjala kak edna szkázen i ne njim je dála mira. To je bila ona tenja, stera sze je vu vszakih pocsitnicah med roditele i szina vrgla. I eden med njimi je ne vüpaó njo odegnati, ka bi szvetloszt nasztánola med njimi.

I dnesz szo páli tak szedeli, zadüsilo bi je lehko to mucesanje, oni szo szamo na edno szamérno pitanje miszlili: „Ka bode iz njega?“ Té tri reesi szo napunile celo hizso, plavale szo v zráki, szvetile szo v kmici, dokees je na szlednje neprenoszno grátalo, mogli szo je vöpovedati i na njé odgovoriti.

Za sztolom szo szkaslali oesa i zaesnoli

szo praviti: „No ka . . .“, ali glász sze njim zadeno. Esese ednok szo szkaslali, zdaj bole osztro, i na to szo njim vujsle reesi: „Ka bode z tébe?“ I vszi szo szí odehnoli i miszlili: „Hvála Bogi, ka szmo tak dalecs prisli.“ Zacsétek je bio vesinjeni i zdaj je zse ocsi lehko bilo dele guesati: „Gimnázium szí szreesno opravo, ka povés zdaj, ka bode z tébe? ka zaesnes, kama sze obrnés?“ Sz tem pitanjom szo szteszkáváli oesa szina i miszlili szo szí, ka zdaj ne szmejo popüsztiti, zdaj more odlo-eseno biti to delo. „No guesi, naj známo, kak i ka bode.“ Z drüge sztráni je v kmici esüti bilo trepetajocsi i bojzliví glász szina: „O, jasz bi sze jáko rad právdoszlovje vesio, jáko rad bi so na vszeucsilisese . . .“ Tak da bi ga zadrgáváli, tak pomali i brez vüpanja je povédao té reesi.

„Oho, deesko, toga nega! Szamo to ne, kajstécs drügo, szamo to edno ne! Té tovaje, té püce, té fiskálise jasz nemrem trpeti. Ka ti je v glavo szpadnolo? To ne to za vesz szvét ne!“ Zandrügim szo povédáli oesa té reesi, tak dabi steli zsnjimi dolpobiti reesi szvojga szina. I na szlednje, naj pokázsejo, kak sze njim fiskálisje mrzijo, szo esese plüvnoli na sztree. Ali vesászi potom szo z prijazlivim

glászom dale pravli: „Mati bi popa radi meli z tébe. Ka poves na to? No?“

Szamo zdaj je minola tenja i szvetloszt je nasztánolá med njimi. Zselno szo obrnoli roditelje szvoje ocsi v tiszti kraj, gde je szin szedo. On je pa na szvoje dlani nagno glavo i tak je esüto, ka sze je zdaj edna nezmerna globoesina odprla med njim i med njegovimi roditelmi i pitanje je, jeli de mogo on prek té globoesine k szvojim roditelom i roditelje k njemi? Kak bi njim to razlozso, ka on ne esüti pozvánja na popovszki sztán? Na szreco szo ocsa dale guesali: „Jasz te ne szilim — Bog ne dáj! Vesini, kak sze ti vidi i kak znás. Ali mi szmo jáko zaduzseni, dale nemremo za tehom plaesüvati, sztano — vito ne, — veri nam, ka szmo ne mogocsi, i záto bi radiva bilá jasz pa mati, csi bi ti v szeminarium*) so.“

„Tak bi bilo najbogse“ pravo je eden lübezniv i mehki glász nindri z ednoga kota. To je bio glasz matere, stera je za tem taki dale djála: Glej, kelko mi moremo trpeti, — i zse szva obadva sztáriva i zmantrániva. Hja, dokees szva mládiva bila!... Ali dnesz den zse neide tak... noge sze vugiblejo i roke szo szlabe pri deli. Pomocs szí moremo zéti. Ali dugovje nasz tezsijo, interes... interes.“ Tak szo sze sztárali — dobra mamica, dokees szo ocsa pá etak govorili:

„Csi zemes z nász to bremen tak szí odelnemo, i ti bos poszkrbleni i nase szkrbi sze dokonesajo.“ Ocsa szo tüdi jáko dober cslovek bili. Ali zdaj szo mogli trdi biti, ár szo szí miszlili, ka csi zdaj popüsztijo, tak szami szebé na nikoj szprávjio, na beraesko palico pridejo i na sztáre dni njim nikaj ne osztáne. „On je dobroga szrea dete,“ tak je právla ocsi edna nova miszeo, „gda sze vönavesi, on zse vsze nazáj povrné szvojim roditelom i ovoj deci, ne de trpo, ka bi mi sztrádali.“

Pá drüga miszeo njim je pa to právla: „Ka pa, csi bi szin mro, ali bi sze pa zseno, sto bi nam te kaj pomágo?“ Záto zdaj neszme i nemre popüsztiti.

Na to je vöra deszét vdárila.

„Tak, tak, deesko, premiszli szí do gojdne!“

*) Szeminarium sze zove ona hizsa, vu steroj sze za pope vesijo, imenüje sze tüdi csarna solá.

Zdaj pa idemo szpát. Da bi szamo ne dezszds so, ka esese sznopje vsze vüne mámo.“

Zsalosztna, temna noes je bila. Csarni obláki szo sze vlekli po zráki. Ni edne zvezde je ne bilo viditi. Mládi student sze je szem tá metao na szvojoj poszteli obleeseni i obüti, kak je veesér povrgo prednjo hizso. V glávi szo njemi vsze vküp zmesane miszli letale. Szto pa szto novi miszli njemi je sümelo prek gláve; ali vsze zaman. To edno je prevido, ka csi ga roditelje ne do pomágalí, te sze nemre dale vesiti. Pred szebom je vido szvoje velike plane, z sterimi tak nikaj ne de mogo doszégnoti. I zakaj ne? Ka njemi fali? Jeli dobra vola, ali talent pamet?

Na to njegovo mislejnje sze je zasztetila hizsa i tak sze njemi je vidlo, da bi té bliszsk z szarjávimi literami napiszao vu zrak to rees: „Penezi“. — Penezi njemi falijo, pa drügo nikaj ne.

Steo sze je tolazsiti: Eh, nikak sze zse prek prekopam; szproszim szí pri bogatih hizsah obede, vesio mo mense deake, szprávim szí kákso pomocs, britek grízsj álmostva, „... pravilo njemi je náglo edno znotresnje esütejnye. „Pa bi to ti pretrpo, pa bi mogo beraesiti po szvetlih hizsah, pa bi te ne possizilo i peklo to szkazslivo dano almostvo, za stero bi mogo darüvajoeso roko küsnoti?!“... To sze njemi je mrzilo. Csüto je, ka to on nemre vesiniti, ár bi ga szramota vmorila.

Ali zakaj bi pa rávno pop bio? Ktomi sztálsí rávno ne esüti pozvanja. So de k vojszki, k posti, k zseleznici, ... tam de prle gotov.

Ali düsnaveszt ga je pitala: „Ka pa ktomi esütis pozvánje? Jeli ka tüdi ne? No zakaj pa te rávno pop neseses biti? Zakaj ravno to ne?“

Náglo sze je szkázalo pred njegovmi ocsmi edno milo, neduzsno lice, obraz edne devojke. To je bio zrok, zakaj sze je on najbole popovszkomi sztálsí proti posztávlaó.

Izdaj je glédao to mehko, to glatko i lübeznivo lice, ali ne szamo. Nego poleg toga mládogo lica je pred njega sztopilo tüdi edno sztáro, grbavo lice, njegove potrete matere. Odzaja je pa vido esese edno sztáro lice rávno tak szüho i grbavo od vnoge szkrbi i trüda: lice szvojega ocsé. Teva dvá sztáriva obráza to zseleta, naj sze za njüdva volo szpozábí zonoga

miloga mládoga lica. Za njega volo szta teva dvá obraza tak szühiva i grbaviva, od njidva je dobo vsze! za njega volo sze bojijo ocsa od dezsdsza i trepecsejo, naj sze njim sznopje ne namocsi, i szamo z miszlami za njega szo na punjene njidva glavé. On njé sztrahsno razsali, esi ne vesini njihove vole. Vido je obadva roditela jokati, vido njidva je, kak szta szedela eden poleg ovoga i jokala szta sze za njega volo. Tak sze njemi vidlo, ka esúje njidva tozsécsi glász, njidva britko jokanje — za njega, — za ne zahválnoga szina volo.

Vüne sze je priblizsavao viher; vsze bole na gosztoma sze je blizskalo i vsze bole moesno je grimelo. Med tem nebeszkim zburkanjem je on tüdi sztrahsno düseвно bojno meo z szebom. Kelkokrát je vu zraki trescsilo telkokrát sze je vu njegovom szrci tüdi vküp vdarilo dvoje esútejnje. Nepresztanoma je pred szebom vido ono mlado lice i lice szvoje materé. Jedno esútejnje vu njegovom szrci sze je borilo za ono mlado lice, to drügo za materno lice. Szree ga je szililo, naj sze odlocsi. Ali za stero sze odlocsi? Stero lice sesé pred oltarom vküp potreti, stero na szmrt raniti? Sztrahsen viher sze je podigno vu njem steri ja vgászo vszo szvetloszt i pomeo vsze velike plane z njegove düse.

Med tem je esúto, kak kaslajo mati v ovoj hizsi i kak zsmetno szí zdihavajo: „Bog moj, Bog moj, to je nevola.“ Pred szebom je vido szvojo zmantrano mater, njihove notriszpádnjene prszi i njihov nagnjeni hrbet; i tak sze njemi je vidilo, ka pred szebom vidi telo vesinjeno nevoló, sztrádanje, trplejnje. Kelko szo zse oni pretrpeli, pa szo to vsze za njega volo pretrpeli, I zdaj do mogli pá novo trplejnje zacsnoti? Na to pitanje njemi je nikša szkrivna moes vküp sztiszkavala sinjek, lice njemi je gorelo... na szlednje je szkuzé esúto na szvojem obrázi i zdaj je zse vees ne pitao szam szebé, za stero sze odlocsi, ár sze je zse odloeso.

Vüne je tihi dezsdsz zacsno idti i viher je dale odiso. I mladénc szé je med tem tüdi pomiro szam szebom. Ne sze je vees szem-tá metao na poszteli, nego szamo szo szkuzé tekle zsnjegovih ocsih i tak je esúto, ka je bojno zgübo. Roditelje, poszebno mati szo obládali vu toj bojni. I ono drügo lice ga je zse szamo

ozdalées glédalo, szlednji szlobod je jemaó od toga lica, naj je potom za vszigdar zbrise iz szvojege szrea. I kak je on za tem, iz njegovga szrea odhájajocsim licom obilne szkuzé toeso: tak sze je vüne tüdi vsze bole zacsno dezsdsz levati. Zorja je zse pokala. Den sze je priblizsavao.

„Dezsdsz ide“, té recsi szo bilé te prve na jeziki ocsé, gda ji je veliki lises zbüdo. Presztrahseno szo povedali té recsi, gda szo na hitroma gori szkoesili z posztelé. „Dezsdsz ide“, szo ponávlali esese nisterokrat. Gojdna je tü bila. Sztári roditelje szo gorsztanoli, po hizsi gori i doli lodili pa sze nevolivali...

„Taksi dezsdsz — pa vsze sznopje vüne mámo“, tozsili szo sze mati.

Zdaj szo sze odprle dveri na zadnoj hizsi i pomali je naprej priso szin — dolpobiti, tak da bi posztreljeni bio. Mati szo ravno klecsali na ednom sztoleseki. Szin je k njim poklekno, obino ji je za sinjek i tolaszo ji je:

Ne nevolivajte sze, mama, jasz sztanovito idem v Szeminarium.“ — Vüne szo sze oblaki pomali razkádili i lepi den je nasztano.

II.

„Vrli szin, dobro déte je té Szlaviesov student, boga roditele, so de v Szeminarium“, — guesali szo szí lüdje vu vézsi. „Szlaviesovi, té nevolni szíromaki, do popa meli“, pravili szo drügi. „Esese je ne“ — djáli szo niki nevosceni.

Vszí szo szí zguesávali od té prigodbe. Szamo Szlaviesov Anton je hodo tak, da bi nikaj ne esúto. Ne sze je vüpaó teknoti szvojege ranjenoga szrea, naj gori ne sztrga rane, stera je esese ne zacelila. Ogibao sze je lüdi, najráj je po velikom logi hodo. Po onom viheri je jako lepo vremen prislo; Bog je blagoszlovo trüd lüsztvá i vszi szo zadovolni bili z zsetvov i z mlatitvov. Szlaviesovi szo veszeli bili i po esaszoma sze je Anton tüdi pomirio.

Ednok proti vecseri, gda szo sztári Szlavies ravno koszo klepali za koszitev otave, je priso zvonar i zse ozdálées je kázao edno veliko pizmó. Ocsa szo taki z rok pásztli klepaes i mati szo tüdi naprej pribeszsali.

„Prislo je. Vas Anton szo gorvzéti v Szeminarium, v poposzko solo. Dneszje prislo na

farof. Goszpon plebanos szo pravli, naj vgojduo novi goszpon klerikus*) k njim pridejo, — tak je pripovedávac zvonar. I po tom je esese to dosztavo: „Goszpon klerikus, tak ji moremo zdaj imenúvati.“

Anton je esúo vu szvojoj szobieci, kak szo sze oesa pred zvonarom izgovarjali: „Zdaj rávno nemam pénez, ali ve vam ne pozábim, vé vam zse povrnem vas trúd, . . .“ i kak szo mati z veszeljom pravli: „Hvála Bogi, tá szkrb je minola. Priso je.“

Vecs recsih je ne esúo Anton vu szvojoj hizso. Ali zse sze je sztoféle mislejnje i esútejnje pobúdílo vu njem. „Prisloje,“ to je muvilo vu njegovih vúhah nepresztanoma. Zse bi sze szkoro nazaj zbudílo vu njegovom szreztizsto, ka je prvle zsmetno dolpotro. Ali taki je obrno szvoje mislejnje na oeso, steri szo rávno zdaj niti pár krajezarov ne mogli naprejzéti, ka bi zvonari povrnoli njegovo szlúzsbo. Tá csarna szkázen, szziromastvo, je pred njim sztála i húdozselno sze szmejala na njega. Kak poklacseni csrv sze je vkúp potégno i negibajocs gledao pred szebe. Szreca, ka szo ga med tem mati k vecserji zváli i tak sze je odrgrno od szvojih dvojecsih miszlih.

Na szredi nad sztolom je viszo gorecsi lampas, pod njim szo szedeli oesa z oesalami, vrokah drzsavsi eden beli papér. „No, prislo je“ zacsnoli szo oesa, gda sze je szin doliszeo, „prislo je, gori szzi vzeti v popovszko solo, szedmoga szseptembra mores notrisztopiti i tú sztoji, ka vsze mores szebom meti. Mi ti to vsze szprávimó, jasz rad vzemem na poszodo pá edno sztotko za Tebe. Poszkrbleni bodes, pop bodes, do szmrti de Ti dobro slo. Ne bos znao, ka je to: szziromastvo, sztradanje. Takse mirovno, brezi vsze szkrbci bodoese szvilejnje te csáka.“

Sztari Szlavics szo dale zvisávali lehko szvilejnje popev, ali Anton je ne posztlúcao njihove recsi, ar je njegova pamet dalecs hodila. Tak sze njemi je vidlo, ka je do zdaj po ednoj viszikoj pecsini hodo, gde je do zvezd szégno; i zdaj, v toj minuti je doli szpadno z pecsine vu edno sztrahsno globocsino, vu súmecsó bisztro vodo i esúo je, kak sze je valovje

*) Klerikus sze zove, ki sze za popa vesi i je zse v reverendo oblecsen.

vkúpvdarilo nad njegovov glavov i pod szebe zakopalo njega i vsze njegovo vúpanje, vsze njegove velike plane . . .

Potom szo oesa szpravili péneze i szpokúpili, ka je potrebno bilo. Svelja je prisla k hizsi i sivala je opravo, posztelino . . . Vu vszaki falat je zerdecsim zasila numero 33. Anton je zsalosztno gledao to numero. Vu vársi je vido huszáre. Vszaki konj je meo vu szvojoj koci (günji) edno numero notri zasito. Tak sze njemi je vidlo, ka je on vecs ne Szlavics Anton, nego szamo edna numera.

6-oga szseptembra szo szzi zguesali oesa: „Tak, vütro va sze z bozsov pomoecsjev pelala na zseleznicó.“ Anton sze je malo sztrsno. Zse je prislo? — miszlo szzi je vu szebi. Svelja je opravila dela; tislar je túdi napravo eden veliki esaren koffer. „Pa zse vütro odides, zse vütro? — szkuzili szo sze mati i szkrblivo szo devali opravo v koffer. Na drúgi den szo oesa zse rano napregli szvojevaga szlokoga konja; koffer je odzaja goridjani v kos kak edna mrtvecsa skrinja; oesa i szzin szta szzi naprej szela eden poleg ovoga. Edna recs je ne doszta, ali niti telko szta szzi ne guesala na poti, ar szta obadva mela zadoszta szvojih miszlih.“

Na ednok sztane konj. Anton je gori zdigno ocsi i pred szebom je vido zseleznicško posztajo. „Hitro, hitro, szkoro bi zamúdíla!“ pravo njima je zseleznicški paziteo. I vu toj megnjeni szo zse krepke roke zseleznicških szlúzsbenikov dojdignole koffer.

Ozdalecs je szopo vlak. Komaj szzi je Anton karto kúpo, zse je osztro zftúcskao masin i vlak je sztano.

„Edna minuta! Hitro, hitro! Notrisztopiti!“ Kriesao je voditeo. „Zdaj pa szlobod vzememo, szamo boj vrli i zadovolen“ — pravli szo oesa szzini.

„Notrisztopiti!“ ta osztra recs je razlocsila oeso i szzina. Ta recs je zvonila vu vúhah Antona po celój poti.“ „Notrisztopiti.“ notri more sztopiti vu eden novi red, na ednom odlocsenom meszti, i tam sztálen biti do szmrti, dokecs tá ne szpádne . . . Vuto recs zamisljeni szedo Anton v koti z dolinagnjenov glavov, dokecs szo na edno recs vszi potniki z szmzta szkocsili i k oblóki sze tiszkali.

„Szombathely“ to je bila ta recs, na stero

szo vszi gorisztanoli. Na to rees je Anton tüdi gorizdigno glavo i szamo zdaj je vzeo na pamet, ka je okoli njega doszta k njemi szpodobni mladencov, steri szo tüdi v Szeminarium sli. Ali te szo vszi veszelo i zadovolno lice kázali. Zdaj szo vszi dojsztopili z vlača i v kup szo sli prek po práhšnati vulicah do püspekove cerkvi. Tam na levoj sztráni církví sztoji zmozsen püspekov grád, na pravoj sztrani pa Szeminarium, ali Csarna sola. — Vu to veliko hizso szo vszi notrisztopili. Anton je odzaja so; tak sze njemi je vidlo, ka bi bogse bilo zdaj, vesaszí pobegnoti z té hizse, kak tü brezi bozsega pozvánja stiri duga leta prezsviveti. Püszto i prážno, sztrahovito i zsalosztno sze njemi je tü vsze vidilo. Na szteni viszecsí szv. krizs, pod njim gorecsí lampas, malo dale gori posztávlena lepa podoba preszv. Szreca Jezusovoga, i drúge podobe sz pobožsními napiszami: vsze to je zdaj Szlavies Antona nikaj ne genolo. On je tü szamo edno püszto i zsalosztno zsvilejnje vido pred szebom, od steroga sze je bojo, záto ar ga je ne poznao. On je miszlo, ka je Szeminarium temnica, vu steroj mladence stiri leta mantrajo i szamo szledi je szpoznao, ka je Szeminarium blazseno meszto, puno düsevnooga veszelja i bozse tolazsbe, gde sze mladenci preobrnejo na nove lüdi, gde sze düse poszvetijo i szreca okrejpíjo na prisesztno bojno.

* * *

Na drúgi den szo klerikusje prek sli v sztolno cerkev, zse vszi v reverende oblecseni i tam je bila velika szvétesnja Mesa pod zazávánjom Dúha szvetoga, ali „Veni Sancte.“ Ztem sze je zacsno solszko leto.

Gda je Szlavies Anton tak notrisztopo v popovszko solo, to rávno nemremo praviti, ka bi on nevernik bio, ali práve vere je li ne meo. Njegov düseven sztalís je bio sztalís nesztanovitoszti i dvojenja. Proti popovszkomi sztalísi, na steroga szo ga roditelje prziszilili, je protivnoszt esüto. Ar je v gimnáziumi ali v deacskej soli vszigdar to esüto od szvojih nevernih profeszorov, ka szo popi protivniki szvetloszti i vuesenoszti, ka szamo lehko zsvilenje isesejo i lüsztvó nihajo v kmici i neznanoszti. I zdaj sze on tüdi more na té sztalís pripravlati . . . Ka de toga konec? miszlo szí

je vceskrat vu zacsétki szvojega szeminariumszkoga zsvilenja. I od znotra je vszigdar té odgovor dobo: „Pobegni, odidi z toga meszta, stero je ne za tébe.“ Ali miszel na njegove roditelje, szpominanje na domáce szíromastvo ga je obládalo i on je notri osztano.

Eden velike vuesenoszti i szvetoga zsvilenja pop, dühoven ravniteo klerikusov je szvojimi predgami obüdo Antona düsnoveszt. Dugo ga je poszlušao Anton z nepazlivosztojv. Szamo edno veliko vnozsinó odebranih recsích je esüto, stero recsí szo pri njem na pecsino szpadnole. Na szlednje pri ednom játrasnjem premisláványi je szlisao ono rees, stero je potrebüval i stera ga je odszlobodila od dvojenja i do globocsine szreca njemi szégnoła. V oratoriumi* je szv. tihota prebivala, gda je dühoven ravnitel zacsno premislavanje drzsati. Z njegovih bledih, od vnogoga zatajanja szühi vüsz, stera szo szamo Krisztusov krizs i njegove rane küsüvala, je tak zavyono glasz, da bi iz ovoga szveta prisel. I té znotresnje sztanovitoszti i neobládane vere pun glasz je bila eta rees szv. Augusztna: „Csi szí ne pozvani, vesini, naj bodes pozvani!“ I ocsi dühovnooga ravnitela szo sze med temi reesmi — morebiti nedovedocs — osztro na Antona obrnole. Kak plamen erdecí je grátao Anton i dol nagno glavo, ar je esüto, ka szo ga té recsí z velikov mocsjov prijale. „Vesini, naj bodes pozváni!“ . . . „Vesini, poszkrbí sze trüdi sze, moli, proszi, naj bodes pozváni!“ Kak edna velika grmlenea tak szo sumele té recsí vu vühah Antona. I predgar je dale govoril: „Odrgrnisze od szveckih miszlih, stera od groba dale ne szégnejo, vrzsi iz tvojeoga szreca prazna zselejnja, dvojenje, neveruoszt; esí szí dozday vkanjlivim, pokvárjenim lüdem vervao, kelko bole de vredno najszvetejsimi i nevkanjlivomi Bogi vervati! Icsí pravo isztino, vekivecsno pravico, najmenje probaj jo najti, probaj vesinití, naj te Bog pozove na szvojo vizkiko szlüzsbo. Sztaní gori, predrami sze, zsvi po peldí Jezusovoj, delaj, vesí sze, premislavaj szí! Vesini, naj bodes pozváni!“ — Na té récsí je právi potrsz nasztano vu düsi

* Oratorium ali hizsna kapela, gde klerikusje vszaki den szveto Meso poszlušajo i drúge pobožnoszti oprávlajo.

Antona. Bregovje sžo sže doljporušili vu njem, najmre breg dvojenjá, breg szvecke i krive znanoszti i posebno breg protivnoszti proti popovszkomi sztáni. Do zdaj je esüto, ka je en ne pozvani na té sztan, zdaj je pa zvedo, ka lahko pozváni posztane. Zato sže je veliko vüpanje podignolo vu njegovom szrei, ka itak ne de pogübleno njegovo zsvlejnje, nego z bozsov pomoeszov bode na haszek njemi i drügam lüdem. Ali to je tüdi na ednok prezrazmo, ka esi sže zse na té sztális odloeso, te sže je ztem na edno sztalno krizsno pot tüdi odloeso. Eden krizs je zse pred szebom meo, najmre krizs vere proti szveckoj znanoszti proti krivim navukom zemelszke modrije, proti szküsavanyi eslovecse gizdoszti on more mocno vero meti vu szvojem szrei, to je taki prevedo. I té krizs, tá bojna med vervanjem i nevervanjem de ga do groba szprevájala, tü mira nigdar ne bode na etom szvejtí. Igda vöpride iz Szeminariuma, te de sže to szküsávanje, to dvojno mislejnje esese poveksávalo. Ar tak malomiszelno on nesese zsvetí, kak je do zdaj zsivo. Do zdaj je najmre med vervanjem i nevervanjem viszo z celim szreom sže je k niednomi ne obrno. Ali zdaj sže pa more sz celim szreom vervanji prekdati i zatoga volo de ga nevervanje tem bole zselelo k sžebi potegnoti.

Zato je zdaj taki zacsno bojno proti dvojenji. Modre knige szí je naprej vzeo, vesio sže je z velikov szkrblivosztjov i tak je pomali prevedo, ka krivi navuki nevernih modriasov nikse mocsne podloge nemajo, nego szamo na to racsunajo, ka sžo lüdje nemarni i raj verjejo kaksostécs neszpametnoszt, kak ka bi sže vesili szpoznati isztino. — Anton je vido szkoz obloka sztolne cérkvi türém i vido je, ka kelkokrát je vu njem vöra vdárila, telkokrát sžo golobje i drügi ftiesi presztrahseni zleteli iz türma, malo sžo sže vrteli okoli njega i po tom z novics nazajszeli na njega. Ravno tak sžo proti njegovoj glavi tüdi vszakojaeske dvojne miszli priletéle, pa esi je ravno odtirao, pá sžo sže nazáj povrnole. Ali Anton sže od toga szküsávanja vecs ne dao obládati, ar je zse meo mocsno orozsje práve znanoszti, z sterim je vszako dvojenje dolpobil. Nepresztanoma, veelom zsvlejnji do ga

tákse miszli preganjale i on de njé preganjál. To bode za njega eden sztalen krizs, steroga de on znao nosziti, to je gotovo bilo.

Ali tem bole sže je bojo od ednoga drügoga krizsa. Sz kem sztarejsi je bio, sztem bole ga je zacsno tezsiti té krizs, sztem bole ga je pregánjal té protivnik; nova bojna sže njemi ponájala, najmre bojna esiszte düse proti necisztoimi téli. To je znao, ka kak pop more vecsno esisztoeso obrzszati, ali bojo sže je, jeli de mogoesi to med vszakojaeskimí okolnosztmi obrzszati. Ar je dobro znal, ka je eslovek, z koj sztoji eslovek, najmre z ednoga esloveka i zedne dívje sztvari. Eslovek je vu esloveki düsa szvojev dvojov moeszov, najmre sz pametjov i volov, dívja sztvar vu esloveki je pa njega telo, njega meszo. V szeminariumi je do zdaj v Antoni eslovek vszikdar obládao sztvar. I to obládano sztvar, najmre szvoje telo je privézao sz pazlivosztjov, okrotíl szposztom, vesenjóm i premislávanjom. Ali gda je v posesitnicah med lüdi prisó, gda sžo sže vnoge ocsi na njega obracsale, té je esüto, ka je ona dívja sztvar vu njem ne zadoszta mocsno privézana, nego z novov szilov sesé potreti spore szvoje temnice. Zátó jo je on tüdi z novics mantrao sz gládom, nigdar njoj je ne po voli hodo. Med tem je pa v pamet vzeo, ka je zsnjegovimi letami ta sztvar tüdi raszla vu njemi vszigdar mocsnejsa gracszüvala i szkem pomalej jo je hráno, ztem bole dívja je bila. Szamo to ga je tolazsilo, ka sžo sže veliki szvétei tüdi tozsili na szvoje telo, esese szv. Pavel apostol . . .

V esászi sže Antoni tak vidilo, ka je njegova düsa sz esemérnimi i odürnimi kaesami puno gnezdo, stere kaese je on v küp poklacsó ali pa sžo sže nazáj ozsivile. Ravno tak sžo bile té nedosztojne miszli vu njem; szkem vecskrát je odbio, sz tem vecskrát sžo sže nazáj provrnole. Vsze je dopuno, ka sžo njemi njegov vajeni dühoven oesa prepóraesali, pa je li dosztakrát to miszlo, ka odnémore v toj vekivecsnoj bojni. Itak sže njemi vesászi vidlo, da bi popüszto szvojemí teli. Od taksih minut sže je vszigdar jako bojo. Dosztakrát ga je mant-ralo to pitanje, gda oblada szvoje telo popolnoma? I pri taksem pitanji je vu dühi vido edno szüho szkázen, bleða i grbava kozsa je

na njoj vküprzšála koszti i tak da bi njemi tá szkázen, szmrt, to právila: Ti ne obladas popolnoma tvojege tela, nego szamo jasz, jasz je poterem i pogaszim vu njem vszo nedosztojno zselejnye. Z toga je pa Anton razmo, ka sze do szvojege szlednjega zdihája, do szvoje szmrti more boriti proti szvojemi teli, more nosziti szebom teski krizs szvojege meszá.

* * *

„Ovo, vsze szam li szrečno présztal“, pravo je Anton szam szebi na konci strtoga leta szvojege szeminariumszkoga vesenjá, gda szi je premiszlo one vnoge szkúsávanje i trdo bojno, stero je v teh stirah letah mogo pretrpeti za pozvanje na popovszki sztan. I kak nezkoncsano veliki razlocek je bio vu njegovoj dúsi pred stirimi letami i dnesz! Notri je sztopo sz potretim szreom i sz práznov dúsov. Tiszto szo zsalosztni esaszí bili! ali pomali, po vno- goj znotrasnjoj bojni je zacsno szpoznávati drúga veszelja, stera szo sztokrat vees vredna od onih, stera je osztavo i za sterih volo je té szkúze tocsó. Pomali je zbriszao iz szvojege szreca vsza zselejnya za zemelszkim vzsívanjom. I na to sze je nova szvetloszt vuzsgala vu njegovoj glavi i vu njegovom szrei. Na razvalinah szvojege prvejsega zsvilejnja je zacsno novo zidino posztavlata za szvoje prisesztno popovszko zsvilejnje.

I zdaj je bio zadovolen szam szebom. Zvüpanjom lehko sztopi pred püspeka, gda do ga za nistere dni za popa Krisztusovoga poszvecsüvali. Pripráveni je krizs na szebé vzeti i szvojege bozsega Vuositela naszledüvati. Vsza-kojaesko de to trda pot. Ali zakaj bi sze bojo od nje? Keliko jih je zse hodilo po toj poti pa szo z bozsov pomoeszov blázseni konec doszégno!i

III.

5-ga julia, na den szlovenszkih apostolov, szv. Cirila i Methoda szo prisli iz püspekove cirkve goriposzvecseni novomesniki. Najbole odzaja je so Szlavies Anton. Njegove ocsi szo nikakoga iszkale va vnozsiní, stera je izven esakala na novomesnike. Ali na ednok szo sze njemi od vészelja razszvetile, ar je med vnozsinov v pamet vzeo edno od bremena zsvilej-

nja potezseno, vugnjeno zsenko. To szo bili njegova mati, stera szo z dalecsa priromali, naj vidijo poszvecsenjë szvojege szina. Anton sze je dolnagno, ali bole mati szo ga potegnoli k szebi szvojimi szühimi rokami i tak szo ga sztisznoli na szvoje notriszpadjene prszí. Potom szta mati i szin vküp sla domo. Anton je esese vez genjen vu dühi komaj nistero rees odgovoro na vnogo pitanje szvoje materé. Esese dugo po szvojoj novoj szv. Mesi je esüto Anton ono genjenosz, stera ga je pri poszvecsenji obladata. Vü dühi sze je nepresztanoma pred püspekóm klecsécséga vido, kak szo njemi szvoje mehke roke na glavo polozsili i kak szo njemi prszte szvetim olijom mazali, i tak je vszaki den z novies prezsivo szvoje poszvecsenje. I sztemi mislenji je veszelo i batrivno glédal vu szvoje prisesztnosz. Dosztakrat szo ga vidli lüdje, kak je z breviariu.nom*) pod pazdjami so v blüzi bodocsi log z dolnagnjenov ali pa na nebo podignjenov glavov. Lüdje szo ne vüpali guesati na njega, nego sz postüvanjom szo sli mimo njega. Ti lagojesi szo to pravili, ka sze njemi esese pamet zna zmesati od té velike pobožnoszti, ali ti dobri szo pa djali; „Eden isztinszki szveti pop je“, i pascsili szo sze k njemi za blagoszlov novomesnika. Szamo inati szo szi vesászi zguesávali: „Kama ga kaj poslejo ob prvím za kaplana? Pa kak de njemi slo?“ „Ka sze sztaras“ — pravili szo vszigdar ocsa — „dobro de njemi slo. Pop je. I pop je goszpod pa njemi dobro ide, gdestées je na szveti. Da bi szamo zahvalen bio i szpoznao, ka szmo za njega volo na nikoj prisli!“

Anton szi je tüdi veeskrat premislaval od toga, kakse bode njegovo prvo meszto. Iti more, kamakoli ga poslejo. Ali itak je proszo Boga, naj kama vu edno malo vész pride, med proszte lüdi, ki z poledelanja zsviejo. K tomí lüsztví ga je vleklo szrece, ar je to lüsztvo poznao, ar je on tüdi z toga lüsztva zrászo. I Antoni je ne trbelo dugo csakati. Na konci meszeczta auguszta njemi je prislo sz püspekóvim pecsatom zapreto pizsmo. Ocsa i mati szta ga sz szilnov radovednosztjov pitála: „Kama, kama?“ J on je z veszeljom odgovoro:

*) Breviarium je ime tiszte knige, z stere popi morejo vszaki den odloesene molitvi oprávlati.

„V Trnjovec za kaplana.“ Prvi den szeptembra sze je Anton pelao na blizsanjo zseleznisko posztajo. Po celoj poti szi je vu dūhi pred szebe posztavlaos szvojo prisesztno stácijo. I kelkokrat je kder vido edno malo vesz, vusteroj je církev bila, szeli szi je miszlo, ka je njegovo prvo meszto, Trnjovec tūdi takse ali pa sztanovito ktomi szpodobno. Pot je duga bila. I tak je Anton meo esasz z miszliti szi tūdi na szlobod, steroga szo roditelje od njega vzeli. Esese itak szo njemi vu vūbah brnele reesi njegovoga oese: „Ne szpozabi sze z nasz, gda de ti dobro slo.“ Oh kak britko szo ga prijale te reesi vu szrci. Jeli de mogo szpuniti to pravicsno zselejnje szvojega oese? Jeli de meo telko zszlūzaska, ka roditelom povrne sumo, stero szo na njega potrosili?

„Trnjovec! Edna minuta!“ Te reesi szo szteple gori Antona iz globokoga premislavanja. Dol je sztopo z vlaka. Pred njim je sztála edna szoha sz táblov, na steroy je z esarnimi literami sztalo: „Posztaja Trnjovec.“ Ali zvūn té table i male hizsieske zselezniskoga pazitela je nikaj ne vido okoli szebe, ne církvi, ne veszi i niti zsive sztvari ne. Szreesa, ka je zselezniski paziteo tam bio, ki njemi je pokazo, v sterom kraji lezsi vesz za ednim viszikim bregom. Anton je zdaj ob prvim esūto ono szamotc, osztávlenoszt, tūhinsztvo, stero de mogo v celom szvojem zsvilejnji za prijatela meti. So je med dolpozsetimi njivami i pokosenimi travnikmi i premislával szi je, kak dugo de mogo v Trnjovci kaplan biti i gde bode njegova drūga stácija i gde szlednja posztája njegovoga zsvilejnja. Med tem je gorpriso na breg i na ednok je pred njim lezsala na ovom kraji brega, v ednom doli vész, stero je iszkaos. Na szredi veszi je sztala církev, stero zvūnesnji kep je szvedocso, ka je zse 50 let ne vidla zidara. Poleg církvi je sztao niziki farof, tūdi v najveksjoj zapūsesenoszti. Na drūgoj sztrani je sztala edna viszika, lepo zidana, nova hizsa. „To je pa sztanovito sola“ miszlo szi je Anton, gda je to lepo zidino v pamet vzcl. Na konci veszi je pa bilo viditi celi kūp lepe zidine, na stero gledocso je Anton tūdi taki zavado, kato more biti goszpocko imanje. Na szlednje je tam sztal pred farofom. Dveri szo bile zaklenjene, zato je potegno za zvonec. Ali na to

je nasztanolo nindri vu hizsi moesno lajanje pszov. I da je Antoni nisece drūgi ne proti prisio, tak szo sze té sztvari na dveri szūnole i tam szo z besznim lajanjom pozdravlae novoga kaplana. Na to je zse edna szlūzsbenica tūdi naprej prisla i pomali odprla dveri. Anton sze je komaj mogo szvojev marelov obraniti od pszov, tak divje szo sli na njega. „Naj sze nikaj ne bojijo, vej nikaj nedenejo,“ tolazsila je szlūzsbenica kaplana, po tom sze je pa k pszom obrnola: „Rujk szajn! Vesasz legt ajh nijder!“ Gda szo te zsviali malo tiho gratale, je pitao Anton, jeli szo goszpon plebanos doma.“ Naj szamo ido etam tá, v tisztoj szobi szo.“ Anton je pomali sztopal, tak dabi njemi noge drvene posztanole. Nikak njemi je ne slo v glavo, kak to ednoga popa gorprimlejo. Njegov krizs, steroga je vu poszvecsenji na szebe zeo, ga je zacsno tezsiti. Ali kak je v plebanosovo szobo sztopo, je taki potolazsen bio. Ar sztari goszpod szo ga prijazno gorprijali. „Meni je zse prevecs, dragi brat, stiri jezer farnikov mam i dozday szam szam bio. Poszebno sole — sole! Pét sol je vu fari sz 12 razredami! I kaksza pot pela tá! ali vejjte zse szami vidli. Zatoga volo szam proszo pomoecs, ar dva va nikak li opravlaa vnogo delo. No, i Vasz szo szé posztali . . . Naj szamo zadovolni bodete . . . Ali hodte, ka vam pokazsem vaso szobo. Vase pohizstvo je zse notri, vcserah szo je pripelali z zseleznice. Doszta ravno nemate . . .“ pravili szo gorodprivsi dveri. Zdaj je Anton notrisztopo vu szvojo malo hizso z ednim oblokom na dvor. Iz obloka je vido na dvori veliki kūp gnoja, na sterom szo sze vszakojacske pernate hizsne zsviali szprehajale, ravno tak kak doma pri njegovoy materi. Potom njemi je nikaj malo sztisznolo szree i dol szi je szeo na szvoj koffler i tak je eden esasz gledao sirom po szobi. Na ednok je gorszkoecs, dolvrgo kaput, zacsno je szvoje pohizstvo preglejávati, esi sze je na zselezniczci i na kolah ne doszta dolzrivalo. I kak je kder kaj poskodūvano najso, szeli sze njemi je vkūp sztisznole szree. Zsao njemi je bilo, ar je znao, kak tesko szo njemi roditelje to szpravili. Gda je pa zse v réd posztavo szvoje szziromasko pohizstvo, szégno je po breviarium i na glasz je zacsno: „Bog hodi mi na pomoecs!“

Po caszi je Anton zacsno szpoznovati szvoje meszto. Szpoznao je v soli deeo i po deci sztarise. Szpoznao je te pobojsne farnike vu cérkvi, vu szpovednici. I te szo sze njemi zvün cérkvi tüdi vszigdar z veszelim obrazom poklonili. Ali szrécsal je tüdi takse, steri szo ga sz vküp potegnjenim cselom i szrditimi ocsmi gledali, tak da bi njim kaj kriv bil. Té je na vékse té szrécsao, gda je v gojldno v stero szelo v solo ali na szpovid so i gda je poldne trüden domo so. Bili szo nevolni, cotavi i blatni. Hodili szo na konec veszi v goszpocki dvor delat, krumpise i repo notriszprávlat. I te szo sze Antoni najbole milili.

Zsaloszt njemi je napunila szrce, gda je vido zapüsesenoszt toga lüsztvá, stero je vszako nedelo i szvétek moglo delati. Záto szo gledali vszi tak kniesno i na zemlo kak sztvári, ar szo ne meli esazsa szvojih ocsih gorpodignoti k Bogi. Té je novi kaplan od z daj vszigdar pred szvojimi düsevnimi ocsmi meo.

To drügo, ka je Antona jako zsalosztilo, je bila njihova zapüsesena cerkev. Szram ga je bilo prek po njoj idti, naj njemi ne trbe viditi, kak szo sztene dolzdréte, pod pun lükenj i gráb i kak je vsze sz debelim prahom zakrito. Pod szv. Mesov je ne vüpaó na oltar podignoti ocsi, naj ne vidi tam bodocsilo nedosztojnih i potreth podob. „Oh mené to tüdi boli“, nevolivali szo sze plebanos, — „ali nemrem pomagati. Cerkev je tak szziromaska, kak jasz. Patronus pa nikaj nesese dati, niti ne csüti od toga. Farnike pa zse tak poznate pa te je szledi esese bole poznali.“

„Kak pa te, patronus nikaj nema, njemi to lepo imanje nikaj ne noszi?“ — pitao je kaplan z britkosztjov. „Oho, ka bi ne noszilo! Oszemdeszet jezer rajnskov poslejo za njim vszako leto v Pest. Ar on tam zsvé i vsziva. Eti ga nise ne pozna.“

Anton je vu dühi pred szebe posztavo kep edne bojsne sztvári, stera sze ne trüdi, ne dela, nego na lüekom teli zsvé i z lüekoga tela ceca maszt i krv. Edna taksa sztvar je tüdi té goszpod patronus. Delaveom-plaesa: mozskom edno korono, zsenszka i deci 30 krajcarov; pa nema telko szrea, ka bi tomi lüsztvi posteno sztanovanje i edno redno cerkvico dal posztavití. Szamo peneze notrijemati peneze, na

sterih zdravje, krv i prokletje vnogih lüdh lezsi!

„Ali ta cerkev de itak ponovlena! Jasz bom jo dal ponavlati brez patronusa, ali ga pa po pravdenoj poti priszilim na to“ — pravo je kaplan. Za nisterne dni je v Trnjovci nasztanola drüszba „za ponavljanje cerkvi,“ stere kotrige szo vszaki tjeden 2 krajcara mogle notriplacsati. Ali na to szo sze plebanos tüdi presztarasili. Do zdaj szo muesali, esi je kaplan kakso novo navado notriszpelao, kak na priliko popoldnésnji krsesanszki navuk, májuske litanije, szamo telko szo pravli: „Ali na me nezsmete raesunati, jasz szam sztari pa bi rad mir meo.“ Ali gda szo to drüszbo vidli, szo sze zbojali, „Ali za bozso volo, ka pa to zacsinjate? Vi obesino drázsíte proti goszpodom. Usasztniki vasz obtozsijo, pa esi te gda faro proszili, ne dobite, Pa zakaj Vam to trbe, zakaj?“

Ali pred kaplanovmi ocsmih je zse gotova sztala ponovlena cerkev i vu njoj pobojsno szpevajocse lüsztvo, stero je zdaj najmenje tü vu bozsoj hizsi veszelo i potolazseno. I toga kepa je Anton ne steo odbiti iz glave.

Med tem sze je pa esese hüse delo pripetilo. Eden den szo najmre plebanos pizsmo dobili od glavnoga ravnitela patronuskoga imanja, vu sterom sze je ravniteo tozso na kaplana, ka prej v lücko oblaszt széga, ka sze za goszpodszko drzsino briga, ka sze vu taksa dugovanja mesa, stera ne szlisijo na njega, na priliko: pri biroviiji je notriglaszo, ka prej drzsina nezdravo sztanje majo, edno drüszbo je nasztavo za ponavljanje cerkvi i. t. d, Vsze to patronus nemre brezi recsi nihati. I za toga volo ne da vees farofi haszka cerkvene zemle pa 20 metrov drv stere je do zdaj davao.

Plebanos szo szi vu vlasze szegnoli, gda szo to pizsmo precesteli i vu szobi szo mrmrali: „Toga je szamo on kriv, to je szamo kaplan kriv, ar sze je esese vu predgah gorijemao kre drzsine i delaveov. Nikaj njemi je ne bilo prav niti to ne, esi szo v nedelo orali, szejali, z masinom mlatili, repo vozili . . . Ka bom pa zdaj? Kak szi resim té dojpovedani dohodek?“ Potom szo pa z pizsmom leteli k kaplani i zse med dverami szo z burkanim glaszm kricsali: „Nevola je, dragi brat, nevola!“

„Ka sze je pa zgodilo,“ pita Anton szta-

novsi od sztola. „Prestitute eto, szamo estite, pa te znali. I toga szte Vi krivi. Jasz szam eti szv. mirovnoszt meo, dokecs je vasz eden hüdi veter ne eszi prineszo. Szama drüzsba, szame knige, szame novine . . . pa zakaj Vam je to trbelo? Pa to szte mi zdaj szpravili! Vi szte mojo, nikda tak mirovno faro zbuntali, pa zakaj? Zakaj szte ne tak, kak drügi popi? Ka vam je briga z goszpodske drzsine, ka sze gor jemlete kre nje! naj je placstüjejo, kak je sesëjo i naj njim dajo kvartel, kaksega njim sesëjo! Ka vam je szkrb z toga? Pa zakaj ne drzsite z goszpodami? Zakaj szpelavate notri nove navade? Opravte szvoje delo v cerkvi, pa je zadoszta! Nemate zadoszta dela z solami, z predgami pa szpovidmi? Zakaj szidelate esese vees trüda? Zakaj ne niháte vsze poleg sztaroga réda?

Anton je med tem viherom reesi ne odgovoro, niti je ne mogo, tak zandrügim szo szipávali. Z obema rokama sze je drzso, naj tá ne szpadne od düsevnoga zburkanja, ka ga szvet nesese razmeti, ka njegovo najbogse nakanejnje na krivo preobracsajo. Med tem szo plebanos esese bole batrivno i spoltivo dale govorili: „Ali morebiti Vasz jasz ne razmim, esászti vredni goszpod kaplan! Morebiti szzi Vi eti seséte szlavnoszt szpraviti, seséte pokazati, ka Vi znate; oszramotiti szvojga plebanosa, to seséte vi, naj sze sztem razglaszite pa za to kder hválo najdete i pazlivoszt szveta na szebe obrnete, naj tak edno dobro meszto dobite! Szamo, ka szte zablodili! 20 let szam pri tom patronusi pa szam vszigdar mirovnoszt meo zsnjim. I zdaj na moje sztare dni mi za Vasz volo dve sztotki v krajzeme! Veec nikaj ne dobim od njega, ne za cerkev i ne za künjo, pa nikse foringe ne! I vsze to za Vasz volo!“

Anton szzi je z rokami zakril lice i szkuze szo ga polejale. Plebanos szo njemi pa esese to dosztavili: „To dale ne bom trpo, — sesem mirovnoszt meti! Ali odposlete sze vase drüzsbe i nove navade tá, odked szte je prineszli, ali va sze pa locsila! Vi morete oditi od tec, to zsele goszpod ravnitel!“

„Tak me razmijo, tak primulejo gori moje delo i moje trüde? Takse nizkiko nakanejnje mi pripoznavajo?“ Tak je guesal Anton szam szebi, gda szo ga plebanos povrgli. Düsa je

stela povresti njegovo telo od velike zsaloszti. Vsze evetje njegovga vüpanja je kak od mrzloga szevra na ednok povehno. Edno temno globocsino je vido pred szebom i zavrtelo sze njemi v glavi, tak da bi steo notriszpadnoti. Hitro je sztiszno ocsi, naj nikaj nevidi, i gda je znovies odpro ocsi, vido je pred szebom na szmrt zmantranoga Krisztusa blede telo. Dol je szpadno pred krizsom na kolena i dugo sze je tak szkuzil pod krizsom. Szpadno je pod szvojim krizsom . . . Ka de tü, na tom prvom szvojem meszti mogo szpadnoti, to je ne niszlo. — Tak sze njemi je vidlo, da bi njemi edna jako draga poszoda iz rok szpadnota i na esrepnje sze potrla i v teh esrepnjah je szpoznao szvoje vüpanje, szad szvojega trüda. Ka de esinio, jeli sze dolnagne, vküp poberé té esrepnje i znovies je v kúp zakeli? Esese je po pravici niti ne zacsno szvojega dela, ka bi nevolno lüsztvó odszlobodo z temne neznanoszti i z rok szkopijov; i zse je taksi vdarec dobo na glavo! Ka szzi zdaj zacsae? Jeli sze v kúp potegne i szkrije vu szvojo hizso, kak pesz, gda je bit, odbezsi pa sze v szvoj hlev potegne?

I sto bije njega vu isztini? Plebanos? Ne — pa sztokrat ne! Kak sze zove on trdi kamen, z sterim szo ga tak grobo lüesili? Patronusova oblaszt, patronusova pravica. Jeli de mogo on té kamen dolzvalati z szébe? Csüto je szvojo szlaboszti. — Itak nega drüge pomoesi, on more Trnjovec povrzsti. To de bogse za njega, i za plebanosa tüdi.

Med tem je nekák klonkal po dverah. Piszmonosa je bio, ki njemi je eduo piszmo prineszo, vu sterom njemi mati na znanje dajo, ka ga za 8 dni pohodijo.

IV.

Na posztaji „Trnjovec“ sze je zse dugo szprehajal Ánton gor pa dol prvle, kak je vlak priso. „Csakajo koga, goszpon kaplan?“ pitao ga je zselezniski pazitel. „Da, da“ odgovori Anton z veszelim glaszm — „moja mati prido.“ Veszelilo ga je, ka je najso koga, komi je szvoje veszelje povedao. Ar osztavlenoszt vu veszelji je hüsa, kak osztavlenoszt vu zsaloszti. Szamo edna miszeo ga je motila, to, ka je z plebanosom ne ednáko. Kak primlejo gori njegovo mater? Ar eden kaplan je

tak veliki sziromak, ka niti szvojega roditela nemre gorprijéti. Te szi je pá od toga premislaval, jeli do mati mlajsi ali sztaresi viditi? Morebiti do zdaj kaj bogse vövidli, ar je dol zéto zsnjih bremen: on je sole opravo.

Med tem szo mati v koti ednoga kupeja tretjega razreda v küp potegnjeni szedeli. Zsnjihovih ocsih sze je szreca i radoszt szmejala. Tak veszelo szo gledali, ka szo vszi potni tivarisje miszlili: „To mamico je pa niksa velka szreca najsla.“ Za isztino ji je szreca csákala: najmre vidli do szvojga szina, szovje déte, szvojga Antona. Kelkokrat je vlak sztano, szeli szo pazlivo poszlüsali, jeli voditel „Trnjovec“ zkriesi. Na szlednje je to tüdi prislo. Hitro szo gorszkoesili i z obema rokama prijali szvoj korbeo, vu sterom szo neszli Antoni szühe szlive i szühe grúske z tisztoga dreva, pod sterim je Anton najraj szedo pa lezso; za szvojo potrebo szo pa meli notri pol kolacsicsa krüha, molitveno knigo i rozsnivenec.

Komaj szo dolsztopili z vlaka, zse ji je szin med szvoje krepke roke zápro, zveszeljom obino i küsno. Po celoj poti szta szi veszelo zgnesavala eden ovoga za roko pelajoes. Ali gda szta natriprisla v kaplanovo hizso, té je plemen prve radoszti pomali vgaszao. Mati szo szi najmre zmiszlili na to, zakaj szo oni vu isztini szé prisli i ne szo mogli reesi najti, kak bi té poszel naprejdali szini. Anton je taki v pamet vzel, ka njegovó mamico nikaj tezsi, záto je pital: „Ka vam pa je, mati?“

„Tezsi me, drago dete, i kak eden veliki kamen mi lezsi na szrei, ni edne mirovne minute nebi mogla meti pri tebi, esi nebi taki odkрила, zakaj szam prisla. Morem ti povedati, prle kak dolszédem. Hizso nam seséjo odati, v arendo nasz seséjo pregnati; lübleni szin, pomagaj nam!“ I med tem szo roke proszees proti njemi drzsali i jokajoes pravili: „Daj nam, poszodi nam, pomagaj nam!“

To je Antonovmi szrei predoszta bilo. Miszlo je, ka sze taki na kamen preobrné od prevelike znotresnje boleznoszti. Taksa szramota ga polejala, ka bi ga szkoro zadüsila i jako malo je falilo, ka je ne v dvojnosztt szpadno, gda szo mati dale etak guesali: „Szinek, ocsa me je poszlal k tebi, ocsa te dá prosziti, njega szamoga je szram prosziti.

Poszodi nam, pomagaj nam i mi vszi ti bode-mo zahvalni, Boga mo molili za tebe...“ Te reesi szo Antona tak rezale i pekle, ka je od zsaloszti kavulo kak edna sztvar govorecsi:

„Ah, mati, ah — jasz nemrem — nemam!“

Od teh reesih szo mati omedlevati zacs-noli i tak szo bole z jocsom, kak z rednim glaszom guesali: „Ti tüdi nemas, moje déte? Nikaj nemas? Niti tri sztotke nemas, ka bi li interes placzali? Za tebe volo szmo sze zaduzsili, szamo za tebe volo, -- pomagaj nam, naj nasz od sztrehe ne szprävijo!“ „Jasz nemam, nikaj nemam“, — odgovoro je Anton z jokajocsim glaszom i zacsno je prepoveda-vati materi, ka on na celo leto vsze vküp szamo 300 rajnskov dohodka ma. I pred nji je posztavo, kak szo tü vszi veliki sziromaki, ka je njega szram pri krszti i szprevodi esese tiszte nistere sesztké zseleti, stere plebanosi idejo, i ka deci szam more küpiti katekizmuse i poldne krüh, ar sze njemi milijo. „Mi szmo tü vszi sziromaki.“ — pravo je konceno — bogati nega vecs, esi trije ali stirje. Csi bi jasz mogocsi bil, bi vam zse tak davno kaj poszlo; jasz znam, ka szte vi za mene vesinili, — ali da pe nemrem, ar nikaj nemam.“

Potom szta obadva tiho gratala. Na szlednje szo mati, tak da bi sze iz szna prebüdli, pitali: „Tak te tebi neide dobro?“ „Dobro?“ ponavlaó je szin. „V takso formo, kak vi misz-lite, mi neide dobro. Delam od gojdne do ve-csера, kak vi, esese vecs, kak vi.“ I tü je znovies razlozso szvoja dela: sole, szpovidi, szprevode, predge, navuke i. t. d.

„Oh kak veliki sziromak szi ti,“ vujsli szo njemi mati v rees — „i mi szmo szi miszlili, kak dobro de tebi slo, kak lehko i brezi szkrbi bos zsivo!“ I zdaj szo materi napamet prisli oni dnevi, gda sze je Anton tak tesko, ali za njihovo volo itak odloeso na popovszki sztam.

Vecs szta od toga ne guesala. Nego zakrila szta szi z rokami ocsi i jokala szta sze — britko i dugo.

Na drügi den szta mati i szin sla na zseleznico. Muesala szta. Kda szta zse blüzi posztaje bila, je Anton pravo, ka za nistere dni dobi szvojo placso na fertal leta, i k tomi

escese na poszodo vzeme, kelko de mogo dobiti, pa za oszem dni domo posle, naj je ne preszenéjo z hizse. Potom je mater goriszprevedo v kupej.

Mati szo po celoj poti britko jokali. Escese to njim je ne tak jako bolelo, ka szo ne dobili penez, nego to njim je najbole napunilo szree z zsalosztjov, ka Antoni neide dobro, ka njemi bozsno ide. Ta vkanjenoszt ji je sztrahsno pekla. Oni szo to mislzili, ka popom tak dobro ide: zatoga volo szo prisziljávali szvojga szina na popovszki sztan. Zdaj szo pa mogli szpoznati, ka je szini zsmetnej i bozsnej, kak tomi najzadnjemi kmeti Zsaloszt matere je vsze potne tovarise na mucsanje nagnola. Eden potnik ji je pital: „Ka sze vam pa pripetilo, mati? Vam je sto mro?“ Ali mati szo ni reesi ne odgovorili. „Toje sztanovito velika neszreca zadela“, — pravila je edna zsenzka. I po tom szo vszi v pomilüvajoesej tihoti szedeli.

Da, mro mi je on, premislavali szo szí mati vu szebi: vsze veszelje mojega zsvilenja je povehnolo. „Bozsno njemi ide“, te reesi szo ponavljali vu szebi sztokrat. I premiszlili szo szí njegovo celo zsvilejnje. Kak szo ga odpelali vu varas, gde je gimnazium opravlal. Pri razloesnih hizsah je meo szprosene obede. Dosztakrat je pa túdi glad mogo trpeti, naj szamo njim menje kosta. Kak je bil vszigdar tá poszüseni i bledi, gda je na pocsitnice domo priso! Kelko szí je mogo glavo tretí, kelko sztraha presztati gred egzamenami! No, i zdaj, gda je ztem gotov? Szami szo vidli, kak bledi je, ka kasla, gda z sole pride, kelko more celi den szemta letati. I gda veeser pride, te pa more naprej vzeti breviarium i poldrúgo vóro moliti zsnjega. „Oh Bog moj, Bog moj“, zdihávali szo dobra mamica, „szkoro je ne meo esazsa z menov guesati! Pa szam jazs miszlila, kak lepo i kak lehko zsvilejnje szmo njemi poszkrbeli!“

Kda szo mati na szlednjoj posztaji dojsztopili z vlaka, ji je eden sztari i vugnjeni mozski esakao, steri je zse vu szvojem pogledi meo edno szkrbi puno pitanje, „Nikaj nema“ — to je bila prva rees matere — „vu isztini nikaj nema, taksi kodis je kak mi“.

Kak gda szunce za vizike brege zahaja, tak zsalosztno je bilo Szlavies Antoni njegovo

v Trnjovci. Raesunao je meszece i dneve, kak dugo de escese tú mogo biti. Ar ka dale more iti, to je sztanovito. Gde esemernatna rosza kaple na vsze lepo evetje njegove düse, tam duzse nemre zsvieti. Vecs je ne najso niksega mira vu szvojoi hizsi, vsze ga je esemerilo. Zse je niti to ne mogo presztati, esi szo sze plebanos vüne sz pszami zmenjali — Szamo to je zselo, naj sze more vu dobrom, vu mirovnosztí locsiti od plebanosa. On je plebanosa zvaó: „Velikoesasztni“, oni pa njega: „Goszpon Brat“ . . . Kak sze njemi je to zdaj na opak vidlo, kaksza lazs je lezsala v teh recsih! Obadva szta sze mogla sziliti na zvuñesujo prijaznoszt, ar szta jo vu szrei ne mela. „Szamo locsiti sze“, to szta pravila obadva vu szebi. Od dneva do dneva njima je bole tesko bilo, poszebnó poldne i veeser, gda szta obed i veeserjo mela, ar szta ovak malokda v küp prisa. Najbole v pondelek njima je zsmetno bilo presztati tiszte pol vóre pri sztoli, ar je v pondelek posta ne prineszla novin. Drúge dni szta obadva novine estela pri sztoli, naj njima ne trbe guesati. Szilno szta jela, naj njima sztem bole kratki esasz trbe pri sztoli v küp szedeti.

„Bratovszka lübezen“, pravo je Anton po ednom taksem obedi szam szebi spottlivo i tak sze njemi je vidlo, da bi te reesi edna kacsza szikala proti njemi. Njegovo szrece jo prazno bilo. Na edno minuto je preminolo zsnjegove düse vsze vüpanje popovszkoga zsvilejuja. Csüto je, kak kacsza podigava vu njegovom szrei glavo, i kak sesé kmiea obladati njegovo düso. Tak je szedo z povisenov glavov, vu velikoj zsalosztí, blüzi k dvojnosztí: krizs ga je dolpotezso v prah.

Ravno v tom esazsi szo plebanos vu szvojoi szobi trgali edno pizsmo od püspeka. „Hvala Bogi, ka je drúgo meszto dobo“, tak szo szí odehnoli, gda szo pizsmo hitro pcessteli. I taki szo z veszelim licom sli i notriodprli v kaplanovo szobico: „Csaszitam, dobro vam zselem k novej staciji, eto mate püspekovo pizsmo“, djali szo plebanos i vsze grbe szo sze poravnale na njihovom eseli.

Obadva szta radiva bila tomi, ka ta sze locsila. Njidva ne szlisita v küp; i sto more kaj za to? Csasz je hitro odiso.

Szlednji vecser pred odhajanjom je Anton szvoje knige vu velike lade szpravo, pohistvo je pa meo v szlamo povito. Szamo posztelo je nihao na to szlednjo trnjovszko noes na meszti. Ali zaman je probal szpati, szen je vujso zsnjegovih oesih. Racsun je jemal od szebe, kak je dopuno szvojo duzsnost na toj szvojoj provoj staciji. „Nova stacija, novo meszto“, pravo je szam szebi, „i kak bom sze drzso, ka ne obhodium tak, kak eti?“ Izdaj je prevido, ka ga je tū njegova vreloszt vesászi vkanila, ka je brezi racsunanja naglo zaesinjal, ka je ne bio mogoesi dopuniti. Oblúbo je, ka de na szvojoj prisesztnej staciji bole pamet vodila njegovo vreloszt.

Med tem i szpodobnim premislavanjom sze je den priblizsavao, steroga je Anton zse zsmetno esako. Z njegovga premislavanja ga je goriszteplo rogatanje kol, stera szi je za szelitev pogodó.

Dugo sze je pelao po ednoj prahsnatoj ceszti, gda sze je na ednok nazaj k njemi obrno foringas i pravo: „Eti za tem brezsiesom je njihova nova stacija“. Anton je na to dol sztopo z kol i peski je so naprej. Dol po bregi szo njemi proti sli eden sztari pop, zednov rokov szo sze na palico podpirali z ovov szo szi pa szuncsavnico drzsali. „To szo pa sztanovito moj novi plebanos“, miszlo szi je Anton i malo sze je popascso, naj sztaromi ne trbe tak dalecs iti. Ali kda szo sztari plebanos Antona v pamet vzeli, szo sze tūdi zaesnoli pasciti i tak szta obadva szkoro bezsala eden proti ovomi. Za edno malo szta zse obadva v kúp sla prek po placi ednoga maloga varasa. Anton je v pamet zeo, kak ga lúdje gledajo szkóz oblokóv.

„Oh, da je pa nevolen,“ esūdivali szo sze vszi. „Sztanovito je betezsaszti,“ pravili szo niki; drúgi szo pa djali: „Vé sze pri nasz zse podkrmi.“

Med tem szo njemi kázali: „Ta hizsa, to je obesinszka hizsa, eto pa sola, — tam dale je obesinszki predsztójnik doma;“ i tak szta po mali do farofa prisla. Tū je tūdi eden mali pszicssek lajao, ali Anton sze je ne brano proti njemi z marelov, nego k szebi ga je napelavao govorecsi: „Oh, to je pa lepi pszicssek! Ka njemi je pa ime?“ I to sze je sztaromi

plebanosi i njihovoj escse bole sztaróv vertinji jako dopadnólo. Anton je vu szebi oblúbo, ka takse malo zatajanje vszigdar rad na szebe vzeme, ar je to potrebno k tomi, naj eslovik more z drúgimi prijazlivo vkúp prebivati. Na dale je pa to oblúbo, ka sze v nikse dugovanje nede mesao.

Ali to oblúbo je szamo teesasz obrdzsal, dokees szi je pohistvo i knige v red szpravo v szvojoj novoj szobi i dokees je novo krajino szpoznao. Ali kda sze je malo privado k-novomi meszti, je vecs ne mogo v szvojoj szobi osztati, delati je zselo. Ali kaj i kak? Pred oesmi njemi je sztao Trnjovec i vszi njegovi trúdi, steri szo niksega száda ne prineszli. I jeli de zdaj z novics zaesinjal? Escse njemi je dūsa ne odzdravila od tisztoaga vdárea, steroga jo v Trnjovec dobo, jeli de znovics zaesinjo, ka ga eden vdarec pá na zemlo, v prah vrzse? Pa zakaj bi njemi to bilo? Isztino szo meli trnjovszki plebanos! Zakaj bi on naesi steo biti, kak drúgi popi? Zakaj bi szpelavao notri nove navade? Zakaj bi szi zsvilejnaje kráto za nezabválnih lúdih volo, steri bi ga ne steli razmeti? Jeli nede bogse i cesednejse, esi vesini tiszto, ka je duzszen vesiniti, za vecs sze pa ne de brigao, nego vzsivao de szvet, i podkrmi sze i lúdje do ga radi meli? Szto pa szto drúgih ide po toj poti pa njim dobro ide, szreescni i zadovolni szo. To szkúsavanje je na kratki esasz obladao Antona. Z skolnikom je szkrblivo hodo v „bralno drústvo“ i tam je zvelikov szreescov igra taroke.

Odszloboditi sze je steo od krizsa i zse je szkoro doj sztopo z krizsne poti. Sztari plebanos szo sze pa domá sztarali za njega: „Pokvari sze med temi lumpami, skoda za njega, kak bi ga mogoesi bilo nazaj potegnóti z té poti pogúbeloszti!“ I gori szo djáli vu szebi, ka Antona nazaj szpravijo na právo pot, po steróv de lehko z podignjenov glavov hodo. Ali kak vajeni dūsevni voditeo szo znali, ka je eslovecsa dūsa edno esúдно sztvojenje, tak da bi z tenke glaszójne bila, ali da bi evet bila. Csi sze je nepazljivo doteknemo, taki sze zna potreti ali povehnoti. Zato szo on pazljivo ravnali dūso szvojga kaplana nazaj na právo pot. Dosztakrat szo sli v kaplanovo szobo i tam szo szi dugo zgucsavali sz kaplanom, naj tak

nema esazsa v „bralno društvo“ iti. Poszodili szo njemi knige i preporácsali, naj je taki precste, ar szo jako lepe. I tak szo ga dober plebános nazaj gorizdignoli z praha, zacsno je csütiti, ka je zablodo, ka je to „bralno društvo“ ne za njega. Prah, steri sze je k njegovoj düsi zgrabo je dolsztepo i z novies je zacsno po krizsnoj poti naprej idti. — Mrzilo sze njemi je, kda szí je zniszlo na vsze nerédne guese, neszpametne prijatele, med sterimi je mogo biti v „bralnom društvi.“ Kelko szo sze szvajüvali polek kárt, polek politike i kelko dragoga esazsa szo tam zaman pogübili! „Ne, nigdar vees ne de so v to društvo. Gori sze je opravo pod szvojim krizsom i dale ga je neszo. „Szamo vsze dobre premiszliti, pa szamo te zacsnoti; gda pa ednok kaj zacsnete, te vees ne popüsztiti! — tak szo opominali plebanos Antona. „Ar tak vees doszégnete, kak esi bi brezi premislavanja doszta kaj za csinjali, pa bi nikaj ne mogli dopuniti.“

VI.

Po tom je Anton szrecesen bil. Doszta radoszti, esisztoza veszelja i düsevnoza vszivanja je dobo iz szvojih knjig. Vees je ne zselo v društvo, med lüdi priti. Ar sze je zbritkosztjov szrea mogo szpomenoti z toga kak ga je to društvo dosztakrat ponizilo, potvorilo, zbantüvalo. Gda je na szprávisesi govoril, szo njemi proti kricsali: „Ne verte njemi, lazse!“ Kda je gorposztavo družsbo za poveksávanje vucesnoszti med lüdmi, szo guesali: „Neznanoszt sesé, to sesé, naj lüsztvo vu neznanoszti, v knici osztane.“ I gda je vküp szpravo družsbo mladencov szv. Alojzija i družsbo devie, te szo pravli na njega, ka za deklami hodi.

Oh kak bole szveto nakancjnje je on meo! Kak viziko szo szvetile njegove zvezde! I kak malo razuma je melo to lüsztvo! Ne, ne je steo on buntati lüsztva, ne je steo neznanoszt rászirjavati i ne je zselo greha; nego mir, zjedinenje je steo napraviti med lüdmi, znanoszt i vucesnoszt je zselo rászirjavati i jakoszt, neduznoszt je zselo braniti! Zato je aldüval gori szvoje zdravje, szvoj esasz i vsze szvoje zaszlúszke.

Kelko zbantüvanja je vse pretrpo, kelko lagojine odpüsztó?! Gda je ednomi i dügomi na znanje dao, kelko more placati za krszt,

zdávanje ali szprevod, ali za kákso pravico té je etaksi odgovor dobo: „Proszim, jasz szam kotriga njihove družsbe.“ Csi je pa plácsano dobo, té je sztanovito ete reesi mogo csüti pred dverami: „Szkopüh grdi, záco szam sztopo v njegovo družsbo?!“ I potom je na drügi den gvüšno dobo edno pizszo, vu sterom njemi je té na znanje dao, ka on, ali njegova mati, ali botra, ali szesztra, ali brat, ali sztrie, ali vüjee vösztopi z družsbe.

Vsze to ga je tezsilo, ali prenoszo je. Csi sze je vesászi odszloboditi steo od vszega toga trplejuja, pa je steo povrzsti vsze družsbe i nazaj sze potegnóti od lüdi i v szvoj kot sze sztisznóti, kak edna posztreljena sztvar, té szo ga sztari plebanos prijali za roko i pelali szo ga v ograd. Z ograda je viditi bilo na bregi razvaline ednoga sztaroga gráda. Na té razvaline szo kázali plebanos i etak pravli: „Iz vszeh vasih planov i trüdiv szamo takse razvoline osztánejo. Vsze vam razrüsijo i vi te szrecesni, esi vam li razvaline osztánejo. Ar vi na vizike brege, vi vu zrak zidate. Vi vsze lüdi za tak navdüsene i dobre drzsite, kak szte vi. — Ali glejte ono pot, stera gor po bregi k razvalinam pela. Kak je bela, kak je dolsztlácsena! Ne ide ednako gor, nego szüese sze, kak kaesa okoli brega. Ar esi bi ednako gor sla bi lüdje ne mogli gor po nje, nego dol bi szpokapali. Zdjaj pa glejte, kelko lüsztva pride gor na té breg! Goszpoda sze na kolah pelajo gor. Csi vi seséte vase grade gorzozidati, morete tüdi takso pot napraviti k njim.“

Anton je razmo, ka pomenijo plebanosove reesi. Dozdaj je on vszigdar ednako so naprej, ne je izkáo bole prilicsne poti, stera bi dugsa bila, nego so je gor po ednakoj i kratkoj poti; záto njemi je trnje opravo z csészalo, kamenje njemi je szüle napravilo. Po drügih potah pomali bi mogo probati na breg pridti, grad szvojga vüpanja doszegnóti.

Ali pomali sze je Anton k tomi tüdi privado, ka je vees ne náglo, nego z velikim premislávanjom, z müdnim pripravlanjom szpelaval med lüdi dobre navade. Vees let je bil na toj stácii i dobro njemi je slo, to je: krizs ga je ne vrgo na zemlo.

Enkrat plebanos pravijo: „Vrbovszka fara je prázna, plebanos szo dolzahválili; to faro

Vi lahko dobite.“ Anton je naglo goripodigno glavo i ravno tak naglo znova dolnagno. To szi je premislavo, kelko let zse dela, krizs noszi. Racsun je drzso szam szebom. Zdaj nedovedocs pred njim sztoji edna fara. Szam szvoj goszpod bode. Ne do njemi drügi zapovedavali i dosztokrat ga nazajdrzsali od rednoga szpunjavanja njegove dusznoszti. Isztina, fara je szlaba, dohodek je mali. Ali telko de li meo, kelko je k rednomi zsvlejnji potrebno.

Dober sztari plebanos szo sze potrüdili za njega. Hodili szo k patronusi i k püspeki njega preporacsat i tak je za nistere tjedne prislo veliko pizsmo od püspeka, vu sterom je Szlavics Anton imenovan za plebanosa vu Vrbovec. — Dober plebanos szo med szkuzami obinoli Antona, kda sze je na pot pripravo. „Zdaj sze teda moreva loesiti, Vi idete vu Vrbovec. Oh, kak de mi zsmetno za Vami! Ali to je bila moja dusznosz, poszkrbeti sze za Vasz i za vaso mamico. Tam de Vam dobro slo. Poleg szvojega najbogsega znanja te lahko delali. I tam te lahko pri szebi meli vaso mater. Zaisztina je dobro vövdarilo delo.“

Anton je brezi reesi küsno sztaroga plebanosa. Ali szkuze vu njegovih ocsih szo szvedocsile njegovo zahvalnoszt proti plebanosi, steri szo njega z szvojov szresnov dobrotivnosztjov obdrzsali na poti postenoga popovszkoga zsvlejnja i zdaj szo njemi z szvojim trüdom faro szpravili. — Vuüdühi je zse vido szvojo faro, cérkev, farof. I med tem je pozabo vsze preganjanje, ogrizavanje, vkanjenoszt, stero je do zdaj mogo pretrpeti. Ne je esüto zsméese szvojega krizsa. Tak da bi milo szunee vu njegovom popovszkom zsvlejnji zdaj od prvim prislo vö od esarnih oblákov i z szvojim szvetlim licom njega veszelo pozdrávlalo. Znovics je vu dühi vsze lüdi za postene i lübavi vredne drzso. Veszelilo ga je, ka de v szamoti, ka njemi ne de trbelo vszikdar to racsunati, jeli de plebanosi eto ali drügo delo po voli; ne de sze njemi trbelo nanizavati pred plebanosovov szlüzsbenicov, stera szebe za doszta vise stina od kaplana; ne de njemi trbelo z plebanosovimi macskami vküp jeszti pri sztoli.

Vrbovec je zaisztino mala fara bila. Farof je sztao za ednov zmozsnov solov tak da bi

sze steo od szramote szkriti, ka je tak mali. Okoli njega je sztalo visziko drevje, stero je z pomilovanja zakrilo njegovo lükujaszto szreho. „Drago dete, tü de nama dobro, naj szva szamo vküp,“ pravili szo mati, gda szta malo preglednola farof, i veszelo szo zacsnoli szvoje vertinyinszko delo. Ocsisztili szo dve szobi: edno za Antona, drügo za szebe i szami szo obelili malo künjo. „Naj ob prvim kokosi moremo meti za volo belic, ar ka mo ovak jeli?“ pravili szo szkrbna mamica i naszadili szo edno kvoko.

Anton je med tem odloeso, ka zdaj, kda szo njegove roke vees ne privézane, zacsne ona dela, stera je prvle ne mogo dovrstiti, ar szo ga vu tom drügi motili i nazaj prdzsali. Notriszpela dobre, hasznovite drüzsbe, poszebnno ob prvim edno knizsevno drüzsbo gorposztavi. Szam szvoje knige da lüdem v roke, naj estejo i naj tak lepse, isztenitejse veszelje i vszivanje majo, kak je kresma i plesz. Sesé szvoje lüsztvö na vekso vücsenoszt podignoti, ar esi de lüsztvö vees znalo, taki de lezse zsvlelo, lezse szi krüh szlüzsilo, bole redno goszpodarilo. On zsele velicsanzski Krisztusov navuk, bozse pravde vu zsvlejnje szpelati. Ne bode zadovolen sztem, ka bi sze njegovi farniki szamo od zvüna pobožno drzsali, nego do toga je zseli pripelati, ka bodo vu düsi pobožni. I pobožna düsa zse privézse sztvar vu esloveki, to je: esloveka hüdo naturo tak, ka de telo tüdi pobožno zsvlelo. — „Bozse kralesztvo na zemli,“ to je, ka on zsele napraviti med szvojimi farnikami.

Z taksimi miszlami sze je szprehajo po poli zdolpovisenov glavov, stero je szamo vesászi gorpodigno na nebo. Tak zamisleni je dosztakrat nikaj ne vido i esül z tisztoga, ka sze okoli njega godilo; dokecs sze je obüdo iz globokoga premislavanja i te je brs naprel vzeli i pogledno vöro i zacsno sze je domo pasciti. Na ednok je sztano i na glasz sze je zasmejal. Na pamet njemi je prislo, ka je zse szvoj goszpod, ka sze doma nisce ne de krego zsnjim, zakaj ne pride domo v odloesenoi vöri.

Tak sze je prvle mogo privaditi k tomi novomi zsvlenji. Ali taki vu zacsetki szi je plane delao, kak de szvoje nakanenje dopun-

javo, kak de to faro preobraeso, to lüsztvu na bogso pot szpelaval. Ne je naglo delae, nego vsze je prvle dobro premiszlo. Szam szebi je termin dao, edno leto, vu sterom nikaj novoga ne de zacsinjo, nego szamo de szpoznavao szvoje lüdi, naj previdi, gde trbe najobprvim zacsnoti, gde je naj veksa grehsna prilika.

Veecer je vszigdar dugo gori bil; esteo, vesio sze je i Boga molo. Taksega hipa je okoli njega vsze tiho bilo, szelo je szpalo; on pa kak dober pasztir je verosztüvao i za szvoje farnike proszo Jezusa, naj odrne od njih vsze vdarce, nevole i naj blagoszlovi njihove trüde. Vgojndno gda szo lüdje na delo, vu fabriko ali na pola sli, je zse pá v cerkvi bio i tam pred tabernakulumom navdüseno molo za szvoje lüsztvu, i szpomeno sze je z vszeh onih, sterim je nemogoese bilo v cerkev priti; meszto njih i vu njihovom imeni je klécsal tü pred Jezusom.

Komaj je domo priso z cerkvi, zse je so v solo. Deco je jako lübo. Ar szi je tak miszlo, ka esi de njegov trüd pri sztarejsih brez szada, deca de ga li bogala i tak kda te gorizrasztejo, te de cela fara preobrnjena, ponovlena i na szvoje sztare dni de meo redne krisztjane vu szvojoi fari. I za toga volo je tak lübo deco, ar szo te bili njegovo vüpanje. Vesz méd, steroga szo njemi njegovi roji nanoszili i vesh szad szvojega ograda je solszkoj deci zdávao.

Odrascene je najbole z predgov steo preobrnoti. Z velikov prepriesanosztjov i navdüsenosztjov je predgao. I razmo je, kak trbe on ogen, steri je vu njegovom szrci goro, vu szreah szvojih poszlüsaveov tüdi gorivuzsgati. Szvetlo je pokazao, kak veliko moes majo vu szebi Krisztusovi navuki. I esi bi lüdje szvoje zsvlejnje poleg toga bozsega navuka ravnali, tak bi paradizsom nasztano na zemli. Lüsztvu je tüdi jako rado poszlüsalo njegove predge, z dalesnjih krajin szo prisli i nasztézse odprli ocsi i vüszta pri njegovih predgah. Szkuzili szo sze, hvälili szo ga: „To je predgar! Te pacs nema pára! Veszelje ga je poslüsati“. Po predgi szo pa sli — v kresmo pit i pleszat. Oh, kak je to Antona bolelo! Njegovo zselejnjje je ne to bilo, naj sze szku-

zijo pri predgi i naj ga hvalijo, nego to, naj sze vu dühi sztrszejno, na pobogsanje odloesijo i naravna domo idejo premislavajoesi szi od onih pravie, stere szo tak lepo pred nje bile szklajene.

Ne dalecs od farofa i cerkvi je sztala edna velika kresma z širokim presztorom za plesz. Od ted je Anton szkoro vszako nedelo i szvetek esüo veliki kries, divje popevanje i z betezsnih plücs prihajajoese juvkanje med kaksim bozsniim glaszom harmonike ali drüge muzikalne skeri. Vesászi je zsalosztno pogledno szkoz szvojega obloka proti kresmi i ka je vido, je esese bole zsalosztno bilo. Z ednoga odpretoga obloka sze je válao z gorizbrszanim prahom vküp z mesani dim cigarov i pip. Mimo obloka szo sze zaganjali pleszalei — eden par za drüгим —, z potnimi i rdecsemi obrazami, roke eden ovomi okoli sinjeka, ocsi ednoga siroko na ovoga odprete, z steri ocsih je zsvinszko pozselenje zijalo. Pod oblokom je szedela edna sztara baba, stera je na ednom malom sztöli mela vözdevani vszakojacski szlacsec, i szrea z napiszkami. Sztara je dremala, dokecs szo ovi plészali ali komaj je igra malo henjala, taki sze je predramila i szkrblivo prekladala szvojo malo bauto. Kak grmlenca szo sze szünoli lüdje dol po sztopnicah, naj sze malo razhladijo, naprej dekle, za njimi pojbjje, steri szo piti neszli za szvojimi pleszalkinjami; med zobmi je vszaki cigar sztiszkávao, z nogami pa venkrajivo sztopao, naj sze esese bole pijan vidi, kak je vu isztini bio.

„Pa ne bos pila — ka? Te vsze vküp poterem“ — kriesi eden.

„Pij, pij, ovak na tebe vlejem. Vöszpij, na ednok vöszpij!“ — té i drüge divje kriese je esüo Anton. I med tem je vido, kak pojbjje, steri szo esese v tom leti po nedelah vsolo hodili, tam okoli sztojijo i kak szo sze od sztaresih navesili, med szvojimi esese mlecsnimi esobami cigarette drzsijo, deklam szrea küptüjejo i nje obimajo . . . Anton je esüo njihov szmej . . . Malo dale szo sztali i té prigodbe gledali vszakdenesnji solarje . . .

Lehko szi miszlimo, kakso zsaloszt je vsze to delalo vrelomi plebanosi, ki bi rad za to lüsztvu vsze vesino, esese szvoje zsvlejnje

aldüval, naj bi je szamo mogo na bogso pot szpraviti. Ali ka vala njegov trüd? Eden den, ali eden veeser zapravi vse njegove trüde celoga leta. I zakaj je to lüsztvó tak neszpametno? Zakaj neprevidi, ka zsidov njim szamo záto drzsi muziko, naj szvojo mosnjo napuni z njihovimi krvavimi zaszlüzskami? Komi je na haszek taksa veszelica? Jeli lüdem? Jeli mladezni, stera sze tam med pleszom prehladi i tak szí plüesa pokvari i pred esaszom sze v grob szüne? Ali komi je na haszek? Jedino zsidovi, kresmari-, on ma dobiešek, ar med muzsikov i pleszom niseše ne kostava, ka pije, nego esi njemi kresmar pomije natoesi, tiszto tüdi v szebe vleje. Kak roj v kosari szo sze vrtele vglavi Antona te i vnoge drüge miszli. Kak bi mogoese bilo tü pomagati? Kak bi trbelo oesiveszno pokazati tomi neszpametnomi lüsztvi, ka je to ne veszelica, ne vszivanje, nego ta najvekša pogübelnoszt na düso i na telo gledocs? Kak ogen je gorelo vu njegovom szrci to zselejnje, naj szvoje lüsztvó popravi, naj njim lepše veszelice, plemenitejša vszivanja pripraví, kak szo ona stera je ravno zdaj mogo viditi. Ali znao je tüdi, kak tesko de to slo, kelko trüda, kelko potvarjanja, ogrizavanja de mogo za to gorivzeti. Szamo lübv k lüsztvi, szkrb za njihovo vremenito i vekiveesno dobroto ga je gnala, naj batrivno zacsne delo.

VII.

Z celov moesjov szvoje düse je lübo Anton szvojo faro. Ona njemi je bila vsze, ka eden pop na szveti zataji od szebe; ona njemi je bila zarocsnica, ona njemi je bila njegova rodovina, za stero sze je kak oesa szkrbo.

Kak je nihao Krisztus Veroniki podobo szvojega lica, tak je zselo on tüdi szvojo podobo na celo szvojo faro pritisznoti. To je zselo, naj vszi njegovi farniki taksi bodo, kaksí je on. Lübo je nje i esi je njihova trdoszresnoszt, nezahvalnoszt, nepokornoszt vesászi stela pogasziti njegovo lübv, taki je naprej zvel szv. Piszmo i premislavao szí je od etih reesih szv. Pavla apostola: „Lübv je potrpliva, je dobrotivna, ne isese szvoje, ne posztavla sze proti, ne miszli hüdo, vsze verje, vsze sze vüpa i vsze pretrpi.“

I tak je nikaj ne moglo njega vu lübavi zmotiti. Ne szamo szvoj talent, szvojo düsevno moes je aldüvao za szvoje farnike, nego tüdi szvojo telovno moes, szvoje zdravje, szvojo vrednoszt, szvoje dohodke. V pondelek je navaden bio pitati solare, steri je ne bio v nedelo pri szv. Mesi. I potom je pitao zrok, zakaj je ne bio. Eden njemi je odgovoro: „Nemam oprave“, drügi: „Nemam esrevlov.“ Taksim je té küpo opravo i esrevle.

Ali na to je z velikov zsalosztjov v pamet zvel, ka v nedelo vszigdar vees dece doma osztane i gda je naprej vzeme, té sze vszaki ztem izgovarja, ka nema oprave ali esrevlov. Ecese taksi sze je znajso, steri njemi je ednako povedo: „Csi mi Oni küpijo opravo ali esrevle, té bom jasz tüdi hodo k Mesi.“ Ta neszramnoszt ga sztrahsno razszalila. Vido je, ka sze zdaj zse vszi na njegovo dobrotivnoszt zanasajo, ne szamo pravi szíromaki, nego esese dobri kmetje. Kelkokrat je sztari Proszenjakk pijan bio, szí je vszikdar etak popevo: Lehko pijem, ar mi nikaj ne trbe küpiti, za deco sze mi na zimo zse poszkrbí nas plebanos, pa esese meni dá eden sztari kaput. To je Anton znao i kak stees moesno je oblübo, ka toga lumpa vees ne de pomagao, gda je v jeszen vido njegovo bleo, od glada zmantrano i na pol nago deco, itak je pá obleko. I esese sztaromi je v zimi veeskrat zsupo i meszo poszlo, gda je zvedo, ka betezsen lezsi.

Mati szo sze toga najbolje bojali, kda je Anton kama na szpovid mogo idti, ar szo znali, ka vsze do szlednjega fillera tam niha, esi je ravno doma vesászi niti krüha ne bilo. I esi je doma zse klet i kamra prazna bila, té je so k spani ali k fabrikanti i tam je szproszo za betezsnike malo vina, ali maszti i bele mele.

„Vsze tá zdáva. Csi de dugo tak slo, niti ne de meo v koj sze oblecsti“ — toszili szo sze mati v künji zvonari. I zvonar sze je tüdi esemerio za volo velike dobrotivnoszti na goszpon plebánosa govoreesi: „Ali zakaj delajo tak nas goszpon plebanos, to je ne cesdno, ar zdaj lüdje niti tiszto nesesejo placšati, ka bi lahko placšali i vszikdar sze zazavajo na dobro szree plebanosa. Tak na priliko jasz vidim, kak oni po zdavanji v szegestiji zsmetno vöpovejo,

ka njim 3 rainske stole ide. I da lüdje vidijo ka tak dobro szrce majo, zato njim niti to nesesejo plac sati, nego prevzetno v kúp pocsijo z rokami i pravijo, ali ka szí miszljijo goszpon plebanos, za té kratki esasz 3 rainske! Znajo ka szilje nema cene i szíromak eslovik z koj neve vzeti krajcara! Na to pa te goszpod pravijo: Te pa dajte, kelko sesete. Ali domá pa te itak dva dni gosztüvanje szlüzsiyo i szamo goszlarom 30 rainski plac sajo.“

I tak je Anton vszikdar menje dohodkov meo. Szam na szebi je sparao, vsze je zatajo od szebe, naj szamo more z drügimi dobro esiniti. I vsza nezahvalnoszt lüdi, vsza njihova prevzetnoszt je ne mogla potreti njegove velike dobrote i lübvavi k blizsnjemi i pogasziti njegove gorecese pobožnoszti. Gda ga je sto jako zbantüvao, razzsalo, te je vszigdar v cerkev pobegno i tam pri Jezusi vu najszv. Oltarszkom Szvesztvi je iszkae tolazsbo i pomoes.

„Ka isesejo telkokrat v cerkvi, ka za dela majo tam vszikdar?“ guesali szo szí lüdje od njega. „Eh, nihajte ji, to szo eden taksi szkaszliivi jesuit,“ — pravli szo nikaki. Ali najvees jih je znalo, ka isesejo plebanos vcerkvi, szamo to njim je ne slo v glavo, ka bi eslovik telkokrat na den so v cerkev.

Anton je lübo szvojo cerkvico i za vees jo cenio, kak grofoszke palacse i kroleszke grade. Nikaj njemi je ne bilo predrago za Jezusovo sztanovanje. Vsza lepota podobarszke i szlikarszke znanoszti je mogla okinesati oltare i sztene i vsza znanoszti muzike i petja podigavati szlavnoszti szlüzsbu bozse. Za to je dosztakrat pobiranje nasztavo med szvojimi lüdmi i nezraesunane prosnje piszao za pomoes k bogatim katoliesanszkim plemenitasom, i tüdi vnógo ponizsanja mogo na szebe vzeti. Kda njemi je skolnik na znanje dao, ka on za szvojo malo placso nemre tüdi deco vesiti na cerkvene peszmi, te szí je Anton harmonium kúpo i on szam je vesio deco popevati. Kda je pa zse dobro naveso, tak ka szo szami znali na stiri glasze te najlepse szlovenszke peszmi naprej davati, te szo na ednok ti najboljsi peszmarje vees ne steli pridti popevat. „Oesa szo pravli, ka za to mi nikaj ne dobimo“, z tem szo sze neszramno izgovarjali. I Anton

njim je mogo plac sati, esi je to zselo, naj po nedelah i szvetkah popevajo.

Ali esese sztokrat vekse britkoszti je mogo Anton vu szvojoj fari dozsvieti. Gda je vido greh, je ne mogo muesati, nego z celov moesjov ga je karal. Tak je poszebno osztro karao iz predgance one, ki szo nedele z delom oszkrunjávali; ono grobianszko deco, stera szo szvoje sztare roditele zametavali i vsze one, ki szo szíromake tézsili. Ali z tov szojov vernosztojv k szvojemi sztani szí je vnogo protivnikov szpravo.

Enkrat je Anton jako pokaral onoga sztaroga Proszenjaka, kda je té v pijanoszti szvojo nevolno zseno bio. Nistere dni szledi szo prisli vu Vrbovec szocialiszti, i tam szo szpravisese drzsali, na sterom szo najbole proti popom lajali i nje grizli. Poszlušaveci szo vszi muesali, ar szo znali, ka szo njihov plebanos ne taksi. Na ednok eden odzaja zacsne z rokami v kúp pokati i kriesati: „Pravo! Tak je! Popi szo lumpi! Szram bodi pope!“

Anton je tüdi poszlušao té krive apostole, naj tak bole zna lüdem pokazati, kelko te szocialiszti lazsejo. Gda je esüo te hüdovolne reesi, je okoli pogledno, naj vidi tisztoza, ki je to kriesao. I v pamet je vzeo sztaroga Proszenjaka. Anton ga je lehko szpoznao, ar je sztári v tisztom kaputi bio, steroga njemi je Anto zse v zimi darüvao.

Drügikrat je Anton kre delavecov so, steri szo ceszto delali. „Ka szo zgübili? Ka isesejo, ka sze tü szprehájajo? Delo isesejo?“ takse grobianszko pitanje je letelo proti Antoni. I na té divji fret szo sze vszi hrzali. Ali on je mirovno dale so, szamo szrce sze njemi je vkúp sztisznolo na toliko lagoonino. Esese ozdallees je esüo, kak szo szí delaveci dale guesali: „Tomi je dobro! Nikaj ne dela, pa njemi itak dobro ide. Vidite, zdaj sze szprehaja, naj veser lezse je.“

Ali niti taksi vdarei szo Antona ne mogli dolvresti. Csi sze je ravno natura v zacsetki malo zburkala, to je taki minolo i on je vu szebi zagovarjal to bozsno lüsztvó: „Nevejo, ka esinijo.“ I neobtrüdjeno je delal dale, naj Krisztusove veliesanszke navuke more vu vszakdanesnje zsvilejnje szpelati. Jeszen sze je

priblizavala, to najbolje pogübelno vremen za njegove farnike. Kak szo lüdje krompire i repo pobrali, je fabrika spiritusza i cukra zacsnela szvoje delo. Ravno je bio den szv. Wenceszlava. Vgojldno je bela meglä zakrivala celo krajino; szamo proti devetoj vöri je obszijalo milo szunee. Vu türmi szo sze oglaszili zvonojje i zvali szo lüsztvö k velikoj szv. Mesí. Notri v cerkvi szo nisteri sztareci popevali: „Nevolne tolazsi — hüdobee odzseni — vszem nam pa pomagaj — blazseni Wenceszlav.“ Ali z dvorov szo sze pelali kocsisje na pole, naj gormenijo tiszte, steri szo zse od sészte vöree repo vozili vu fabriko; na ednom goszpodsckom poli szo pa szkrblivo orali; doma na marofi z masinom mlätili, ravno tak da bi delaven den bio. V toj minuti je so Anton v cerkev, bledi kak sztena i od zsaloszti dolpobiti.

Zvonec je z einkao i orgole szo zapele. Predga sze je zacsnela. Mirno, krotko je govorio Anton, ali lahko je bilo v pamet vzeti, kakse sztrahšno zburkanje sze vála vu njegovom szrei. Dokazo je vu szvojoj predgi, ka je szv. Wenceszlav tiszto, ka je verovo, vu zsvilejnji vu esinejnji tüdi zvršavao; i Krisztusov navuk je ne mrtva litera, szamo na to dobra, ka bi jo lüdje prelimali, nego te bozsi navuk je zsvivo esinejnje, stero vszaki posteni krisztijan more vu szvojem zsvilejnji dopuniti. Escese je ne opravo polojno szvoje predge, kda je goszpod patronus, ki je tüdi tam szedo vu szvojem sztolci pri oltari i ki je bio imeniten katholicsanszki plemenitas, poszesztnik vnoge zemle i treh fabrik, — odiso z cérkve, ar je v pamet vzeo, ka je ta predga njemi tüdi v ocsi metanje, ar njegova drzsina dnesh tüdi repo vozi.

Za kratki esasz po tom je z Vrbovea edno poszlansztvö slo pred esperesa tiszte okrogline. Ravno goszpoda patronusa zsupan je vodo to poszlansztvö, steroga kotrige szo bili vszake vrsztee i sztana lüdje vrbovszke fare. Poszlansztvö je goszpodi esperesi edno dugo pizsmo dalo vroke, vu sterom je dol bilo szpizszano, ka za toszbe majo vrbovszki farniki proti szvojem plebanosi, Szlavies Antoni. Esperes szo zsalosztno gledali to veliko toszbeno pizsmo i med tem pravili: „Ali vas plebanos szo do-

ber, vrelí dühovnik, steromi nega pára najti. I zakaj vi nji itak na telko odürjavate?“

„Zakaj?“ — odgovoro je eden bole prevzetén — „Velikocsasztni Goszpod, to je tesko dopovedati, to eslovik lezsee esüti, kak pové. Nas plebanos szo najmree eden szveteec mi szmo pa szami galzsenjaki i lumpi — i ravno to nasz esemerí. Zakaj szo oni tüdi ne malo tak, kak mi?“

„Njim je nikaj ne po voli“ — zacseli szo zdaj drügi guesati. „Oni proti vszakomi deli guesijo i predgajo, nikaj nam ne dopüsztijo, taki nasz v ocsi karajo, esi malo plésemo ali sze napijemo. Mi szmo szrditi, razburkani proti njim, nemremo ji trpeti med szebom. Isztina, ka pravico majo, szamo ka nam ne dajo mira, z tov pravicev nasz biesüjejo.“

„Oni szo nasa lagoza düšnaveszt, stera nasz nepreszstanoma pecee i grizé. Pregarajajo nasz na poli, na poti, doma i povszedi. Karajo opominajo i vszijo vszikdar i to je neprenoszno. Z ednov recszjov — kak szam jasz navaden praviti, oni szo nasa lagoza düšnaveszt!“

„To mi znamo, ka nasz eden drügi ogülijo, ka do velike stole pobirali; ali to nam nikaj ne dene, naj nam szamo mir dajo. Té szo za nasz prevrli, preszveti, bole szo pop kak eslovik.“

„Mi bi radi meli ednoga lüdnoga popa, steri bi med nasz v drüszbo prisli, z nami popevali, pili i pleszali. V cerkvi bi naj bili pop, med nami pa eslovik, taksí kak mi. I Velikocsasztni, te bi mi nase ocsi zaprli...“

„I esi je sto betezsen“ — dosztavo je eden rokodelavec — „té szo vszaki den tam, vszakiden ga pohodijo, i esi je ne vsze tak esiszto, kak zlát, té sze z ovimi domacsimi kregajo. Vesászi pa escese szlützbenika poslejo tá, naj vsze v red vzeme... tak nasz szramotijo.“

„Ali Velikocsasztni“ — pravo je na szlednje goszpona patronusa zsupan — „ta najvekša falinga je to, ka sze goszpon plebanos v takša dugovanja mesajo, stera ne szlisijo na nji.“

„Na priliko?“ — pitali szo esperes.

„Na priliko vu volitre. Zvün toga szo predsztójnistva razdrazsili proti nam, pa zdaj moremo za fotive edno hizso zidati.“

tam je gorihraniti dati. I nasz, szvoje naprejposztavlene gordavajo zato, ka vesászi v nedelo delati damo. Z ednov recsjov, pred vszemi farnikami szo zgübili postenje i pri nasz nikak nemrejo osztati.

„No, i kaksega popa bi szi vi, Goszpod; zseleli?“ „Proszim, mi zselemo ednoga mirnoga, potrplivoga i modernoga popa, steri bi sze szamo za cérkev i solo brigao i nasz bi v miri nihao.“

„Dobro“ — pravili szo esperes — „jasz dam pozvati goszpon plebanosa, ali ne — nego szam bom sze tá pelao i poglednem to dugovanje. Z Bogom!“

„To je zahvalnoszt“ — pravili szo esperes szami szebi, gda szo sze na drügi den vu Vrbovec pelali. „Szvoje zdravje, szvoje zsvilejnje aldüje za nje; kak edno govodo sze mantra i kole za njih volo. I te tepesje ga prido gordavat, tozsit.“ Kak sze pa tá pripelajo, szresno pozdravijo i küsnejo dobroga plebanosa i te njemi na znanje dajo, naj sze ogne toga bozsnoga lüszta i naj sze szam v kraj proszi, ar ga ovak proti njegovej voli tüdi v kraj denejo.

„Ali zakaj — zakaj? — pita Anton presztrahseno.“ Jasz szam tü zadovolen. Tü je vsze moje delo, moje vüpanje zakopano. Tü bi jasz szam tüdi rad bio zakopani med mojimi ovcami.“

„Tesko mi je, lübleni brat, ali morem Vam povedati, ka Vasz farniki i patronus tozsijo; ka Vasz nescesejo trpeti; ne razmijo Vasz, ne szo vredni taksega plebanosa, kak szte Vi. I za toga volo bi Vi zaman zapravljali tü szvojo moes i zdravje.“

„Tozsijo me!“ — pravo je Anton z teskin glaszom. „Ne szo zadovolni z menov? Sesejo me pregnati?“ Po tom je kakti v dvojnoshz spzadnjeni gorzdigno roke i kriesao: „Oh Jezus, té krizs me dolvrzse, to je tvoji krizs! Tak szam delao, kak Ti i tak esinijo zdaj z menov, kak szo esinili z Tebom. Tozsijo me,“ — pravo je na szlednje i z tem je tá szpadno vu szvojoj hizsi na szrteo.

VIII.

Anton je znovies szpadno pod krizsom. Tak da bi ga kres vküp potegno, sze je obra-

csao szemtá. Itak sze njemi vidlo, da bi szvzemi zvonami zvonili i zselezni jeziki zvonov szo to pravli: „Vu szvojo lasztnoszt je priseo i njegovi szo ga ne gorivzeli.“ (Ivan L.)

Tak je lezsao pod krizsom. Probao je gorosztanoti i sze podpreti, roko genoti i sze od toga vdareca zvrásiti, szvoje farnike, szvoje ovce izgovarjati, njihov sztopaj opravicsati. „Zna biti szam pa li zrok toga, zna biti szam li kaj kriv?“ tak je pravo szam szebi, gda sze je goropravo. I na to je raesun drzsao szam szebom. Pred szebe je posztavo celo szvoje zsvilejnje vu Vrbovei i gledao je, gde bi najso kakso falingo vu szebi. Tak je najobprvim pred szebom vido eden celi breg dela, stero je on v toj fari veszelo i navdüseno zvrso. Do polnoesi je szedo pri bledom poszveti i celo bojno je pelao za priliesne reesi, sz sterimi v soli pred decov i v církvi na predganci lezse razlozsi Krisztusov navuk. I veszelio sze jo tak da bi zlat najso, gda je kakso dobro, priliesno rees najso, stero de vszako dete lahko razmelo i stera lüdem do dna szrea szegne. Ar je on ne zadovolen bio sztem, ka bi Krisztusov navuk sz kaksimi praznimi recsmi naprejdavao, nego zato sze je szkrbo, naj tak guesi, takse reesi pravi, ka do vszi tiszto esütili, ka on szam esüti i miszli. I po taksem deli i trüdi je vu düsi tak genjeni bio, ka je szkoro do gojdne ne mogo szpati. Cene teh trüdiv niseso nemre povedati.

I zdaj je voesimetajees sztala pred njim njegova velika lübv, sz sterov sze je za sziromake, szirote, betezsne, szkrbo. Ta lübv je bila njegovim farnikom neprilicsna, zato szo bies szpleli znje i sz tem biesom ga zdaj biesüjejo.

Szpomeno, sze je tüdi z toga, kak je szam szebe goraldüvao za szvoje farnike. Na pamet njemi je prisla tiszta noes, vu steroj je szvoje zdravje podkopao. Tak da bi esese zdaj esüo, kak szo ga proszili, naj ide peski na szpovid, ar szo konjov ne vüpali naprecsti, ar bi sze konji v tom zimszkom viheri znali preh laditi, pa szo dragi konji i skoda bi bilo za nje. Tak da bi esese zdaj esüto tiszto z notrasnjo boleznoszt, stera ga je zadela od te szirovoszti. Szvoje konje szo za vecs drzali i bole sze bojali za nje, kak za szvojevje popa. Zsalosztno

je so na to szpovid, i od tiszte noci vees nema zdravja, té szo sze njemi plüesa pokvarila.

Zmiszlo szi je tüdi na szvoje materialne aldove. Csüto je recsi szvoje sztare matere: „Vsze sese drügom tá dati? Z koj mo pa mi zsvieli? Vej sze pa eslovik za szebe tüdi more szkrbeti, ne szamo za drüge!“ To je esüo, pa je li vsze tá dávaó. I tak szo ga escse ti pré-moesni dosztakrat kaj proszili i on njim je dao, je za nje placsaó narocsene knige i esaszopiszse. I za vsze to . . .

Zdaj je esüto i prevido, ka sze je vu teh lüdeh jako vkano. Szvetlo je vido, ka szo ga te lüdje niti ne steli razmeti, ar szo sze oni ne steli preobrnoti, ar sze njim njihov bozsen zsitek dopadno, nemarni szo bili na to, ka bi sze kaj lepsega ali bogsega navadili. Vu njihovih szreah je knica i léó prebivaó. — Düsnoveszt i szramezslivoszt szo pogübili — i sli szo njega tozsit!

Vu toj szvojoi tuzsnosztzi sze je szpomeno tüdi na szvojo installacijo, ali notriszpelanje. Te jo velika paradija bila. Zvonovje szo veszelo peli, solszka deca, opletene dekllice, drüzsbe szo sle pod szvojmi zasztavami, i vu toj processiji szo njega vnogi dühovniki szprevajali v cerkev. Njegova mati szo sze poceloi poti jokali od veszelja. I gda szo goszti odisli, te szo veszelo pravli Antoni, ka bi zdaj radi mrli, tak lepo je bilo veerkvi, ka sze taksega veszelja vees sztanovito ne vcsakajo. I zdaj je Anton potrho to miszeo szvoje matere. Te bi mogo on tüdi mreti, kelko nevole, kelko zsalosztzi bi sze tak reso! Zdaj sze je szpomeno, kak szo ga te lüdje vesaszti tiszti den zbantüvali. Cehszki drüzsbeniki, steri szo ga tüdi szprevajali pod szvojov zasztavov, szo tak guesali: „Szkopec, nikaj nam je na dao, niti malo pive ne — v toj velikoi vrocini!“ Szledi ga je ta iszta cehszka drüzsba za esaszitno kotrigo odebrala. I gda szo njemi predsztójniki drüzsbe prekдали pravico od toga, szo taki pocsakali, ka njim je edno petko dao na namen drüzsbe. I gda szo vidli, ka njim szamo petko da, je eden med njimi brezi vsze szramezslivoszti pravo: „Proszim, drügi szo nam vszigidar deszetko dali“.

„Kodivanje — ne lübv“, pravo je Anton dnesz szam szebi pri tom szpominanji.

Po tom sze je szpomeno ztoga, kak szo ga vszi steli szamo vu cerkvi i farofi viditi. Csi sze je pa priblizsavaó k njim zvün cerkvi, te szo vu njegovoi nazoecsosztzi od vremena, od zsetve ali od konjov govorili, On njim je na poti bio. Zató szo ga tozsili.

„Jasz morem szam szebi zsvieti, moje lübvai, mojega trüda njim ne trbe, esakati morem, dokees oni szami k meni pridejo“ — tak szi je miszlo Anton.

Njegovi szoszedeje, szoszedni plebanoje sze njemi tüdi proti bili. „On pokvari nase lüsztvó; vszaki, steri more kaj placsati, to pravi, ka vrbovszki plebanos szamo telko jemlejo“, tak szo szi guesali od njega med szebom plebanosje. I tüdi szo sze ogibali Antona, ne szo ga pozvali k szebi i oni szo tüdi ne sli k njemi.

I zdaj njemi njegova farna deca vzemejo szlednje veszelje, oni ga tüdi nescsejo trpeti med szebom. Njegovo szree sze je zburkalo pri toj miszli. Ne szrditoszt i ne pozsalüvanje, nego britkoszt sze je podignola v njem, britkoszt ednoga zavrzszenoga, pregnanoga i ogrizsenoga esloveka!

Bile szo vu fari nistere dobre düse, stere szo ga vu isztini lüBILE; ali kelko jih bilo? Na szvojih prsztah je lehko vküp precsaté. Szamo edno szree je bilo, steromi je Antonova zsalosztz bole bolela, kak njemi szamomi. To szo bili njegova dobra mati. Gda je tá szpadno od zsalosztzi, oni szo ga pomogli gori, oni szo ga tolazsili, naj ne vzeme to tak jako na szree, naj pozabi to nezahválnosztz lüsztvá, vej za to enkrat veliki najem dobi na drügom szvétii.

„Ognite sze toga bozsnoaga lüsztvá, proszite szami, iz szlobodne vole, naj vasz v drügo meszto denejo“, té tanaes szo dali esperes Antoni. I on je zdaj odloeso, ka de té tanaes naszledüvaó. Ne za szébe volo, ar je to tak znaó, ka dober pop more povszedi trpeti, nego za szvoje sztare matere volo. On szam bi najraj tü, gde je szpadno, lezso pod krizsom. Ali za szvoje matere volo, naj njim veszelje szprávi, je steo gorsztanoti i dale nosziti szvoj krizs. Gda je na znanje dao materi szvoje odloesenje, oni szo sze veszelili i taki szo zacsnoli praviti,

ka de njima gđestées na szveti bogse slo, kak tū vu Vrbovei. „Ka bi iszkala tū? Vidis, ka, nama, zse povszedi dezsdzs notriteese, oblaki sze ne zapirajo dobro, peesi sze kadijo i vsze sztene szo vlazsne.“ Té i drūge falinge szo najslji taki na hizsi, stera, sze njim dō zdaj tak jako dopadnola.

Potom je Anton v novini vszigdar gledao fare, stere szo prazne gratale i kak je vpamet vzeo to prvo pod szvojem patronusom, je ne gledao, jeli je dobra, ali ne, nego notri je dao prosnjo za to faro. I zdaj szta z materjov vred zselno esakala, gda pride odgovor. „Tam szji pocsinem, tam sze ozdravim, tam de mi bogse slo“ — tolaszo je Anton szam szebe.

IX.

Med tem sze je zgodilo, ka szo tivarise, steri szo pred 25 letami z Antonom vred gorposzvecesi, vkūp meli pridti. I tak szo dobra Antonova mamica szkrblivo esisztli i v red szpravljali Antonovo opravo. „V Szombathely de so. Tá pa nemre tak proszto idti, kak doma hodi. More lepo i esiszto obleceni biti“, — tak szo guesali dobra mati szami szebi, gda szo Antonovo najbogso opravo sz kefov esisztli. Drūga miszeo njim je pa to pravla: „Ta pot de njemi na dobro. Tam de sze med szvojmi tivarisi malo veszelio, szmejao; ár je doma vszigdar zsalosztien. Szlanovito, ka bole veszeli pride domo.“ I tak szo mati radi bili, ka ednok malo odpotūje, ka na nistere dni povrzse to bozsno meszto i pozabi vnoge domacse nevole.

Gda sze je Anton gorobleko v to opravo, stera je — isztina, zse ne bila nova, ali da jo je Anton doma malogda noszo, je itak dobra bila, szo ga mati sz veszelimi licami gledali; tak szo szodili, ka njemi dobro sztoji i ne de te najzadnji med szvojimi tivarisi vu opravi. Anton je na szlobod obino i kūsno mater i oni szo njemi szkrbno davali tanaese: „Proszim, Te, szamo idi tam k ednomi dobromi doktori, naj Te pogledne i naj Ti vrasztvo da proti tomi kasli, pa pazi na poti, ka sze Ti kaj ne pripeti. Zdaj pa Goszpodin Bog i Angeo esuvar Te naj esuva!“

Anton szji je na poti miszlo na szvojo mater i na njihov tanaes. On szam je tūdi

najbole za toga volo so zdomi, naj more k ednomi modromi doktori pridti, szamo ka je to materi ne ovado. Zse dugi esasz je esūto na prszah nikso poszebno zsmecso i v guti zadevanje. Vszigdar je mogo kaslati i nigdar sze je ne mogo redno vōszkaslati. Zsmetno je guesao i taki je opesao v guesi. Po gojdnah je zamuknjeni bio i szamo gda je malo erdecisih szlin izkaslao, té je lezse govorio. Tak da bi ga mráz v kūp sztepo, gda szji je na to miszlo, esi bi on znao betezsen biti. Ka bi szji té zaesno? O ka bi bilo z materjov?

„No, znamkar szam pa esese ne tak hūdo?“ tolaszo je szebe pri toj miszli. Po tom szji je miszlo na szvoje poznance, szvoje tivarise, stere je zse dugo ne vido. Szpomeno sze je lūdi z tiszte poti, gda je ob prvim so v Szombathely v szeminarium. Kelko let je zse od tisztoaga esaszta minolo? Blūzi 30 let! I kelko je v teh letah mogo presztati? Zdaj je pa zse 50 let sztar. I tak je njegovo zsvilenje po pravici zse minolo. Potomtoga zse nemre drūgo pridti, kak nevol i szlaboszti puna sztaroszt i szmrt.

Da, szmrt pride po tom, ta miszeo je zgrabila Antona. I taki szji je premislavao, jeli je gder nihao znamenje szvojega dela, jeli je ne zaman zsiveo. To tuzsno mislejnje sze njemi je vrtelo vglavi tūdi té, gda je zse po szombathelyszkih vulicah so. Edno dvakrat sze je vkūpvđaro z nikakim, ar je ne gorgledao. Doma, vu Vrbovei je ne bio navaden med taksov vnozsinov hoditi. Rad je bio, gda je do szeminariuna priso. Tam je vsze tak sztalo, kak pred 30 letami. I zdaj sze Antoni tak vidlo, da bi szeminarium eden veliki kosar bio, z steroga szo pred 25 letami odletele veséle, naj bi méd brale i prineszle domo v kosar. On je tūdi edna taksa vesela bio. I jeli je nabrao kaj méda? Méd! ? Ta recs njemi je na pamet prineszla vsze britkoszti njegovoga popovszkoga zsvilenja.

Stiri dni je bio Anton sz tivarisami v szeminariumi, gde szo pod voditelsztvom ednoga patra iz Jezusovga reda ekzercijeje, ali dūsevne vaje drzsali, naj sze znovics potrdijo vu popovszkom dūhi, naj szji novo moes zanjimlejo iz Tabernakuluma.

Po ekzerciejah je eden tivaris, steri je med

njimi vu zemelszkoi svz. Materi cerkvi to najveksó eseszt doszegno, vszem tivarisom veliko goscesenje dao na szvoje sztroske. Sziromak vrbovszki plebanos je niti po imeni ne poznao vnoge jesztvine, stere szo gorprinesene. Njegova mati szo njemi kaj taksega nigdar ne kühali. Niti je ne znao, kak more eslovik te jesztvine na tanjer jemati i jeszti. Záto je pazo na szvoje tivarise, kak oni delajo, naj kaj szmehsnoga ne vesini. I med tem je vpamet vzeo, ka tivarisje tüdi gledajo njega. I tak da bi ga sto vđaro po lici, je erdecsi gratao i dol poviszo glavo. Zđaj je najmre vpamet vzeo zakaj ga tivarisje tak gledajo. Vpamet je vzeo on veliki razlocek, steri je bio med njim i med njegovimi tivarisi. Vido je, kak elegantni szo te, vu najfinejse szalon oprave obleeseni, stere je eden caszarszki — kraleszki dvorszki liferant rédo; vido je njihove fine cilindre, rokajice i lak-topanke; i vido je njihove pune obraze, veszelo sze szmehajoesa lica. I zđaj je zarazmo, zakaj tivarisje tak gledajo njegove esrevle, ponoseni kaput i zse malo zeleni klobük; razmo je, zakaj z nikse viszokoszti govoriyo zsnjim, tak da bi sze njim trbelo nanizavati ktomi, esi njega szpoznajo. I po tom je vu nje tüdi kak kakse tühince gledao. Niti je ne so zs njimi k fotografi, ka bi sze znjimi vküp dol dao vzeti; ovim je pa za to tüdi ne zsao bilo.

Anton je szkoro po szkrivoma odiso izmed njih. Naprej szii je vzeo edno malo knizsico, vu steroj je gor meo szpizsano sztanüvanje toga najimenitejsega doktora i tá sze je paseso. Sz trepetajoesov rokov je potezso gombo elektriesnoga zvonea. Dveri szo sze hitro odprle i szlüzsbeniki szo ga gorpelali i tam med drüge betezsne na eden mehki sztolec poszadili, naj esaka, dokecs na njega red pride. Te szo ga pa notripelali pred imenitoga goszpoda doktora. Tam je mogo lampe odpreti, vszakojaeske glaszte doti; potom szo njemi doktor sz prsztom klonkali po prszah, vüho njemi na hrbet drszali i zapovedali, naj szii globoko zdihava. Na to je Antona moesen kaseo zgrabo i doktor szo esese tiszte szline preglednoli, stere je vünszkaslaó. Na szlednje szo ga vu eden kniesen kot pelali; tam szo njemi sz ednim poszebnim gledalom v gut gledali. Esese szo ga to pitali, jeli ma szivoese roditele, brate ali szesztre; esi szo pa

vmrli, v kaksem betegi szo vmrli. Izđaj szo doktor naprej vzeli eden voszki papir i zapiszoli szo Antoni za vrasztvo arzeniske kruglice.

Na konezi szo etak pravli: „Esese je ne tak hüdo; ali morete szii szlobosesino vzeti i v Meran idti, ar sze pri Vasz tuberkulozis zasinja.“ Po tom szo sze nagnoli pred njim i odpüsztli szo ga.

Csi bi Antoni to pravli, ka ga za edno vöro obesziyo, bi sze ne bole presztrahso, kak od té reesi: tuberkulozis. Zđaj je znao, ka njemi pomoesi nega, ka je na szmrt oszodjeni. Csi de ravno so v Meran ali v drüge toplice, to njemi zđavja ne da nazaj. Szamo telko szii pomore, ka de tam morebiti edno leto duzse sziveo. Ar proti tuberkulozisi nega vrasztva. Dolpobit i szaloszten je so od doktora ednako na zseleznico, naj szkem prvle vujde z toga meszta, gde njemi je mirovvoszt i szlednje vüpanje vkrajvzeto.

„Malo szii bledi“ sztemi reesni szo ga doma mati prijali. I Anton je vküp sztiszskavao lampe, naj mati ne vzemejo vpamet, kaksii mraz ga tere. Ali on szam je dobro esüto, ka ga sztalno treslika mantra, ednok njemi je mrzlo, v drügoj vöri pa zse vroese. Osüto je, kak zseszge ta premenjavajoesa treslika vsze njegove moesi, kak szühsi vszo vlogo njegovga tela. I ka je prvle nigdar ne vesino, zđaj sze je med dnevom veeskrat gledao v gledalo. I vido je szvoje velike ocsi sz poszebnov szvetlosztjov, szvoja bleđa vüha, vu sterih je ne bilo krvi, vlaszje szo sze njemi szvetili i naglo beli grasüvali. „Moj Bog, kak szam obsztarao, zrel szam na zsetvo szmrti,“ — tak je zdihavo. I med tem je pred szebom vido cveteesa lica i veszele ocsi szvojih tivarisov; kak szo vszi debeli i dobre vole bili; on pa kak nevolen, zmantrani. Ne esüto, ka szo ga tam sz pomilüvanjom gledali. „Ali esese je ne prekeszno, esese je mogoeso pomagati,“ tolázso je pá szebe. Dobro, ka je zvedo, ka za betega ma i za to more onomi doktori zahvalen biti. Zđaj je vroke vzeo malo skatulo, vu steroj je bilo njegovo vrasztvo: arzeniske kruglice. To de njemi sztanovito pomagalo. Obprvim edno notrivzeme, te dve i tak dole vszigdar vees. Csi njemi pa ne do pomagale, té de szlobosesino proszo i so de v toplice, so de k lüblenomi

jadranszkomi morji. Do zdaj je szamo v knigah esteo od onogih lepot jadranszkoga Primorja, zdaj sze njemi pa prilika pontija, ka de szam szvojmi oesmi vido te lepote. I zse sze njemi ta miszeo tak dopadnola, ka bi taki gotov bio idti ta, gde jezero pa jezero betezsnikov isese pa tūdi najde polesescenje

„Ali ka de pa z materjov, kam do pa oni sli?“ — szpadnola njemi je vglavo. „Kam? z menom do sze pelali, obadva va sze vkūp pelala,“ — tak je odgovoro szam na szvoje pitanje. ali taki njemi je nikaj vpamet vdarilo: zsalosztno szi je dol szeo pri sztoli i z rokami zakrio szvoj obraz, naj ne vidi pred szebom one reesi, stera na kūp podera vsze njegovo vūpanje. Ali zaman, ta rees je li prod njim sztala kakti z zsarjavimi literami szpizana vu zrak: „Penezi;“ Da, gde zeme peneze na to pot? V Merani ali v-drūgih toplicah na Primorji je zsvilejnje jako drago. Vecs sztotk, jezerko bi njemi trbelo, esi bi steo szamo tristiri meszece tam biti. I gde zeme on telso sumo?

Dozdaj je peneze za nies drzsao, ta je metao, kak niecvredno rees vszakomi, ki ga je proszo, je dao. I vu szvojem zsvilejnji je zdaj obprvim zaesno raesunati, kelko je zdavao ta drūgim. Vido je, ka esi bi sparao, bi dnesh pred oesmi etoga szvéta bogat eslovik bio. Szpoznao je veliko oblaszt penez. Esi bi je meo, bi szi zdaj zsnjimi zdravje nazaj szpravo, zsvilejnje bi szi podugsao, za mater bi sze lahko poszkrbo. Ali da nikaj, esiszto nikaj nema! I esūto je Krizs szziromastva.

X.

Nezgovorno zsalosztni dnevi szo prisli na vrbovszki farof. Eden hūdi, nepozvani goszt je priselo ta: beteg. Goszpod plebanos szo betezsni bili.

Osiravno je Anton zakrivao szvoj beteg, itak szo po nisterih dnevah vszi znali, ka je pogūbelno betezsen. Zamuknjeni je gratao i na szlednje je zesiszta zgūbo glasz. Potom je njegovo goverenje sepetanje bilo. Njegova mati szo zse davno szlabo vidli i tesko esūli. Zdjaj pa da je on zgūbo glasz, njim je mogo vsze z rokami kazati. I pri tom sze njemi je szree razpocsiti stelo od zsaloszt. Vido je, kak ga

lūbijo mati, kak bi njemi radi dobro podvorili, kak zselejo vsze njegove zsele szpuniti; esūto je, kak ga pitajo, gde ga boli, ka ga boli, kak sze esūti, . . . i ne njim je mogo odgovoriti. Ali to je ne znao, ka szo dobra mati cele noesi ne szpali, nego kleesali szo na szrteli i etak molili: „O Bog, vzemi mene! Jasz zse nikaj nemam iszkati na etom szvétu! V zemi mene k szebi i daj osztanek mojega zdravja i mojega zsvilejnja tomi mojemi deteti!“

Tuzsnoszt je napunila celi farof. Goszpod plebanos szo vecs ne hodili v solo vesit i v cerkvi szo vecs ne predgali. Beteg sze je vszaki den poveksavao. Nikse vrasztvo je né pomagolo.

Szamo edno vūpanje je esese meo Anton: Primorje. Ne je vecs na nikaj drūgo miszlo. Na sztoli szo lezsale novine i esaszopiszi, ali vu je ne pogledno v nje. V oblokah szo vehnohie korine, ali on je vecs ne polevao. V klonji je fūeskao kanari, zvao je Antona kszebi, proszo je jeszti, ali vsze zaman . . .

Szamo enkrat sze je Anton vu szvojem zsvilejnji esese zaszmehal najmre té, gda je pizsmo prislo, ka je tiszte fare, stero je proszo, ne dobo. Dobro je esūto, ka njemi grob trbe, ne novo faro.

Szprotoletje sze je priblizsavalo, gda je Anton prosnjo napiszao k pūspeki, naj njemi dajo tri meszece szlobosesine, ednoga dūhovnika za namesztnika i 500 rajnskih pomoesi.

„Kodivat, beraesit szam hodo“, — sepetao je szam szebi, gda je pizsmo odposzla. Izdaj je zselno esakao na odloesbo szvoje pronje. Zsalosztni dnevi szo minoli, naj szledi esese bole zsalosztni pridejo na njega . . .

Ka je tak zselno esakao, je prislo, ali ne je szpunilo njegovga zselejnja, nego vkraj njemi zelo esese szledjo iszkro vūpanja. Dvakrat, trikrat je preesteo mrzeo odgovor pūspekove kancelarije, ali vszigdar je ono iszto vōprislo:

„Da Vas beteg poleg doktorszke pravice dugi esasz potrebūje, zato sze gorpozovéte naj notridate prosujo za penzio.“

„Da, v penzio morem sztopiti!“ — sepetao je i v rokah drzsecs to neszmilenio pizsmo je vecskrat gor pa dol so po szobi i globoko premislavao. „V penzio . . . i faro morem dolzahviliti, stera je mene i mojo mater hranila“, — sepetao je znovies i pa naprejsio nis-

tere sztopaje. „Da. hranila te je, dokecs szti zdrav bio“, — djao je dale — ali zakaj bi te pa zdaj hranila? Jeli mores delati? Jeli mores vesiti, predgati, szpovedavati?“

I zdaj ga je szküsavajocsi düh szkoro v dvojnoszt szüno. Zse 25 let sze je cesedno bojüvao proti szküsavanji i grehi, ali zdaj bi szkoro podlego. To je znao, ka za 25 letno szlüzsbó szamo 400 rajnski penzije dobi na leto. Iz te beracske sume de mogo on, eden betezsniik, szvojov materjov zsveti! I tak ga je cérkev, sola, predganca, szpovedarnica na beracske palice szprävila! Za nemrtelne düse, za Krisztusov navuk, za szveto Matercerkev je aldüvao gori szvoje zdravje. I zdaj njemi 4 sztotke vrzse na leto ta szv. Maticerkev, stera drügim jezerke má dati na leto! Je to mati? Je to ne macsiha? — To szküsavanje bi ga szkoro prevrglo. Ali taki sze je pred szv. Krisz Krisztusov posztavo i gledao je na njem viszecsega nagoga Krisztusa i na pamet szo njemi prisle recsi: „Ne je vucsenik veksi od szvojega Vucsitela.“

„Ali kam bom zdaj so, gde bom zsvivo v penziji?“ — pravila njemi je edna nova miszeo. Med tem szo notriprisli mati i zacseli szo prepovedavati, kak lepo szenjo szo meli. Ka szta najmre njidva doma bila v tisztoj maloj belo] veszi, gde sze je Anton narodo, gde szo tak lepi bregovje, na bregah borovi logovje, gde je tak zdrav zrak. To je bio odgovor na Antonovo pitanje, kam de so v penzijo. Kam bi so inam, kak vu szvojo domovino? Csi je poprék za ozdravljenje, tak njemi niti Meran, niti Ika, niti celo Primorje nemre nazaj dati zdravja, nego jedino njegova domovina, tiszti mili kraj, gde je gorizrászo. V tisztoj zemli je szkrita ona moes, stera njemi nazaj da zdravje. — I tak je vszaki den moesnejse gratalo vu njegovom szrci zselejnje v domovino.

„V penzijo sztopim — pocsinem szti,“ — miszlo szti je. I zaisztino je trüdavoszt csüto vu szvojem teli. 25 let je posteno delao, verno szpunjavao szvoje duzsnozsti. Ali zdaj njemi je telo gorpovedalo szlüzsbó. Csüti, ka duzse nemre opravlati velicsanszke popovszke duzsnozsti. Prek da szvoje meszto drügomi, mladomi i zdravomi. On szam de pa pocsivat so.

Noes i den szti je na szvojo domovino miszlo. Vu dühi je zse vido ono malo hizso, stero szti pri cerkvi z arende vzeme. Vido je szvojo oesinszko hizso, stera je zse odana bila. Tam je on gorizrászo, tam je prezsvivo szvoja veszela detinszka leta, tam naganjao metülee, pászo krave i so po brazdi za oesom, gda szo orali. Zdaj nazaj tá pride, tam osztane i tam merje. To zna, ka tam more mreti. Ali tam de njemi szmrt lezsesa i szen vu grobi de njemi bole szlatek poleg szvojega oese pod zelenov travov.

Gda sze je jeszen priblizsávava, szo goszpon esperes pripelali vu Vrbovec ednoga mladoga popa. „Eto szam pripelao vasega naszlednika, ki vasz odszlobodi od trüda i dela,“ — pravli szo esperes Antoni, steri je lübeznivo pozdravo szvojga mladoga naszlednika i z radosztjov gledao vu njegove neduzsne, navdüsene ocsi.

Po tom sze je Anton z materjov na pot pripravlaó. Pohizstvo, posztelino, knige, poszodo je naprej poszlaó v kamenesek, v szvojo domovino.

Edna meglena gojdna je bila, gda je Szlavies Anton ob szlednjim so vu vrbovyszko cerkev szv. Aldov darüvat. Na kratkoj poti od farofa do cerkvi njemi je szto pa szto miszlih vdarilo v glavo. Szpomeno sze je z vszega, ka sze njemi je tá veszeloga i zsalosztnoga pripetilo. Posztano je na poti i tak je gledao okoli po veszi, naj sze z ni ednoga ne szpozabi, ar je za vsze szvoje farnike steo dnesz darüvati szv. Meso.

Po dokonesanój szv. Mesi je so na cintor podpirajocsi sze na zvonarovo ramo. Tam je molo za vsze pocsivajocse vu zemli, poszebno za tiszte, stere je on szprevodo na to meszto mira i pocsivanja. Gda je po mali domo priseo, je zse tam sztao fiakar i nisteri kodisje z fare, steri szo prisli szlobod jemat od szvojga oese. Predsztojniki obesine i cehszke drüzsbe szo ne drzsale za potrebno, ka bi od szvojga dühovnoga pasztera szlobod vzele. Szamo te nevolni beracsje szo prisli, naj sze njemi szlednjikrat naklonijo. Zvonar jo potegno zvone, naj sztem cerkev szlobod vzeme od onoga, ki jo je tak jako lübo. Na to je fiaker sesukno mod konje i voz je pomali so prek po nezahvalnoj veszi.

Ali tak da bi sze vucke preobrnoli na

ovce, szo lüdje povszedi vünpribezsali z hizs i med tihimi szkuzami proszili plebanosa, naj njim odpüszi, ka szo ga telkokrat razzsalili, i naj je obszlednjim blagoszlovi. Szamo zdaj szo zacseli rözmeti, koga szo meli med szebom i koga dnesz zgübijo. Tak szo gledali zdaj na njega, kak na ednoga szvetca, na ednoga manternika, ki je szebe z lübavi do njih goraldüvao.

XI.

Proti poldnevi sze je megla gorzdignola i milo szunce je pokazalo szvoje szvetlo lice. Anton i njegova mati szta zse na vlaki szedela eden k ovomi naszlonjeniva. Anton je detinszko radoszt esüto vu szrci, gda je szkoz obloka zagledno v dalecsini modre brege szvoje domovine. Gda je pa z materjov dolsztopo z vlaka, sze je komaj naglédao szvoje domovine, stero je zse 25 let ne vido i stera je zdaj pred njegovmi ocsmi lezsala i lübeznivo ga je vabila kak trüdnoga potnika, naj szu vu njoj pocsine.

Eden ovoga za roko drzsecs szta sla mati i szin vu malo belo vesz. „Nazaj szva prisla szem, naj tü merjeva,“ — pravli szo mati, gda szta do cintora prisla i pokazali szo Antoni tiszti krizs, pod sterim njegov ocsa zse dugo let pocsivajo.

Gda szta med hizse prisla, szo njidva lüdje lübeznivo pozdravlati. Ali z nikim szta sze ne v gues püsztila, ar sze njima je szto pa szto zsalosztni i veszeli szpominov szililo v glavo.

„Eti szu sze na szvet narodo“, pravli szo mati. gda szta do nigdasnje Szlavicsove hizse prisla, stera je zdaj zse v lüčkih rokah bila, i obadva szta sze zaszkuzila. Na drügi kraj poti szta obrnola szvoje ocsi i tam szo njidva zse veszelo csakali i pozdravili lüdje i notri szo njidva pelali vu edno malo, ali lepo i csiszto szobo, vu steroj je Anton osztanek szvojga zsvilejnja meo prezsveti. Polog szobe je bila tüdi mala kühinja i kamra. I Anton sze je radüvao toj szvojog novoj domovini. Isztina, esüto je, ka bi bole veszelo bilo, esi bi on pomogo szvojega ocsa i njihova hizsa nebi prisla na odajo, ar bi tak zdaj vu ocsinszkoj hizsi lehko prebivao. Ali da je pa ne bio mogocsi. I tak de zdaj vu onoj isztoj hizsi sztanüvao, vu steroj

szo njegov ocsa kak zsalar sztanüvali i mrlí i vu steroj szo tüdi njegova mati prebivali, dokecs szo ne k njemi vu Vrbovec prisli. Zvün matere drüge rodbine je ne meo. Szesztra njemi je v Gradei v szlüzsbí mrla, brat je pa v Ameriko odiso i vees je nikaj ue esüti od njega.

Anton sze je vüpaó, ka z miloscse, da je betezsen, celo penzijo: 600 rajnskih dobi na leto. Ali zaman sze je vüpaó. Za nistere dni je prisla odloesba, po steroj szamo 400 rajnskih ma dobiti, ar je celih tresztih let ne szlüzso. Britka zsaloszt je zadela Antona, gda je zacsno raesunati, kelko njemi z toga na eden meszec pride, najnre 33 rajnskih i 33 krajcarov. Csi pa v kraj z raesuna za árendo 50 i za drva 50 rajnskih, tak njemi na celo leto szamo 300 rajnskih osztane na zsvilejnje, to je na meszec 25 rajnskih, pa den 83 krajcarov. V toj megnjenji njemji je eden znotresnji glasz to pravo: „Vidis, záto szu hodo 18 let v solo, naj vu betegi, vu sztaoszti z 83 krajcarov na den mores zsveti? Gori szu aldüvao szvoje zdravje, zsvilenje i zato ti zdaj szv. Maticerkev kak ednomi kodisi 83 krajcare da na zsvilejnje! Drügi popi, steri szo sze ne tak jako trli za verno szpunjavanje szvoje duzsnozsti, v obilnozsti plavajo, zdravi szo, viziko eseszt majo! Gde je tü pravica? Glej, kelko bogse bi ti zdaj slo, esi nebi bio pop! Vu civilszkem sztani bi dnesz zse viziko eseszt i veliko placso meo; nebi bio betezsen, ár bi ti té ne trbelo v nocsi, v dezszdsi, v zimi po szpovidi hoditi i sze prehladiti. Pa esi bi betezsen bio, bi ti ne 400 rajnskih vrgli za penzijo, nego dnesz bi najmenje 1200 rajnskih penzije dobo!“ — To je sztem bole mocsno i pogübelno szküsavanje bilo, ar je Antoni csiszto isztino pravilo. Tak je esüto v toj megnjenji, ka szo ga voditelje Krisztusove vojszke vövgli z serega, kak ranjenoga vojaka, steri sze dale nemre bojüvati i 83 krajcare szo njemi vrgli, naj szu krüh küpi, rane zavezse, doktora i vrasztva placsa. Tak sze njemi je vidlo, ka szo ga vövgli na ceszto i on tam szedi na vogli i kodiva; kre njega sze pa pelajo na pozlaesenih kocsijah njegovi tivarisje, steri szo tüdi szamo telko sol opravili, kak on; vu szlüzsbí szv. Materecerkvi szo pa doszta menje ver-

noszti prikazali i menje trüda vzeli na szebe, kak on; nego meszto toga szo dobro razmeli nalizavati sze etomi szveti, szvecko oblászti; i záto sze lahko vozijo dnesz na pozlaesnih kocsijah, obleceni vu szvilo sz zlatim lancom okoli sinjeka i sz dragim prsztankom na roki. Ali v toj isztoj megnjenji je Anton szvoje ocsi zse na Krizs Krisztusov meo z ravnane i tak da bi Jezus szvoje mile ocsi tüdi na njega obrno i njemi pravo: „Ki scse za menom pridti, naj gori vzeme szvoj krizs i naszledüje mene.“

Med tem szo notri prisli njegova sztara mati i njih videjnje je pá nove miszli i novo szküsavanje pobüdilo vu szrei Antona. To szii je miszlo; „Jeli more edna mati nepraviesna biti proti szvojoj deci? On i njegovi tivarisje szo vszi edne matere szini; da, edno mater majo, najmre Krisztusovo szv. Matercerkev. I jeli more ta mati proti szvojoj deci tak nepraviesna biti? I na to pitanje njemi je na pamet prislo, ka szo njegova mati njemi tüdi vees dali, kak njegovoj szesztri i brati. Na njega szo jezerke potrosili, szesztri pa brati szo pa niti edne sztotke ne dali. I zato je Anton zdaj britko voesimetanje esüo vu szebi: „Ti szii na nikoj szpravo tvojega oeso, ti szii na sziiromastvo szpravo tvojega brata i szesztri!“ I tak szii je premislávao dale, kak szo szii njegov oesa miszlili, ka de njemi dobro slo, ka de lahko, brezi szkrbi szivo. I ovo, kelko bi njemi bole dobro i lahko slo, esi bi paver, polodela-veez osztao! Zdj bi zdrav i zadovolen bio!

„Ali, oh Goszpodne, ki szii mene nevednoga za szvojga szlüzsbenika odebrao, pomagaj mi, odvрни od mene vsze miszli nezadovolnoszti! Zadoszta veliko diko szii mi dao na etom szveti sz tem, ka szam Tvoj pop. Za moje delo i trüd pa ne csekam na etom szveti najema, nego zselem ga cukrat na drügom szveti od Tebe zadobiti!“ Tak je molo Anton med szküsavanjom i v roke je zeo evangelium i gori szii je esteo prigodbo britke moka Jezusove i tak je obladao vsze szküsavanje; ne je bio nezadovolen, ne mrmrao proti bazsemi ravnaji, nego trpo je.

Domovina je Antoni ne prineszla zdravje, nego vsze bole je oszlabüvao. Njegovi jedini goszti szo bili: doktor i domaesi goszpod plebanos. I da je doktor i vrasztvo doszta kosta/a,

tak je Anton na drügo leto zse niti krüha ne meo. Z koj zeme peneze? Vido je pred szebom szvoje vnoge lepe knige, té szvoje jedine prijatele i tolazsnike i kakstécs njemi je tesko bilo, na odajo je dao, i tak arendo, doktora i apotheko placsaó. I gda ga je sto pitao, kam je djao szvoje vnoge knige, te je sz britkim szmehom pravo: „Pojo szam je prijateo, pojo.“

Na tretje leto je zse kaj ne meo odati, ar je zvün breviariuma i szv. pizma zse vsze odao. Rad je bio, esi szo lüdje prisli, ka njim je kaksza pizma napiszo ali esi szamo kakszi naszlov, ar szo za to njegovoj materi edno belico, ali malo belega krüha ali mleka prineszli. Zali-va-len je bio za almostvo, ar je pravi kodis, beraes bio.

XII.

Zuovics sze je pelao doktor v Kamenscesek. „Sto je kaj betezsen, ka sze doktor pelajo?“ — pitali szo lüdje eden ovoga. „To je pá pitanje! Vej pa znate, ka szo penzionerani goszpod z materjov vréd betezsni“ — pravili szo drügi. I sz pomilüvanjom szo dosztavili: „Nevolni, neszreescni lüdje.“

I zaisztino je zdaj zse ne szamo Anton bio betezsen, nego tüdi njegova sztara dobra mamica. 80 let szo bili sztari mati i tak je ne esüdo, ka szo szlabili, nogé szo ji ne drzsale; nikse boleznoszti szo ne esütüli, nikaj szo sze ne toszili i nikaj ne zseleli. Domaesi lüdje szo z pomilüvanja obema dvorili.

Anton je szedo pri materi na poszteli i Rozsnivenee molo, naj Bog njegovu mater prvle kszebi zeme kak njega; ar esi bi on znao prvle mreti, te bi mati niti 83 krajcare ne meli na den, na beraesko palico bi prisli, mogli bi od hizse do hizse kodivati vu szvojoj domovini, gde szo nigda lepo vrednoszt meli, stero szo na njega potrosili, naj on ednok goszpod bode, naj njemi dobro ide. — Zdrügoga kraja szii je pa to miszlo, esi zdaj mati merjejo, ka de té zsnjega, sto de njemi dvoro, sto de ga esiszto drzso?

Presztrahseno je esüo Anton, gda szo doktor vüne pravli domaesim; „Poszkrbte sze naj sztara sz kem prvle dobijo szvesztva, ar sze veesera ne vesakajo.“

I za pol vöre szo zse prisli goszpod ple-

banos. Anton je tam klecsao, gda szo plebanos njegovoj materi preszveto Telo Jezusovo i Szlednje Mazanje podelili. Po tom je Anton prijao mater za roko i na tihoma Boga molo za nji. Za drüge pol võre szo sze mati vees ne genoli . . . Zaszpali szo mirovno . . . Anton je szamo gledao na mirovno, na szmeh nagnjeno lice szvoje matere i hválo je dao Bogi, ka njemi je to miloseso dopüszto, ka je on szam lahko hráno szvojo mater do njihove szmrti, ka je ne on prvle mro, ka je materi ne trbelo viditi szmrti szvoija szina.

„Zdaj je pa na meni red,“ — pravo je Anton na cintori, gda szo mater dorpüsztili vu grob. I te je dorpoklekno na mrzlo grüdje i dugi esasz molo za vekiveesen mir szvoje matere. Gida szo plebanos k njemi sztopili, naj ga gorpomorejo, té ga je veliki kaseo zgrabo i vnogo krvi je zacno plüvati. Zuovics sze je prehlado. Na drügi den szo sze doktor jako kregali z domácsimi, zakaj szo püsztili Antona na szprevod, ar sze je sztem zesiszta pokvaro.

Na tretji den szo plebanos pohodili Antona, naj vidijo, kak je kaj. jeli njemi redno dvorijo i jeli je vsze esiszto vu hizsi. „Lübleni moj brat,“ — zacseli szo plebanos praviti — sto de vam zdaj dvoro, sto de vam opravo premenjavao? Tü je nikajne esiszto, tü Vi nemrete osztati. Vi morete v spital idti! Tam do vam szmilene szesztre (nüne) redno dvorile. Proszim Vasz, vzemte gori moj tanaes.“ — Anton je kszebi potegno za roko plebanosa i na tihoma njim je vu vüho sepetao: „Dobro, vütro mo sze pelao v spital; ali proszim Vasz, v gojduo rano mi prineszte lüblenega Goszpodina Jezusa pa Szlednje Mazanje.“

Po tom sze je Anton mirovno pripravlao na szpovid od celoga zsvilejnja, ar je znao, ka de to njegova szlednja szpovid. I gda szo na drügi den goszpon plebanos sz najszvetejsim Oltarszkim Szvesztvom prisli, je zse zselno esako nji. Za pol võre je szpovid opravlena bila i Anton je z neizreesnim veszeljom prijao k szebi Goszpodna Jezusa i Szlednje Mazanje.

Za eduo malo szo zszeszke mehke blazine

prineszle na kola i plebanos szo z hizse pripelali, szkoro neszli Antona i gor szo ga zdignoli na kola med blazine. „Szamo na kratki esasz sze odpelate od nasz, na kratki esasz; gda szprotoletje pride, té sze ozdráвите pa sze pá nazaj pripelate“, tak szo tolazsili plebanos Antona. Ali on je te recessi ne poszlüsao, nego esese ednok je okoli gledao po veszi, po szvojoj lüblenoi domovini, ar je znao, ka je vees ne de vido.

Kak szo sze kola z meszta genola, sze je cela vész szkuzila za njim.

XIII.

V spitali je Anton v ednoj maloij esisztoj szobi lezso. Nisese ga je ne mesao vu njegovom poboosnom premislavanji. Za dva dni je pétek bio. Anton je vpamet zeo, ka szmilena szesztra dnesz neide vkraj od njega, nego tam szedi poleg posztele i z edne knige Boga moli. To je tüdi vido, ka njemi pri zglávniki szveesa gori. Z-toga je razmo, ka je doktor povedao szesztram, ka on esese dnasz merjé. Nikaj sze je ne presztrahso od té miszli. Szamo je proszo szmileno szesztro, naj njemi na glasz naprej moli molitev mirajocsih. I na kelko je mogocsi bio, je za njov pravo reesi: „ . . . Szmiluj sze meni Goszpodne poleg tvoje velike szmilencszti . . . Goszpodne odszlobodi mojo düso, pridi mi na pomocs . . . Szpomeni sze z mene Goszpodne . . . Ti szii obeesao razbojniki: Esese dnesz z menom bodes v nebeszskom raji . . .“

Tü je Anton zamuesao, na obrazi njemi je bilo viditi veliko radoszt, roke je gorizdiguo kak pri szv. Mesi i veszelo je gledao vu edno meszto. Eden szvetli mozs sze je priblizsávo k njemi, steroga obraz sze je szveto kak szunee, njegova oprava je bela bila kak szneg i zláti opász je meo okoli szebe. Anton je taki szpoznao Jezusa Krisztusa. I Goszpon Jezus je k njemi sztopo, poglado ga po eseli govorecsi: „Dobro szii sze bojüvao i noszo moj Krisz, veren szluga! Hodi vu vekiveesno veszelje.“ Na to je Anton ocsi zápro, düsa je osztavila telo.

Divjak András.

1872.—1904.

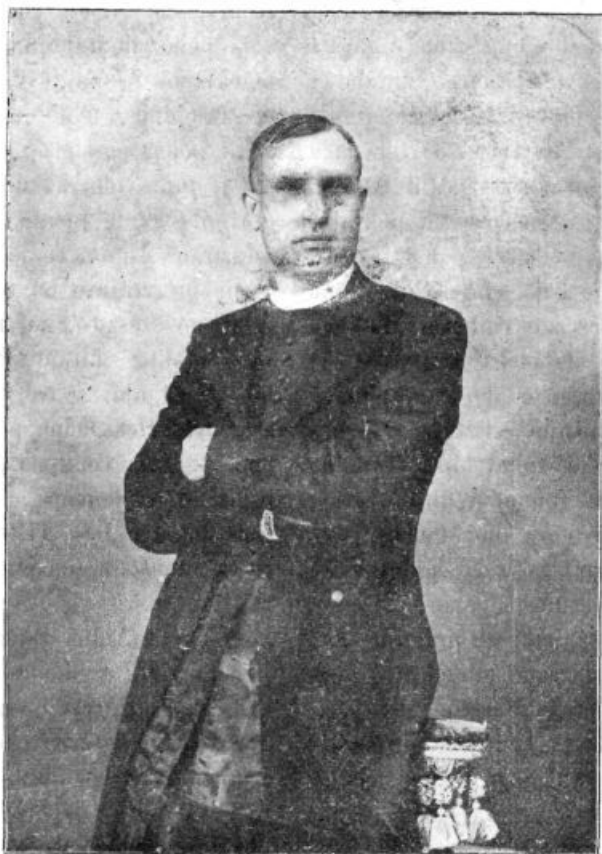

Nase szlovenszko lüdsztvo, stero je krivovörnoszt escse ne oszlepila i nevörnoszt razdivjala, szvojo szv. matercerkev za veliko stima i postüje. Szlovenszkomi narodi je vu düso i vu szrce vcepleni nagib na pravo vero na teliko, da szo szlovenci vszigdar najbolje sztalni bili vu katholicsansztvi i csi sze escse dnesz edenmali tao szlovenov naide, ki szo zvün szv. materecerkvi, i te szo nej po szvoj falingi odpadnoli, nego po prisziljavánji zemelszki velikasov i po jalnom veseñnej i preobracsánji pravoga navuka krsesanszkoga. Escse ti odpadjeni szlovenci szo vnoga sztoleta vu szvojem szrci obdrzsali sztare katolicsanszke navade i gde njim je mogocse, radi vnoga katholicsanszka duguvanja naszledüjejo. Vecser, poldne i za ütra zvoñmijo na angel goszpodnov. Blagoszloveno vodo i vino nücajo; v adventi zorjenice majo; vsze to indri ne poznajo, szamo prinasz, ár szo szlovenci z-nature katolicsanci.

Ravno zato, ár nasi szlovenci szvojo szv. vero za veliko stimajo szlovenszki

ocsevje i matere szvoje, szini radi na bozso szlüzsbo odlocsijo i dajo na sztán popovszki. Eta mala nasa szlovenszka krajina je zse teliko dühovnikov zhranila, da vu tom duguvanji nega krajine njoj szpodobne. Zato, ár szo dühovnicje lasztivni szinovje etoga maloga naroda i z-tem narodom csütijo vszigdar, narod jedino i najvekse vüpanje ma escse vu dühovnikaj. Vszi dühovniki toga naroda zhajajo z-sziromaskoga

roda, i poznajo tezsavo vszakdenesnjega zsvljenja znajo, ka lüdsztvo tezszi, poznajo nepriatele lüdsztva, zato sze doszta szkrbijo za narod. Vcsijo narod, kak more zsveti, csi nesese prejdti; kak more sztalen biti vu lübeznoszti szv. vere, domovine, stero je od szvojih preddedov dobo. Szo jo vnogi, ki pridejo vu obleki ovc i szo vucje, steri lüdsztvo od vere, od sztárodavne domovine odtrgnoti scsejo. Dühovnicje szo vszigdar prvi, kí lüdsztvo opominajo na nevarno

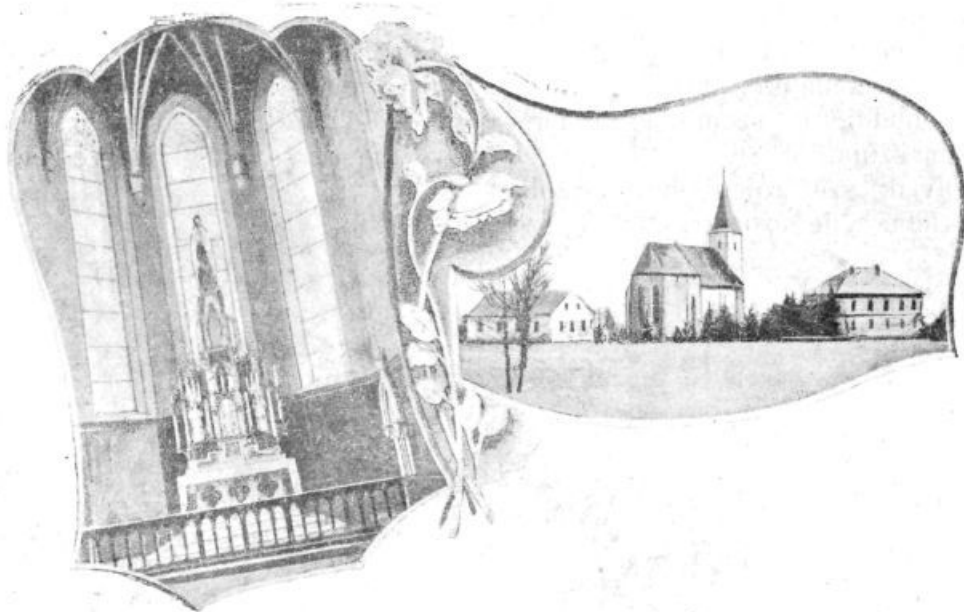
Divjak András.

priblízsavanje nepriatelov. Proti lajojini i njenimi szlugami sze vojütvati, to je düsznoszt dühovnikov. Dühovniki to vcsinijo i zato je ti lagoji odürjavajo. Znamenje dobroga dühovnika je zagvüsno to, da ga lagoji nemajo radi. Zato dober dühovnik doszta more

lrpeti v-celom szvojem zsvljenji. Jako sze vkani on sztaris, steri za dühovnika da vesiti szvojega szina szamo zato, ka de njemi dobro. Nega niednoga sztalisa, steroga duzsnoszti bi zsmetnese bile, i vu sterom bi vevs nezahvalnoszti trbelo kostati, kak vu dühovnom sztalisi. Dobri dühovnicje vsze delajo za Krisztusa volo i po njegovoj peldi; ne csakajo od szveta najmensega lona, ne zbojijo sze najhüsega preganjanja. To njim dá ono neodvisenoszt od vsze zvünesnje szvetszke oblaszti, stere neodvisenoszti dnesz den vevs nieden drügi sztalis nema. Kak

niki szvetszki sze ne zadolejo tozsiti od male placse, esi li najmenje vszako deszeto leto sze njim poveksa. Dühovnicje moro zadovolni biti z-onim dohodkom, steroga szo pred szto letami meli. Dober dühovnik ne szlüzsi za placse volo, ár je ne najemnik, nego szlüzsi za g. Jezusa, ki je jedini njegov „veliki lon.“

Da szo szlovenszki dühovniki tak verni priatelje szvojega naroda, vredno i dosztrojno je, da narod njihov szpomenek vu postenjejj drzsi. Preminocse leto nam je szmrt neszmilena ednoga mladoga dühovnika odneszla.

Glavni ollar i farna cerkev na Tisini.

poprek je nasa szlovenszka krajina proti drügiu krajinam nase domovine sziro-maska: tak i nasi szlovenszki dühovnicje ne poznajo ozdalecs ono bogaszto, stero sze najde na vogrszki faraj. Nase szlovenszke fare szo zveksega sziro-maske, ali nasi szlovenszki dühovniki szo zadovolni znjimi i sze ne zgodi, ka bi eden szlovenszki pop na vogrszko ali nemsko faro so, nego vszi szlüzsijo szvojemi narodi i raj zapüsztijo drüge imenitne sztalise, kak szvoje domáce lüdsztvo. Vszi sztalisje dnesz den gladajo na poveksanje dohodkov i esasz-

Vu najlepsi letaj szvojega zsvljenja szo mrlí Divjak Andras gradszki kape-lan 26-ga majusa v-Gorici, blizu morja Adrianszkoga. Vszi bi sze hitrej vüpati mogli szmrti, kak te mladi dühovnik. Sto je esese pred poldrügim letom vido toga mocsnoga, zdravoga, mladoga cslo-veka, nikak nebi miszlo, da vu krat-kom caszi nasz osztavi. Vszakoga cslo-veka zsitek na ednoj tenkoj niti viszi, ali dühovnika zsitek sze szamo za edno tenko pavocsino drzsi. Szto i szto ne-varnoszti csaka na dühovnika vu szpu-njavanji szvoje duzsnoszti i dosztakrát

je tak, da esi sze edne scsé ognoti, szpadne vu drügo i nikdar je ne zagvüsen szvojega zsvljenja.

Divjak szo kak gradski kaplan vnogo teski del opravlali seszt dugi let i vu oni brezsni krajinaj cele zime den za dnevom zsmetne poti mogli vesiniti, kda szo betezsne pohajali i mrtve pokapali. Na te potaj szo sze prehladili i pomali szo zacsnoli kaslati i na ednok ji je beteg tak oblado, da je eti vees ne bilo pomocsi i zato szo odisli vu jüzsno krajino vüpavsi sze, da tam escse pomocs najdejo. Ali zse je prekeszno bilo i v-kratkom caszi je mladi zsitek vgaszno; mrlí szo vu dalekoj krajini, med tühincami, odtrgjeni od szvoje sztare matere, stera, gda ji je stela pohoditi, je szamo grob najsla szvojega szina.

Divjak szo rojeni bili v-Szoboti 1872. leta. Sole szo zvršili v-Köszegi

i v-Szombatheli, kde szo i visesnje sole bogoszlovsztva opravili i leta 1896-ga, meszeca mesnika szo poszvecseni. Dve leti szo bili kaplan vu Cserenszövcí i od 1898-ga pri Gradi.

Szlovenszko dühovnistvo je vu njih ednoga prijetnoga i delavnoga csloveka zgübilo i zato njihov szpomenek osztane pri nasz vu postenji.

Cslovek je teliko vreden, na keliko düzsnozti szvojega sztalisa szpuni in eden dühovnik bojdi vu najmensem sztalisi, bojdi najkracsisi casz, verno szlüzsevsi Bogi i szvojim ovcam, je doszta vees vreden, kak esi bi dugo zsivo i na veliko caszt i szvetszko postüvanje priseo, ali te ceszti düzsnozti nebi düsnovesztno szpuno.

Molimo za pokojnoga! Daj Bog, da sze escse edenkrat veszelo bomo vidili!

Dvá mládiva mantrnika.

Vees kak dve szto let je minolo zse od tiszti mao, ka je szv. Peter, gláva apostolov pri vrátaj Rima dolsztroszo práh z szvoji nog i kak szíromaski nepoznáni tihinecz je sztopo v krsesánsztva prisesztni glávni váras. Zse je dávno minolo ono vremen tüdi, gda je nje-

gova erdécsa krv namocsila to nezahválnu, nerodno zemlo. Rim je esese szploh szercé pogansztva bio i kresenike szo v szvoji nájbole szkriti mesztaj escse gorpoiszkali i kak kakse hüdodelnike szo je na neszmileno szmrt vlácsili. Na szvetá nájmogocsnesem tronusi je nájbole neszmileni i krvi zselen krsesansztvo pregánjajocsi caszar szedo diyji Dioklecián.

Vszo skér pekla je nüco, ka naj,

krscsenike v szvoji szkriti mesztaj gorpoisce i Krisztusa szlabo esredo bole poménsa.

Med vecsmi je edno sztrahovinat priliko zgrúntao na to gledocs, kak náj jáko lehko vloví krscsenike.

Na vogli oni vulie Rima, po steri je lúdsztvo nájbole hodilo, je oltár dao gorposztaviti, na steroga je szvojszteber zapovedao djáti i vszaksi, ki je mimo njega so, je mogao z kadilom poszipati zserjávo vogelje na oltári. Dvá orozsnáliva sztrázsara szta, pazila na to, ka náj to postenjë vszaksi vöszkásé.

... Dezsdszeno, megleno jeszénszko popoldné je bilo. Szamo kder-kder sze je najso eden cslovek, ki je po vulici vdiljek so, po steroj je lúdsztvo inda, kak mravle, samrelo.

V pekeo z taksim vremenom! — je mrmrao Didakusz, ki je z szvojim tivárisom Fláviuszom eden oltar sztrazso.

Tá cela mestrija je za psza, odgovoro je te drúgi. Midva szva za bojne volo sztopila v szlúzsbo caszara i ne záto, ka náj tú celi dén krscsenike zesakújeva. Zakaj szo pa te popi?

Isttino más: Ali esi zse tak more biti, dabi dúnok zgrabila koga! Zse bi rad esúto v mojem zsepi nájem.

To bi dobro bilo. Ali zsmetno verjem, kabi szreco mela. Te krscsenicje szo jáko-jáko pazlivi, esi szo zse ne prejsli z zemlé.

Kak szta szi njidva tak pogovárjala, dale od njidva szta dvá pojbieca sla prek po poti. Didakusz njidva je v pamet zeo.

Hé! Kama potegújeta? — szkricsao na njidva — hodta szamo sze!

Tidva pojbieca, takak dabi nan: nika nebi esúla, szta dale sla po poti.

Didakusz je esemerno za njima bezsao, naszkori njidva je dojsó i k oltári odvleko.

Nemata vüli, vidva nikavrejdníva? obrégnó sze je na tidva raszpresztráseniva pojbieca.

Denta kadilo na zserjávi vogeó!

Ka? Sze vama nevídi? . . . Lehko szta vidva túdi krscsenika?

— Ja — odgovorila szta obadvá decsáka navkúpe.

— I nescseta aldüvati?

— Rajsí merjeva.

— Gledaj szamo, Flaviusz, to bi bilo prvo vlovlenjë. Skoda, ka szo szamo mála deca i ne kaksí imenitni moski. Ali vsze edno. V klici je potrebno to delo zaszapiti i . . .

Na dale je scseo pelati szvoj gues, ali na to je eden velke esészti rimszki officer sztopo tá i szkricsao na vojáke: Kakse delo je to Didakusz? Na málo deco vaj boli zse zob?

Da szta pa krscsenika! odgorovo je pofúljeno voják.

Za takse szo tebé sze posztavili? Szamo to ti povem, hábaj sze ponoviti to odórno delo.

Szebescsána, caszarszkoga sztotnika té osztre recsi szo jáko zmesale tidva vojáka. Nisese je ne szumlo pri caszarszkom dvori, ka je imenitnoga voda szoldacsíki officer naszlednik Krisztusa. On bi ja rad odkrito túdi vadlúvao szvojo vero, ali da je pa esese ne prislo pripravno vremen. Vecs haszka je lehko vesino z preganjanjom obvzétój szvétoj materi cérkvi, esi je szvojo krscsanszko vero ne vódao.

Opominao je krscsenike na nevarnoszt, v stero bi brezi opominanja jáko lehko prisli; gor je poiszko robe i potrostao je njé; i vecskrát njim je prineszo oltárszkoszvesztvo, ka náj ne zmenkajo v szlednjem velkom boji. Njegovó szercé sze je zdaj túdi z nezgovornim veszéljom napunilo, ár je priliko meo dvá decsáka z rok vojákov odszloboditi. Proti njima sze je nagnó i tak jidva je trostao, po tom jidva je pa za roko pelao vdiljek po dugoj vulici.

Dioakusz je z esemernim poglédom za njima gledúvao . . . Niksega mira szi je ne mogao nájdti, ár ga je nepresztanoma tá miszel mantrála, náj ne púszti vujdti te vlovlene. Pa esese je

bole zselo tidva pojbcisa pod szvojo oblászt zato, ar sze je trostao, ka od njidva zve sztarise i teh prebivalísese tüdi. Oh! kaksa szreca bi bila to. Záto to szreco, stera je zse tak blüzi njega, ne püsztli odleteti . . . Ne . . .

— Mojiva bodeta! — szkriesao je gor csemerno i za njima sze je pobrao.

Szebescsán je med tem celo mirovno pelao dale tidva decsáka po vulíci. Z gorécsim szercom jidva je vesio kak náj sztanovitniva bodeta v dobrom i kak náj dáta vadlúvánje od szvoje vere. Kak veszelo i pazlivo szta posz-lúhsala tidva neduzsniva decsáka na szakso njegovo recs!

Med tem vesenjom szo zse blüzi prisli k decsákov sztarisov hizsi; i da je Szebescsán meo escse drüge duzsnosztli, záto je od tidva pojbcisa szlobod zeo i na poti povrgo. To szí je miszlo ka jidva zdaj zse niksa neszreca ne doszégne; i nancs szí je ne szumlo, ka za njima drzsi jálen neprijáteo, ki znovics scsé njidva, kak zgübleno vlo- vlenjé k szebi zgrabiti.

Didakusz je ne znao kama od velkoga veszélja. Pojbcisa szta eden k ovomisztisnjeniva escse nisternosztopnjo vesinola. Komaj sze je Szebescsan notri obrno na vogli vulice na drügo pot, Didakusz, kak jásztrp na nepazlivo piscse, je szkocso k njima, jidva je zgrabo za roké i med vedno trpécsem preklinjanjom jidva je szünjávaó nazáj k oltári.

Pojbcisa szta sze tuzsno jokala, ka je doszta lüdi privabilo k njemi; ali ni eden cslovek sze je ne najso med njimi, ki bi nad njima uszmilenje meo i bi jidva pod obrambo zeo.

— Prikázsta áldov — zapovedao je csemerno Diadakusz, da je zse z njima nazáj k oltári priso.

— Rajsí merjeva — bio je njidva odgovor.

— Kak sze zovéta? pita jidva Di- dakusz.

— Jesz szam Szilviusz — odgo- vori te sztaresi.

— Moje imé je pa Ignác — právi te mlájsi. Á! vájno imé ne potrebüjem tak. Vájni sztarisov imé mi poveta bole i gde prebivajo!

Pojbcisa szta na to necsákano pitanje vsze presztráseniva szamo eden na ovoga poglednola . . .

— No, ka bode? Lekaj ne ová- dita! ? szkriesi csemerno z vöobruje- nimi ocsmi na njidva Didakusz.

— Ne — odgovoro je Szilviusz ba- trivno — to ne szmeva ovaditi.

— I zakaj ne? pita Didakusz.

— Oh jesz znam, ka tí scsés z njimi — pravlo je na to dete — náj- noga oceso szte zse tak morili; ali rájsi merjeva, kak pa kabi nájne materé imé vöovadila. Jeli Ignác?

— Ja, rájsi merjeva.

Te odgovor je Didakusza vözréda razcsémero. Vesz razszrdjen je tak mocsno vdaro z pesznicov decsáka po glávi, ka je té z velkim jokanjom na tla szpadno. Okoli sztojécsi lüdjé szo pa ne szamo ne bránili njega, nego z szvojim velkim szmehóm szo escse zkázali, ka sze njim Didakusa opo- násanje jáko dopádne. Pa kak bi moglo osztáti piknje uszmilenja v szrci toga divje nature lüdsztva, stero je na gle- dalísesa z krovjov oblejánom peszki vszaksi dén vidlo Krisztusa batrivno vadlúvajocse krscsenike med nájvéksimi mokami?

Vojáka szta vszefelé prilike zelá napre, z sterimi náj prizilíta toga szí- romáka pojbcisa, ka náj vöovádi imé i prebivalísese szvoje materé . . .

Didakusz i Fláviusz szta med vdar- camí i szünjávánjom gnala pred sze- bom tidva zmantrániva decsáka do dvér tmicsne hizse voze i lí hitro szo sze zaprle za njima zselezne dveri z topim glászom. Tidva vojáka szta pa potom proszila za dopüscsenje, naj pred zmo- zsnoga caszara prideta.

II.

Dioklecian je meo navádo v odlo-
csenoj vöri dnéva k szebi püsztiti one,
ki szo v kaksem poszli zseleli pred
caszara pridti. Té je Dioklecian na
pozlaesenom tronusi vöposzlühno. Tisztí,
ki szo vudné zvedávali za krscsenikami
i iszkali njé, szo v tom vremení dáli
racsun od szvojega „vlovlenja.“

Ne je bilo escse caszara, steri bi
tak sztrahovitno preganjao naszledü-
válce Krisztusa, kak on. Niksega mira
je ne mogao meti do tecsász, dokecs
szlednjega krscsenika tüdi ne bode vido
tam mreti med skramplami divji sztvári.

Jezero i jezero krscsenikov je v
vremení njegovoga caszarsztva prelejalo
szvojo krv za Krisztusa i Zvelicsitela
szpresztrásena csreda, csi je rada zéla
gor szmrt manternistva, sze je vsze-
povszéd szkrivala, náj sze ogne roké
hohára szvojega.

Rávno za toga volo szo te zse szledi
szamodjer-djer znali kaksega krscsenika
zgrabiti i posebno dnesz szo escse
nili ednoga ne najšli. Caszar videvsi
to, je csemerno vövido i celo hüde vole
bio. Njegova okolica je napunjena z
bojaznosztjov i trepetanjom sztála okoli
njega v velkoj tihoti.

Te szta sztopila k njemi tidva
vojáka.

Z práznov rokov prideta? — sze
je obrégno na njidva te zmozsen vladár.

— Bozsánszko velicsánsztvo — je
zacсно Didakusz nebrez sztráha, da je
zse vesino navádo naklánjanje pred
caszarom — náj ne bodo csemerni, ka
li nemrtelni tak proti sztojijo szrecsi
nájnoga trüda. Szamo dvá pojbiesa
szva zgrabila.

— I tidva vüpata pred méne pri-
neszti? Lehko to miszlita, ka do sze
oroszlanje zdaj zse z podganami vo-
jüvali?

Z zsutozelénoga oká caszara je
csemér szrditoszti bliszketao.

Poszlüni naj, preszvetel goszpod!

— pravo je po málom csákanji Dida-
kusz — midva szva napre znala, ka
je to jáko mále vrednoszti vlovlenjé,
ali ka pa esi de mogocse od pojbiesov
zvediti ovi krscsenikov prebivaliscse!?

Lepa miszeo — szkricsao je veszélo
Dioklecian — ali kde szta tidva de-
csáka? Eden-dva! Pelajta jidva pred
méne!

Po nisternom okomegnjenji szta
tam sztalá tidva decsáka v celom teli
trepetajocsiva pred zmozsnim caszarom.
Dioklecian sze je dobre vole vido i jálen
szmeh je szkazsüvao na szvoji vüsztaj.

— No moji drági szini — pravo
je proti njima — hodta sze k meni!

Tidva pojbiesa szta tak na szilo
vesinola nisterno sztopnjo napreh, ár
szta z szladki recs jáko v pamet zelá
jálnoszt njegovo.

— Ne presztrasta sze, vej sze vama
nika hüdogo ne zgodi!

Szamo ka je tidva decsáka ne
mogao vkaniti. Dobro szta njidva poz-
nala toga szkazslivca hüdobijo, ki je
njidva oceso tak neszmileno na szmrt
manternistva poszlo.

Tak ni. Ne bojta sze nikaj! ba-
trivao je njidva znovics, da szta zse
pred njim sztalá. No, kak sze pa zovés
ti! obrno sze je k sztaresemi.

— Szilviusz.

— Jasz szam pa Ignác.

— I kelko let szta sztariva?

— Jasz szam dvanájszet, odgovori
Szilviusz.

— Jesz pa deszét, právi Ignác.

Ka je pa to za dela? Tak csüjem
od váj, ka ne scseta áldov prikázati
nemrtelnim bogom.

— Za — to midva ne szmeva
vesiniti, odgovoro je batrivno Szilviusz.

— I zakaj ne?

— Ár je szamo eden právi Bog,
tam gor na viszini v nebeszaj. Njega
bi midva razszalosztila, csi bi áldov
prikázala na tvoji oltáraj.

Caszar szí je od csemérov v lampe
vgrizo i dale szpitávao.

— Hm. I sto vaj je vesio na to?
— Nájna mati i szíromák nájín preminocsi ocsa.

— I ne zsvé zse vájni ocsa?

— Ne. Oni szo zse dávno tam gor v-nebészaj.

— Znábili je on tüdi krscesenik bio?

— Da. I rávno za volo szvoje vere szo mogli mreti. Hüde roke szo ji zgrabile i da szo áldov prikázati ne steli, szo ji med divje sztvari vrgli.

Caszar sze je zacsüdivao nad deeska batrivnim i odkritim odgovorom.

— Ali vájna mati esese zsvé? — je dale zvedávao caszar — i száma pre-biva doma?

— Ne. Vecs ji jeszte z njimi.

Dioklecian je jálno migao z oesmi.

— I kak sze zové vájna mati?

To tebi rávno tak ne ovádíva, kak vojákom szva ne. Caszar je esemerno vdaró po podi z nogov.

— No, kde prebiva mati?

— To ne bodes zvedo od náj!

Dioklecian roko v pesznico szliszne.

— Ovadta! — szkricso je na njidva — ovacsi merjeta.

— Oh midva radíva merjeva za Jezúsa, ali nájno mater ne ovádíva vö nigdár.

Takak razdrázdzsena divja sztvár je szkocso dol z szvojega tronusa caszar, zgrabo je deesáka i z taksov moesjov ga je szüno, ka sze je szírocse dete v vecs mesztaj oranjeno iz krvjov oblejano brezi znanosztí shebé kotalo dol po viziki sztubaj tronusa.

Ignác je esese tam gorsztáo na najzgornjoj sztubi i sze je britko jokao.

Ti tüdi ne ovádís? — szkricso je zdaj na njega caszar.

Deesko ne dá odgovora.

Prikázsi áldov in ovadí! je kriesao zaendrügim neszmileni caszar.

— Rajsí merjem.

— Tak te idi za tvojim bratom, ti okoren kresanszki pesz. — Med tem ga je tak brszno, ka je máli deesák tá

szpadno k omedletomi teli szvojega dobroga brata . . .

Velka tihota je poszlánola na to neszresno hüdo delo; esese grobjansz-koga szerecá vojáki szo milüvali tidva szíromáka deesáka. Ali náj bole je bolelo szerecá Szebescsana, ki je tam mogao bili pri vöposzlüsanji i viditi velke bolecsine deesákov. Pazlivo je szkriavó szkuze, stere szo sze szilile z njegovi ocsi.

Printe tidva deesáka — zapovedao je zdaj caszar — z biesüjte jidva i nazáj odneszte v temnico. Zná bili do jütre mehkíva grátata.

To zapoved szo vesaszí szpumili.

Dioklecian je tüdi odiso z szvojov okolicov nastere véksem táli sze je vidilo vnogo milüvanja nad deeskoma i za malo je prázna grátala hizsa, v steroj je tronus gorposztávleni.

Ja — mrmrao je Didakusz, gda je zse zvüna dvér bio — csi bi szí jasz to szumlo, bi rájsí szlobodno püsztó tidva deesáka.

Malo szledi je dober Szebescsan zse na poti bio proti hizsi tidva mládiva manternika. V globoke miszli podáni szí je nad tem tro glavo, kak naj potrosta tuzsno mater i kak naj pomága tima szíromáka deeskoma. Li hitro je priso k hizsi i manternika zsena je celo batrivno zéla glász od vlovlenjá szvoje decé. Szamo je esese to zselela, náj szvojo lübléno deco esese idnok na szvoje materno szerece szliszne. Szebescsan je obecsao, ka njoj to vöszproszi i szírota dovica je med gorécsov molitvov esákala ono blázseno vöro.

III.

Keszna nos je razpresztrla szvoj tmiesen plásces na szpajocsi váras. Vsze-povszedi je velika tihota i pokoj; szamo djer-djer sze je csülo vö z hizse kaksega rimszkoga nemesnjáka veszélo einkanje kupie i vesászi-vesászi moesen glaszen

szmeh. Ne je bio zse té váras prebi-
valiscse batrivni vojákov, nego razvűzda-
noga razveszeljávánja grehsno szlano-
vánje.

Na zráki szo sze z trepetanjem
zvuzsgale vő lescécse zvezjde . . .

Jáko na keszno je hodilo zse vre-
men . . .

Z sztráuszki dvér edne tmiesne
jáko velke zidine v rokaj z vkűpze-
zanimi klűcsami je sztopo vő eden máli
debeli cslovek i je poglejűvao po práz-
noj vulici.

Té cslovek je krscsanszki manter-
nikov náj bole glaszovitne i náj bole
mocsne temnice sztrászars. Szkoro nega
meszta, stero bi na telko szpominanja
vredno i z molitvami na szmrt oszod-
jeni krscsenikov na telko poszvecseno
bilo, kak to. Szvéti Peter i Paveo apos-
tola szta sze tűdi tű priprávlala na
neszmileno szmrt manternistva i sto bi
mogao vszeh oni iména povedati, ki
szo more biti prek đugi meszcev tű
vehnoli i trpeli pregánjanje i szrainoto
za Krisztusa; ocsunklani i zmantráni
szo tű polehvali z szvojov krvjov zemlo;
od téd szo sli po tom na zadoblenjé
na velke zeléne pálmovc vejke manter-
nistva :

Temnicsar je preci dugo posztáplao
pred vrátami i na njegovom kűklátom
obrázi sze je vidilo. ka je csemeren i
nepotrpliven za volo đugoga csákanja.

Hm! — gucsao je v szebi — té
Szebescsan je escse nigdár ne dao na
szébe tak dugo csakati. Bog me, bi tű
povrgo toga viteza, csi lepa summa
zláta nebi scsegetala mojo dlan. Pacs
nebi rad pűszto to szrecso odleteti. Ali
zato itak mi nikak nejde v glávo, ka
iscse szkoro vszakso nocs tű pri tej
krizsamolci. Bi sze vűpao sztaviti . . .

Dale je scseo szvoje zgrűntávánje
pelati, ali te ga je nikák po hrami po
mali vđaro. Szebescsan je bio z
materjov tidva pojbcisa; stera je kumaj
csákala, naj v szvoje nárocse sztiszne
szvojiva deteta i z szladkim maternim

kűscom i blagoszlovom zeme od njidva
szledjen szlobod.

Temnicsar celo zadovolen je cinkao
z lepov pioninov (Trinkgeld) v szvo-
jem zsepi i njima je szvejto v tmiesnom
hodi.

Ali ka sze je z godilo z tema
decskoma ?

Hohárje szo jidva na zapoved ca-
szara jáko neszmileno zbicsűvali po ce-
lom szlabom teli, po tom szo jidva pa
v tmiesno jako vlazsno kamro zaklenoli,
stere szerteo je z csrepnjami bio naszi-
pani. Tam szta lezsala, kak dvá dol-
vtrgnjeniva cveta, steriva szta sze kumaj
zacsnola odpérati i zse jidva hűda roka
neszrcsno dolvtrgnola. Niksi poszeben
nebeszki szladki pokoj je szedo tam na
njidva bledom lici. Takak dabi szmrt
pazlivo zaprla dol njidva ocsi z meh-
kov rokov i takak dabi njidva neduzsna
dűhsa tak zletela v domovine vekives-
noga pokoja i mira, ka naj na njidva
glavo dene *devistva, manternistva i szta-
risov lűbėznih* lescécso trojo korono.

Szilvius je gorodpro szvoje ocsi.
. . . Okoli njega je nehma tihota
prebivala . . .

Groza ga je obisla; je ne znao,
kde je. Ali njegove pecsécse rane szo
njemi hitro v pamet prineszle bolecsine
i mantre, stere je z szvojim malim
bratom vűpresztao. I kde more biti
zdaj on ?

Za njim je slatao po zemli . . .
„Ignác!“ — Zvao ga je tűdi.

Niksega odgovora ne dobi.

Zdaj sze je escse bole presztraso.
Po taksem je more biti on szam-sza-
mėren v tom sztrahovitnom meszti i
njegovoga brata szo zná biti inam od-
neszli ?

Vkűpe szi je pobro vszo szvoje
mocs, zráven, sze je gorposztavo i na
kelko je z szvojim szlabim glászom
mogoci bio, na novo je zacsno kricsati:
„Ignác! Ignác!“

Niszika, mocsna sztena temnice z
topim rűmlenjom dá nazáj njegov

glász . . . Po tom je páli vsze tiho grátalo. Oszlableni je nazáj szpadno na zemlo, ali njegovo szkrblivo szrcé za szvojega brátseka szí je ne moglo mira nájdti. Znovics je zacsno slatali . . . zdaj mehko, negiblivo dugovánje.

Zná biti je zse mro?

. . . Mrzla rosza je letela vdiljek po Szilviusza zmantráni kotrigaj . . .

Po tom sze je tekno njegovoga obráza . . . Zse je mrzel bio, kak léd. Ali na nágli sze je edno lehko, komaj csüjécese zdihávanje szpüsztilo z njegovi vüsztl.

— Escse zshivé! — szí je miszlo v szebi te lübécsi brat, po tom sze je pa k njemi potegno i ga je z gorécsov lübéznosztjov kúsno po mrzлом lici. Ali vecs moci je zse ne meo.

Oszlableni je szpadno na málo telo . . .

Szamo, ka je szen na njegove ocsi ne mogao pridti.

Z szkrblivoszti za szvojega brátseka sze je szpozábo z szvoje boleznosztli i zdaj z novov mocsjov szo ga zacsnole pecsti njegove rane. Temnice moker, pesznivi zdüh i osztre csrepuje, stere szo globoko szégale v nyegovo szlabo telo, szo escse poveksávale njegove bolecsine.

Zdaj je vküpszkleno szvoje roké i je zacsno na tihoma moliti k milosztivnomi málomi Jezusi, ka naj pokrepi njidva dühso do tecsász, dokecs jidva k szebi ne pozové. Kak je on tak molo, trost je napuno njegovo dühso i sze je njemi tak vidilo, ka dobrocsinecsi balzam zvrácsi vszakso njegovo bolécsno rano.

Gor sze je zgledno . . . i szvojega brata je v csüdovitnoj szvetloszti vido poleg szébe z vküpszklenjenimi rokami klecsécs moliti.

On je tüdi na kolina szpadno.

Zdaj je osztro zoskripao zavor i szo sze odprle zsmetne zerjávlene dveri.

Szamo, kak szo sze zvüna szlojécsi notri zglednoli, szo malo ne oszlepnoli od nebeszke szvetloszti, stera sze je z globocsine vozke temnice les-csila.

Tam szta klécsala tidva decsáka i nezugovorna szvetloszt je povila njidva molécsno podobo.

Temnice sztene szo sze leszketale, takak dabi z zlátom i szrebróm bile vözkováne; szerteo je pa venec z lelije i z rosz pokrio. Od dalecs sze je szladko nebeszko igranje glászilo, stero sze je po mali szploj blizse i blizse csülo. Oni trijé szo zvüna szebe bili od csüdivanja i szo sze nancs genoti ne vüpali. Szo vidili, gda sze odpré od zgora temnica i Jezus med angelszkim seregóm v szvetloszti sze püszti dol proti decskoma. Szo vidili, kak sze poj-bicsa z razpresztránimi rokami z blá-zsenim szmehóm zdigávata gor proti nebeszkoj prikaznoszti.

Jezus! Jezus! — szta kricsala z velkim veszeljom i po tom szta mrtviva szpadnola na zemlo.

Temnica je nazáj tmicsna grátala, szamo okoli tela szvétoga pojbiesov je zsvigao escse beli, moder plamén.

Vszí trijé szo blizse sztopili i szo dugo paszli szvoje ocsi na mrtvima decskoma, steriva szta tak vövidla, kak da bi sze szmejala.

Na drügi dén je Szebescsan, szkrblivo notrizakrio v szvoj szoldacski plásés tela tidva mládiva manternika. Temnicsar je to z szkuznimi ocsmi glédao i gda szo krscsenieje po tom oprvim vküpszprisli, je zse on tüdi med njimi bio.

Telo tidva máлива manternika szo z velkov leptov pokopali i zdaj tam v globocsini katakomb csákata szvoj velki nájem, blázseno odicseno goriszta nenje . . .

Nazaj k-pravoj materi.

Zsivemo vu nevarni csaszaj; velika zburjava sze je zdignola proti dūsneveszti szloboscsini i proti veri. Drzsavne pravde za vero zse szkoro nikaj ne gledajo i sozjo vnoqe, stere namenijo vero podkopati i na keliko je mogocse, oszlabiti. Ravnitelje drzsavni mnogokrat iscesejo vsze prilike, po steri bi mogli skoditi veri. Vu drzsavnom szpravisesi poszlanicje (kōvetje) z-veksega iscesejo szvoj haszek i na szvoje odebrallec szizamo te zmiszlijo, kda sze nova volitev priblizsava. Csasztniki zmirom za poveksanje placse kricsijo i vszaki okoli „zlatoga teleta“ to je bogasztva plese. Na szziromasko lūdsztvo, stero szizamo te zmiszli i za nje, za njihovo szivljenje sze niscse ne szkrbi. Zakaj je to tak? Zato, ár je preisla prava vera zvecsine cslovecsi szrc. Kde nega vere, tam nega prave lūbeznoszti do blizsnjega. Da vu vnogi tak imenūvani vucseni, po pravici nezvucseni, ali kak nase lūdsztvo pravi „goszpodaj“ nega prave vere, to ne trbej szvedocsiti. Gledajmo, ka tej v-nedelo csinijo? Lehko v-cerkev idejo? Zna biti, med vnogimi sztotinami sze naide eden. Drūgi i te veksi tao ide po szvetszki veszeljaj. Ki je pa Bogi ne veren, od njega sze nikaj dobroga ne trbej vūpati. Gda mo vidili, da sze k Bogi obrnejo, gda mo vidili, da vera prava vu njih zšive, te znajmo, da je tū zacsetek edne bogse prisesztnoszti i bozsega blagoszlova. Nazaj k pravoj materi pravice, k pravoj cerkvi, csi scsemo, da obsine i domovina zagvūsajo szvojo prisesztnoszti.

Vu vnogi drzsavaj imenitni lūdje

zacsnejo szpoznati szvojo blodnoszt in csakajocse pravico sze povrnejo nazaj vu szv. matercerkev. Na anglezskom sze vszako leto vnoqe szlotin vucseni goszpodov obrne na katholicsanszko, mnogokrat osztavijo nisterni velike dohodke i dobre sztalise. Na Danszkom i Norvegszkom je velika mnozsina oni, ki osztavijo szvojo krivo vero i posztanejo katolicsanci. Najvekxi tao teh preobrnjencov posztanejo gorecsi i najbolsi katolicsanci, ki z szvojim szivljenjom pred vszem szvetom szvedocsijo pravico katolicsanszke szv. matere cerkvi.

Zna biti, bi sto miszlo ali pravo, da z katholicsanszstva sze tūdi preobrnejo vnogi na drūga vadlūvanja.

Isztina, szojo i taksi preobrnjenci, ali malo. Szamo tiszti to vesinijo, steri telovno dobroto iscesejo, pravmo bogasztvo pri zsenitbi, zadovoljenja szvojih telovni zsel, stera katholicsanszstvo prepovedáva i t. d. na teliko, da te odpadjenci szo szūhe veke bili i szv. matericerkvi je na haszek, csi sze od nje odrtrgnejo.

Dva imenitniva luteranszkiiva dūhovnika szta sze vu novom csaszni povrnola na katolicsanszstvo. Dr. Krogh Tanningh in Anton Sōrensen v Norvegii.

Csi sto z poganszstva, ali zsidovszke vere sztopi na katolicsanszstvo, te sze povrné, sto pa z steroga krszcsanszskoga krivoga vadlūvanja prisztopi vu szv. Matercerkev, od toga to pravimo, ka sze nazáj povrne. To zato, ár vszaki cslovek, kda szv. krszt gorivzeme, posztane kotriga szv. matere cerkvi i szamo te sze od nje odrtrgne, gda szvoje vadlūvanje po tak imenūvanoj konfirmaciji pred szvetom poszvedocsi. Da vszaki cslovek szlobodno krszti vu potrebcsinī, zato valá krszt, csi sze dobro oprávi, csi li sze dá vu krivovōrnoj cerkvi po szlugi krivovernoga vadlūvanja, ali po kaksem stecc drūgom csloveki. Kí sze z krivovernoszti nazaj na katholicsan-

sztivo szpovej, nazaj pride k materi, stero je on i stero szo njegovi predde-dovje osztavili.

Krogh Tonningh je rojen 31. decembra l. 1842. vu Stathallei, jűzsne Norvegie meszti. Kda bi opravo szvoje sole, posztal je ravnitel edne vucsitel-szke pripravnice. Leta 1873. je odebran za luteranszkoga farara v Ardaali. Leta 1874. ga je vlada poszlala naj obisce visesnje sole najimenitnesi meszt Europe. Tri-stiri leta pred tem je zacsno z poszebnov osztrorazumnosztjov pїszali od vere. Vu stiri veliki knjigaj je szpїszal vu csaszi 1885—1892. „Navuk krscesan-szke vere.“ Vu toj velikoj in imenitnoj knigi Kroogh razlozsi celo summo Krisztusovoga vcsenja. Vu zgrűntavanji toga vcsenja zmirom bol i bol szpozna, da je Krisztus szamo edno vero, edno cerkev nasztavo, od stere, kda sze je Luther odtrgno, je i z ednim na krivo pot sztopo. Vu tom csaszi globokoga premislavanja je dr. Krogh doszta molo za pravo preszvetljenje razuma. Vu szvoji vnogi pїszmaj je zacsno razlagati pravico katolicsansztva i je pokazal, da esi sze luteransztvo z katolic-sansztvom priszpodobi, niedno minoto nemre niscse dvojitı, da je prava vera Krisztusa vu katolicsansztvi. Ravno ta njegova batrivnoszt vu zagovarjanji pravice je prekratila, da je ne imenűvan za superintendensa, ali kak zse vnogi radi pravijo za „pűspeka.“

Miloscsa bozsa je pomali szploh prehodila njegovo szree. Leta 1899. decembra 31. je fararszko szlűzsbo osztavo i z tem vszakoletesnji dohodek 1200 koron. Vu-szlobodi od szvojih farnikov je povedao, da ga je dűsnaveszt priszlila na te sztopaj. Po globokom vcsenjej, po sztalni i pobožsni molitvaj sze je leta 1900. junija 13. nazaj povrnű vu szv. katolicsanszko matercerkev.

Dr. Krogh Tonningh je escse kak luteranszki farar poszebno csaszlıo B. D. Mario, ar eta pise: „Zazavajmo na

pomoes Devico Marijo, naj po njeni prosnıaj Bog szpuni nase prosnje.“ „Niscse je na tak lűbo Goszpada (Jezusa), kak Maria, zato je tűdi niscse ne telko za njega trpo, kak ta mati je trpela pod krizsom szvojega szina. Za toga volo morejo njo vsza pokolenja pred vszemi szvetcami bozsimi dicsiti.“ Osz-tavili edno sztacio, vu steroj sto veliki dohodek mą, osztavili csaszł, vu steroj je njemi vsze postűvanje dokazano: sztopiti po tom vu dobrovolno sziro-mastvo i zgűbiti vszo vezalje premi-nocsega szvetszkoga i zemelszkoga vű-panja: to je ne malo delo; to szo szamo od Boga poszebno odebrani, velikoga szrea i zmožsnoga razuma lűdjé mo-gocsi vesiniti, steri vise sztojijo od oni nevolni vszakdenesnıjih lűdih, steri pravico necűjejo radi, steri sze zakopajo vu blato szvetszkıh veszelj.

Szamo od szebe sze razmi, da je od toga nazaj povrnjenja vu norvecki novınaj vnogo pїszano. Edna novına eta pise: „Po nasem znanji je vu Norvegii escse ni eden tak imeniten mozs ne sztopo na katolicsansztvo.“ „Zsıh za pravico i njegovo osztro mislenje ga je vszıgdár dale, na szlednje vu kato-licanszko cerkev pelalo.

Szami luteranszki fararje szo ne naisli vu njegovom sztopaji ni edne lagoje recsi i szo ga obdrzsali vu prve-sem postűvanji.

Te drűgi imeniten mozs, ki je vu Norvegii na katolicsansztvo sztopo, je Anton Sørensen.

Rojen 20. novembra 1849. Opravivsi szvoje szrednje sole sze je l. 1868—79. vu vszeucseliscsi meszta Krisztiania bogoszłovszstvo vesio. Leta 1874—75. je poszlűsao bogoszłovszstvo na vszeucseliscsi v Leipzigi. Tű je njemi nedovedno vroke prısla edna nemska knjiga, vu steroj je dugo i siroko popi-szan razłocsek med katolicsansztvom i i luteransztvom. Po prvom precstenjej te knjige je Sørensen prevıdo, da je

katolicsanszka vera szploh drúgo, kak je on do te mao esüo i miszlo.

Nazaj povrnovski sze vu szvojo domovino je vu vecs mesztih vesio kak vucsitel visesnji sol i po tom l. 1888. vu Krisztianii szam edno veliko solo nasztavo, stero je szam ravnal do l. 1894. Med tem je zmirom globse so on vu szvojem vesenjej vu razlaganji razlocska med katolicsansztvom i luteransztvom i poszebnio je prebrojaval one navuke, steri sze doticsejo szpravicsanja, to je preobrnjenja z grehovitnoszti v pravicsnoszt. Naj blizse szpozna katolicsansztvo, je edno celo leto prebival v Rimi. Leta 1894. je osztavo ravnitelsztvo szvoje sole i z celov mocsjov sze je dao na vesenje katolicsanszkoga navuka. Szkoro pol leta je prebivo v Belgiji, ár je steo vu toj csiszto katolicsanszkoi drzsavi szpoznati zsvljenje katolicsanszkih lüdih.

Po dugom düsnovesztnom pripravlanji sze je l. 1904. na den szv. tresh kralov szpovedo i nazaj povrno vu krilo prave matere.

Sörensen je imeniten zgodovinszki piszatel v- Norvegii. Med vnogimi drügimi knjigami je vu najnovesem csaszki szpiszal edno knfgo, vu steroj ocsiveszno

poszvedocsi, da je navuk od szpravicsanja eslovecsega vu luteranszkom vadlúvanji nesztalen i da je Luter szploh drúgo vesio, kak dnesz njegovi nasz ledüvalci. Poszvedocso je, da denesnji navuk njihov od szpravicsanja, na keliko sze je vere szploh ne odrtrgno i vesenja Krisztusovoga, sze more glihati z katolicsanszkim vesenjom.

Edna je pravica vekivecsna, eden je Bog, edna more biti szamo prava vera; eden je Krisztus, eden je njegov navuk, edna szamo more biti prava cerkev Krisztusa med vnogimi krscanszkimi vadlúvanjami. To je tiszta, stera lehko poszvedocsi, ka od csasza Krisztusovoga sztoji i nema drügoga nasztavitela, kak g. Jezusa Krisztusa. Nego kotrige te szv. Materecerkvi sze ztem ne szmejo stimati, szebe zvisziti i drüge zametavati. Ne z velikimi guesami, nego z prav krscanszkim zsvljenjom trbej poszvedocsi pravico vere; one pa, kí szo escse odpadjeni, z vszov lübeznosztjov gor vzeti, za nje doszta moliti, naj je Bog po njegovoi zmoznoj miloszti pripela na pravo szvetloszt ino edinoszt vu Ocsi nebeszkom i Szini njegovom vu Dühi vekivecsne pravice.

Hrána düsevna nasi szlovenov.

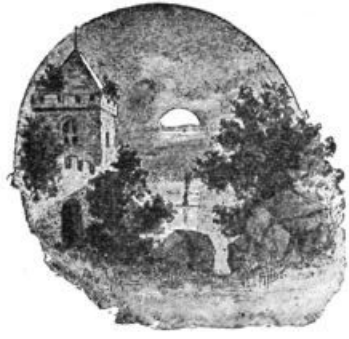
Lani vu prvom tecsaji etoga kalendaru je z velenjom visesnjava pasztira mil. püspöka nase szlovenszko lüdsztvo pozvano na prisztup k ednomi drúzstvi, stero bi melo nasztanoti vu te namen, da bi sze za nase lüdsztvo vu njegovom maternom jeziki dobre, hasznovite knige vu roke dale. Vnoge krajine szo te glas z veszeljom prijale, ali drüge szo glühe bile i dokecs szo sze vu nisterni faraj sztofine glaszile za kotrige toga namenjenoga drúzstva, vu drügi velikih sze je szem i tam komaj edna-dve naisla. Zná biti, je lüdsztvo ne zadoszta navcseno od toga

dela; zna biti, nega vsze povszod vrele gorecsnoszti za dühovna dugovanja; zná biti szo protivnicje katolicsansztva kakso zadrge vrgli na pot; zna biti je nevoscenoszt ne stela viditi, da bi szlovenszko lüdsztvo vu szvojem maternom jeziki kaj dobroga i csednoga estelo. Nemrem povedati, jeli steri z teh, ali kaks drügi zrok je ne dopüsztó, da bi drúzstvo nasztanolo zse eto leto.

Ali zato najmenje ne trbej dvojití. Pride csasz, i ne je dalecs, gda bomo vu nasem maternom jeziki esteli dobra, csedna, postena, düsi i teli hasznovita dela. Protivnicje nasi szo steli i to pre-

kratiti, da bi kalendar preszv. szrca Jezusovoga sze med lüdsztvom razsiro. Doszta szo probali i nikaj szo ne mogli, ár je 4000 kalendarov med malim szlovenszkim narodom razsirjenih zse prvo leto. Z-tem je zacsetek vsinjeni, za sterim pridejo z Bozsov pomocsjov i drüge knige, csi rávno nakanjeno

drüzstvo ne nasztane. Csi sze najdejo nisterni dobri priszatelje in eden-dva dobrocsinitela, steriva nam vu zacsetki na pomoec prideta z podporov: nisce nemre prebrantiti, da vszaki bode csteo kaj dobroga vu szvojem jeziki, ár právda szvetszka nase domovine nam zagvüsa nücz nasega jezika maternoga.

Japánszko-ruszuszka bojna.

Kak je mir najvekša neszreesa za esloveese narode, tak bojne szo najvekse neszreese. Zsitek eslovecsi, steri sze z nikim ne da plac sati, esednoszt zemelszka, stera je szad vnogetnega dela: vsze to edna bojna vu kratkem esaszí zaniesá. Po bojni sze lüdje razdivjajo i jako doszta zgübijjo jakosztnosztí esloveese. Bojna je lagoje duguvanje i zhája z grehotnosztí esloveese nature.

Csi bi lüdje vszi esedni, praviesni bili i kak taksi bi drzsali bozse zapovedi: nebi sze trbelo pravdati, nebi trbelo okoli fiskalisov sze tepszti i pri szodnisesaj (birovijaj) prage brüsziti. Nego da szojo neposteni lüdje, ki pravice i bozse zapovedi nepoznajo, te dosztakrát priszillijo; da i ti dobri sze morejo z pravdanjom mantrati.

Tak je tüdi med národami. Csi bi vszi zdrzsali bozse zapovedi, ni eden vojak nebi bil potreben in oni neizmerno veliki sztroski, steri sze dnesz na vojszke pontücajo, bi sze na doszta lepsa i hasznovitesa dela lehko obrnoli i nevolno lüsztvto bi nezracsunano menje bremena moglo nosziti, kak dnesz.

Nego da i narodje ne hodijo po bozsi zapovedaj, nego isesejo, kak bi eden toga drügoga vkano, ne esüdo, esi hitro med njimi szvaje nasztanejo, z koga nasztane bitje i bojna.

Tak je tüdi nasztanola japánszko-ruszuszka bojna. Ruszuszka vlada je pred nisterimi letami dobila od Kine edno veliko drzsavo steroj je ime Mandzsuria. Vu tisztom esaszí szo tüdi drüge vlade dobile od Kine nikaj zemle, kakti nemska i angleska. Da je rusz najvecs dobo, to szo drüge ne mogle trpeti, nevoscenoszt je nje na hüdo nagibala. Poszebno Anglia je zse dugo iszkala priliko, kak bi mogla skoditi ruszi, ki je do ti mao najzmosznesi med vszemi národmi. Zdaj je prisla prilika.

Na izhod od Mandzsurie zsive eden narod, steri je v novešem vremení z velikimi sztopajami napredüvao posezbeno pa po szvojoj velikoj morszkoj trgovini szí je imenitno bogasztvto szpravo. Anglezsom je te narod tüdi na poti bio, ar je njihovo morszko trgovino oszlabo. I te narod je mogla Anglia oszlabiti.

Kak med kršesanszkim lüdsztvom szivocsi szidovje vszigdar na to gledajo, da razlocna kršesanszka vadlúvanja razesemerijo, ar te oni

vu zmoti lahko ribijo, tak i Anglezs je Japonce proti Ruszi na hujsto. Steri stees zgübi med tema dvema: Anglezsi je ednako prijetno.

Rusz je ne steo bojne, nego da je njega Japonec po jalnoj i divjoj poti napadno, mogo je orozsje vzeti na obrambo szvojega poszesztva.

Csi meni eden moj szoszed da edno ujivo i te drügi szoszed, steri bi jo tüdi rad meo, mi jo sese zeti, jeli jaz krivico vesinim, esi mo sze brano? Nikak nej! Tak i rusz, kda sze je zacsno braniti proti japoncom je najmense krivice ne vesino.

Mednarodna pravda i navada je, da steri

tak jalno napadnoli, prisziljen je bio njim bojno naznaniti.

Ta bojna je na rusze gledoes jako teska, ár zvelike dalecsine morejo vojake i vsze, ka k bojni szlisi voziti po ednoj zseleznici, stera je esese te nanes ne bila dogotovlena; japonci szo pa blüzi pri szvojem domi, ár je szamo edno morje locsi od meszta bojne.

Zacsetek bojne je tak na morji vesinjeni. Februara 13-ga prvo bitje bilo, pri sterom szo japonci tri velike ladje zgübili.

Novoga casasza vojasko ladje szo zmoznsna dela. Taksa navadna ladja je szpodobna ed-

II. Miklos ruzszuski caszar.

narod bojno sesé zacsnoti, to onomi narodi, steroga sese napadnoli, nistere dni prvo naznani. Japonci v podobo divjim narodom, szo to pravdo prelomili i brezi naznanüvanja bojne, szo 8. februara zacsnoli sztrelati na ruzszuske ladje, stere szo pri imenitnom meszti Porth-Arthur bile vküpszpravlene. Na drügi den szo ravno tak napadnoli japonci v-Osemulpovom dve ruzszuskivi ladji ino szo je vküp zosztreli.

Ruzszuski caszar, II. Miklos, je miroven eslovek i je od zacsotka szvojega vladanja na to posebno pazo, naj sze mir gorobderzsi, ar je znao, da je vszaka bojna vretina vnogi veliki nevoi. Nego gda szo japonci njegovo drzsavo

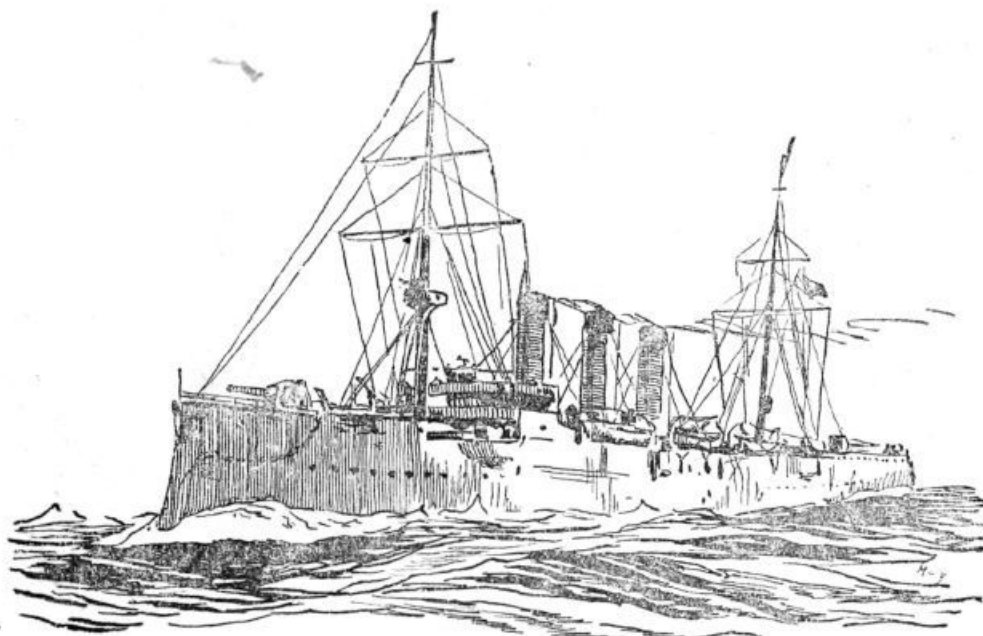

Japonski caszar. (Z novine n. „Welt-Blatt.)

nomi velikomi gradi, steri na morji glava. Do sztojezer i vise zsméese pela zvün szvoje lasztivne zsméese. Na dne szo magazini za kameno vogelje (steinkohl), steroga vnogo jezero metercentov more meti; na dale za meszo, krüh, vodo, i t. d. Má 20—24 veliki pecsi, stere sze den i noes kürijo za zmozssne masine, steri ladjo giblejo. Navadno je na ednoj velikoj vojaskoj ladji 5—800 lüdih, za stere je potrebno vnogo meszta. Pela na szebi edna taksa ladja 4 prevelike stüke i 40—50 mensih. I ti najmensi szo doszta veksi, kak oui, steri sze na szühom nücajo. Za te vnoge stüke trbe jako doszta patronov. Za velike

stüke nūcajo patrone, z sterih eden potrebüje szano za eden sztelaj poldrügi metercent praha. Krugla taksega patrona ide 18 kilometrov dalecs i eden sztelaj kosta 4—5000 koron. Za nabijanje, te jo notridevanje patrona vu stük posebni masini szojo. Edna taksa ladja z-cela gotova z popolnim orozsjom pride na 30—40 millionov koron. Vecs ladj stere na morji vküplavajo vu ednoj esredi, sze zove flotta.

Japonszka flotta je vu zacsetki krepkesa bila, ár je vsze japonszke ladje vküp mela szpravlene, rususzke ladje szo pa z veksega bile doma i vu vnoгих mesztaj drügi drzsäv.

Rususzka ladja „Peresvjat“. (Z novine n. „Welt-Blatt.“)

Rusom je doszta skodilo, da szo vu zacsetki ne meli pravoga voja. Alexejev, eden sztari eslovek je bio ravnitel vszeh izhodni drzsäv i z ednim je bio voditel vojaski; kak pred zacsetkom bojne je ne znao, ka sze godi vu njegovi drzsavaj, tak da sze je bitje zse zacsnolo, je ne znao, ka bi delao. Zato szo japonci jako hitro poszvojili szoszedno veliko caszarstvo Korejo in odnet szo zacsnoli proti ruszi idti.

Caszar rususzki previdevsi szlaboszt Alexejevo, za voja zemelszke vojszke je imenuvao Kuropatkin generala i za voja izhodne flotte Makarov admirala.

Obadva szta bila mozsa velike znanoszti i zmozsne batrivnoszti, stero szta szkazala vu szvojem zsvljenyi i proti ovoj velikoj esészti szta bila esese mladiva esloveka.

Kuropatkin, gda zdomi so, je povedo, da bojna bode edno-dve leti trpela. Povedal je, da vu zacsetki ruszi ne szamo edenkrat bodo pobiti, ali konec trbe pocsakati, te de szvet vido, ka de sze z japoncami godilo. I Kuropatkin esüdno pela od tiszti mao to veliko bojno z rususzke sztrani. Proti japonszkoj divjaznoszti, stera ne gleda na eslovecsi zsitek, sze szpametno brani. Szilne poganszke japonce vszigdar dale za szebom proti szevri vabi tak

dalecs, da ednok pride esasz, ka sze njim pot proti domi preszeka i te znaú biti brez sztrlaja sze bodo mogli podati.

Velika bitja na szühom szo bila pri meszti Csöngesu v Koreji, 1-ga majusa pri Jalu vodi, kde je z oba sztrana szpadnolo 150 oflicerov i vise 5000 vajakov. Majusa 26-ga je pri Kinesui esese vekse bitje bilo, vu sterom je szpadnolo do 10000 lüdih.

Vu juliusi i augusztusi szo bila mala bitja, stera szo sze dokonesala z onim velkim bitjom pri Liaojang meszti, kde je z obadva sztrana vküp szpadnolo do 40,000 vajakov.

Imeniten eslovek je general Stössel, steri

zse pol leta junasko brani veliki grad Porth-Arthur. To je velika trdnjava; potrđjeno to meszto lezsi pri zsutom morji i znajnovesim orozsjom je okrepeseno. Ne szamo varas je okol i okol z moesnimi sztenami potrđjeni, nego cela okroglina na 15—20 kilometrov dalecs je puno mali orozsenih gradov. Zemla, kde bi neprijatelj mogo idti je povszod podkopana i nanosena zdinamitom. Csi ruszi v pamet vzemejo, ka sze japonci priblizsavajo, dojde edna elektricsna iszkra i celi seregi v zrake odletijo. V-Porth-Arthuri je rususzkih vojakov do 20—25,000: japoncov napadnikov je vise 100,000. Od zacsetka obszedanja te trdnjave je szpadnolo 10,000 ruszov i 50,000 japoncov.

Japonszki imeniten voj je marsal Oyama, ki pela celo ravnanje te velike bojne. Pod njim sztojijo: Kuroki, Nodza i Oku generalje. Vszki imenitni i jako vuceni mozsje, ki szo z-veksega duga leta sze pri zvünesnji vladaj i vojszkaj poszebno na nemskom vesili. Lüsztvo japonszko szlepo ide vu bojno. Za to szo tak moesni. Niednoga orszaga nega v Europi, steroga ne bi piemagali, esi bi z-njim bojno zacsnoli, jedino rusz z szvojov sztrahsnov velikocsov je mogocsi te narod obladati. Skoda, da szo japonci poganje i jako jako globoko vu bolvansztvo i nevernoszt potopleni. Veliki trgovci szo, ali sztrahsno znajo noriti, tak da niti zsidovje nemrejo nje predobiti.

Makarov admiral je nepresztrahseno zacsko

na morji japonszke ladje drazsiti i njim je vnogo nemirovnoszti i skode napravo. Ali rávno njegova nepresztnoszt je njemi bila na neszreco. Aprila 13-ga je steo napadnoti japonce i vün je so z-szvojimi ladjami z-prisztanicesa Porth-Arthura. Ravno ona velika ladja, po imeni Petro-Pavlovszk je vdarila na podmorszko nalogo dinamita, steri je celo ladjo v zrake vrgo. Makarov i z njim 700 lüdi je preislo. To je veliki vdarec bio na rusze. Na Makarovo meszto je imenüvan za ravnitela flotte Skridlov admiral.

Bojna na morji od tiszti mao nepresztanoma tecse; ednok eden, drügoes drügi oblada, zgübieski szo pa szkoro na oba sztrana ednaki, esi li je flotta rususzka szlabesa bila, kak japonszka.

Meszec majus je bio za japonce jako nesrecesen, ar vu treh tjednaj szo zgübili seszt najveksih szvojih ladj; augusztus je pa ruszom prineszo velike skode in szo tri ladje zgübili in dve jako oskodjene gratale.

Kda bode konec te sztrahovitne bojne, niscse neve povedati. Japonci sze divje vojüjejo, ali rusz nemre podsztopiti, kaj stées de kostalo, ár postenje ednoga tak velikoka orszaga, kak je ruszoszko, ne dopüsztii, ka bi sze obladati dao od ednoga naroda, steri je doszta mensi. Japonci opesajo i oszlabijo, ruszi szo pa trdi, dugim bojnam veseni, zvün toga jako bogati. Za to je gvüšno, da japonec sztrahsno podleze pri tom bitji.

Drüge velike neszrecese.

Leto 1904-to je puno poszebnih veliki neszreces bilo. Szkoro nega krajine i drzsave, stero edna ali drüga neszrecesa nebi doszegnola.

Naso domovino je zvünredna velika szüsava pohodila. Na vogrszkih rodni krajina je od majusa do juniusa ne bilo kaple dezsdzsa. Krme szo nikaj ne dobili, tak da zsvivina zse vleti mogla szamo szlamo jeszti. Za to szo priziljeni vnogi vogrszki kmeti zsvivino po hval ceni odati. Zsetva je vu te mesztaj tüdi bila szlaba na teliko, da sze vnogim trbei od glada bojati. K-szühocsi sze je pridrüszila tocsa, stera je neizmerjene skode napravila i

k-tomi vnogi ognji. Cele vesznice i meszta szo po vogrszki krajina je pogorela i szamo po ognji sze je vnoge millijone kvara zgodilo. Po nasih goricski krajaj je lüdsztvo vu velikom sztradanji. Kre Müre v jeszen velika povoden. — Vlade duzsnoszt bi bila vu taksi teskil: esaszaj szziromake pomagati; ne szamo z-tem, da od njih zdaj ne bi zselela daese, nego bi njim podelila teliko, ka je njim na zsvivljenje potrebno. Oni, ki ravnajo vu telovni duguvanaj lüdsztva, bi mogli vlado na to opomenoti, poszebna duzsnoszt bi pa bita to poszlanika, to je követa. Ali prinasz je do

eh mao tak bilo, da sze je tak imenüvana goszpoda szamo te okoli lüdsztva obraçala, kda je od lüdsztva kaj zselela, drügi pot je pa lüdsztva ne poznala. Bodemo vidli, jeli zdaj vu toj szükesini sze stoj bode brigao za szíromasko lüdsztvo.

Z-nami vu zvezi bodoci ausztrianci sze nepresztanoma pehajo eden z-drüгим. Nemei scsejo drüge narode delpoklacsiti rávno tak, kak szo inda steli pri nasz. Ovi narodje ne podpüsztimo i dokees sze po taksem krscesanszki narodje med szebom vojüjo, zsidovje sze szmejejo. Ar celo narodno razlozsnoszt szo oni vö-zgrüntali, naj krscesenike razdelijo i tak je lezsi obladajo. Krscesanszki narodje nebi szmeli jeziesni razloeskov poznati i te bi blazseni bili. Jezik je vszaki szamo sker na vesenje i na napredüvanje i eden je teliko vreden, kak drügi.

Csi sze nemeecz stima, ka je vecs od eseha, ár nemski zná, je neszpameten eslovek ravno tak, kak eseh, esi nemca za to zametava, ar neve esehszki.

Pravda naturalszka je vszem jezikom ednako pravico dala, i sto profi toj pravdi dela, jako kratkoga pogleda eslovek more biti.

V-Norvegii je 23-ga januara Aalesund varas pogoro tak, da je 11,000 lüdih vsze zgübilo. Ravno taksa neszreca je doszegnola v-Bosznii Travnik varas, kde je 481 hiz pogorelo. V-Baltimore amerikanszkom varasi je v-marciusi ogen 100 million kvara napravo. V-Chikago varasi je gledaliscse i zunim 700 lüdih zgorelo.

Nega racsuna i konca szpodobnim neszreçam. Kaksi navuk szí morejo lüdje i narodje z-toga vzeti ?

Zgodbe preminocsega leta.

V nasoj domovini je orszacski zbor po dugih zobsztonszkih guesaj tesko v mir sztopo, kda je po navadnoj jalnoszti Tisza Stevan grof visisnjo oblaszt obszvojo i je 1903. oktobra 26. za prvoga, to je predszesznik-minisztra imenüvan. Steri szo pred stírami meszecani ni esüti ne steli od njega, szo sze zdaj v dve gibe vrgli pred njim, tak malo je pri nasz neodvisenih lüdih !

Dva dobriva püspeka je v tom leti nasoj domovini szmrt vzela: Császka Jürja i Rimely Karola. Obadva szta jako dobriva esloveka bila i szta posebno doszta dobroga vesinila za szíromake i cerkvi szvojih püspekij.

Vu zseleznom varmegyövi (grácsesini) je novi föispán imenüvan vu personi dr. Ernuszt Jozsefa. Do eti mao je prinasz vnogo ne tak slo, kak bi moglo biti. Ne za obesinszko dobro szo delali, nego za poseben haszek vnogokrat. Novi föispán je obecsál, da bode sze szkrbo, ka po tom toga de naci. Csi szpuni szvoje

obecsanje, mnogi bodo njemi zahvalni posebno oni, ki isesejo i lübijjo pravico.

Na nemskom, esi li je to z-vecsine lutersanszki ország, vu verni dugovanjah jako lepo naprehidejo. Imeniten i eseden mozs je nemski caszar Wilhelm II. Vszako priliko ponüca, naj pokazse katolicsancom szvoj poseben nagib do njih. Katolicsanszke dühovnike jako postüje i najnotresnji njegov prijatelj je Krug benediktinszki opat, steroga je to leto v-Talianszkom pohodo i njemi takso esaszt dokazao, stera sze szamo vladarom dáva.

Nemsko v-Afriki tüdi bojno má z ednim na polojno divjim narodom; zse vnogo vojakov, posebno officerov je v-toj bojni szpadnolo. Kak novine pisejo, v kratkom esazi sze dokonesa ta bojna.

Dokees na nemskom katolicsancom tak dobro hide, kak szkoro vu niednom drügom orszagi ne,

na Francoszkom szo jako lagoji esazi prisli na katolicsanszko vero. Tak imenüvan,

szlobodni zidarje, to je družstvo brezverni lagojih lüdih, szo k-szebi potégnoli visesujo oblaszt.

Slobodno zidarsztvo je družstvo onih

Togo, japonszki admiralis. (Z novine n. „Welt-Blatt.“)

lüdih, steri vszo vero sesejo zaniesiti, poszebno pa terejo proti pravoj veri katolicsanszknoj, ár znajo, da esi to obladajo, z-krivimi vadlúvanjami de lehko slo delo. Zse ime njihovo je edna velika lazs, ár szo niti ne zidarje, niti ne szo szlobodni. Porúsiti vsze dobro, vu jarem robsztva grehotnoszti djati vsze narode: To je njihovo nakanenje. Dajo sze z-toga szpoznati, da pravijo, ka je vszako vadlúvanje dobro i da narode sesejo pod verino ednakoszt szpraviti. Z-veksega szo nevucseni lüdje i szami nevejo, ka sesejo, szamo nisteri prednji poznajo cio toga družstva. I prinasz szojo taksi neszpametni lüdje na Vogrszkom i miszlim nisteri vu nasoj krajiui med onimi, ki sze za goszpode sesejo drzsati. Na Vogrszkom szo oni púsztli one neszrecsne, na lüdsztvo gledocs tak teske právde szvetszkoga hizsnoga zákona i t. d. Na najvekszo pomocs szlobodnozidarcov szo zsidovje, ár znajo, da z tem razdelijo krscesanszka vadlúvanja. Kalavinje i luteranje nase domovine szo pa zadoszta kratkoga videnja, da sze dajo vu zsidovszki jarem pod szlobodno zidarsztvo naprezsti na najveksi kvar szvoje vere,

Te lagoji lüdje szo na Francoszkom, kama szo od 30 let vsze szmeti drügi narodov szpravlajo, vu preminocesem leti oesiveszno gorsztopili proti katolicsanszstvi. Zse dugo szo delali jalne volitve na orszaeski zbor i tak szo vu njem pridobili veezino. Kda szo to vrokaj meli, zaeseli szo pomali pod oblaszt szvojo tezsiti katolicsanszstvo. Vláda vu njihovi rokaj bodocsa je za púspeke te najszlabese dühovnike imenüvala. Ne modroszt, ne poboznoszt, nego neznanoszt vu cerkveni pravdaj, bojanoszt i szlaboszt proti nepriateliszkom naszedavanji, je bilo tiszto, stero je francoszka vlada zse dugo iszkala pri szvoji púspekaj. Szlabi púsópokje szo dopúsztli, da je vlada vszigdar dale i dale szegnola vu cerkveni pravdaj i pod szvojo oblaszt szpravila vnoga esiszto cerkvena dela. Szlaboszt, bojazlivoszt dühovnikov je grob szlobodnoszti narodov. Steri narod na nepresztrahsene dühovnike, ki sze ne bojijo nikse szvetszke oblászti, ki szo pripravni za pravico tüdi szvoj zsitek aldüvati, lehko racsuna, onoga národa prisesztnoszt je na mocsen fundament polozsena. Szlaboszt

Kuropatkin ruzszuszkí vojvoda. (Z novine n. „Welt-Blatt.“)

francoszki púspekov je prineszla szvoj szad i preminoese leto szo szkoro vsze cerkvene rede raztiralí i z ujihovi klostrov pregnali. Razbegnjeni redovnicje i redovnice do szí zse znali

priszlůziti szvoj krůh, ali francoszki ország de najmenje vszako leto 100 millionov mogo vees vőndati na sole, spitale i t. d. I sto de esůto to novo bremen? Szlobodno zidarei? Oh ne! Nego lůdsztvo, stero je privolilo, da ober njega ravnaajo njegovi nepriatelje. Vsze povszod

Skrydlov ruszaszki admiralis. (Z novine n. „Welt Blatt.“)

esi nove plaese komi trbe, ali kaj novoga zacsinjajo kak i prinasz lůdje to pravijo: „ve ország placsa.“ Ali sto je „ország?“ To je lůdsztvo, nej tak imenůvana goszpoda, nego to prav delajoese lůdsztvo.

Francoszki narod more eden novi veliki beteg presztati i zná biti, kda esemér z-szebe vőnvrzse, pali zdrav posztane. Bog to najlagojese na dobro obrne. Szv. Oesa Pius X. previdevs, da szlaboszt nisterni pűspekov proti vladi je zrok vnogih nevol, szo dvema taksima pűspekoma esaszt prevzeli i pred szebe v Rim pozvali. Vlada je stela tēva pűspeka proti szv. Oesi navdignoti, ali nikaj je ne mogla napraviti, zato je zdaj esese bole razdivjala proti katolicsansztvi. Malo veksi mozi i zmozsnesse Vlade szo zse pred katolicsansztvom v-pobeg szpravlene!

Na Angleskom jako nazoesno napredůva katolicsansztvo. Zvőn vnogih modrih in imenitnih szvetszkih mozsov i vnoi anglikanszki dűhovnijeje sztopajo na katolicsanszko vadlű-

vanje. V-najnovesem vreмени je eden anglikanszki farar z glavnoga varasa, Londona, osztavo szvojo eseszt zato, ar je njemi njegov anglikanszki pűspek prepovedo moliti lytanio od Szrea Jezusa i drűge dobre molitve; i vnoi z njegovi ove szo za njim prisli. Na angleskom sze i anglesko-luteranszki dűhovniki szploh tak noszijo, kak katholicsani vu cerkvaj, nasim ednake oprave nűcaajo, mesűvajo, szpovedavajo tak, kak prinasz i t. d. Den do dneva je priblizsavanje vekse.

Kak vszaki eslovek po esazi osztari, tak i narodje sze prezšivejo; sztari szlabi posztanejo poszebnno, esi pri njih pomenka tiszto, ka njē zšive, to je prava vera. Drzsave, stere nemajo fundamenta vu pravoj veri, esi obsztarijo, morejo na nikoj pridti. Taksa drzsava je Tűrszko.

Na Tűrszkom szo zse vise szto let raszirjava ona gniloszt, vu steroj te orszag more preidti. Tűrki szo bili oni, steri szo na naso domovino najvees nevol prinaszli i steri szo szkoro dve szto let opűsesavali nase lepe krajine. Nemamo zroka sze za nje jokati, esi je doszegne tiszto, ka szo oni vnoгим drűgim

Keller gróf, ruszaszki general. (Z novine n. „Welt-Blatt.“)

narodom delali. Veksi tao sztanovnikov tűrszke drzsave je krsesanszko lűsztvno. Sztrahnsna divjaznoszt i neszmilenoszt tűrkov je te narode pod szvojo oblaszt szpravila, porobila njim je vszo szlobodnoszt, i je nje za szvoje hlapce i robe napravila. Grki, Szrbi, Bulgari i Rumuni szo po dugom i krvavom vojűvanji szis szpra-

vili szvojo szlobodnoszt. Bosnjake je nasa vojszka odszlobodila od türszkoga robsztva. Nego vnogi szo esese osztanoli pod türszkim-

nistere krsesanszke vlade, da szo posztlale na Türszko vucsene, dobre vojaszke officerere, sterim je nalozseno, naj sze poszkrbijo za tam szto-

Meszto ruszoszko-japanszkoja boja. (Z novine n. „Welt-Blatt.“)

jarmom. Zse nistera leta sze te vojüjo za szvojo szlobodnoszt i za szvoje pravice. Sztrahsna neszmilenoszt i divjaznoszt türszke vlade, stera je stela podklaesiti te lödi, je na to priszilila

jeese krsesenike i ne dopüsttijo, ka bi nje vszaki nevolen türk szlobodno mantrao. To sze je türkom ne vidlo i zato szo zaesnoli krsesenike szkrivoma preganjati i cele vesznice

podezsigati. Krseseniki sze tñdi z orozsjom branijo i tak esese zmirom sztoji sztalno vojüvanje poszebno vu drzsavi Macedonii.

To junasko krsesanszko lñdsztvo de sze vojüvalo, dokees szi ne szpravi szvoje szlobodnoszti, stera je njemi po naturi od Boga odlöcsena.

Potrebno je nistero rees povedati esese od Amerike. I nase lñdsztvo zacsné ta hoditi, dobro je esi domacsi znajo kak sze kaj tam godi.

Amerika je drzsava delavnoszti i treznoszti. Sto ta sese idti, naj pripraven bode na vszo mocsno i sztalno delo; manjacje tam morejo preidti. V-Ameriki i zapravlaesje nemajo meszta. Tam je sparavnoszt jako potrebna jakosz. Steri kresme lñbijo i sze od te lagojine nemorejo odtrgnoti, naj tñdi ne idejo v-Ameriko, ár je tam za zsedne gute jako szlabo poszkrbleno. Sto tam delaven den sese po kresmaj hoditi, ne dobi dela; sto pa miszli, ka de v-nedelo pio, sze jako vkani, ar szo tam v-nedelo kresme pod osztrov kastigov vsze zaprte. Csi bi prinasz doma tñdi tak bilo, na keliko bi lñdje bolse sztali!

Amerika, poszebno szeverna, je drzsava prave szloboscine. Tam sze vlada ne mesa vu cerkvena duguvanja, tam vlada ne pita, kaksi jezik sto guesi, z-kaksega naroda zhaja. Popuna szlobodnoszt vu veri, vu narodnoszti i jeziki da vszem veliko volo na delo i vuzsge mocsen plamen lñbeznoszti do nove domovine. Nega na szveti drzsave, kde bi teliko jezikov bilo, kak v-szevernoj Ameriki i nega tñdi drzsave, stera bi tak moesna i bogata bila, kak je szeverna Amerika. Kak more sto szpametno praviti, da velikoesa drzsave i naroda viszi od

edinoszti jezika? Amerika zsivo pokazse, da je to krivi gues i kratko mislenje.

Amerika je proti nam dalees naprej vu vszakom duguvanji, i mi, esi sesemo esedno zsveti, sze od Amerikancov doszta moremo vesiti, ne szamo eden po ednom, nego kak narod in orszag tñdi. Eden po ednom — boj-dimo kaksega koli sztalisa — sze moremo vesiti delavnoszt, sparavnoszt i treznosz; kak narod sze moremo vesiti, da nemo vu vñrnih i jeziesnih rabukaj iszkali naprej idenje naroda, nego vu postüvanji, stero szmo duzsni eden drñgomi prikazati, kaksi koli je nas materni jezik i vadlñvanje; kak orszag moremo gledati, da pravda ednako bode zagovarjala i branila szziromaka i bogatea i na nika drñgo nede gledala, kak na to, naj lñdsztvo bode blazseno, zadovolno, ár to je pravi fundament vsze szvetszke oblaszti i vszakoga orszaga sztalnoszti. Csi bi pri nasz ravnanje obesinszko i szpelavanje pravdeno tak bilo, kak v-Ameriki, bi lñdsztvo doma osztancelo, nego — esi nevola, sztradanje njemi doma ne da mira, ne esñdo, esi sze vnogi na to dugo, nevarno, prekmorzsko pot vzemejo. Z dobre vole, miszlim, nisece nede v-Ameriko.

Prvo, kak sze sto na to pot zeme, naj szi dobro premiszli, je li je pripraven na tezsave, stere de mogo presztati i naj ne pozabi, da ga tam zsmetno delo esaka. Ki nikoga za szebom eti doma ne osztavijo, oni lehko delajo, ka sesejo, idejo, kam sze njim vidi; nego ki familio majo ino szo duzsni sze za njo szkrbeti, oni sze szamo vu szlednjoj potrebesini naj odlöcsijo na to pot i te ztem nakanenjom, da bodo na haszek szvojoj familii.

Opotilo.

V-Radgoni pri Semlies F. knigotrgovci sze dobi tak imenñvana „Sztara Molitvena Kniga“ z novimi, mocsnimi literami stanpana, stero de vszaki jako lehko esteo. To je ta najbolsa i najpopolnehsa sztaro-szlovenszka molitvena kniga i zato sze vszem szlovencom vrelo

preporacsa. Cena je od edne korone pétdeszét filerov do tri koron po zvezi.

Za kotrige bratovesine i drñge verne sze dobi knizsica od pobožnoszti Szrea Jezusovoga na Tisini za dvašszeti filerov.

SZMEHSNICE.

Elegantni tovaj. Vn velikih várasah je vno go jako künstnih tovajov. Jasz szam meo szreco, ali bole neszreco, poznati krala vszeh teh tovajov v Budapesti. Gda szam 1896. na jezeroletno razsztavo v Budapest hodo, mi je na ednok minola z zsepa mosnja. Szrdito szam so k mojemi poznanci, k králi i zapovedniki vszeh pestanszkih zsepnih tovajov.

„To je zse pacs nikse delo ne, ka szi mene tüdi dáo okradnoti!“ — právim tomi králi. On me pa pita: Gde szi hodo v szlednjoj vöri? — i gda szam njemi pravo, ka szam zse dve vöri tü okoli bosnjakszoga pavillona hodo, mi odgovori: „No, te te je té huncut Sanji sztanovito ne szpoznao, ár szam jasz dnesz osztro zapovedo, naj mojím poznancóm mir da. Ali záto nikaj ne, szamo idi nazáj k tiszto mi pavilloni, za 10 minut nazáj dobis peneze.“

Jasz reszan idem nazáj i tam hodim, ne szamo 10 minut, nego edno dobro vöro, al moj tovaj sze ne kázse. Csemerno idem nazáj k ravniteli tovajov i njemi právim: „Tvoj Sanji mi nesese nazáj dati mosnje, huncut!“ Ali kráo tovajov mi szmejajoes odgovori: „Blodis i krivo szodis Sanjija, on je elegantni eslovik, ki obdrzsi szvojo rees. Pogledni szi zsepke.“ — I kak v zsep szégнем, notri najdem mojo mosnjo i niti eden filler ne fali zs njé. — I té mi právi kráo:

„Sanjiji je na teliko zsao bilo, ka je tebé okradno, ka 50 koron esese keoj steo djáti k tvojím penezóm. Ali jasz szam njemi ne dopüszstvo, ar szam sztrah bio, ka bos sz tem zbantüvani.“

*

Pobozen lüdomorec. Eden sztaroveree je v sumi vmoro ednoga küpca. Gda je preiszkávao v turbi vmorjenoga, je najso notri lepi falat sunke i na to je etak zdihávao: „O Bozse moj, da bi dnesz ne pétek bio, kak bi sze jasz lehko dobro najo z té sunke.“

*

Gizdávi kodisje. Nikdi na szvejti nega tak segavi kodisov, kak na Spanjolszkom. Tam je vszaki kodis prepriesani od toga, ka on vno ge lüdi pomore v nebésza, ár njim priliko dá na álmstvo, i ztem szi veliko vrednoszt szprávi jo pred Bogom. Záto vszaki kodis to miszli, ka ovi lüdje morejo njemi zahválni biti za to, ka vzeme od njih álmstvo; to vn szvojem obnásanji kodisje tüdi pokázsejo. Tak na priliko gda je edna goszpa dugo iszkala po szvojih zsepah peneze, ka bi ednomi kodisi álmstvo dala, je kodis etak pravo: „Proszim, naj szi isesejo drügoga kodisa, jasz nemam esasza tak dugo csakati. Z Bogom.“

Eden francoszki grof sze je pripelo na Spanjolszko. Na zselezniskoj posztáji je vido ednoga tepesa i pravo njemi: „Neszte mi moj koffer do blizsanje ostarije, dobite tri franke.“ Tepes pa odgovori: „Goszpod, oni blodijo, jasz szam ne szluga, nego kodis. Álmstvo mi szlobodno dájo, esi seséjo: ali na to nemajo oblázsti, ka bi mene za szlugo drzsali, ar szam jasz kodis.“

*

Proba potprlivoszti. Gaber Ivan je v Ameriko odiso. Tam je esüo, ka na amerikanszkoj posti jako tesko dájo vö rekomanderana pizma. Ednok je on tüdi dobo z domi rekomanderano pizmo i so je z recepizmom na posto po nje. Tam je zse blüzi szto lüdi h sztalo, stere szo po ednom püsesali notri. Gaber Ivan je miszlo, ka szo te tüdi vszi po rekomanderano pizmo prisli, zátoje mirovno csako, dokecs na njega réd pride. To je pa ne znáo, ka je posta rávno tiszti den najemala nove esesztnike z velikov plácsov. I te vno gi lüdje szo vszi záto bili tam, ár bi radi zadobili to dobro szlüzsbo. Na szlednje, tak za edno tri vöre, je na Gaber Ivana tüdi réd priso. Notri je sztopo v hizso i tam szo ga brez vszega pitanja taki na vágo posztavili; po tom sze mogo dojszleesti, prszi szo njemi zmerili i po hrbti szo njemi klonkali. Na szlednje je Gaber Ivan naprej vzeo

recepisz i tá ga je drzso goszpodom. „Ka je pa to? Ka pa seséte sz tem?“ — pita ga eden esesztnik. „Moje rekomanderano pismo proszim“ — odgovori Gaber. Za edno malo szo goszpodje zse razmeli, ka je Gaber ne priso sztlúzsbe proszit, nego po pismo je priso; i na to je nasztano taksi szmej, ka szo sze sztene troszile od njega.

„Kak szte mogli tak dugo esakati pa vsze to presztáti, ka szmo delali z vami?“ — pita te prednji goszpod Gaber Ivana. On pa právi: „Hja esúto szam, ka tí jako osztro izszpitávajo prvle, kak rekomanderano pismo vödájó; te szam pa miszlo, ka to vsze ktomi szlisi, ka seséjo szpoznati, jeli szam zaisztino jasz Gaber Ivan. No pa szam tídi veseni k tomi, ar domá pri nasz eslovik tídi ne dobi lezsej vroke, ka njemi po posti pride.“

*

Krivi prorok. Perzsanszki krao je k szebi dáó pozvati ednoga zvezdobrojca, od steroga szo lúdjé to guesali, ka dobro zná prorokúvati. Krao ga je pitao: „Kelko let bom zsivo?“ Zvezdobrojce odgovori: „Esese 10 let.“ Krao je jako zsalosztén grátáo za to, ka zse szamo 10 let ma na szvejti i na szlednje je od zsalosztí obetezsao.

Te je vojvodi edna esedna miszeo vdárila v glavo. Dao je pozvati zvezdobrojca i pitao ga je pred Kralom: „Ka pa Ti, esese kelko let más odzaja?“ I on odgovori: „Dvajszti.“ Na to je vojvoda vöpotégno szvojo száblo i zvezdobrojci vkraj vszeko glavo rekocs: „Vidis kraó, ka je lago, ar je zse ne meo 20 let odzaja i tak na njegovo recs nikaj ne trbe dati.“ I krao je taki zdrav gorisztano.

*

Meszečni Zmesanec. Eden nepraviesen i i húdi krao sze je sétáo okoli várasa i pod ednim drevom je v pamet vzeo ednoga esloveka. Krao je knjemi prisztópo rekocs: „Povej mi, dober eslovik, jeli je vas krao praviesen?“ I eslovik je odgovoro: „Nas krao je neszmileni húdobnik.“ Krao ga je dale pitao: „Jeli poznas vasega krala?“ „Ne“, — odgovori té. Krao pa veli: „Jasz szam vas krao.“

Na to pa eslovik presztrahseno pita: Krao, jeli poznas ti mene?“ „Ne“, — odgovori Krao. Eslovik pa právi: „Jasz szam szin ednoga trgoveca, pa taksi beteg mam, ka szam

vszaki meszec eden den zmesani. I dnesz je rávno tiszti den.“

Krao sze je naszmejao i dale je so.

*

Kak nemec zná vkaniti vogrina. Eden právdoszlovec mi je pripovedáváo, ka gda sze je enkrát v Pesti po vulici sétáo je pred ednimi vrátami eden nemec z celoga grla kricsao: „Eszi naj idejo, esaszta goszpoda, eti je viditi ednoga esúdnoga amerikanszkoga konja, steri tam má glavo, gde drúgi konj rép i tam má rép, gde drúgi glavo! Naj sze dosztájajo notri idti, szamo 10 krajcarov trbe pláesati i za to do vidili toga naopaesnoga konja!“

I da je vnoo lúdiú slo notri i vö, záto je moj poznánee tídi notri so, naj reszan vidi toga neszresnoga konja.

I ka miszlite, ka je vido? Ednoga konja je vido, steri je z esizta szpodoben bio k drúgim konjom; szamo, ka je z repom proti jaszlam bio obrnjeni i zglavov proti dveram.

*

Imeniti kresmár. V Parizi je eden glasoviti kresmar, od steroga doszta szmejsnoga guesijo.

Ednok njemi eden goszt právi: „Na, znáte, to je zse ne réd, za edno szafaládo 2 koroni raesunati!“ On pa odgovori: „Proszim, za vász volo raesunam tak viszike cene; ár szo té viszike cene on plot, steri proszto lúsztvó nazaj drzsi od moje ostarije. Csi bi jasz nizsike cene raesunao, vszigdar bi vsze moje hizse pune bile sz vszakovrsztnimi lúdmí, med sterimi bi sze taksi feini goszpodje, kak oni, ne dobro esútili.

Eden drúgi goszpod sze njemi je tozso, ka je szosz ne dobro napravlen. I kresmar ga pita: „Szte veserah tídi tú obedivali?“ „Ne“ — odgovori ov. I na to njemi kresmar právi: „Vidite, to je falinga; veserah szte v bozsnój ostariji jeli pa szte szí zsmaj pokvárili, záto zdaj ne esúтите dobrote mojga szosza.“

Pá drúgomi gosztí je za obed 8 rajnskov zraesunao; i te njemi je goszt naprej pokazáo eden raesun, na sterom je za rávno táksi obed pred tremi dnévami szamo 6 rajnskov raesunao. Ostarjás gléda cedolo, po tom pa právi: „Goszpod, pred tremi dnévami szam sze zmejsao; ali da szte vi moj sztári goszt, záto vam tisz-tiva dva rajnska senkam.“

Dizmas.*)

— Legenda. —

Tak pred 1904 letmi szta dva popotnika sla vu 12-toj vöri ob pol dnéva od Chazerotha na jüzsno po zemli Madinanszköj, tam kde sze neszkoncsani peszek arabszke püscsáve zse petrgáva z golimi pecsinami „kamene Arabie“ ino pomali z cela miné pa na njega meszto sztopijo neszpodobne, püszte goré.

Te prvi je eden okoli 50 let sztar mozski z szero graesüvajoesim obrasztsenjom, z velkimi esarnimi ocsmi, stere globoko szedijo pod gosztimi zimicami i milo gledajo po okolici v okrog. Dugi, lepi, malo nagnjeni nosz nje-gov nam vesaszí kázse, ka je izraelszkoga roda. Jedino njegovo orozsjé je edna debela palica vu roki, na stero sze podpirajoesi malo otrüjeno, nego záto li z popunov mirovnosztyov koráese naprej po zserjávom peszeki. Na hrbti edno malo z zsivezsom i oblekov napunjeno culico neszé, stera kázse, ka szo zse nasi popotniki doszta mogli ponücati z njé, ka je tak mála grátala. — Te drügi je edna poleg jüzsne návade z cela zakritoga obráza zszenszka. Po podobi szodivsi nemre vees sztara biti kak niki 18—20 let. Na rokaj edno globoko szpajocse, pol leta sztaro dete neszé. Cela njéna zvünesnja prikázen nikso poszebno milo poterpezslivoszt ino esiszto lepoto má vu szebi, tak ka ki jo gléda, bi sze rad prekrizso pred njov i Boga molo.

Vu globoke miszli vtopenjava ideta eden poleg ovoga i szí nikaj ne zgsueávata, kak esi sze nanes nebi poznala. Szunce zse na kraji hodi, nego noesnoga prebivalisesa, meszta poszitka ne viditi nindri. Szama gola pecsina okoli poti, stere njima ne dajo vüpanja, ka bi tü eslovek mogeo prebivati. Mozski z bisztrími ocsmi gléda okoli, kak dalecs vidi i na szlednje sze pomiri zmisenljom, ka de pá mogeo pod milim nebom prenocsiti, kak zse telkokrát vu toj poti.

— Dobre bo znám, pregovori on, esi bom med bregami edno málo meszto iszkaó, kama sze na noes potégnemo, ár ne miszlim, ka bi vu toj püsztini eslovecse prebivalisese naisli.

Esese ne, djala je zszenszka z esüdovitnim milim glászom, meni sze tak zdí, ka tü lödi najdemo blüzi.

— Pa szí ne zadoszta trüdna, ka sese izda dale cesés neszti dete?

— Oh, za to dete ka nebi vesinila? Hodi szamo, jesz szam szpolh bole zagvüsna ka tü esloveka najdemo, ki nam rad dá malo meszta za prenocsisese.

Brezi recsi szta sla dale; szlednji traki szunca szo zse na vrhaj gor leszketali, pa kda szo nasi popotniki do prve szotine prisli

med brgé, je zse tü bila tiha, zvezdnena noes. Szvetloszt dnéva premeni szlab poszvet bledoga meszeca, steri dalecs vrzse tenje viszikih gor, kak esi bi steo napuniti z noesnimi prikázniimi eta zavrzsena meszta, vu sterih je ednok Hagar objokavala szvoje zgüib leno blazsensztvo. Nego nasiva popotnika to vsze ne glédata; njidva miszli odzgoraj hodijo ober zvezde punoga podnebja i toga Najzmoznesesega przsita, naj njima pokázse pot do njidva námena, dá sze ednok dokoncsajo njih trpljenja ne za szebé, nego za „deteta“ volo.

Bog pa, kak esi njemi nebi zadoszta bilo njidva dozdažno trpljenje, njima meszto pomocsi ropara posle! Eden divjega pogléda mozs sztoji pred njima na szredi poti, vu roki edno velko szpico drzsi pa esáka, kak szteber, dokecs do njega prideta. Odbezsati njima je zse prekeszno, Jahve (Bog) je zadoszta zmozsen, ka jiva obráni, z tem mislenjom sztopata pomali dale pa glejte, té divji szin ete püscsáve, ki za nisterno szrebro, ali za halo blága pripravén bio vszikdár vmoriti popotnika, esi ga ovaesi oropati ne mogeo, sze gene vu szrei ino esüdivajoes gléda na szziromaske popotnike, ki sze iz velke püscsáve peski i zmalim sztroskom proti njemi priblizsavajo. pa zvüin edne palice niti orozsja nemajo pri szebi. Dosztakrát je on zse vido tü velke karavane z sztotimi i jezerami gambelami mimoidti, kde szó lödjé vu drüszbi orozsini bránili eden ovoga, nego na to sze ne szpomina, ka bi tü peski potnik szám brezi orozsja kda szveta mimo hodo.

Velki szziromaki i preganjani morejo tej biti, szí je miszlo, ka tak hodijo tü po tmiesnoj noesi, Z poti njim je steo sztopiti, kda szí na nágloma drügo zmiszli i pregovori:

— Kak vidim, z dalecsesega pridete pa szte trüdni; esi ne zavrzsate mojo szziromasko kucsó, te je „zmozsen i sztrahoviten“ Achior ponizen szluga szvojih gosztov — i sze je globoko naklono pred njima ino majhno z rokov, naj ideta za njim.

Nasi popotniki szo ga bogali pa komaj szo szto sztopájov vesinoli na kraj, sze je zse njihov voditel sztavo i na edno votlino kazao vu bregi, naj notri sztopijo.

Predjen tao etoga prebivalisesa je mali zasztzrs bio z pecsine vö vszeeseni, steri je pot kazao vu edno votlino, kde je to sztanüvanje bilo. Na jüzsnom je to nikaj poszebnoga ne, záto szta nasiva popotnika brezi sztraha notrisztópila. Odnotra je votlina na široko i przsztorno zdublena bila, stero je na szrtéli gorécsesega ognja plamén na zserjávó pobarvao. Poleg ognja je edna 25—30 let sztara arabszka zszenszka szedela. Na lici, stero je ne bilo z slarom zakrito, njoj je nikse znaménje szrcsne szalosztí bilo viditi, stero je nanes te ne minolo,

*) Legenda sze zové pripoveszt od szv. person, od stere je ne ocsiveszno, jeli sze je tak zgödila, kak e popisano, ali ne.

kda je dva tühinea i mozsza szvojeja notrisztopiti vidla. Glasz sztopajov i sum obleke szo jo predramili i z njenoga premislavanja, nego szamo pomali sze je zdignola gori z szvojeja meszta ino esüdivajoes gledala na noesne prisleke, kak esi ne bi mogla zarazmiti, ka szo tej tak mirovni. Na mozsza sze zglédne, naj njoj on raztolmaesi, ka je to; on njoj pa z rokov majhne, naj je pozdrávi. Zsenszka sze na to nanizi pred tühincami pa je pozdravi ino je pozové vu szvojoj hizsi osztati, esi li nemre zarazmiti, kak je to, ka Achior, njeni mozs, ki szamo ropati zná i szmilenja proti nikomi ne pozna zdaj dve tühinszkivi personi z taksov gosztolübnosztjov szprejemle vu szvojoj hizsi; na to pregovori Achior:

— Csüdno sze ti vidi, Hagar, ka szam ti lüdszke pripelao, da pa száma lehko vidis, kak szo trüdni. Po celoj velkoj püscsavi szo peski prisli pa brezi vszega orožsja; miszlim, ka de njim poesitek jako potreben.

— Li pa má szrcé — szí miszli Hagar vu szebi od szvojeja mozsza pa te na glasz pravi: Veszelim sze, ka szí sze ti ednok tüdi szmilüvao med nikim, ti nebeszki ti zse plácsajo to.

Po tom sze je pa k szvojim gosztom obrnola ino je proszila, naj szí vzeje tao z vcesérje, stero je za mozsza i szebé pripravila.

Tühinea szí doli szédeta na edno nisziko z kamla vszecseno klop ino kda szta szí poleg navade noge oprala, szta za dete tüdi proszila kopeo, ár, kak szta pravila, od dva tjedna mao szta ne vces vodé vidila, kak je rávno za zsejó pogasziti potrebno bilo. Na Hagare szpítavanje szta pripovedavala, ka z Judeje ideta z detetom, stero Jahve, njidva Bog poszebno brani ino šeseta v Egyptom idti, da tam osztaneta te csasz, dokecs de sze Bogi vidlo.

Arabszka zsená verno poszlühsa njidva recsi; ona je dozday vu szunei iszkala szvojeja Boga, pa zdaj esüje, ka je eden Bog, ki je vsza sztvoro, tüdi szunee, koga je ona dozday ne poznala. Z radovednosztjov je gledala to dete, stero ga lice szvéto i nikso nezgovorno plememito podobó má; dete sze szmejé z kopeli i male rokice proti njoj drzsi, kak esi bi njoj z tem zselelo zahvaliti za njeno dobroto — ona je pa gléda, gléda, szkusa sze naszmejati; nego meszto szmeja eden globoki zdihlaj pride z njenih prszih i edra vrocsa szkuzá z njenoga oka, pa sze obrné proti ednomi koti votline, odked sze tesko jécsanje esüje vó. Prigne sze pa zdigne jéeséso sztvár ino jo pred szvoje goszte podrzsi.

— Glejte, mojega Dizmasa, je djála; zse je vees, kak dve leti sztar, pa je ne tak velki, kak vase.

Nasiva potnika groza obide, kda sze na dete zglédneta; celo telo deteta je edna rana; zse je esrvje jejo, pa zdaj zse razmita zrok Hagarine zsaloszti; na ednok obadvá proti nébi

podigneta ocsi — Hagar esüdivajoes gléda na tühinszko lepo zsenszko, stera odieseno sztoji pred njov, kak esi bi z nebesz prihajajoesi angeo bio, ino brezi premislavanja száma zacsne moliti k onomi Bogi, koga teva dvá csaszita. Popotna zsená sze pomali na njo zglédne, vzeme szvoje dete z kopeli ino njoj veli, naj szvoje dete notri dene. Hagar, kak esi bi z szna hodila, boga i glejte esüdo: Betezsno deta sze vu ednom megnjenji preminé, rane odidejo z njega, lica sze njemi na szmeh raztégnejo pa pregovori: „Mama, mama, jesz szam pa vees ne betezsen!“

Sto bi popiszao Hagarino veszélje, stero je na to veliko esüdo njeno szrcé obládalo? Sto zarazmi zadoszta veszélje matere, stera szvoje jedino dete, stero je zse za zgübleno mela, z nova zdravo i veszélo eveszti vidi? Tiszti veszélja pun i zahvalen pogléd, steroga je od radoszti nema mati na szvoje goszte vrgla, nam vsze raztolmaesi. Bog je miloszti ven, Bog je dober, pregovorila je z szvétim sztrahom gledajoesa na szveje goszta, na sterih licaj je veszéljei hválodavanje proti Bogi bilo eszti.

Popotniki szo drügi den dale sli. Achior, Hagarin mozs je szprevajao ino je oblübo, ka je tecsasz ne povrzse, dokecs na takse meszto ne pridejo, kde lüdjé prebivajo. Máli Dizmas je tüdi steo z njimi idti, njegovó veszélje je ne prepiszano bilo, szploj je szamo to lepo zsenszko glédao, stera je njega zvrásila.

*

Po mali je raszeo Dizmas poleg szvoje matere, stero je vszaki dén proszo, naj njemi pripovedáva kaj od tiszte lepe zsenszke, stera je te tü bila, kda je njo njéni Bog na njéno prosnjo zvráeso. Hagar njemi je pa z veszeljom rada szpunila zselé, szto i sztokrát njemi je pripovedavala, kak lepa i szvéta bila tiszta zsená, kak lübeznivo je bilo njeno dete. Pa Dizmas je taksega hipa vszikdar na tiszto zseno miszlo, njéno podobó, njéni obráz pred szvoje düsevne ocsi posztavo, od stere je ne znáo drügo, szamo ka je pregnajana i szziromaska bila pa szí je te vszikdar oblübo, ka jo poesáka na poti, pa kda de nazaj sla, njoj pove, ka jo on prevecs — prevecs lübi.

Da jo je pa li ne vido nezáj idti. Csasz njegovoga detinsztva je mino. Z toga betezsnoga deteta je moesen mladénc gratao tak, ka ga je eden dén ocsa pod szvojo obrambo vzeo, ka bi ga na szvojo mestrijo — tolvajijo i ropanje — náveso.

Dobroga szrea mladénc je vszigdar nikso nezadovolnoszt, celo grozo esüto pri ropanji i tolvajiji, da sze je pa drügo ne vesio, pa nanés drügoga szlüzsa lüdih ne okoli szebé poznáo. Nego esi je li ne meo zadoszta moesi i batrivnoszti, ka bi ocsi i továrisom odpovedao, jedino zselenje njegovoga szrea je vszikdar

to bilo, da bi sze ednok mogeo resiti toga dela. Njegova nevucsena pamet, stera je pravoga Boga ne poznala i tudi ne znala razloeska med szvojim i ljudskim imanjom, njemi je ne prisla na pomoec vu znotrasnjem, szresnom boji; nego miszeo na tiszto lepo zsenszko i szree njegovo njemi je ne dalo mira; zato, esi je mogeo, je rad püsztó potnike odbez sati, stere szo njegovu tovarisje na njegovo pazko zavúpali. Za to szo pa tivarisje zaesnoli szumlati na njega, pa naj bi njegovo batrivnoszt na szkusnjo djali, szo ga vszikdar naprej poszlali vu boj proti bogatim karavanom*) pa po taksem sze je mogeo podati szvojemi deli. Pred njim je szmrt, za njim je szmrt, szí je miszlo. Csi on ne de ropao i morüo, te njega vmorijo pa njemi je tá miszeo mocs dála, ka on, ki je prle tak mehkoga szrea bio, ka je na vszako prosnjo obladanoga potnika odpro szvoja vüha, je zdaj krvoloesen gratao ino je vu szvojoj neszmilenosztí ne poznao konca ni zasétka. Njegova naturno-dobra düsnavesz, stera sze je prle bojála moriti, ga je zdaj divjega vesinila, ár ga je száma preganjala z podobami onih, stere je zse vmoro tak, ka je potom z nova so ropat i marjat, naj szamo pozábi szvojo szresno bolesino i ne esüje szvoje düsne vesztí glász.

Kda je 30 let sztar bio, szí je zse takse postenjë szpravo pred szvojimi prijátli, ka szo ga za szvojega vojvodo zébrali. Za mater sze je vees ne brigao, vees jo je ne proszo, ka bi njemi pripovedávala od onih tihineov, ki szo ga zvrásili; tak ka szí tak esüovitno ozdravo; boj dnez sz primeni, ár sze meni tak vidi, da esi dnez odides, te vees domá nebom vidla.

— Szin moj, dnez ne idi nikam. Dnez je rávno 32 let, ka szí tak esüovitno ozdravo; boj dnez primeni, ár sze meni tak vidi, da esi dnez odides, te vees domá nebom vidla.

— Idem mati, morem idti. Obecsao szam prijátlom, ka mo dnez vö sli na püsztásávo, kde eden velki z Egyptoma prihajajoesi karavan satore má. Od toga doszta lehko vmemo, ka mo bogati — pa düsa mi na krv zséja, szré mi esloveeso krv zsele. Csi vmorimo vsze lüdi na szveti, mo mi jedini goszpodje na njem — pa te, te mo mi tudi blázseni; je djao, kak esi bi odnoro ino je szamo telko prisztavo: „Zdravo osztani, mati!“

Hagar je zsalosztno glédala za njim, esütila je kak njoj bije szree ino szo njoj szkuzé pobile oesi — jokala sze je nezvucsena mati, zseno ednoga razbojnika, za völo pokvarjenosztí szvojega szina, ár je ne znala, ka je ta zvünesnja divjaznoszt Dizmasova szamo znaménje njegovoga szresnoga boja, steroga on szam z szebom má; ne je znála, ka njéni szin ne isese bogaszstva, nego szmrt.

Tak je bilo. Dyzmas sze je ob prvím boja boja ino krvi prelevanja, dokees ga je szlaboszt i neznanoszt ne vneszla. Od tisztoaga mao, ka je ob prvím esloveka vmoro je vees ne meo pokoja. Za prva je krv zselo, da bi szí düsno veszt potihso — potom je pa szmrt iszkaó, stera bi njemi ednok dokonesala znotrasnje trpljenje.

Nego szmrt je ne prisla; ár esi je li vesászi meo priliko, ka bi sze dao vmoriti od popadjenoga popotnika, je li znova sze zbüdila vu njem zselo duzse szveti: brano sze je i na szlednje je on obladao — taksega esce ne naiseo, ki bi njega pobio.

Zdaj, kda je mater povrgeo, szo sze njemi zsalosztne miszli pobüdile vu szrei; njemi je zdaj zse tudi eden znotrasnji glasz tak pravo, ka vees ne de vido szvojega doma; zse sze je nazaj steo obrnoti, kda je eden njegov tivaris proti njemi priséo ino etak pravo: — Ka szí szí glavo obiszno, kak bojazлива hyena, stera voha zse zdüho szvoje préde pa jo ne vüpa vzéti? Tovarisje szo me po tebé poszlali, ár nam tvoja zamüda neszreco zná prineszti.

Dizmas je zdigno glavo, znotrasnje szvoje esütenje pobio i szamo telko pravo z trdim glászom: Hodmo!

So je naprej, tovarisje za njim, dokees szo ne tá prisli, kde je karavan prenocsise meo. Nego karavana je zse ne bilo nindri viditi. On sze je nazaj steo obrnoti, nego tovarisje szo njega krivili, ka je tak dugo dao csakati na szebé ino szo ga priszilili, ka szo z konjami sze neszli za karavanom. — Ka njemi je bilo vesiniti: Proti guesati njim je ne vüpaó, esi li ka bi sze z szrea rad nazaj obrno, ár szo sze prvesnje miszli znova pobüdile vu njem i to noro náglo jahanje njemi je tudi ne mogose bilo z gláve zbiti njegov znotrasnji boj. Karavan je zse pred njimi bio, nego zato je mirovno so dale, kak esi nebi znaó, ka roparje idejo za ujim. Nisterni egyptomszki trgoveci szo celo zaosztanjüvali na dvá kraja i po peszeki nikaj iszkali — zna biti szled kakse zverine, szo szí ti roparje miszlili — tak, kak esi bi domá vu szvojoj hizsi na zagvüsnom meszti bili. Nego na ednok na nikse szkrovno znaménje sze obrnéjo ti trgoveci pa celi karavan i okoli vzemejo nase razbojnike tak, ka szo tej nanes ne esazsa meli szí premiszliti, ka sze je z njimi zgodilo. Nisteren sze je steo brániti, té szo náglo zvézali, pa te vsze zandrugim — vu trgovszko obleko szkriti rim-

*) Karavan sze zové na jützsnom vszaka družsba potivnikov, ki po püscsávaj vu véksem družstvi — návadno na gambelaj — potüjejo, ka sze vküper lezsi tiovajov bránijo.

lanszki vojacje szo bili to, ki szo tū tūdi pokazali, ka zmoznoga rimszkoga caszara roka na vsze tále szveta szégne.

Vlovlene razbojnikie szo razdelili vu različna meszta toga velkoga drzsánja, naj nebi vkúp bili i po kaksoj priliki vuislí. Dizmas je z ednim tivarisom v Jeruzsalemshko vozo pri-seo, kde jiva je szodnija caszarszka na szmrt obszodila, pa ka szo jiva ne ne vesaszi szkonesali je szamo zato bilo, ár szo zsidovje rávno k vüzemshkim szvétkam pripravlali ino rimlanszka vlada je ne stela ztem njihove szvétkie mesati.

Nego ka sze je zgodilo: zsidovje szo szami szmrten szod steli drzsati. Ednoga zmantranoga esloveka szo prignali pred Pilatusa, ravnitela rimlanszkoga eté drzsáve, naj ga na szmrt obszodi; ár, kak szo pravili, szebé za szina bozsega glászi, njihovo lúdsztvo mesa, nemirovesino dela i to vesi, ka caszari ne trbe dácese davati.

Pilátus ga njim prek dá ino odrédi, naj sze Dizmas pa njegov tivaris z njim vréd szkonesata.

Lúdsztvo sze gene. Naprej pelajo Jezusa, ki je Krisztus, právi Bog i eslovek, ki je telko esúdecszov delao, koga dobre i krotkoszt celo drzsánje pozna; za njim ide Dyzmas z szvojim tivárisom.

Vszí trijé mucsijo. Mucsanje Jezusovo nazs na szmrt oszrojeno jagnje opomina — Dizmas szí od szvojega zsitka premislava, toga trétjega lica in ocsi szrditoszt i vdvojnoshzt szpadjenoshzt kázsejo. Lúdsztvo, stero je vszikdar krédi, kde kaj novoga viditi, sze riva za njimi; moski preklinjajo, tuesejo, bijejo ino cukajo szem-tam na szmrt oszrojene, zszenszke sze pa jocesejo za njimi.

Zdaj vszem trem krizse polozsijo na rame; Dizmas esúdivajocs sze gléda na Jezusa, koga krizs je dvakrat tak velki, kak njegov. Gléda njegova terpécsa lica, njegovo trnavo korono i zmantráno telo. Csúdnó sze njemi vidi, ka je té nepoznani tak miroven; ka je kúsno szvoj krizs prle, kak ga je na ramo vzeo pa na licih njemi nikse velicsansztvo i blazsensztvo sztoji, stero on vu ednom na szmrt obszejenim nemre zarazmiti. Szamo zdaj vzeme na pamet, ka sze vszo odúranvanje zsidovov proti Jezusi obrnoló — njega i njegovoga tovarisa szkoro nanes ne poglednejo. Iz noresúvanja zsidovov je zarazmo, ka sze je Jezus za szina bozsega vó dao, ka je doszta esúdecszov vesino, ka je novo vero vesio, stera lúdi po szmrti vu edno velko blázsensztvo pripela. Csúto je, kak je eden zsidov etak sze noresúvao: — „Ne dugo szam esúto, ka je ete tak pravo, ka je njegovo kralesztvo ne z toga szveta; lekaj je zse te esúto, ka nede dugo med nami lúdsztva mesao.“

Dizmas je glédao, kak ga bijejo, i kak szí nove mantré za njega zmislavajo. Jezus je pa z dolpoviszneniní ocsmi sztopao naprej pod szvojim terhom i ne pregovoró recsi ne.

Csúto je njegove recsi, stero je jeruzsalemshkim zsenam pravo; vido je kda je vkúpszpadno pod szvojim terhom zse trétjokrat pa vsze to ga je genoló vu szrci. Na eden esasz je pozabo szvojo kastigo ino je szamo Jezusa glédao i na njega miszlo. Tiszte esúde od sterih je eti esúto, szo njemi na pamet prineszle szvoje detinsztvo, Hagara, szvojo dobro mater pa tiszto lepo zszenszko, na stero prosnjo je njega Bog zvráceso. Znova je vido vu szvojem dúhi podobó tiszte zsené i njénoga deteta; detinszka njegova lúbézen sze je znova pobúдила vu njem i esi bi sze zdaj rad odszlobodo, bi szamo zato vesino, naj bi tiszto zseno esese ednok vido.

Tak szí je premislavao naprej sztopajocsi, kda sze na ednok truma sztávi, biesi mirovno posztánejo, noresúvajocsi zamucsijo pa sze eden zsaloshzen glász esúje: „Szín moj!“

Dizmas sze naprej zglédne pa isese zrok, za steroga volo ta mirovesina nasztanola. Edno zszenszko vidi pred Jezusom, stera ga kúsne ino njemi telko právi; „Moj szín!“ Vecs recsih njoj je ne prislo na vúshta. Szúhe, zjokane njéne ocsi od celoga morja znotrasnjega trpljenja szvedocsijo, nego niksa krotka prikázen vu lici i zmoznoshzt vu trpljeni vszeh lúdih szrea zgrábi, tak ka sze divji hojarje sztavijo i na nisterne minote pozabijo szvoje divje nakanenje. Te zszenszke lice je njemi tak szpoznano — zdaj zse zná; to je tiszta zsená, stero on isese, pred njim pa ide tiszta dete, stero je té na roka noszila.

Dizmasovo szrcé vórje, ár je vido; njegova krizna pot je zdaj zse pot veszélja i Golgota tiszto meszto, stero rávno dobro za njega. Zdaj zse rázmi, ka je kralesztvo Jezusovo ne z etoga szveta; zdaj zse zná, ka on, ki je njega zvráceso, isztino guesi ino mogocsi podati szvojim ono drúgo blázsensztvo, kde lúbéznoshzt i pravica prebivata.

Szamovolno raztégne roké na szvojem krizsi ino rad trpi, ka ga k njemi privézsejo ino ga polek Jezusovoga gorposztavijo. Ocsi njegove szo v Jezusa oprete, pozábo je szvoja trpljenja, szamo Njega gléda. Poszlúhsa noresúvanje, poszlúhsa recsi Jezusove na krizsi, dokecs sze njemi vúshta ne odpréjo rekocsa: „Goszpodne, szpomeni sze z mené, kda vu tvoje kralesztvo prides!“

— „Zaisztino ti velim, esese dnez bos zmenov v paradizsomi.“

To njemi je zadoszta bilo; szrcé njegovo je vu blazsensztvi plavalo — zdaj ne mára szmrt; mocsi njemi oszlabijo, vajati ga szploj bole rezsejo, omedleva zse, nego zmotne njegove ocsi szo na Jezusa obrnjene ino szledjen blázseni zdihláj njegove dúse sze obima z szlednjim zdihlajom mirajocsega Szina bozsega.

Mati i ocsa njegov szta tam bila pa szledkar blázseno krv prelejala za Krisztusa.

Veszélo 1905-to leto!

Kak nájvecs szreese i nájbogse zdrávje zselema na sim esitalcom.

Letosz rávno tak, kak vszako leto szmo szí premislávái, z kem bi nasim esitalcom na vékso koriszí mogli biti. Pa ka bi bilo nájbogse? Ka je nájdragsi kines bogátca i szíromáka v edno mer?

ZDRÁVJE.

Kelkokrát vidimo bogátce, sterim je vszaki nevoscéseni, ki domá jecsijo, kda je nisee ne vidi, ár szo zgúbili szvoj nádragsi kines: szvoje zdrávje. Pa li szí lúdje nájmenje pázijo na zdrávje. Cslovek szmo te zná po pravici, ka je zdrávje, kda je zse zgúbo.

Lúbi esitalci! Kak dober kmet vszigdár gnoji dobro zemlo, naj bi njemi rédno rodila rávno tak bi vszaki eseden cslovek vedno mogo paziti na szvoje zdrávje ino sze szkrbeti za to, ki bi edno moes dávajocse krepesajocse zdravilo vszigdár pri hizsi meo, ka bi je vesázi taksega hipa túdi rabo, kda je zdrav. Doszta csednese je vszakojacski zdrávje z málimi sztroskami szí obesuvati, kak je zanemáriti i szí je potom velkim sztroskom i boleznosztoj nazájiszcati. Zmiszíte szí szamo na tiszte velke bolecsine i trplenja, stera pretrpeti morejo, ki zselodeni beteg májo, ali voszka prszí, ognjoper ali protin; nadele ki szopijo, kres, trganje májo, kem szrcé premocno bije, kaseo i vnoge drúge belecine. Csi zob eli gláva koga boli, zse te kelko more presztáti! Kak bi te vszi zahválni bili, esi bi takse vrasztvo mogli naidi stero bi je toga vszega resilo. Zato naj bodo nasi lúbi esitalci pazlivi i sze naj za esaszá poszkrbijo za szvoje zdrávje.

Edno dobro hizsno zdravilo vszgdár krédi meti ino je za obesuvanje zdrávja ino odvrenje bolecsin rabíti je od velkoga haszka v cslovecesem szítci. Tákse dobro hizsno zdravilo je pa v prvoy meri jezekokrat pohváleni Fellerov Elsa-Fluid, steri vtisa bolecsino raztopi szline, odprávi medlovnososo, kres i vómetanje, ték poprávi, kúhanje zselodeca pomore ino okrepi csloveka. Náj bole esútlívi (háklívi) lúdje ga túdi radi rabijo, pa kem sztaresi, tem bogsi je. záto bi pri vszakoy hizsi mogo biti ete imeniten Fluid, ka zse vszakomi hitro pomore poszebno, esi vraszitela blúzi nega.

Csi Fellerov Elsa-Fluid z vodov zmesamo i z njim glavo, obráz, ocsi perémo, te sze na glávi kozsa, pogléd i zsvici okrepijo. Ne jesisimo pa sze ne tozsmo, esi vnoqa trplenja mámo, kak gláve, zobih boleznosz, trganje,

trújavo, oteklo, szmicanje, kres, protin i t. d., nego rabimo Fellerov Elsa-Fluid, pa po krátkom ribanji z njim miné bolecsina pa sze pomorejo bolécese i oszlabelo kotrige. Ki szí z Fellerovim Elsa-Fluidom vszaki dén zobé peré (vuvodo zmesz), njega ne do zobje i gut boleti.

Vnoqa zahválna pizsma szvedocsjio, ka Fellerov Elsa-Fluid bolecsino vtisa, kres, vómetanje i medlososo odprávi. Imenito moes má, esi sto pokvarjeno hráno vzsivao; zvún toga ték rédi, zselodec poprávi, kaseo odprávi z cela i náglo. Csi ga sto vzsiva, nede vu nocsi potúto, miné njemi tréslika, drisz i pomorejo sze njemi opesana prszí. Brezi pára okrepi i omocsi zsvíce i skodlivoga vu szebi nema nikaj. Brezi racuna je onih lúdi, ki hválíjo Fellerov Elsa-Fluid, ár szo ga z vodov zmesanoga núcaci za pranje rán. Zvrácsi zmrznjene nogé i rane, odprávi potúvanje nog; modre krpe, esi sze sto vdaro ali zdrúzno, hitro zvrácsi. Z bolnih kotrig vóvzeme vrocino, ne dopúszti, ka bi sze beteg tela poprijao, pomága proti szrbesesici i zezsgánim ranam. Jáko moes má kak antiszepticsna voda za rane i za gordevanje; imenito vtisa bolecsino ino krepí esi sze zribajo znjov kotrige po dugom hodi. opesanji, szlaboszti, stera nasztáne po nerédnom bitji szreá, szopihanji ali gláve boleznoszti. Jáko hválíjo njegovo moes vojácje, loveci, pizsmonosi, delavec i taksí lúdje, ki po poláj, rúda i delavnica j tezsko delo májo.

Szkrblíve matere znájo, zakaj hválíjo z vodov zmesani Fellerov Elsa-Fluid kak kopanico za deco, i za pranje rane i njegovo hladéso, szúséso moes rávno tak hválíjo z vszíkimi prszami i z zsmetnim zdihávanjom trpécisi, kak z gutom trpécisi, ki ga z vodov zmesanoga za pranje guta (grgranje) núcajo. Naszlednje je Fellerov Elsa-Fluid nájbogsa sztvár za to, ka sze hizse, kde betezsni lezsi v esisztom zraki obdrzsijo ali popravijo. Edna szkusnja to poszvedocsi. Vraszitele vszaki lehko pita, kak sze naj rabi Fellerov Elsa-Fluid pri vnogi drúgi betegaj, steri szo eti ne imenúvani, ár tiszti zdrávnice, ki szo szkusali Fellerovoga Elsa-Fluida jákoszt, ga túdi radi preporácsajo betezsnikom szvojim. Hváléna i vnoszsztránszka moes je tákse postenje szprávila Fellerovimi Elsa-Fluidi, ka celo z Amerike, Afrike i Ausztralie dobivamo zahválna pizsma. Za ausztrianszko-vogrszko monarchio sze právi, Fellerov Elsa-Fluid szamo pri Feller V. Eugen patekari v Stubicí Trg Nro. 154. (Zagrab. grascsina) rédi ino tam odnet sze naj po postí narocsi.

Fellerov Elsa-Fluid je v Parisi, v Rimi, v Londoni, v Nizzi i v Berlíni na razsztavaj nájprve premije, záte medálje i szpoznanja pizsma dobo. Feller patikára szo nj. e. i kr.

vel. Filip Bourbon vojvod za svojega dvornoga trgovca oznanili i dobo je tudi srebrno metaljo spanjszkoga erdecsega krizsa réda.

Taksemi esloveki sze zse lahko zavupa, koga szo tak vnoqi zse pocsasztili tem bole, esi vam ovádimo lübi esítáelje, ka Feller V. Eugen patekar v Stubici na Trgi pod Nro. 154-tov (Zagrabecka grásesina) zse vees, kak 60.000 zahválni pizsmo má od svojih küpcev iz vszeh krajov szvetá. Za volo vszokoga prosztora vam eti szamo nisterno potisznemo na kazalo:

Don Mariu Lesie plebanos z Pupnáda szl. p. Koreula, 1904. ga leta apr. 27-ga etak pise: Ad tisztoga mao, ka vas Elsa-Fluid nücam, szam zse 3 krát szpoznao njegovo esüdivitno moes náimre pa: 1. ocsi szo me bolele dve leti; kak szam vas Elsa-Fluid zaesno rabiti, je minola bolecsina, kak esi bi jo z rokov vzéo; ob 2. pri oszem-meszecsom zselodenom betegi i ob 3-jim pri ednom prehlajenjejq.

Géresy Zsigmond zsandárszki voditel z Kasse etak pise: 6 tjednov szam v poszteli lezsao, moesen szresni kres szam meo, tezszo szam zdhávaeo, obiszti szo me bolele, kaslao szam pa bodalo me je. Komaj ka szam Fellerov Elsa-Fluid rabiti zaesno, szam esüto vtisnaje bolecsin i za dvá tjedna szam zse znova v szlúzsbo sztopo. Naszlednje Palkovics Károly dvorszki z Béla szl. p. Ipoly-Pásztó etak pise: „Poleg nücanja vasoga Elsa-Fluida mi je 4 leten zsalodca beteg mino. Vszakomi vreló preporácsam; moja hizsa vees brezi Elsa-Fluida ne bude.“

Pa ka szo doktorje tüdi zadovolni z Fellerovim Elsa-Fluidom, najbole szvedocsijo naszledüvajoesa pizsma, stera szmo od njih dobili:

Dr. Estmeister vracsiteo v Wildenau: szl. p. Aspach (Tirol) naszledüvajoesa pise: „Vas Elsa-Fluid je imenito blágo, stero pri popravljanji zdrávja poszebno dobro valá. Med. Dr. Kittel zdrávník eta pise z Práge: g. Feller V. Eugen patekari Stubica Trg 154. Nr. (Zagrab. grases.) Bodite tak dobri, poslite mi kak najprle 30 glazsov vasega jákoga Elsa Fluida, ár ga zse pri betezsnikaj dve leti z haszkom nücam. Vsze po povzétji proszim.“

Postüváni esítalei! Csi sze scesee zagvütsati, ka szo eta pizsma isztinszka, piste tem ino je opitajte. — Jeli, lübi esítalei, ka taksa vöszkázanoszt, táksa pizsma od onih, ki szo Fellerov Elsa-Fluid nücali, najpravicsnese szvedocsijo, ka szmo vam vu Fellerovom Elsa-Fluidi zaisztino najbogse i szkusano domáese zdravilo povedali. Naj pa nasi lübi esítalei z tem vrasztvom lezsi obvarüvajo szvoje zdrávje, ka sze obránijo bolecsin, je oesiveszno potrebno, ka pázijo pri küpüvanji Fellerovoga Elsa-Fluida i poszebno naj na znaménje pázijo pa na to, ka podpiszek „Feller“ na vszakom glázski na zsutom papéri gori bo. Ar je eta preporoesba po pravici ne reklam, zato kep znamenja tü ne dámo nariszati, nego narisz znamenja nasi lübi esítalei lahko nájdejo v etom kalendári

odzaja, esi poiseesejo estenje z napiszom: „Pravica obláda.“ Na tisztu kep trbej paziti pri küpüvanji!

Znate, ka je nevoscenenost? Bozsna lasztivnoszt, stera po grdojq poti hodi ino zse vnoqe nevole porodila. Tak rávno zdaj zse doszta nevosceni lüdi je, ki sze esemerijo za volo toga, ka szu je Feller V. Eugen patekar v Stubici Trg Nro. 154. (Zagrab. grásesini) z szvojim za isztino glaszovitim-Elsa-Fluidom telko naszvetoszti, dobvolou lüdi i prijátlov szpravo pa tej nevosceni lüdjé krivo blágo odávajo pod szpodobnimi iménami. Sze zná, ka doszta lüdi jé; ki sze dájq znoriti. To sze tüdi zgodí, ka sztáre küpce Fellerove z vnoqov hválov krivih zdravil ino z rázliesnimi pizsmami k szebi seséjq privaditi pa eta iména szu vesászi tüdi po kriviesnoj poti szpravijo. Ne dugo je bilo, ka szo ednoga Fellerovoga pomocsnika opazili, kda je iména sztárh küpcev Elsa-Fluida i njihov naszlov (adresse) szkritti steo.

Ve med nasimi lübiti esital tüdi bodo vszakojacsqi táksi, ki szo meli zse priliko szpoznati, kelko hüdoga esinijo nevosceni lüdjé. Zató vasz znova opominamo: Varüjte sze od krivoga blága. Niseze Sze naj ne dá znoriti z szpodobnimi iménami: Luisa-Fluid, Gold-Elise-Fluid, Salvator-Fluid Sidro-Fluid i t. d. ali z kaksim Szveta-Fluidom i z kakovs drugov rasztlíninov zsganicov. Sesé sze sto varüvati, sesé sze pomoes i olejsanje szpraviti, sesé, ka de njemi eto pizszo na haszek? Te szu dobro zapomnite právi naszlov, jedino právoga ino szu Fellerov Elsa-Fluid proszite zráven v pizsmi z etim naszlovom: Feller V. Eugen patekari, Stubica Trg Nro. 154. (Zagrab. grásesina.)

K tomi je tak hvál eto jáko domáese vrasztvo kak redko stero. Isztina, ka od 12 málih, ali 6 dupliski kánt menje nemre poszlati, nego zapomnite szu hvál ceno: Csi szu sto 12 málih, ali 6 dupliskikánt priszlojq, szamo 5 koron plácsi franko, brezi kaksega drugoga sztroska. 24 málih, ali 12 velkih glaszov cena je 8 kor. 60 fill. Csi pa sto 36 málih ali 18 dupliskih priszlovi, plácsa 12 kor. i 40 fill. 48 málih, ali 24 dupliskih pa 16 koron kosta. Pa esi bi jih vees vküper sztopilo, ka bi 60 málih ali 30 dupliskih glaszov szu dáli pripelati, bi szamo 20 koron plácsali. Pa naj bi sze eto imenitno domáese vrasztvo vszikdi raszirilo ino bi szu je te najszziromaskesi eslovek tüdi mogoesi bio pripelati dati, je odrejeno, ka postnina i drúgi sztroski sze ne szmejq raesunati, esi sze vrasztvo pri Feller V. Eugeni v Stubici Trg Nro. 154. (Zagrab. grases.) naszlovi. Neszmite pozábiti, ka kelkokrát znova proszite eden tucat (12 glázskov,) telkokrát 1 glazs Fellerovoga Elsa-Fluida gor dobite.

Ob drúgim vasz pa na edno rávno tak jáko domáese zdravilo sesémo opominati i to szo Fellerove doligonése Elsa-Rebarbara-Pilule. Ete Elsa-Pilule nágló i zagvüšno pomágajo brezi bolecsine pri sztiszkávanji, i pri vszeh betegaj, steri z toga zhájajo. Skoditi nikaj ne skodijo, zato szo vees vredne, kak vnoqe nágló gonése pilule. Fellerove Elsa-Pilule za

hiszterno voro zse dopozsenjejo, pri true nature samci red napravijo vu zpraznjenji, mrzenje i medlovesino odpravijo, jako szo dobre pri bo zsnom kuhhanji zsalodea, napihnenjoszti, kiszilom riganji, gorenji obisztihi i pri szpodobnih betegaj. Ki Elsa-Pilule rabi, sze njemi nikdar ne trbe bojati od sztizskavanja, ali sztavlanja, nego varivati sze je potrebno od krivih. Eden zvitek — 5 skatulie kosta 4 koron franko (brezpostno) kam stecs poszlano.

Ob tretjim esese na edno hasznovito novino opominamo nase ljube esitalce ino szmo zagvsnji, ka de nam za to vszaki zahvalen, ar vszaki zna, kelko nepripravnoszti zdravomi i betezsniki szpravijo mneh, buhe, sztenice, i drugi nepripravni sztvareci. Najbole pa najhitrej zapravi vszakovrsztne sztvarece jedino pravi, najmocnesi i najhvalesi Fellerov sztvarece zapravljajoesi prah z „Elsa“ znamenjom. Csi glava ne csiszta ali za vusi pri marseti tudi je najbogse maszt vkup zmesati z Fellerovim Elsa-prahom i ztem glavo, ali marse mazati. Kelko kvara delajo na szadovenom drevji goszance, vusi i drugi sztvareci, kelko mravie i vnuogvrsztne sztvareci! Vsze to lehko na szmrt obszodite, tudi pri kuretini i t. d. i zapravite, csi Fellerov Elsa-sztvarece-zapravljajoesi-prah kupite z „Elsa“ znamenjom. Za szkusnjo sza 1 skatula lehko z Fellerovim Elsa-Fluidom vkuper da pripelati, pa te s-amo 1 Korono kosta pa sze postnina prispara. Csi sze pa brezi Fellerovoga Elsa-Fluida da pripelati, te sze naj-

menje 4 skatulie sztvarece zapravljajoesi praha more prisloviti pa to vsze vkup frankerano szamo 5 Koron kosta, kama stecs sze posle. Skatule szo jako velke. Dobro sz je k Fellerovomi sztvarece zapravljajoesimi prahi malo sprickanco kupiti, stera jako pripravno napravlena pa szamo 50 fillerov kosta. (G. Feller patekara glavno szkladisce je v Budapesti vu Török Jozsefa apotheki, Király-uteza 16.)

Znova opominamo nase ljube esitalce, naj sz dobro zapomnijo, ka vsza eta zpravila szamo te dobijo vszakojacski prava, csi szvoje pizsmo z etim naszlovom odposlejo: Feller V. Eugen patekar v Stubici Trg. Nro 154. (Zagrabecka grascina).

Na szlednje esese vsz opominamo, ka vszakovrsztne balzame, kde stecs sze oznanunjejo, vsze tinkture, kaplicze, kak prave Hoffmanove kaplice, cimotovo tinkturo, zselodene kaplice sz lehko z Fellerovim Elsa-Fluidom vkuper date pripelati. Eden tucat (12 glazskov) 2 koroni sztane, csi sze z Elsa-Fluidom vkuper da pripelati. Brezi Fluida najmenje 2 tucata more prisloviti pa te franko 5 koron kosta. Obliz za kurece oko i vtrdjeno kozso sze za 50 fillerov dobi csi sze ztem vkup prislovi pa vnoga druga dugovanja, kak na pr. zsajfo, pomado, tej i t. d., vsze sze lehko z Fellerovim Elsa-Fluidom vkup prislovi.

Lubi esitaoci; Csi te szkrbni na to, ka szte et esteli, te zadovolni i te mo kleti dale pizszali kaj od toga. Zdj pa ob szlednjim znova doszta szreese i bogse zdravje zselemo nasim lubim esitaocom i

blazseno 1905. leto!

Naredba Cerkvene umetnosti

Sze preporicsam za delanje i posztavljanje

Relief-kepe kak na pr. 14 podob krizsne polt. Bozsicsne jaszli

Z oljom malovine na pladni vu vszakoj velikocsi za oltare, druzstva, zasztave i t. d. **Krizsne polt** z, ali brezi remov. **Szvede grobe.** Blizsnje pogodbe csiniti, oznanilo z kepami i cenov, tak tudi kepe, fotografie i rascune poszlani szam vszigidar pripraven.

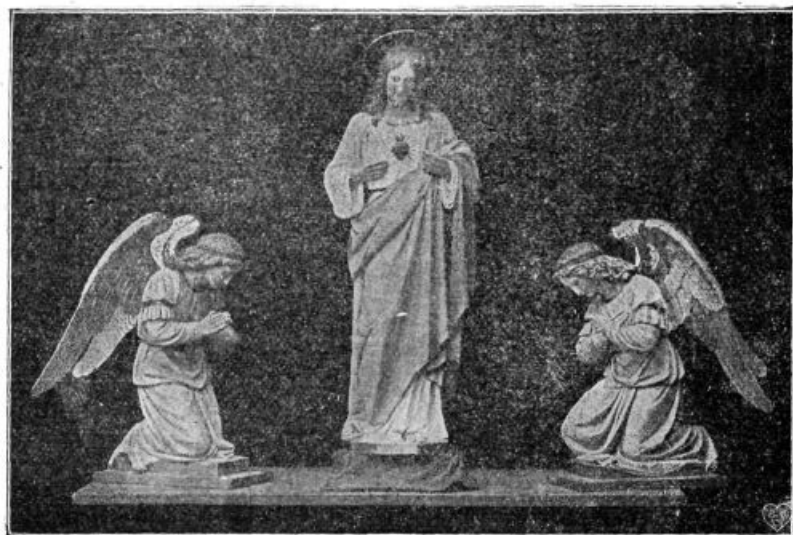
ADOLF VOGLA

v HALL' polek Innsbrucka, (Tirol.)

oltarov, predganie

i t. d. vu vszakom stili. Szvedcov sztebre z lesza lepo zoljane i pozlacsene vu vszakoj velikocsi.

Krizstusovo telo z krizsom, ali brezi njega.

Podpisani p banos voditelstvo kopelnice i kath. solszki sztolec z Tarce (Zselezna grases.Vogrszko) szvedocsimo, ka od Adolf Vogla umetnoszti naredbe z Halla za naso cerkev poszlani oltar i predganica szta polek stila i umetnoszti, dva velkiva sztebra szv. Jozefa i szv. Karolya Bor., kep pred oltarom, ino celo delo szred veszelijo i na pobozsnoszt pohudjavajo ino szo na nasz vszeh zadovolnoszt hvat poszlani, zato njim naso hvato szkazsemo.

Öri-Szt.-Márton (Vogrszko) Szombathelszka pusp.

Mayerbech Mihály, plebanos.

Dr. Rhorer Aladar voditeo kopelnice.

Rehling János.

ZGODBA

mocsnoga poldrügoga Balazsa.

ZACSÉTEK ZGODBE.

(Vu sterom lepo po redi naprej dáva sztári huszár, po kom je podrgi Balázs szvojo povszodi glaszovitno mocs zgübo.)

Csüdno sztvorjenjé bozse je eslovek. Mesztsan bi rad vesznicsar bio vesznicsar sze pa v meszto zsele. Jasz, ki vam eto zgodbo pripovedavam, szam sze vu vesznici narodo i gojjo, nego neszreca, ali szreca me je vu meszto (varas) szpravila — vszigdár sze nazaj zselem v mojo tiho vész, pa szam szamo te blazeni, esi znova lahko pohodim pole ino gáj ino szí pogucsávam od sztarih dobrih esaszov z mojimi solszkimi priátlami, ki szo zse szami szeri noszje.

Hej, bozse moj, kak szo nas goszpod plebanos zse túdi szeri grátali! Na szprotoletje je deszét let minolo, ka szam ji ob szlednjim vido. Te szo sесе mocsen eslovek bili, zdaj szo njim zse szeri vlaszje. Ali — esúdivajte sze — lica szo njim erdecsa izda, kak erdecsi sesipek, telo njim je vednako, kak jalics, pogléd zdrav; esi li ka sze zse szedemdeszétomi leti priblizsavajo, záto brezi ocsálja vidijo knige esteti.

Na dva dni szam so domo pa szam dva tjedna osztano. Ednoga dnéva te drügi tjeden szam rávno na trnácis zedo z goszpodom plivánusom, kda je nikak bozjalivo potrkao po dveraj, Dveri szo sze odprle pa je notri sztopo eden viszoki szühi, oszlabljeni eslovek. Na njegovih globoki ocsáj i bledih licaj sze je poznalo ka zse dugo esazza ne zdrav. Csi ga goszpón plebanos nebi po iméni zvali, nanes ga nebi szpoznao, ka je on podrgi Balázs, ki je sесе lediesen bio, kda szam ga ob szlednjim vido i koga szo za njegove glaszovitne velke mocii lüdje szamo za mocsnoga podrgoga Balázsa zvali; zdaj je pa celo sztári grátao, esi li ka sесе Szamo stírideszét let sztar bio.

— Szedte szí, Balázs, pravili szo sztári plebanos — Zima vasz je malo zmantrala, kak vidim; nego szprotoletje je tú, pa sze zse pa pomorete.

Balázs je tuzsno majhno z rokov.

Láni je túdi bilo szprotoletje, goszpón plebanos, pa mi je li ne dalo nazaj mocii. Oh, mocs, mocs! Moje mocii, kama szte odisle! Szí je zdehno Balázs.

Isztina, ka szte je zgübili, nego záto neszmíte ob vüpati! Bog vam je dao lepo mocs, nego Balázs, viszle jo túdi ne vszikdar na dobro nücali. Jeli ka szte jo doszta kázali tam, kde nebi trbelo?

Balázs je szamo pred szebé glédao pa je na szlednje etak odgovoro:

No ka je pravica — je pravica, goszpón plebanos, doszta szam sze bio. Vi — sze je obrno zdaj k meni — nevete moja djanja, ár szte vu tom esazsi ne domá bili. Ednok — zdaj zse bom pripovedavo — rávno nadrügi dén bozsicsa, kda nam je pri plszí zse vroese grátalo, szam sze vádtao z deeskani, ka sze v potoki zkoplem. Pa szam sze zkopao. Escse dobro szam sze notri namakao pa te

Pa te — szo djáli g. plebanos — Szte pili zsganico do útra. Vu zsganica szte sze vádlali! Zsganica, pa vszigdár szamo zsganica; kelkokrát szam vam zse razlozso na predgani, kak zsganica esloveki skodi! Kelkokrát szam vame povedao eto sztarinszko, pravico govorecsa peszm:

Grdo pilo je zsganica

Ki jo pije, vmori njega;

Vleti szegreva, v zimi hladi.

Csednomi esloveki sze mrzi.

kelko, kelkokrát, pa szte me ne poszlühnoli!

— Isztino mate, goszpón plebanos. Jako szam rad meo szganico pa me je to túdi nagibalo, ne szamo segavosz, ka szam sze vu ledenoj vodi kopao. To bi sесе záto vsze prenasao. Isztina, ka szam jecsao i nevolen bio potom, nego szam záto li odzdravo, nego te szam pá ne vecs mira meo. Vremen je bezsalo, zseniti szam szenakano, pa szam szí miszlo: no, Balázs, szamo eden fasenek más, vzemi szlobod od ledicsnoga sztana. Pa szam jo jemao tak, ka nikdar ne pozabim.

— Naj csüjem kak, szam ga pitao jasz.

— Znáte, tak je bilo, ka szmo plészali, vszaki z szvojim párom, jesz túdi z mojev sznehov, glaszni szmo gratali, juvkali szmo, z nogámi tukli, da vsze trepetalo. Na ednok szamo notri sztopi z szoszedne vészi eden vlah, nanes nikaj ne právi, zacsne szkákati, szentam sze gibati i na ednok zgrábi meni z rok mojo szneho pa zkricsi na cigána: Cigan, zskatu mi igráj! Moje ocsi pa zsile je kry obletela, szam ednok zkriko: Henjaj, more! Henjao je na ednok, jesz pa zgrábim vlaha pa njemi vu váho zerjovém: ho, fortatye, ka sesés tú! — Plészati z tvojev sznehov — Z toga ne bosjo, právim jesz — Ne brbraj, djao je on. Tisztomí de igrao cigan do gojdna, steri je bole deesko med nama. — Dobro je, fortatye, szam szí pravo, szam djao jesz. Hodi, ka mo vidli, ka znás. Hej, nasztano je na to krik! Dekle szo razscrknole, kak piscenci, kda jásztreb med njé vdári. Deeski szo sze v okrog posztavili pa szo me hujstili: Ne daj sze Balázs. — Ne bojte sze, szam djao, pa szam ga zgrabo za ledevjé, k szebi sztiszno, on mené túdi, trikrát szva sze obrnola tak, jesz ga zdignem pa szam ga tak posztavo na tla, ka sze nanes geno ne — Jezus, Maria! Kricsali szo pojdlje, té je vkraj! — Ka bi bio vkraj, szam djao, szamo vroese njemi je gratalo malo pa zdaj pocsvia; prineszte skaf vodé pa ga razhladite. Prineszli szo za tri skafe pa szo ga nazaj na zsitek szpravili. — Na, fortatye, szam ga pitao, trbej ti zskúta? Ne njem je trbelo. Z velkim szramom je odiseo. Nego jaszsz szatúdi ne vecs plészao od tec mao. Moje ledevjé je túdi zoskripalo pod velkim terhom pa od tisztaga mao szam vszigdár szlahesi. Zszenszke me zadoszta mázsejo pa ribajo z szvojimi mazalami, pa mi nikaj ne valá.

— Viste, pravili szo na to goszpón plebanos, za lagojinov vszi bezsijo, dobroga tanácsa pa nieden ne poszlühne. Taksi szo vi túdi, Balázs. Dnesz bi zse z cela zdravi bili, esi bi me to bogali pa sze vam nebi milile 1—2 korone. Mené szo zse ednok túdi vszakovrsztné nevole popadnole. Trganje szam meo po kotrigaj, ocsi szo mi oszlebele, brezi ocsáljev szam nikaj ne mogo esteti. Ve znám pomlite, ka szam pred dvema letoma zse v cervki túdi ocsalje mogo meti, pa ka szam ptüklavo-prignjeno hodo. Zse szam vsze vüpanje zgübo, kda szam na ednok v moji novinaj ovarao ime oese vogrszskoga naroda, Kossuth Lajosovo, pod ednmim pizmom. Sto pa nebi Kossuth Lajosovo pizmno precteo? To pizmno szam jesz te vövrzao

(Dalo na ovom listzi.)

pa je seše den denešnji mam. Tomi piszmi mam zahvaliti, ka szo mi ocsi ozdravele, ka szam pá csrsztev mocsen.

— Csi bi mi precasteli, goszpon plebanos Precsteli mi to piszmo, proszo je podrgi Balazs.

— Plivanus szo odislí v hízso pa szo hitro nazaj prisli z tim piszmom.

— Eszi pazite, Balazs, djáli szo. Glejte etak sze glászi *piszmo Kossutho*, stero je leta 1877-ga piszao k Brázay Kálmáni postenomi vogrszkomi mestjani:

Ednoga hipa szo mi zse ocsi tak oszlabete, ka szam mogeo doktora iszkati pa mi je on ocsi stero opererati. Ne szam njemi dopüszto, nego szam szkusao case szoleno vinszko zsgáno, pa szam na pamet vzeo, ka mi valato. Csarne piknje, stere szo mi tak hodile pred ocsmi gor pa dol, kak tema, ka szam nikaj ne mogeo csteti, szo mi za nisterne dni zse redkese gracüvale pa kak szam duzse nücao case vrásztvo, szo mi z cela minole, tak ka zdaj dobro vidim; ocsi szo mi zse tak mocsne, ka pri mocsnom poszveti zse brezi ocsaljor tüdi vidim, csi li ka szí ocsi doszta ne milücam, ár teleszkopicsna i mikroszkopicsna resenjá mám pred szebom pa csi li, ka szam zse szedemdeszét let sztar, sze nemrem odraditi, ka nebi eszaki veser pri szveci do polnocsi csteo. Csi v pamet czemem, ka szo mi ocsi oszlabete, je dobro zribam z szolenim vinszkim zsganom, poszelno pazivsi na to, naj mi szopot zsgánoga v ocsi ide pa je vsze vrédi pálih. To je nezplacseni haszek.

— Do tec Kossuthovo piszmo, szte je razmeli Balazs?

— Szam je, szam, pravo je Balazs. Isztina, ka szo mi ocsi oszlabete, nego kotrige moje, kotrige . . .

— Szamo esakajte, Balazs, na to tüdi znam kaj. Kda szam jesz to piszmo csteo, szo mi szkuzé pobile ocsi, ár mi je na pamet prisla tiszta lepa peszem, stero szmo 48-ga szpevali:

Kossuth Lajos, esüda szveta, Napise on szvoje piszmo, Ne njemi trbej poszveta, Csi de je pri zvezdaj glédo. Hej, lepi csaszí, 48-o! Te je seše zmozesen mozs bio ocsa vogrov. Da pa vreme ne esaka, ti najvéksi, najzmozesni sze tüdi nemrejo brániti sztaroszti. Vu tilínszkoj drzsavi sze szkuzi za dom, stero ga je tak líbo pa njemi na ednok oszlabijo tiszte ocsi, z sterimi je v celoj drzsávi vido, ka boli nász. Ne esüda, ka szam sze geno vu szrei ino szam hválo tisztoza postenoga esloveka, steri je vrásztvo zmiszlo, z kem je Kossuth Lajos vraso szvoje oszlabete ocsi. Ka je Kossuthi dobro, meni tüdi ne bode skodilo, szam szí miszlo. Vesaszí szam küpo eden glázsek Brázay jovoga

NADALJAVANJE I KONEC ZGODBE.

(Vu stero m sztari huszár lepo na kratci naprej dá, ka sze mocsen poldrúgi Balazs omladi, nazaj dobi szvoje mocsí i szpozna sztaro pravico, ka dober tanács zláta vreden.)

Zgodilo sze je ka me je na drúgo szprotoletje znova prijela zela viditi szvoj dom. Orácsje szo delati na polaj, pokali szo biesi, poszlúsao szam, kak szo rátalipo brázdjaj pomali korákajoesse jünce. Nisterni szo blízí eszte orali, tü pa tam szam sztavo ednoga pa drúgoga, kak je kaj, kak je zima minola, csi ne bilo prek zime vu vézsi kakse vékse szpremembe.

Po tom szam dale gono pa szam rávno na konci veszi bio, kda szam na ednok cügte nazajpotégno. Eden dugi, mocsen eslovek je so tü za plúgom, naprej pa eden dečko pokao z biesom ino rátao jünce.

— Dobro vidim? Szte vi Balazs?

Eslovek sze je sztavo, dolivzeo skrlak ino je szmejécs pravo:

— Dobro szte me poglednoli, jesz szam, hváda Bogi!

szolenoza vinszkoza zsgánoga. Edno korono je kostao. Edno korono! Kelko koron vözlücsajó lüdjé na vsza, kovrsztna nepotrebná dela! Pa szam sze ne vkano. Szoleno-vinszko-zsgáno je esüdo napravilo, ocsi szo mi ozdravele. Te szam szí zacsno premislávati: Pa bi to szamo ocsam valalo? Szkusajmo z njim pri mojih prehlajeni, süsznatni, z trganjom punih kotrigaj. Med tem me je tüdi eden sztari prijáto pohodo, po iméni: Darvas Imre zemelszki esesztni. Trganje i ogujoper je meo on tüdi pred nisterimi letami, pa celo omladjeni sztopi notri k meni. Kak kaksí dečko je sztopao, lica szo njemi zdrava bílá, sze njemi je poznalo, ka je zdrav eslovek. — Ka szí pa ti delao? Ga pítam jesz. Nikaj poszebnoga ne, djao je on. Szamo mater szam posztlühno, ki vszigdar pun omár majo zráclensnimi domacsimi zdravilami. Mati szo mi dáli eden glazs szolenoza vinszkoza zsgánoga pa szo mi povedali, ka bi z njim delao. To je p. celo lehko slo. Za edno dve zslici Brázay-jovoga szolenoza vinszkoga zsgánoga szam vlejao na eden tanjer, pa me je zsená ge z rokoy, ge pa z flanel capov z toga zsgánoga po bolécsi kotrigaj vszaki den trikrát: zajtra, opodné i veser frtao vöre ribala. To je cela esüda. Vesini ti tüdi tak, pa bos vido, ka ti ne de zsao.

— Pa szam tüdi vesino — djáli szo plebanos, pa vi tüdi tak morete delati, Balazs, csi pá zdrav i mocsen eslovek sesete biti.

— Kaj pa nebi steo, goszpon plebanos; malo, ka mi szree ne poesi, kda vidim, ka je cela vesz vüni na polaj, szamo jesz szedim domá i kradnem od Bogá dén.

Goszpoa plebanos szo sztanoli, v hízso slí ino szo z ednim velkim glazskom prisli nazaj.

— Glejte, Balazs, té glázseke odneszite. V tom je Brázay-lovo szoleno-zsgáno. Ne, ne, penez ne zemen. Csi vam zhvali, szí drúgoga küpíte. Té velki glazs dve koroni kosta. Vszigdar je dobro, csi ga eslovek pri roki má. Ednok ga zob boli, zriba szí lica, drúgoes, gut, te z vodov zmesa szoleno vinszko zsgano pa szí gut i vüsztá dobro vözperé. Esese nikaj: Moja szesztra je ednok splinte mela, drúgoes krpe na licaj, poglejte jo zdaj, kak esiszta lica má, kak szneg.

Balazs je zahválnó prijao g. plebanosa za roko,

— Nikaj sze ne zahvalüjte, djáli szo g. plebanos, szamo za tri-sziri tje dne. Nego tiszto sztáro peszem ne pozabíte: Grdo pílo je zsganica

Poldrúgi Balazs je sztano pa je pómali vö so, nego na obrázi sze njemi je poznalo, ka njemi novo vüpanje ozsvávle szree.

— Kak szte pa kaj z zdrávjom?

— Na hvála na pitanji, nemam vees níkse ne vole. Isztina, ka szam tüdi ne taksí razbijáes vees, kak szam bio, nego postenjë bi szí zdaj záto tüdi obrano. Zadoszta to, ka mi je zdrávje nazaj prislo, pa dokees bom mogeo, ga vees ne püsztim vkraj od szébe. Dobro právi govor, ka je dober tanács zláta vreden. Tak sze mi vidi, celi szvet je moj, ka szam pá mogoesi prijéti za plüsznjek, ino orali mojo zemlo. Ár vörte mi, to szamo kmet zná, kak lübezsniva je eta zemla.

Podrgi Balazs je ne henjao od hvále, jesz bi ga pa do veséra posztlúsao. Vu szrei genjeni szam njemi roko dao vu vesz idocsi, nego ne szam sze mogeo zadržsati, ka sze nebi vécskrat nazaj zglédno, za tem mocsnim, zdravim eslovekom. Veszélje je bilo glédati, kak vednako i lepo sztople za szvojim oralom . . .

Eden cseden norc. Zmozszen törzski szultán je vküp priseo na vulici z ednim zmesanim eslovekom i pravo je njemi: „No norc, dnesz szam dobre vole, zseli szi, ka sesés, i vesinim ti!“ Ov je pa etak pravo: „Mühé me grizéjo, zapovej njim, naj mi mir dájo.“ „Ti nore — veli szultán — kaj taksega proszi, ka lehko vesinim!“ On pa odgovori: „Csi niti müham nemores zapovedati, kak bi mi pa te drügo kaj mogos vesiniti.“

*

Za pokojne. Francoszkoga poszlanika (követa) na Kitajszkom zseno je poganszko kitajszko küharco mela. Enkrat je küharca jako doszta meszá szpekla i goszpá jo pitala, zakaj to telko pecsé. Ona je pa odgovorila, ka je to za szvoje pokojne szpekla, ka njim na grobe nalecsé. Goszpá sze je zaszmejala i právla: „Te pa ti reszan miszlis, ka tvoji mrtveci vöprido z groba i pojejo, ka njim nalecsés?“ Ona je pa odgovorila: „To tak, ka vöprido! Ve pa Vasi pokojni tüdi vöprido predühávat korinestere njim na grob poszadite.“

*

Najcsednej. Eden prednji kühar vesi dekle, kak trbe govedino csuvati, naj ne zvonja. „Ta prva prilika je, — veli kühar — ka govedino na léd denemo. Csi pa léda nemamo, te pa govedino z szoljov dobro posziplemo i tak jo k sztráni denemo.“ Po tem kühar izpitáva dekle, jeli szo dobro zarazmele, ka njim je pravo. Edna mala deklina, stera je zdaj ob prvim prisla sze vesit veliko mestrijo kühanja, je pod návukom okoli glédala po künji; záto je kühar njo najobprvim pítáo. Ona szi malo premislava, po tom pa odgovori: „Govedino tak najlezsej frisko obesuvamo, csi goveda doj ne bujemo.“

*

V soli. Kaplan málim solárom razlozsi, ka je Bog sészti den sztvoro tiszte sztvári, stere po stiraj nogaj hodijo po zemli, pa tüdi tiszte, stere lazijo po zemli. Po tom pa pita: „No, Vanek, ti nam zdaj povej edno takso sztvár, stera lázi po zemli?“ I on odgovori: „Csrv.“ „Dobro szi odgovoro, — právi kaplan

— zdaj nam pa escse ti, Francek, povej edno takso sztvár, stera lázi.“ Francek gorisztáne i ponoszno odgovori: „Escse eden es-l-v.“

Vu ednoj drügoj soli kaplan to pripövedáva deci, ka je Bog péti den sztvoro one sztvári, stere sze vu vodi i vu zrúki zdrzsávajo. Po tom pa pita edno deklico: „No, Lonica, znás edno takso sztvár povedati, stera sze vu vodi zdrzsáva?“ I Lonica odgovori: „Vtoplenik“ (vtopleni eslovik).

*

Razlocsek. Pestanszke policáje lagoji pojbe tak imenüjejo: „Zanikoj András.“ Dvá táksiva pojba ideta kre ednoga policája i eden pita ovoga: „Znás, ka je razlocska med ednim szomárom pa med ednim Zanikoj Andrásom?“ Na to policáj ta szkocsi, zgrábi pojba za vüho i pita ga: „No, ka je razlocska?“ Pojeb sze presztráhsi i odgovori: „Nikaj ne!“ I policáj ga püsztí rekocs: „Záto právim.“

*

Dober konj. Küpec: „Csütjete, vi szte me vkanili; ar szte pravli ka je té konj tak krotek, kak edno pobožno dete, pa szam zdaj ob prvim na njega szeo i taki me je doj vrgo!“

Prodajalec: „Rávno ztoga lehko vidite, kak je to pobožsna sztvár, ár je dnesz nedela i sesé v nedelo pocsivanje meti.“

*

Elegantno. Profeszor vecsér keszno pride domo i pred dverami najde ednoga klantosa, steri sesé dveri gortrgati.

„Vi pa lehka seséte pri meni krádnoti?“ pita profeszor.

„Oh ne, zmejso szam sze, pri goszpón bankári bi rad . . .“ . . . odgovori tovaj. „Ja, te sze morete na drügi stok potrüditi“ — právi profeszor mirovno.

*

Gde szv. Floriána ne lübijó.

Prvi potnik: „Csüdno sze mi vidi, ka je po teh vesznica jügdé ne viditi szv. Floriána.“

Drügi potnik: „Hm, to je nikaj ne csüdno; ár vidis, ka je vszáka hizza aszekure-rana.“

Znáno je vszem, ka glaszovitno domáce^v zdravilo Thierry Adolfa pateke v Pregradi **THIERRY balsam** i **THIERRY centifolia** mazalo nepresztano mocs má i záto je vszaki cslovek more meti. — Szkoro vszaki cslovek eto neprecenjeno blago rabi ino sze boji od vszakoga krivoga i vszaki je rad, ka szi je to blágo szpravo, ár je ne dao szvoje peneze drsztonj. Thierry-jovi preparati szo szvetoznana blága, ár i vu drúgih drszanjaj vsza drúga nevredna zdravila obladajo.

PAZITE!

Vszakoga opominam, naj sze varúje od kem fale-sih tem menje vrednih krivih zdravil, stera szo za „mojim narejena! Szamo ono je **moj balsam**, steri **zeleno** znamenje i ete napisz má: „**Thierry's Balsam.**“

JEDINO PRAVI THIERRY-JOV BALSAM

Od zdravjaszlavnoga esasztnistva pregledjeni i za dobroga szpoznani.

Pakivanje glazskov pod obrambov trgovinszke posztave sztoji.

Jedino szamo jedino meszto za kúpvanje je

Angel-csuvár Pateka Thierry Adolfa v Pregradi poleg Rohitsch-Sauerbrunna.

Od drzsáve dopúsesena i pri trgovinszkom sztolci oglasena balsam tovarna.

Ete balsam sze od znotra i odzvúna náica. Ár: 1. **Nepremágane mocsí zdravilo je vu vszeh betegaj prszih i plúcs, oszlabi kaseo, sztávi plúvanje, odpravi boleznó kaslanje i takse sztáre betege túdi odprávi.** 2. Imenitno mocs má proti zvuzszganji grla, proti zamuknjesozti i vszakom gutnom betegi i t. d. 3. Vszako tréslíko na veke odprávi 4. Csúdnó ozdrávi plúcsa, zsalodec i droba z szeh betegov, poszebno pa kres v zsalodci, koliko (drisz) i grízso. 5. Odprávi bolessino i ozdrávi vu betegaj zláte zsile. 6. Malo pozsené i ocsiszti krv, obiszti, odprávi hypochondrio i melancholio (nezadovolno zamílesozst csloveka) ino pomore ték i kúhanje zsalodca. 7. Imenitno valá proti bolezní zobih, votlium zobam, gnjíloszti vu vúsztah, i pri vszakom betegi zob i vúszt; odprávi riganje i lágóji dűh vúszti i zobi. 8. Dober je proti glisztam, sztroka-glisztam, epilepsii i zemle metanji. 9. Odzvúna je esúdnó blago na vszako rano, novo i sztáro, na ognjoper, pícsajese od vrosine, csrvíce, bradájice, **zsgáne rane, zmruzjone kotrige,** szrbescsico, szrúp i pícsajese, zpokane roké i t. d., odprávi gláve boleznoszti, sűmenje, trganje, bodanje, ognjoper, vűh boleznoszti i t. d., od koj dodáni navuk szvedoeci. 10. Poprek sze lehkó náica od zvúna i od znotra i je ísztlínszko, fál cene i neszkodlivo vrásztyvo, stero poszebno za esasza ínfúenze, cholere i drúgih kűg ne bi szmelo hvaliti pri niednoj hízsi, kak prva pomocs. Edna proba vsz bole navesi, kak vsze ete recsi. Právi i ne krívi je ete balsam szamo te, esi je na vszakom glázsi z zelénov farbov ino je vu navuk zaszűkani, na sterom je znamenje z ovimi recsmi stampáno. **Zato, kak vidíte, morete vszígdar pazíti na zeleno [znamenje!** One ki mojecha jedino právoga balsama krive narédké odavajo i delajo, kak vkanjílvó zapelavajoesa njihova zdravila poleg posztave preganjam i kastigati dan. **Kde nega szkladícsesafetoga balsama, tam sze záven more priszlovíti z etim [naszlovom: „An die Schutzengel-Apotheke Thierry Adolf in Pregrada bei Rohits-Sauerbrunn.“** Od krivoga sze najbole obvarje, **ki záven priszlovi z moje tovarne. Razposílanje sze szamo** vu moji szlobodni **skatulaj** godi po 12 malih ali 6 dupplískih glázskov. Cena franco (bezpostno) na vszako posto Ausztrie ali Vogrszkgoga 12 málih ali 6 dupplískih glázskov **5 koron.** V Bosznio i Hercegovino 12 malih ali 6 dupplískih glázskov **5 koron, 60 fillero.** Menje, ka 12 malih, ali 6 dupplískih glázskov sze ne posle. Razposílanje sze szamo za notriposzlane, ali nadzvété^v peneze^v godi.

Angel csuvár Pateka Thierry Adolfa v Pregradi poleg Rohits-Sauerbrunna.

Pri 5 tucátov priszlovi sze hvalej^v dá. Krívi, [narejeni i^v ne dopúsztseni^v balsami, ali z drúgim znamenjom, steri szo krivo brezi nase náne znamenja narejeni^v sze od právde preganjajo. Csi sto peneze naprej posle, **vecszi** dobi.

Eto nepremágano blágo níkdár ne zgűbi mocs, nego kem sztarese je tem vecs valá, tem^v vėkso mocs má: mraz i vrosína njim ne skodi, záto sze vu szakom esaszi lehkó náicajo. Pri betezsníkaj szo dobra, dokecs doktor pride, záto sze hábajte krivoga blága, stera sze od vszeh sztráni pontúvajo, za stera brezi haszka vűlúcsimo peneze, nego osztañte pri sztárom glaszovitnom, fál i gvűsnom i poleg toga neszkodlivom vrásztyvi, stera naj pri vszakoj hízsi za vszako nevoło krédi bo. Kde sze eto vrásztyvo z právim znamenjom dobiti nebi moglo, tam odnet sze naj vednáko priszlovi z etim naszlovom:

Angeo csuvár Apotheke Thierry Adolfa v Pregradi, poleg Rohitsch-Sauerbrunna.

Eto blágo sze kak právo lehkó priszlovi z Angeo-csuvár Apotheke Thierry Adolfa v Pregradi poleg Rohitsch-Sauerbrunna.

des A. THIERRY in
Pregrada.

CENTIFOLIA VLECSÉCSÉGA MAZALA (prle tak zvánoga csüdovitnoga mazala.)

Ztem mazalom sze je eden 14 letni csonteni mol, steroga szo ne miszlili zse zvrácsiti veccs, z cela zvrácsno, pa ne dugo edna 22 let sztara raki szpodobna rana tüdi.

Pravo Centifolia vlecsécséga mazalo je vu nájevksi potrebcsinaj mocsne vlecsécséga moci ino sze je vu sztárh betegaj nevolnih lüdih z nájevksim naszledom nücalo, ár je nepremágano vu celjenji rán i odprávlanji boiecsin. Prednji tali etoga mazala szo moci iz erdésega scispka „rosa centifolia“ vzéli, steri csüdovitne nature ozdrávajocso mocs májo pa z drügh dobroga iména vó vzétih zdravil.

Pravo Centifolio mazalo sze rabi: pri ranjenih prszaj zsenzsk, sztávlanji mleka, trdescsi prszih, ognjoperi, pri vszakom sztárom betegi, ranjenih nogáj, odpreti ranaj, szolitekocsini; pri otecseni nógáj i kozsli moli. Pri vdarjenih, szmeknjenih, sztreljenih, vszekanih irazdrüdzsenih ranaj: Dobro je za odprávlanje vszega lüdszkoga blága, kak glazsovine trna, peszeka, sréta i t. d., vu vszakoj steklini, zarásztki, karbunkulusi, esi sze kde rédi escse proti raki tüdi: csemér nojéta, otekloszt nojéta, mehér, ranjene nogé, vsze zsgáne rane, zmrznjene kotrige, od lezsánja nasztlanjene rane pri betezsnikaj, otecseni sinjek, krváve szteklina, tekocsa vüha, deté rane it. d. sze vracsijo z tem.

Centifolia-mazalo kem sztarese je, tem vékso mocs má.

Mocsno sze preporácsa, da sze sto brezi pára vu szvojem fajti sztojéese mazalo pri vszakoj liuzi k rédi má.

Menje, kak dve skatuli, sze ne posle: razposilanje sze szamo na naprej poszlane peneze, ali po povztýji godi. Z postuinov, vozilnim listom i pakivanjom 2 lonceska cena 3 kor. 60 fill,

Vnoga szvedocsansztva mámo k rédi.

Vszakoga opominam, naj sze varüva od nezmozsnoga krivoga blága, naj pázi poszebno, jeli je na vszakom lonceski ovo znamenje, stero od zgotaj „Schutzengel-Apotheke des Thierry Adolf in Pregrada.“ notri zezsgáno. Vszaki loncesek more vu eden z tem zoménjom sztojécsi návk zaszükani biti. Mojega jedino právoga Centifolia-mazala mesajocsi i krivo trszécsi sze poleg posztáve osztro preganjajo.

Jedino meszto
za küpti:

THIERRY ADOLFA Angeo-csüvár pateka v Pregradi, poleg Rohitsch-Sauerbrunn.

Szkladiscsa vu vszakoj pateki. Kde nega szkladiscsa, tam sze naj zráven przilovjo z etim nazslvom.

„An die Schutzengel-Apotheke Thierry Adolf in Pregrada bei Rohitsch-Sauerbrunn.“

Obramba posztávena v Ausztrii pa Vogrszkom Nro: 4524.

Mirabile Pain-Expeller

szamo odzúvna sze nüca!

Csüdni náglo valá z notribanjom proti süszam, trganji kotrig, sztároj i glezdsz szúsam bolesini hrbita i ledvjá, pisacsajcom, mrtvoci kotrig, zvünesztjoj prehlajenosztji, premeknjenji, szteklini, zvuzsganji it. d. pa tüdi mocs dáva po vszakom tezskom deli, esi sze otrüjene kotrige zribajo z njim i naprej je tüdi dobro proti tem nevolam.

Právo je szamo z tem znamenjom, iménom i olovovim pokrivalom. Menje, kak dva glazsa, sze ne posle i kosta v Ausztrii i na Vogrszkom i nemskom brez postno (franco) po nadvtéjti ali naprej poszlane penez 3 korone 60 fillerov.

Angeocsüvár pateka THIERRY ADOLFA v Pregradi, poleg Rohitsch-Sauerbrunna.

Pravo anglezsko kozsocsüvajocse-mazalo

Before

nema v szebi nikaj skodlivoga ali prepovedanoga náglo i hitro pomore proti vszem betegom kozse i obráni od szunca i lagojega vremená skodlivih mocsih. Csüdni odprávi vszo necsisztoszt z kozse lica i tela, kak: splinte, krpe, sztvari i t. d. grbe na kozsi i trdo kozso, razpokane, trde roké, ali erdése lepe i mehke naprávi i esi je sto szploj nüca, njemi fino lice dá i kozsi lepo rosa erdéseo farbo. Prle, kak szpát idemo, moremo vszaki veccer z njim lice i on tao tela, steroga sesémo fino meti, namazati i zribati, na lice robeo, na roke rokajice, ka v noci gor osztáne. Zajtra te sze z mrvlov vodov i neutralicsnov zsájfov (najbogsa je moja borax zsájfa) trbejoprati.

After

Na vszakoga lonceska pokrvali more eto imé biti: „Schutzengel-apotheke Thierry Adolf in Pregrada.“

Eden loncesek právoga csüdovitnoga mazala i edno borax-zsájfo vküper franco 4 koron cenim.

Poleg prvoga anglezskoga napisza rédim.

Angeocsüvár Apoteka THIERRY ADOLFA v. Pregradi poleg Rohitsch-Sauerbrunna.

CSÜDA APOSTOLA.

Eden nedelni odvecserek sze je lüdsztvo zislo pri sztárom Vince bácsiji, kak je zse návado melo, ár szo Vince bácsi dosztakrát znali kaj lepoga povedati za sztáre ino mláde, ka njim je vsem na haszek bilo. Zdaj szo sztári pá pripovedávali pa posezbeno od dogodbe Dugoga Mihályá z naszledüvajojsim tálom: „Znáte, ka je esloveka drági kines zdrávje na zemli, ár zaszonj má eslovek peneze, zemlo, hizso, esi nema zdrávja pomali zgübi volo, nema volé delati, vérsztvo njemi doli ide pa peneze tüdi ponüca. Poznate vszi dugoga Mihályá. Na celoj okolici je on bio nájbogsi vért, njegovo szilje je vszigidár nájlepse bilo, treznoga zsitka, szkrblivi eslovek je bio. Bog njemi je dao vrlo, szkrbno zseno ino dobro detco. Nego na ednok je szamo bete-

zaszti grátao, trgalo ga je po vszeb kotrigaj, ledevjé i hrbet ga je bolo. Ne je meo mirnoga dnéva, niti nocsi. Ne njemi je pomágao doktor, niti vrásztvo. Nanes je zse veecz posztele ne mogeo pa sze je zse szamo z szurtjov tolázso. Máli prisparani penezi szo náglo odleteli, vérsztvo je szploh bole názdrt slo, ár je ne bilo, ki bi szkrb na njé meo; cela vész je z szalosztjom glédala njegovo neszrecso. Detca i mati szo sze jokala, Bogá proszila, da pa Bog tüdi esüde ne vesini vesaszi, dokecs je ne potrebno, i dokecs szi je eslovek szám mogoeci pomágati, nego vodi esloveka, ka nájde právo pomoec. Tak sze je tüdi tü zgodilo, ka je zsenzski ednok szamo vu roko prislo oglaszilo, z steroga je precestela, ka **v Budapesti v Apostol-apotheki, VIII. kraj, József körut 64.** takse vrásztvo dobiti, stero trganje, ledevjá i hrbta bolecsino zvrácsi. Brezi toga, ka bi mozsi kaj právila je priszlovila **Halápijovo Gaultheria-Restaurator mazalo z Apostol Apotheke z Budapesta VIII. József-körut 64.** Na trétji dén je zse tü bilo, pa je vesaszi nücala, kak je poleg napiszano bilo, pa je dugomi Mihályi vesaszi lezsese bilo, za 14 dni je zse znova hodo, zdaj je pa ersztev, kak riba vu vodi. Záto szi dobro zapomnite eto naszlov: **Apostol Apotheka, József-körut 64.** i esi je sto potreben toga esüdivitnoga **Gaultheria-Restaurator mazala, naj je szamo z Apostol Apotheke priszlovi, ár sze szamo tam dobi.**“ Tak je dokonecsao pripoveszt Vince bácsi, stero szo vszi lepo poszlúsali i vszaki je z tem nakmenjom so domo, ka szi **Gaultheria-Restaurator mazalo** vesaszi dá pripelati, ka de je vszigidár k rédi meo.

Halápijovo Gaultheria-Restaurator mazalo esüdivitno náglo vrácsi ognjoper i trganje (rheumo) boleznoszt ledevjá i hrbta i vsze szpodobne nevole.

Dobi sze

☞ **v Apostol-Apotheki** ☞

v BUDAPESTI VIII., József-körut No 64.

Eden teglin z návukom **1 K 60 f.** Porto posti: **3 teglinov 5 K.** franco po navzétji.

Dotek stemplnov.

I. Lesztvica,

a) pri vekszinaj, b) vekszinom szpodobni trgovinski narocsbaj i dúzní listaj, c) pri dúzní pizmaj obcsinski poszojilnie, esi szo od 3 meszecov ne dugsega termina.

Od 1 fill. do	150 kor.	— kor.	10 fill.
150 kor.	300	—	20
300	600	—	40
600	900	—	60
900	1200	—	80
1200	1500	1	—
1500	1800	1	20
1800	2100	1	40
2100	2400	1	60
2400	2700	1	80
2700	3000	2	—
3000	6000	4	—
6000	9000	6	—
12000	15000	8	—
15000	18000	10	—
18000	21000	12	—
21000	24000	14	—
24000	27000	18	—
27000	30000	20	—
30000	33000	22	—
33000	36000	24	—
36000	39000	26	—
39000	42000	28	—
42000	45000	30	—

i tak dale, za vszakah 3000 koron 2 koroni vees ; esi ne punih 3000 koron, sze li racsuna za pune.

II. Lesztvica,

za juriszticsna szvedocsansztva i stera ne szlisijo niti v I., niti v III-jo lesztvico (quitunge i t. d.)

Od 1 fill. do	40 kor.	— kor.	14 fill.
40 kor.	80	—	26
80	120	—	38
120	200	—	64
200	400	1	26
400	600	1	88
600	800	2	50
800	1600	5	—
1600	2400	7	50
2400	3200	10	—
3200	4000	12	50
4000	4800	15	—
4800	6400	20	—
6400	8000	25	—
8000	9600	30	—
9600	11200	35	—
11200	12800	40	—
12800	14400	45	—
14400	16000	50	—

od 16,000 koron vise za vszakah zaesnjelih 800 koron sze 2 koron 50 fill. doda.

III. Lesztvica,

a) pri kontraktusaj küpesije, minjávánja, foringe, gibajocse sztvári; b) vu vszakom dopüsztzenji zvün dopüsztzenja penezovdugá; c) pri szlüzsbeni kontraktusaj; d) na kvitunge szreceske; d) na obecsánja; f) na zaduzsenozsti dúznoga

pizma.			
Od 1 fill. do	20 kor.	— kor.	14 fill.
20 kor.	40	—	26
40	60	—	38
60	100	—	64
100	200	1	26
200	300	1	88
300	400	2	50
400	800	5	—
800	1200	7	50
1200	1600	10	—
1600	2000	12	50
2000	2400	15	—
2400	3200	20	—
3200	4000	25	—
4000	4800	30	—
4800	5600	35	—
5600	6400	40	—
6400	7200	45	—
7200	8000	50	—

i tak dale; vise 8000 koron va vszakah zaesnjelih 400 koron 1 korona 50 fill.

Zvün toga.

Na szvedocsansztvo szlüzsbénikov . . . 30 fill.
 Od poszameznih i rokodelavcov szvedocsansztva 50 fill.
 Na racsúne v stacuni do 20 koron . . . 2 "
 " " " vise 20 koron . . . 10 "

Stempl tak more prikeliti odzgoraj, ka sze szpodanji prázen tao stemplna z prvím rédom prepise — pa ne z nagovorom. — Stempl sze ne racsúna ino sze kastiga :

1. esi z njega eden tao fali,
2. esi je z vees talátov vküpprikeljeni,
3. esi je ne dobro — kak szmo piznali — gorprikeljeni,
4. esi je ne dobro prepiszani,
5. esi je ne prepiszani. nego prestampani,
6. esi je prepotégnjeni,
7. esi je na pizsane litere prikelnjeni ino zrávno tisztimi literami znova prepiszani.

Sztálna tábla vremena, kda nam mářha szkoti.

Dén püsesa- nya	Szkoti nam				Dén püsesa- nya	Szkoti nam				Dén püsesa- nya	Szkoti nam			
	kobila	krava	ovca	szvinja		kobila	krava	ovca	szvinja		kobila	krava	ovca	szvinja
Jan. 1	Dec. 2	Okt. 8	Jun. 4	Apr. 23	Máj. 5	Apr. 5	Febr. 9	Okt. 6	Aug. 25	Szept. 6	Aug. 7	Jun. 13	Febr. 7	Dec. 27
5	6	12	8	27	9	9	13	10	29	10	11	17	11	31
9	10	16	12	Máj. 1	13	13	17	14	Szept. 2	14	15	21	15	Jan. 4
13	14	20	16	5	18	17	21	18	6	18	19	25	19	8
17	18	24	20	9	21	21	25	22	10	22	23	29	23	12
21	22	28	24	13	25	25	Márc. 1	26	14	26	27	Jul. 3	27	16
25	26	Nov. 1	28	17	29	29	5	30	18	30	31	7	Márc. 3	20
29	30	5	Jul. 2	21	Jun. 2	Máj. 3	9	Nov. 3	22	Okt. 4	Szept. 4	11	1	24
Febr. 2	Jan. 3	9	6	25	6	7	13	7	26	8	8	15	11	28
6	7	13	10	29	10	11	17	11	30	12	12	19	15	Febr. 1
10	11	17	14	Jun. 2	14	15	21	15	Okt. 4	16	16	23	19	5
14	15	21	18	6	18	19	25	19	8	20	20	27	23	9
18	19	25	22	10	22	23	29	23	12	24	24	31	27	13
22	23	29	26	14	26	27	Apr. 2	27	16	28	28	Apr. 4	31	17
26	27	Dec. 3	30	18	30	31	6	Dec. 1	20	Nov. 1	Okt. 2	8	Apr. 4	21
Márc. 2	31	7	Aug. 3	22	Jul. 4	Jun. 4	10	5	24	5	6	12	8	25
6	Febr. 4	11	7	26	8	8	14	9	28	9	10	16	12	Márc. 1
10	8	15	11	30	12	12	18	13	Nov. 1	13	14	20	16	5
14	12	19	14	Jul. 4	16	16	22	17	5	17	18	24	20	9
18	16	23	19	8	20	20	26	21	9	21	22	28	24	13
22	20	27	23	12	24	24	30	25	13	25	26	Szept. 1	28	17
26	24	31	27	16	28	28	Máj. 4	29	17	29	30	5	Máj. 2	21
30	28	Jan. 4	31	20	Aug. 1	Jul. 2	8	Jan. 2	21	Dec. 5	Nov. 3	9	6	25
Apr. 3	Márc. 4	8	Szept. 4	24	5	6	12	6	15	7	7	13	10	29
7	8	12	8	28	9	10	16	10	29	11	11	17	14	Apr. 2
11	12	16	12	Aug. 1	13	13	20	14	Dec. 3	15	15	21	18	6
15	16	20	16	5	17	18	24	18	7	19	19	25	22	10
19	20	24	20	9	21	22	28	22	11	23	23	29	26	14
23	24	28	24	13	25	26	Jun. 1	26	15	27	27	Okt. 3	30	18
27	28	Febr. 1	28	17	29	30	5	30	19	31	Dec. 1	7	Jun. 3	21
Máj. 1	Apr. 1	5	Okt. 2	21	Szept. 2	Aug. 3	9	Febr. 3	23					

Vcepleno trszje

(krédi 3 million)

amerikanszko i domáce brezi korenja i z korenjom rozge (klücsice) za hval ceno i zdrave posle

==== polek Küküllő ja ====

Prvo rozgveplavanja sztanisese

v MEDGYESI, Nagy küküllő gráscsina.

Poszesztnik je **Caspari Frigyes** doem. viniesar erdelyszkgoga viniesarszkgog drüzstva vinszki i trszji vuzsitel. Uradnik romanszkih gorie Barbu A. Stürbey heregovih, Nagy-Küküllő gráscsine viniesarszki oszkrbnik i poszesztnik gorie.

NAJBOGSE TRSZOVE CEPIKE ZA BRAJDE.

K szakomi poszlanomi zavitki sze návuk dá k eo, esi sto zsele.

Oglaszilo z kepami zastonj i franco.

Vnoga zahvalna pizma, z sterih tü naj edno sztoji :

Melegföldvár, 1904. aug. 8.

Caszt. goszp. **Caspari Frigyes v-Medgyes**. Z postüvanjom vam naznanim, ka v jeszén i zdaj na szprotoletje za Huszar barona poszlane vkoreninene rozgine cepike z vasega rozgveplavanja sztanisese, szo vu velikoj vrocsini i szüsavi sze tüdi prijale vsze i lepo zraszle, zakaj sze vam tü zahválim. Proszim vsz poslite mi letosz tüdi oznanilo, ka pa dám pripelati.

Z postüvanjom : Vinceze Ferencz.

Hasznovita znanja.

Edna Zsvilenja assecuratio je zvnredno dobro imanje vu zsvilenji. Edna zsvilenja assecuratio je najbolepripravna za *zagvusanje familie pri zsenitbi*, za pomocs pri vojszki, pri mladencaj za visise sole, ali pri zacsetki trgovine i mestrije, na olejsanje zsitka vu sztaroszti, ar sze za sztaroszt zagvusni penez szpravi pa esi sze je sto zse assecurerao i notri zplacsao, z lehka dobi poszodo na to szvedocsanszto i t. d. Taksi kontraktus szj pa vszaki lehko szpravi od prvoga obesinszkoگا ausztro-vogrszkoگا csasztnikov druzstva v Wiener, stero je najvekse druzstvo v Ausztrii i Vogrszkom za assecuratio zsitka. Zacsnjeno je 1964-ga. Prevrglo je do 1902. leta vu zagvusnoj summi 171 million koron. Od zacsetka je voplacsalo 62 million koron. Fundamentalna njena szhramba ma 52 million koron. Jako lehka pogodba — fal najimi — hitro placstivanje. Za haszek rodovine sze szkrbevsj opitajte Prvo-Obesinszko-Csasztnikov druzstvo v Wiener I. Wipplingerstrasse Nro 25/118.

Za deco najbogse! Ki to sesé, ki nesese k bozsicsi detei blága kupivati, stero sze zlehka sztere, *sto veszclje sesé meti vu igri szvoje detcé*, ki z ednov recsjov szvojoj deci to najbogse sese dati, tomi preporacsamo, naj pregledne nase z kepami puno oznanilo od Sidro kamenozidanja skrinjic, Sidromosztozidanja skrinjic i t. d. od F. Ad. Richter i Comp., kralaszki dvoiszki trgovcov z Wiener I. Operngasse 16. To oznanilo bi vszka mati mogla viditi prle, kak za szvojoj deteo pred bozsicsom kaj kupuva, tem bole, ar sze poslanje brezpostno (franco) i ksenki godi i sze vnoга kriva preporacsajo brezi „Sidra“.

Pravica oblada!!!

Schneidera, resickogapatekara je lugoski kral. sztolec na 400 koron kastige i 500 koron sztroskov obszodo, ar je krivi Fellerov-Elsa-Fluid rédo i podimvenLuisa-Fluid trzso. Schneider patekara vrsztva je biroviya dvakrat vkraj zela. Ravno tak krivoga je delao Hoffenreich Bela budapestinszki patekar pa ga je pod imenom Gold-Else-Fluid odavao. Feller apotekar je njega tudi tozso, zato sze habajte krivoga. Fellerov-Elsa-Fluid je szamo te pravi, esi je nanjem eto polog sztojécs znaménje, stero posztáva brani, i esi vszaka cadula má „Elsa“ znaménje i esi je vszaki glazs z belim pokrivalom zapreti i na vszakom

navuk (vu steroga je vszaki glazs zoszúkani) je csiszto stampano: „Fellerov-dobrodúsécsi Rasztlin-Essencia-Fluid z „Elsa“ znaménjom i „Feller“ podpiszkom. *Vszaki naj sze hába krivoga i naj pázi na eta znaménja, ka právi Fellerov Elsa-Fluid z krivimi nevalánimi ne zmesa.* Pri kupuvanji vszigdar Fellerovoga trbej prosziti z Stubice i szamo te zéti, esi je „Elsa“ znaménje gori, Fellerovoga Elsa-Fluida moes poznavsi szo vnogi krivoga rédili; takse krive moremo od zsebé odvnoti, i sze nedajmo z hvalessov cenov ali z szpodobnimi iménami, kak szo na pr.: Luisa-Fluid, Gold-Else-Fluid, Salvator-Fluid, Sidro-Fluid, Szveta Fluid Indai rasztlinina zsganica i t. d. zapelati dati. Ki právi Elsa-Fluid sesé meti, steri proti vnogim betegom kakti : trganji, bodanji, zob boleznoszti, ognjoperi i súszam, kresi, ocsnومي betegi, nog-, ledevjái rok betegi, opesanji, koszt betegi, szlaboszti i t. d. valá, naj szj ga priszlovi od onoga, ki ga rédi; od *Feller V. Eugen patekara Stubica Trg 154. numerá, (Zagráb. gráscsina)*, ki 12 malih ali 6 duppliski glazsov za 5 koron franco posle.

Edno dobro domacse vrasztvo. Med domacsimi zdravilami, stera sze kak bolesino gonécsa i dolvedécsa ribanja glászijo pri prehlajenje, drzsi to vu laboratorium Richtelerove Pateke v Pragi rejeno Linim. Capsici comp. z „Sidrom“ (na meszto Sidro-Pain-Expellera) to prvo meszto. Cena je mála, 80 f., 1'40 k. i 2 k — po glászki; vszaki glazsek je v skatuli i na zsebi má poznano erdécsa sidro.

Nepreobladáni Fellerov „Elsa-Fluid“, steri je szkoro od 60,000 hválodávni pizszem, i vnogih razsztav premijami i pizszmami preporocseni zse ne potrebúje vees oglaszila. Vszaki zná, ka 12 glazskov Fellerovoga Elsa-Fluida cena 5 koron franco i ka sze právi pri Feller V. Eugen Patekari v Stubici Trg nro. 154. (Zagráb. gráscsina) dobi, ki ga szam rédi.

Thierry A. patekara balsam i Centifolia mazalo i t. d. Na haszek nasih esitalcov vam poszebno preporacsamo oglaszbe, vu sterih sze imenitne zdravilne mócsi blága preporacsajo. Oglaszbo szkrbno precszite. Eta nepremagana, menitna vrsztva sze nikdar ne pokvarijo, inego kem sztaresa szo, tem vees vredna i moesnesa posztanejo; zima i vrocsina njim ne skodi, zato sze vu vszakom csaszj lehko rabijo i vszigdar pomocs dajo i valajo, poszebno dokees doktor pride. Razmi sze, ka nikdar krivoga, nevalánoga, szlaboga blága kupiti, za stero bi peneze brezi haszka tá zmetali, nego osztanimo pri tom sztarom, imenitnom, vrednim, hval, zavúpuvum i polog toga neskodlivim, szvetoznanom vrasztvi, stero pri vszakoj hizsi more biti. kde ne dobimo právi i z znaménjom

merkani pak, sze nam je najbogse zraven obrniti k *Thierry A. angeocsvárapotheki v Pregradi polek Rohitsa na Stajarszkom.*

—

Kossuth Lajosov szin, Kossuth Ferencz je preminose sprotoletje betezsen bio: süzi szo ga mantrali i ognjoper, ka je meszece dni mogo vu poszteli lezsati i vu hizsi biti. Med vnogimi zdravilami, stere je rabio je bilo, poszebno erdélyszko székelyszko *Bilkino zsgáno*, steroga odaja je ne szamo od miniszteriuma dopüsesena, nego tüdi pod obrambov právde sztoji, ár sze za volo esüdotivne moesi jako isese ne szamo domá na vogrszkom, nego tüdi po drügih drzsanjaji poszebno v Ameriki, záto brezdüsnevesztai i penez zselni ljudje zse tüdi krivo delajo. Od toga od Bogá dánoga zdravila Kossuthi tüd. szpозна — kak odzaja estémo — ka njemi - je proti ognjoperi jáko valálo. Záto szi je znova przszlovo pri onom, ki je rédi: *pri Balazsovich Sándor apotekari v Sepsi szt.-györgyi*, koga oglászbo vu etom kalendári z oglávjom Amerikanci na székelyszkom preporacsamo vu pazlivoszt nasih esitalcov *ár je bilkino zsgáno dobro vu vnogih nevolaj, záto bi moglo biti pri vszakoj hizsi.*

—

K zdravomi zsalodci je najobprvim rédno kúhanje zsalodea potrebno. Da pa rávno vtom grehsimo najveeskrat i tak nasztanejo: pokvarjeni zsalodec, netécsnoszt, nevole v kúhanji tela, tisesanje v zsalodci, sztválanje, nesznezoszt, zsvicov beteg, kolika, krvi szlaboszt, gorenje obisztih, kaseo i t. d. - Záto naj niseše ne zamüdi edno dobro i mogočno zdravilo nücati, stero kak zsalodec, tak tüdi celo telo okrepi ozdravi i vu zdravji obrdzsi. Takse szo jedino práve *Brady-jove Mariacellszke kaplice*. Od vnogo let, szkusano zsmajhno, valano domace vrasztvo je to proti vszem nevolam zsalodea. Szkoro nega esloveka, ki ne bi meo esese prilike etoga z jezerami hvalodavnih pizsem preporacsanoga zdravila szkusati. Izven-rédna hvál cena, naime 80 fillerov za máli glázsek i 1.40 kor. za velkoga szziromaki i bogatei vednako dopüszti, ka szi *Brady-jove mariacellszke zselodcne kaplice* lahko szpravi. Vszakojaeski sze hábati more od krivih, stere sze v nasem esazi vngovrsztno trzsijo. Vszig-dár Brady-jove zsalodcne kaplice trbej przsziti. Jedino je rédi: Apotheke Brady k.-ja k „Vozrszskomi králi“. Bees, I. Fleischmarkt Nro 42. Vogrszko prednje szkladisce je pri: *Török Jozsefa apoteki, Budapest, Király-utca 12.*

—

Z povanjom i szkrbjov sze vsze oberdzsi. Za to je na szveti Brazay-jovo szoleno vinszko-zsgáno. Kak vsze dobro, lübeznivo, ka sze razzsiri — tak szoleno vinszko zsgáno tüdi má,

ki krivo delajo i meszto právoga trzsijo. Záto je potrebno, ka poleg krivoga vszaki szpозна to právo, ár je Brazay-jovo szoleno vinszko-zsgáno vu sterideszeti letaj obládalo Europo i njegove ténke palaszke rávno tak poznajo vu dalmatinszki bregáj, kak vu palacsaj Peterszborga i Londona i prek oceana. Déndenesüji je pri vngogh rodovinaj sztálno pri hizsi i million lüdi hváli vszaki den njega moes.

—

Csüda apostola! Pod tem oglávjom pizsano pripoveszt v nasem kalendári preporacsamo nasim esitalcom i z njov *Halapy-jovo Restaurator-mazalo*, stero sze v *Apostol apoteki v Budapesti, József-körút Nro 64.* dobi za vszakoga, *ki ognjoper, süzi, trganje, bolecsino v hrbli i ledecjaj má.* Restaurator mazalo szo doktorje szkusali i proti taksim betegom za dobro vrasztvo szpoznali.

Edna assekurácija zsitka je za vszaki sztális *neszkoncsno velka dobrotá.* Assicurácija zsitka je dobra za *oszkriblenje familie*, za *omozsenje hcšéri*, za oszkriblenje vojaskih szinov, za vesenje, ali samostalnost deteé. Ona pomága bremen sztaroszti oljsati, ar sze za sztaroszto po njoj suma, ali meszecsna pomoes szprávi. Ona pomore szamosztélne sztarce k lezsesemi zsitki a tüdi k potrebnoj poszodi i t. d. Pa szi tákso assicurácijo vszaki lahko szprávi pri prvom obesinszkom esasztnikov družstvi ausztr. vogrszke Monarchie v Wieni, stero je najvékse družstvo v ausztrii pa vogrszkom za zsvilenje i rát assekurácije. Zacsmono sze je 1864-ga leta. Na konci 1902-ga je melo: Zagvüsani kapitalis 171 million koron. Od zacsétka szvoje szstálnosztí je plácsalo 62 million koron assicurácije vö. Fundamentálno penez má 52 million koron. Dobra pogodba, — Hvál ráte. — Náglo vöplacsenjé Ne zamüдите zpitávái od oszkriblenja familie pri prvom obesinszkom esasztnikov družstvi, Wien I. Wipplingerstrasse Nro 25/118.

Szvedocszansztvo. *Adolf Vogl* riszar v Halli blizni Innsbruka na Tirolszkom je za szenjszki szeminarium na obesinszko zadovoljesino szledece predmete napravil: 1. novi oltár lepo in umetne izrejen, krasno narisan; 2. za hodnike 15 krasnih p-dob raznih szvetnikov in cirkvnih pizszateljov sz glagolszkimi napiszi. Vsza ta dela szo veliko dopadenje pridobila pred vszakim, ki jih je vidil. Csi k tomi se to vzememo, da je gorah navedena riszarnica edna iz tih najszolidesjih, za duzsnoszt szpoznam, da to umetnoszt sz tem delom pohvalim i goszpoda Adolfa Vogla vszakomi najtopejše pripravsam, ki cirkvne vreve potrebuje: verjem, da sze niseše ne vkani, karkoli bode dal pri njem delati, V Szenji, 25 aprila 1904 Veroslav Vrsies, sztolni kanonik, szeminarszki ravnitelj.

Szenja v blizsanjih okroglinaj.

- Apacs** (Abstall na Stajerszkom), strti ponedelek po Vüzmi, szept. 9., tretji ponedelek v okt.
- Beltinci** (Bellatine, Zalavm.), jan. 20., febr. 24., apr. 25., jun. 27., jul. 15., nov. 5.
- Bogojina** (Bagonya, Zalavm.), máj. 19., szept. 4.
- Cankova** (Vas-Hidegkut), marc. 19., v ponedelek po Cvetnoj — i po szv. Trojsztva nedeli, na Rupertovo v szept., nov. 11.
- Cmurek** (Mureek na Stajerszk.), marc. 17., krizsni ponedelek jun. 26., aug. 24., szept. 29., okt. 28., dec. 6.
- Csákány**, febr. 25., maj. 2., jun. 8., aug. 6., szept. 8. i 29., nov. 25.
- Csakovec** (Csáktornya), febr. 3., v ponedelek po Cvetnoj nedeli, jun. 30., aug. 3., okt. 13. nov. 25.
- Csesztreg** (Zalavm.), jan. 19., maj. 16., aug. 25., okt. 31.
- Csrensovci** (Cserencsóc), máj. 3., szept. 14.
- Deklezsojve** (Deklezsin), jun. 1s., aug. 21.
- Dobra** (Neubaus), prvi ponedelek po 20. aug. i 1. nov.
- Dobrava** (Alsó-Domboru pri Dravi), marc. 19. maj. 16., jul. 13., dec. 9.
- Dobrovnik** (Dobronak), v ponedelek po Tejlovom, i jul. 25.
- Dolinci** (Nagy-Doline), jun. 16., dec. 6.
- Ehrenhausen** (vise Spielfelda na Stajerszk.), jan. 20., na zsalosztén pétek, maj. 9., szept. 24., nov. 22.
- Fehring** (Borinje, na Stajerszk.), v ponedelek pred Pepelnicov, v tork po strtoj posztnoj nedeli, krizsni tork, aug. 6., szept. 21., dec. 21.
- Feldbach** (Vrbna, na Stajerszk.), jan. 25., marc. 10., maj. 1. i 25., jun. 28., jul. 26., szept. 24., nov. 6. i vszaki drugi tork meszeca aprila, aug., okt. i dec. zsvinszko szenje.
- Fürstenfeld** (na Stajerszk.), v ponedelek po tretjoj posztnoj nedeli, krizsni ponedelek, jun. 24., aug. 28., okt. 28., v ponedelek po Miklosovom; apr. 15. i nov. 15. zsvinszko szenje.
- Gleichenberg** (na Stajerszk.), febr. 24., jun. 8., aug. 2., okt. 21.
- Gornja-Lendava** (Grád, Felső-Lendva), marc. 28., jun. 20., aug. 16., szept. 29. nov. 30.
- Gornji-Szinik** (Felső-Szölnök), jan. 1., maj. 1., jun. 1.
- Hodos** (Vasm.), marc. 10., jul. 5., aug. 19., okt. 4.
- Kanizsa, Velka-** (Nagy-Nanizsa), vszaki ponedelek pred febr. 2., pred Vüzmom, Ríszálami, aug. 15., okt. 15., dec. 8. (Celi tjedén szenje.)
- Kapela** (Kapellen v Szlovenszkih Goricali), prvo nedelo po Vüzmi, po Mar. Magdalení, po Maloj mesi.
- Kerka-Szt-Miklós** (Zalavm.), vszaki prvi tork po febr. 16., apr. 23., jun. 10. aug. 6.
- Kermedin** (Körmend), febr. 2., marc. 12., apr. 5., maj. 10., jun. 24., jul. 20., aug. 24., szept. 21., okt. 18., nov. 11., dec. 13.
- Koprivnica** (Kapronca na Horvatszkom), febr. 3., marc. 26., maj. 4., jul. 2., okt. 28., dec. 7.
- Kottoriba** (Kotor), marc. 9., jun. 27., szept. 30., nov. 30.; i po maj. 3. i szept. 14. prvo nedelo.
- Krapina** (na Horvatszkom), marc. 19., maj. 5. i 16., jun. 27., jul. 16., aug. 13., szept. 10. i 29., nov. 11., dec. 6.
- Krizsavci** (Tót-Keresztur, Vasvm.), apr. 16., jun. 4.
- Krog** (Korong), maj. 4.
- Küzdoblanji** (Kuzma), na den v nebosztopejuja Jezusovga.
- Legrad** (Zalavm. pri Muri i Dravi), marc. 12., nedela szv. Trojsztva, aug. 24., nov. 2., dec. 13.
- Lendava** (Alsó-Lendva), jan. 25., po drugoj posztnoj nedeli v csetrtek, na velki csetrtek, po szv. Trojsztvi v csetrtek, jul. 28., aug. 28., okt. 28., pred Bozsicsom v csetrtek.
- Lentiba** (Lenti), febr. 22., apr. 10., dec. 6.
- Letina** (Letenye), vszaki prvi ponedelek po febr. 24., po v nebosztopejnji G., po jul. 22., aug. 20., okt. 4.
- Lipnice** (Leibnitz na Stajerszk.), vszakoga meszeca 25. zsvinszko szenje; prvi ponedelek po Szvecsnici, maj. 1., jul. 25., nov. 11., drobno szenje.
- Lotmerk** (Luttenberg na Stajerszk.), vszaki kvatni tork i velki tork.
- Lubdreg** (na Horvatszkom), apr. 30., jul. 16., szept. 8., dec. 21.
- Marhurg** (na Stajerszkom), vszakoga meszeca drugo i strto szredo.
- Martjanci** (Mártonhely), maj. 6., aug. 6., nov. 11.
- Monoster** (Szt.-Gotthárd), vszaki ponedelek po csetvérih Kvatrah, na velki csetrtek, maj. 1., jul. 22., okt. 18.
- Nedela** (Péterhegy, Gornji-Petrovei), jun. 4., jul. 4., szept. 8., okt. 28.
- Nedelica** (Dráva-Vásárhely), marc. 10., jun. 15., v ponedelek po Angelszkaj nedeli, dec. 13.
- Novi-Grád** (Német-Ujvár, Güssing), prvi den po Szvecsnici, velki ponedelek, pri den po Tejlovom, aug. 2., szept. 1., okt. 30., dec. 6.

- Obranja** (Halbenrain pri Radgonji), apr. 25., okt. 7.
- Ormos** (Fridau), na zsalosztén pétek, maj. 25., prvi ponedelek po Jakobovom, szept. 21., nov. 11.
- Óri-Szt.-Péter** febr. 38., marc. 21., maj. 18., jun. 20., aug. 1., nov. 4.
- Prelog** (Perlak), na Fasenk, v tork po Riszáláh, v tork po Jakobovom, na Miklosovo.
- Ptuj** (Pettau), apr. 23., aug. 5., nov. 25.; vszakoga meszeca prvo szredo zsvinszko szenje.
- Puzsavci** (Pálmafa), jul 13.
- Püconci** (Battyánd), máj 28., jul. 10., szept. 10., nov. 10.
- Rába-Szt.-Márton** (Szv. Martin pri Zsenávci), drügi ponedelek po Vüzmi, aug. 10., nov. 28.
- Radgonja** (Radkersburg), 14 dni pred fasenszkim pondelkom, v tork po svz. Trojsztva nedeli, aug. 10., nov. 15. Vszakoga meszeca prvi tork zsvinszko szenje.
- Rakicsan** (Batthyánfalva), marc. 26., v tork pred Riszáláh, jul. 2., aug. 16., okt. 8.
- Razkrs** (Rác-Kanizsa), prvo szredo po Vüzmi, maj. 16., jun. 24., aug. 10.
- Spielfeld** (na Stájerszkom), apr. 16., jul 6., okt. 16., dec. 28.
- Straden** (pri Mureki na Stájerszk.), na zsalosztén pétek, maj. 4., aug. 16., nov. 2., dec. 28.
- Strass** (pri Spielfeldi), marc. 10., jun. 8., aug. 16., nov. 30.
- Strigova** (Stridó), marc. 19., jul. 22., szept. 30., dec. 4.
- Szelo** (Tótlak, Vasvm.), prvo nedelo po Szrpnjoj Mariji i po Miklosovom.
- Szentgyörgyvölgye**, febr. 19., apr. 12., jun. 8., aug. 10.
- Szobota** (Muraszombat), v tork pred Fasenk, v ponedelek po Csarnoj nedeli, strti ponedelek po Vüzmi, jun. 24., aug. 24., okt. 15., dec. 6.
- Szombathely**, pred Fasenk, pred Jürjovom, pred Tejlovom, pred Malov Mesov, pred Andrásovom — v tork i vszredo.
- Szrdiscse** pri Dravi (Polstrau), marc. 17., apr. 25., maj. 12., aug. 24., nov. 15.
- Szrdiscse** pri Muri (Mura-Szerdahely), maj. 1., jun. 2., aug. 19., okt. 26.
- Szv. Ána**, Nemska- (St. Anna am Aigen), v ponedelek po strtoj posztnoj nedeli, jul. 26., aug. 28., nov. 11.
- Szv. Anton** (pri Svz. Lenardi na Stájerszkom), apr. 28., jun. 22., v szoboto pred Malov Mesov.
- Szv. Benedikt** (Szt.-Benedek, Vasvm.), pred Pepelnicev, po posztnih Kvatrah, po Cvetnoj nedeli, po jeszenszkih Kvatrah, pred Bozsiesom — vszigdár v ponedelek.
- Szv. Düh** (poleg svz. Jürja na Stájerszkom), aug. 24., dec. 13.
- Szv. Jelena** (pri Csakovci), maj. 22., szept. 22.
- Szv. Jelena** (Pertocsa, Perestó), aug. 18.
- Szv. Jürij** (Vizlendva,) apr. 24.
- Szv. Jürij** (pri Radgonji na Stájerszkom), febr. 3., apr. 15., nov. 21.
- Szv. Jürij** (pri svz. Lenardi), apr. 22., aug. 12.
- Szv. Krizs** (pri Muri na Sztájerszkom), v ponedelek po Csarnoj nedeli, maj 3., jul. 26. nov. 6.
- Szv. Krizs** v Medjimurji (Mura-Szt.-Kereszt), maj. 3., szept. 14.
- Szv. Lenard** (v Szlovenszkih Goricah), jan. 20., maj. 19., okt. 4.; v ponedelek po Beloj nedeli, jun. 24., aug. 2., nov. 6., zsvinszko szenje.
- Szv. Sebešcsan** (Szt.-Sebestyén), jan. 20., apr. 20., jun. 15., dec. 21.
- Szv. Trojica** (v Szlovenszkih Goricah), maj. 4., na svz. Trojsztva nedelo, aug. 15., na jeszenszko kvatarno nedelo; v ponedelek po posztnih Kvatrah, v ponedelek po svz. Trojsztva nedeli, aug. 28. i v ponedelek po jeszenszkoj kvatrnjoj nedeli — zsvinszko szenje.
- Tisina** (Csendlak), febr. 25., v ponedelek po nedeli svz. Trojsztva, szept. 9.
- Toplice** (pri Varazdini), pred Matjasovim, pred Jozsefovom, pred svz. Cirilom i Methodom, pred zvisanjom svz. Krizsa, pred Martinovim v ponedelek; maj. 1. i 15.
- Törniscse** (Turniscsa), Csarnoga tjedna v esetrtek, v ponedelek po beloj nedeli, v esetrtek pred Riszálami, na Antolinovo, v esetrtek pred Velkov Mesov, na den po Maloj Mesi, okt. 4.
- Varazsdin** (na Horvatszkom), apr. 24., jun. 24., jul. 25., nov. 5., dec. 21.
- Vasvár**, jan. 27., marc. 15., maj. 4., jun. 13., aug. 10., szept. 29., nov. 10.
- Verzsej** (Wernsee pri Muri na Stájerszkom), maj. 6., szept. 29., nov. 30.
- Vidovec** (Mura-Szt.-Vid.), apr. 25., okt. 18.
- Wildon** (nizse Gracea na Stájerszkom), febr. 24., na vüzemszki tork, jul. 2. i 22., szept. 29., nov. 25.
- Zala-Egerszeg**, febr. 14., prvi ponedelek po Cvetnoj nedeli i po Jürjovom, v tork po Riszáláh, jul. 22., szept. 9., okt. 28., nov. 30., dec. 28.
- Zala-Lövő**, apr. 1., maj. 13., aug. 29., nov. 5.
- Zsenávci** (Gyanafalva, Jennersdorf), febr. 14., maj. 12., aug. 23., okt. 4., nov. 25.

Za nevolnoga zsalodca lüdi

je potrebno, ka precstéjo eta nisterna písma i hvále od poznánih pravih

Brády-jovih Mariacellszkih kaplic za zsalodec.

Bradyjovih mariacellszkih kaplic nágla i jáka moes me je zaisztino razveszelila. Kda bi zse vnoga drüga brezi haszka szkusao, szo me naszlednje vase kaplice odszlobodile od szlaboga téka i tiscsanja v zsalodeci, záto bom je duzse tüdi nücao i vszakomi preporácsao.

Budapest,

Ade Arthur.

Od vász priszlovlene Bradyjove Mariacellszke kaplice szo jáko dobre; ték szo mi szpravile i zsalodec z cela popravile.

Stettin,

Stürmer Rezsö.

Od nisteroga esazsa Brádyjove Mariacellszke kaplice nücam proti zsalodcnomi kasli, szlabomi téki, riganji, medloszti i vömetanji. Ték, kühanje zsalodeca i zdrávje sze mi je popravilo. Vüпам sze, ka sze z temi kaplicami z cela z-vrácsim.

Ottenschlag [N.-Ö.]

Steiner Lajos.

Dugo let szam ne mela téka, niti szna za volo szlaboga zsalodeca, boleznoszti gláve i vömetanja. Doszta szam szkusala, pa mi je nikaj ne valálo. Te szam vase glaszovitne Bradyjove Mariacellszke kaplice küpila pa mi je drügi glázsek zse zacsno valati, zdaj pa zse lahko jem i szpim. Zsalodec mi dobro küha pa sze z cela dobro csütim, Vase Bradyjove mariacellszke kaplice vszakomi betezsniki mocsno preporácsam.

Petschau, poleg Karlsbada Fritsche Maria.

Za düznoga sze vam csütim naznánje dati, ka szam sze z Brády-jovimi mariacellszkimi kaplicami sztároga zsalodcnoga prehlajénja reso, stero sze je zse z

vömetanjom, brez sznenimi nocsmi, zteskim sztoleom kázalo. Lehko szte zagvüsni, ka bom eto jáko zdravilo vszakomi preporácsao.

Konstantinápoly, (Carigrad)

Krause F.

Vase Bradyjove mariacellszke kaplice szam proti prehlajenje zsalodeca z velkim haszkom nücao. Tak i kühanje zsalodeca sze mi je popravilo i sze vüпам, ka bom na krátci z cela zdrav.

Dembica, (Gal.)

Czak Miklos.

Ne dugo szam z nova csüto sztáro gorenje zsalodeca, téka szam ne meo i szpati szam ne mogeo. Te szam vase Bradyjove mariacellszke kaplice zacsno nücati, z sterimi szam sze vu krátkom vremeni pomogeo. Gorenje je minolo, szen mi je nazáj priseo, i ték szam nazáj dobo. Moja hesi tüdi — stera kak dekla nikdár ne betezsna bila — od szlednjega deteta vszigidár kres mela v- zsalodeci. Ka vase kaplice nüca, njoj bolesina zse malokda nazáj pride.

Vinga,

Slamall Antal.

Naznánje vam dám, ka nikdár ne dopüsztim, ka bi mi vase Bradyjove kaplice z hválike, ár szo mi pribetegi zsvicov i zsalodecom kresi jáko valále. Morem szpoznati, ka sze mi je po njih ték tüdi popravo. Ne dugo, kda szam tak mocsno kaslala, ka szam nanes gücsati ne mogla, szam nistero kaplicio notrivzela z cukrom pa me je kaseo vcsazsi povrgeo.

Atz A. szl. p. Pernitz,

Grabenweger Maria.

Eden máli glázsek 80 fillerov kosta, dvojni glázsek 1 kor. 60 fillerov.

Návuk je poleg vszakoga glázska.

Bradyjove práve mariacellszke kaplice za zsalodec szo z jezerami zahválnih píszem imenitne, od vnogih let szkusane, zsmajhne i zagvüsno valáne, kak domáce vrásztvo pri vszeh betegaj zsalodca i pri z toga szhájajoesih nevolaj. Poszebno valájo proti szlabomi téki kiszilomi riganji, tiscsanji v zsalodeci, gorenji, napihnjenoszti, gorenji obisztihi, kresi zsalodca, teskomi sztolci, sztávlanji, zlátoj zsili it. d.

Ka nebi krivo sto küpo, kakse szo nisterni zse rédili, vszakoga opominamo, ka szamo z zdravilnih rasztlin napravlene Brády-jove mariacellszke kaplice naj proszf, na sterih je znaménje právih bl. d. Marie kep i odzvüna na zavitki Brady k. podpiszek. Csi sze Bradyjove mariacellszke kaplice na meszti ne bi dobile, eli pa szamo krive, ka nisece zasztonj ne vrzse vö penez, i szí zdrávje obvarje, sze zráven obrnite k njemi ki je jedino rédi:

Varsztveno znamenj

Apotheka BRADY K. „k-Vogrszkomi Králi“

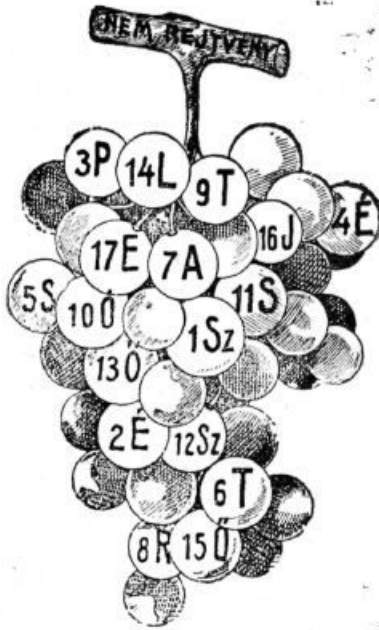
Wien, I., Fleischmarkt No. 42,

eli pa k glávnomi szkladiscsi vogrszkomi:

Apotheka Török Jozsefa Budapest, VI., Király-u. 12.,

üket za notriposzlanih 5 koron, eli z povzetjom 6 málih glázskov, za 8 koron 10 málih glázskov, ali za 4 kor. 50 fill. 3 velkih i za 14 koron 10 velkih glázskov poslejo brezpostno i brez sztroskov.

Naszlov. „MILLENIUM-SZTANISCE“, Nagyösz.

Nájfalese cene i

szamo on de meo lepe gorice, ki

 zasztonj

proszi oglaszilo najvekse trszja-sole

vogrszkoga drzsánja, stera sola sze

z drzsávnov pomocsjov i pod drzsáv-

nim esuvanjom nasztavila.

Vogrszkih kr. drzsávnih zseleznic sztrojov tvornice vodilna nadomesztsanoszt.

 (A magy. kir. államasutak gépgyárának vezérügynöksége)

BUDAPEST, V., Váci körut 32. sz.

preporácsa vu sztrojov tvornici v. kr. drzsávnih

zseleznic narejene nove tvorine

párnesztroje (masíne) za mlatidev, gimla i

pécsi, za **rokodelavce pripravne**

 Compound lokomobile.

MILLENIUM sztroje za kosnjo, branjé, vézanje i zsetvo,
i tüdi drúge skéri za obdelávanje zemlé.

Moje skusnje, stere szam szí v vnoh letaj v becskih, nemskih ino belgizskih apotekaj szpravo, szo me nagnole, naj bi po naprejpisanji **dr. Kvapila** narejene

Karpatszke zdravilne pilule

(malaczske pilule)

trzso, stere sze posebno dobro nucejo proti trdomi sztolci, pre mokrim prszam, lagojemi teki, zsalodca betegom, napihnjenoszti, mamicí, gláve boleznoszti, tréslíki, zlátoj zsilí, piscsajczom, gihti, vodenomi i jéter betegom.

Glávno szkladiscse pri **FRIEDRICH JÁNOS** apotekari, **MALACZKA**, Pozsonym.

Edna skatula 42 fill., eden zavitek z 6-mi skatulami 2 kor. 10 fill.

Csi sze k ceni 40 fillerov pridá, te sze brezi postnne poslejo pilule.

Znaménje.

Pazite! Szamo te szo práve, csi na vszakom píszmí, **stero** sze k coj dene, kak sze moro nuceati, poleg sztojécsa podobá gori i na pokrivali vszake skatulice celo imé onoga, ki je rédi. Vsze drúge pilule, kak krive, sze naj ne zemejo.

Vnoge hvále vú píszmaj z sterih nisterne eti pripísem :

Postúvanomí goszpódi Frídrich János apotekari v Malaczkí. Moje nájevko zahválnoszti vam szvedocsím za pilule, stere szte mi lámí poszláti. Jesz ocsvieszno lehkó szvedocsím, ka szo vase Kárpátszke zdravilne pilule hasznovito vrasztvo, ár szo mené vnoogá trplénje oszlobodile. Proszím postúvanoga goszpoda, naj mi dovolíjo pá kak nájrle eden zavitek píul poszláti, ár brezi njím nemrem zsveti i preporácsám je tídí vszakomí.

v-Homoródi (Erdély), 1903. januára 29.

Z poszebním postúvanjom

Simon Cvár.

Postúvanomí goszpódi Frídrich János apotekari v Malaczkí. Mam szreco vam na znánje datí, ka kak vszako leto, tak i letosz szmo nuceati kárpátszke píulé kak domáce vrasztvo ino szmo szpoznáti, ka szo one za nasz dobro vrasztvo, záto proszím goszpón patekara, naj mi poslejo eden zavitek z teh píul po postnom povzéjji pá peneze, aka prido, posteno poslem.

v-Tardoskeddi, 1902. mája 5-ga.

Z postúvanjom :

Végh Gyula, vel. poszesztník.

Postúvanomí goszpódi Frídrich János apotekari v Malaczkí. Dovolíte mi esese eden zavitek kárpátszki kroviesicsávajocsi píul poszláti, stere szo mi tak valále, ka sze vam nemrem zahváliiti i drúgím szam je zse tídí preporacsao. Prvi priszlov szam pontáco, proszím esese eden zavitek.

v-Maros-Illyi (Hunyadgrács.), 1902. decz. 6.

Z postúvanjom :

Bányász Ferencz, kr. okrajní szodniski szluga.

Postúvanomí goszpódi Frídrich János apotekari v Malaczkí. Proszím eden zavitek píul, vú sterom je 6 skatul : dúsze let je zse nítam ; tákze za celo cslovesaszstvo tak hasznovito blágo nebi szmelo z nieszne hízse hválíiti, ár sze znjím vnoogá trplénja ovszartje cslovek. Proszím, ka do frisski Po povzéjji je poslíte.

v-Boglárdi, 1902. decz. 18.

Z postúvanjom :

Szokó János, vel. poszesztník.

Postúvanomí goszpódi Frídrich János apotekari v Malaczkí. Proszím 4 zavítkov z vasih kárpátszkih zdravilni píul na napiszani naszlov poszláti, ár poleg mojeja preporacsája szo szo za dobre szpoznale i vnoгим szo jáko valále, záto vam tídí naznanje dáni sziedkar proti kaksím betegom szo eti dobre bílé : teccasz sze vam lepo zahvalím. Naszlov je : Hólek János Nápa-tak, szl. p. Nagy-Siók.

Felmér (Nagy-Köküllő grács.) 1902. marc. 10.

Z poszebním postúvanjom :

László Stevan, logár.

Postúvanomí goszpódi Frídrich János apotekari v Malaczkí. Dovolíte nám kak nájrle z vasih „kárpátszki zdravilni píul“ poszláti. — Nemrem zamúdíiti, ka sze vam za eto píulé nebi zahválo ; — Bog vam dáj zdráve i szvoj blagoszlov : jesz moje zdráve szamo tem píulam mam zahváliiti, stere zse vees let notri jemím.

v-Kabodí szl. p. Enying (Veszprém grácsina) 1904. marc. 20.

Z postúvanjom ponizen szluga :

Németh Boldizsár, zemliscní csasztník.

Postúvanomí Goszpódi Frídrich János apotekari v Malaczkí. Jáko vasz proszím, poslíte mi z prvov postov dvá zavítka z vasih „kárpátszkih zdravilni píul“. Zse je te sezsti meszec nítam z velkím haszkom : zsalodní beteg i tezki sztolce mi je míno i záj szam zse szkoro z-cela zdrav. — Záto sze vam zahvalím za eto dobro vrasztvo oszlánovsi z postúvanjom :

O-Kécske. (Pest grács.) 1904. febr. 4.

Szabó Mihály, veleposzesztník.

Postúvanomí goszpódi Frídrich János apotekari v Malaczkí. Csúdvíto szo valále vase píule, ár mi je zsená z cela ozdrávila i níkse nevole nema vees z zsalodeom ; z ednov recsvoj, velko zahválnoszti szam vam dúzsem. — Zój szí znova priszlovím i vasz proszím z nájrrov postov z povzéjtom meni dvá zavítka (12 skatulíci kárpátszki zdravilni píul poszláti, ár je szláno seséno nítati.

Z poszebním postúvanjom :

Dad (Komárom grács.) 1904. jul. 21.

Tóth Lajos, ev. ref. vnesiteo.

LEWISCH

Naszlov: LEWISCH RÓBERT
SZOMBATHELY.

Delam: Kálvaria i Csillag-utcza
(v szvojoj hizsi.)
Stacun: Palacsá prémontrejov.

RÓBERT

oltárov zidanje, sztebri, zlátarszko delo i málanje
v Szombathelyi.

K rédi mam i znova delam vsze vu cérkev potrebne sztvári, kak:

Nove oltáre,

predganice,

krsztne sztüdence,

szvéte grobe,

szpovedárnice,

cerkvene sztolice

i t. d. poleg dánoga, ali od
mené narejenoga málanja vu
vszakom styli z pozlacsen-
om i fárbanjom navküper.

Sztárih oltárov,

predganic i t. d.

ponávlanje.

Lourdszke votline,

Vszakovrsztne leszene i kamene

sztebre,

Vszakovrsztuo blágo

z brünca, monstrancije, kelihe,

krizse i poszvecsnjeke,

i teh poprávlanje ino zlaesenjé

z ognjom

sze prek vzeme.

Málanje i olepsanje cérkvih

od nájprosztesega, do nájlepsega

Fresco, Tempera, Lapidaris ali v olji.

Z vün toga

Warejeni mramor, stucco i stucco

lustromarmor.

Z oljom málanj

kepi za oltáre, stácije,

na nébo cérkve i sztené szvéti kepi i málovina poleg styla
cérkve i naprejpiszanja szv. Matere Cérkve.

Delo na szvoje sztroske poglédnem.

Racsune i predmete rad dám.

Nébe i zasztave.

Cerkvene obleke.

== G. SCOPF^{NOVA} ==

A P O T E K A

K MATERI MILOSZTI

— V MARIAZELLI —

preporácsa vu toj pateki rejene i kak domáce vrá-
sztvo poznane

Mariazellszke kaplice

Schutzmarke.

za cselodec. Vszaki naj pázi na tü sztojé-
cse znaménje pa na zeléno-belo pofarbane
skatule, vu sterih szo glázski notri. Glázski
szo okrogli pa tüdi májo na szebi zna-
ménje (kep); vsze drúge, kak stécs imenü-
váne kaplice odsztavi, ár szo ne z ete pateke „**k Ma-
teri miloszti**“ z Mariazella, záto szo szamo za temi
narejene.

Eden máli glázsek 50 f, 1 tucat 5 K.

Eden velki glázsek 90 f, 1 tucat 9 K.

Sze dobijo návadno vu vszakoju pateki; kde sze ne náj-
dejo, tam szí lehko zráven priszlovite z

G. Schopfove pateke

„**K. MATERI MILOSZTI**“

v Mariazelli.

— Posilajo sze vszaki dén. —

Poszlúhnite nas tanács pre, kak de pre keszno.

Vszaki eseden eslovek sze szkrbi za szvojo i szvoje rodovine prihodnoszt; pa esi pre rano vmerjé, szo vsza njegova vüpanja zamán. Nego proti toj neszrecsi sze tüdi lehko bráni vszakij, na szamo táonik posztáne one náredbe, stero

„Prvo obsinszko esasztnisko družstvo ausztr.-vogr. Monarchie“

zse ed leta 1864-ga z velkim haszkom má. Ta naredba je pa ne drúgo, kak po poti assicureranja zsitka notriwpelana

SZTAROSZTI I RODOVIN OSZKRBNOSZT

stera sze ne preporácsa szamo esasztnikom, profeszorom, vücsitelóm i dühovnikom pod **nájhvalesov i nájседnesov** pogodbov, nego tüdi trgovecom, logárom, polo- i roko-delavecom i t. d.

Právoga zroka ka sze sto pri esasztniskom družstvi assicurerati nebi dao, nise ese nema. Nise se nemre praviti:

Moji dohodki szo premáli,

Jesz szam szám, pa sze mi je za nikoga ne potrebno szkrbeti,

Morem prle dugé z poplácsati,

Zsena mi tak pensio dobi, detca pa meszecsni dodatek,

Vu vnogi letaj moja trgovina prineszé telko, ka mi assicurácija zsitka ne potrebna,

Jesz moje peneze ráj v szhranilniceo denem,

Jesz mám imánje pa mi je záto assicurácija ne potrebna. Sto szi táksa míszli, on naj szamo opíta pri esasztnieskom družstvi (naszlov je odszpodi). To družstvo njemi z racsúnom poszvedocsi, ka je za njega assicureranje zsitka tüdi hasznovito ino z lehka vesiniti.

Za edno assicurácijo na 2000 K. stera sze vöplácsa vesaszi po szmrti, ali vu 85. leti zsitka plácsa eden 30 let sztar moski szamo 4 K vszaki meszec, eden 35 let sztar szamo 4 K 56 fillerov i eden 40 let sztar szamo 5 K 35 fillerov. (Tarifa I a).

Csi sze assicurácija 2000 K vu 60 tom leti zsitka more plácsati, i vu szmrti vesaszi, te eden 30 let sztar moski vszaki meszec szamo 5 Koron 25 fillerov plácsa. (Tarifa I d).

Za edno assicureranje deteta na 20 let do 10.000 Koron eden 40 let sztar moski vszaki veszec szamo 34 K 60 fillerov plácsa.

Pa esi on merjé vesaszi po prvoj ráti, pa vecs nise se ne placsüje, dete záto za 20 let celo summo dobi. Csi na pr. szamo edno leto zšivé, te je z poplácsao 415 K 20 fillerov pa záto dete li dobi celi 10.000 Koron, kda 20 let sztaro gráta.

==== Prvo obsinszko ====

Csasztnisko družstvo ausztr. vogsz. Monarchie.

Nájveksa dvojnosztránszka zsitka assicurácija v Monarchii.

WIEN, I. Wipplingerstrasse 25/118.

➔ Vszigdi glaszovitno i poszebno postüväno. ➔

„FLORA”

Prah za marho,
nájbole obdrzsáno ino
do zdaj ne doszégngen
blágo za kobile márho
ino szvinjé.

Nájvéksa hvála i nájvéksi haszek!

Nájvéksa hvála i nájvéksi haszek!

„Flora“ práh, ali Neustadtszki práh za márse, ali hasznoviti práh sze vu jezero i jezero stáo nüca, gda márha pod járem nesese jeszti, ali ne na mleka, ali prebozsno mleko dá, ali nega szmetena, vrhnja na njem: potom za moesen odrazstek telecov, za litro nakrmlenje krmleceov. Potreben je pri preminjavanji stale, ali krme, pri szlaboj krmi; proti szlabim kosztam i t. d. K krmi dáni vszaki dén, ali od esasza do esasza je „Flora“ práh náj boljsi za to, ka sztvár vednáko mero je.

„FLORA“ marsecsi práh sze szamo vu paklinaj po 1 k 30 fil., 70 fil. i 40 fil. dobi.

Pri küpüvanji sze naj pove, jeli je za kobile, za krave, ali szvinjé potreben.

Vszaki naj proszi od toga práha za marho oznanila ino hváladávna píszma. Tá hváladávna píszma, stera sze od dnéva do do dnéva poslejo na szkladisese toga „Flora“ práha v Neustadtl, szo nájlepsa szvedocsansztva za to, ka je té práh zaisztino nájbossi za márho.

Pazite! Vnogi krívoga trzsijo, záto, kí právi

Neustadtszki marsecsi práh

sesé küpiti, naj pázi na zgoraj sztojécsó podobo, stera na vszakom paklni more bití, pa drügoga nikak naj ne zeme.

Gide sze na meszti ne dobi, tá sze po posti posle. **Menje, kak edna kista, sze ne posila.**

Edna kista z	4	paklinami po	1 K 30 f.	sze posle z povzétjom za	5 K i 20 f.
"	9	"	po — K 70 f.	"	za 6 K i 30 f.
"	14	"	po — K 14 f.	"	za 5 K i 60 f.

franco i brezi racsunanja pakivanja od

Mag. Pharm. Fr. Schreiber

➔ NEUSTADTL a. d. Böhm. Nordbahn. ➔

➔ Vszigdi glaszovitno i poszebno postüväno. ➔

Postüvani goszpodárje i kmetje.

Naznánje vam dám, ka sze je v preminocsem leti za 100 million frankov vrednoszti narejenoga gnoja v Europo pripelalo, steroga je million zemliscsni poszesztnikov po szvojih poláj rabilo. Z té jedine dogodbe zse lahko szpoznate, postüváni csitalczi, ka narejeni gnój csüdovitno mocs more meti : pa po pravici té gnój **doszta vecs** prirodí **zrnja, szena i szlame**.

Nego csedno szí more djászti z narejenim gnójom, ár on szamo tam doneszé szvojo obilnoszt, kde sze razmi, kak more zemli hvalécsó **mocs** rasztlíni i szetvi potrebno **hráno** dodati.

Ár pa vszaki nemre duga leta z drágov szkusnjov szvojo zemlo szpoznávati z rázlicsnimi vrsztami narejenoga gnója, záto szam jész poszebne **mesanice narejenoga gnoja** pod znaménjom **globus** v trgovino szpravo, stere szo po 20 letnoj zskusnji narejene i stere ne szamo vsze **mocsi** zemlé, nego tüdí vszo potrebno **ráno** nasih rasztlín, ké sze v ausztrii i na vogrszkom povajo, vu szebi májo.

Z mojimi **Globus-specialitásami** je do 700 vértov szkusalo v preminocsem leti v medjimurji i na Horvatszkom.

Popresnji poszledek (haszek) je ne szamo vsze zadovolo, nego vu vno-gih vesznicaj celo lüdsztvo v csüdivanje szpravo.

Záto preporácsam vszakomi goszpodári, naj szkusa z mojimi **mesanicami narejenoga gnója** ino preporácsam

Gnój za psenico-zsító, jecsmen, ovesz, detelico, trávník i gorice po 12 kor. 100 kilogrammov (eden metercent.)

Za szád, ogracseke, kukurico i krumple pa po 18 kor. 100 kl.

Cena sze razmi cd Csakovszke zseleznice za gotove peneze, ali na 6 meszecov poleg pogodbe.

Za pognojenje ednoga katasztrálszkoga (1600 klaftrov) plüga je poprek 100 kil potrebno. Pri goricaj 200 kil.

Z **Globus-mesanicov** sze vszáko leto rano na szprotoletje remo gnojiti poleg mojega poszebnoga naprej pisanja. **Prirocsila i pogodbe** szamo do **szrdine februára** vmemem gori, na koj vszakoga poszebno opominam.

Z postüvanjom :

R. TODOR^{OV} Naszlednik. Poszesztník: JOS. KRASCHOVETZ Csáktornya (Csakovec).

Z velikimi očmi me je gledao moj szoszed, kda je dnez pri meni bio.

Midva szva naimre obadvá edne szvinjé prasce kúpila. Moje szvinjé szo vszakojacksi esce ednok tak debele, kak njegove. Zakaj? Jesz moje z Manhattan Krmnim vápnom drzsim, on pa szvoje ne.

(Z ednoga pizma g. Platteja, z Meinsena.)

Manhattan krmno vápno vesini, ka prascei i szvinjé hitrej rasztéjo, i kuszte grátajo. Kosta: 100 kgr. 50 kor., 50 kgr. 26 kor., 25 kgr. 14 kor. z Budapesta.

5 kgr. poslemo franco za szkusnjo za 5 kor.

Vszaki naj szkusa vszakojacksi, ka de grozovi'en baszek vido **Manhattan krmno-vápnó** sze dobi zamo pri **Manhattan Elektrofor Podvztéjji**

BUDAPEST, VIII., Aggteleki vulica 15.

Diamantje za glazsovino rezanje

od 2 koroni vise

Nro 22. kosta 15 koron, steri vrezse najmocsnesi zlejani glazs tudi.

Imeniten diamant.

Prva Ausztriánszka Glazsovinorezajocsega diamanta fabrika

HÖNIGSFELD S. Becs, III/2.

Radetzkystrasse No. 12.

Preporáca poleg dobrosztojenja szvoje zse od 28 let máo v dobrom glászi sztojécsé diamante.

Vszako formo, k szakoj roki prilicsno. Mini sztáre z novimi.

Oglaszilo zasztanj.

Ki dale odávajo, hvalej dobijo.

<p>Nro 3. kosta 4 korone, za proszti glazs i okna.</p>		<p>Nro 6. kosta 6 koron, za proszto i belgizsko glazsovino.</p>		<p>Nro 19. kosta 10 koron. Dober diamant, steri proszto i zlejano glazsovino rezse.</p>	
--	---	---	---	---	---

OGLASZILA INSTRUMENTOV

**Klaver,
Harmonium,
Goszli,
Csello,
Basica,
Citre,
Hizsna muzsika,
Orchester,
Guitarr,
Peszmi,
Szmesne peszmi
na vecs glaszov,
Duett,
Terzett,
Klassicsnevizse
i t. d.**

razposle zasztanj i franco

MAASS OTTO

instrumentumov trgovec

BÉCS VI/2., Mariahilferstrasse

Nr. 91.

Dupliski elektricsni

Krizs, ali zvezda.

D. R. G. M. 88503. st.

Ozdravi in okrepi — dobri sztojimo! Valá proti protini reumi, asthmi (zsmetnomi zdihávanji) brez szna trpécsim, sumenji vüh, glúposzti, zemle, metanji, nervotizmi, breztécsnoszti, bledoszti, zobnoj bolezní, gláve bolecsini, influenzi. Tiszti betezsniak, steri mojo pripravo Nro 88503. 45 dni náca i sze ne ozdravi ja, nazaj dobi peneze. Kde je nikaj nej valálo, tam sze naj proba moja priprava: zagotovo bode valála.

Velka príprava 6 koron

za sztarese betege.

Mála príprava kosta 4 kor.

za lezsese betege.

Poszebna **ELEKTRO-VIGOR** priprava, stera z mágnetom vréd sze posila za volo hitresega zadoblenja zdrávja kosta 20 koron. — **Elektro-vigor** pojász 20 kor.

Z nadvztéjom posila

Aleksander Scheffer

BUDAPEST, VIII. Bezerédy-utca 3. sz.

Znaménje: „SIDRO“.

LINIMENTUM CAPSICI COMPOS.

(Na meszto „SZIDRO-PÁIN-EXPELLERA“.)

je edno bolecsino tisícese vrásztvo, na stero sze lahko zavüpa, ár je za volo njegovoga poszebnoga rejenjá ino prebránih vu njé djánih zdravil túdi pri prevees esútlivi personaj dobro za notriribanje. Eto **vgogokrát szkusano domácese zdravilo** sze kak **odprávlajocse** ali **varüvajocse** i poszebno kak **bolecsino tisícese** notri ribanje rábi. Poszebno táksim lüdem sze moesno preporáesa, kí sze z véksega vüni zdrzsívajó vu vszakovrsztinom vremení, ka sze lezsi **prehladijo**, kak na pr. szo, zemlisesni **csasztniki**, **logárje**, **jáagri**, **poladelavci**, **ribicsje**, **rüdo-kopácsje**, **brodárje**, **na dugo pot idocsi**, **turistje**, pred i po tezskim trüdom i vszi na duge **potüvajocsi**; ár sze njim z tem

pri vszakoij neszreesi náglo pomore, kde vracsetela náidti nemre, ali iszkati nema esa za. Od poszebno dobroga glásza je **Sidro Liniment**, ár sze kak isztinszko **naprej varüvajocse** vrásztvo preporáesa i sze lahko túdi rábi. Vzeme sze náimre ino szi eslovek zriba **bolécsse prehlajene**, **oszlablene**, ali **mrtve kotrige**, pa vesaszi po ribanji esúti **prijázno toplocso ino vtísanje boleznosztí**.

Z vün toga: na velki haszek je pri Sidro-linimentí hvál cena. Eden glazs za 80 fill., 1 k. 40 fill., ali 2 kr., záto szi je vszaki lahko küpi, pa túdi naj nisese ne zamüdi szkusati pri **prehlajenji ete bolecsine tisécsi Liniment**.

Pazka! Eto domácese zdravilo sze szkrbno rédi vu odszpodi píszanój apotheki (lekárnicí); vszaka kántica je vu ednoj skatuli, stera je odzgoraj i odszpodi z ednim **erdécsim sidrom**, kak znaménjom zapreta, (**odpreto** naj nisese ne küpi). Záto pri kúpüvanji **naj vszaki pázi** i szi **krivo blágo** naj ne dá privézati na sinjek! Záto kí právo meti sesé, on v lekárnicaj vszidkár naj Liniment. Capsici comp. z znaménjom „Sidro“ na meszto „Sidro-pain-Expellera“ z Richterove lekarnice v Pragi naj proszi, pa naj gléda, jeli je odzvüna na skatulici túdi viditi Sidro ino imé Richterovo. Kde Sidro i Richterovo imé falí, je ne právo i sze naj zavrzse.

Dobi sze v apotekaj

Čsi sto na meszti Richterovoga zdravila ne bí dobo, lahko pise **Török Józsefi** v **Budapest** Király-utca 12., i **Andrássy-ut** 29. ali pa zríven:

Richterova Apotheka k „zlatomi hlevi“ (oroszláni) v Pragi (Csehszko.)

Elisabeth vulica Nro 5. Razposila sze vszaki den.

Richterove Szidro-Kamenozidanja skrinjice,

esene; nájlübeznivsi, i nájplemenitesi dár za **bozsicsne szvétké**, ár sze vu palacsaj túdi senkávajo detei. Vecs lahko estémo od toga lepoga i popunoga spila vu oznaníli, vu stero m szo túdi, kepi, ka szi lahko preberéno, stero formo sesémo. Oznanílo sze k senki posle, esi je sto na ednoj kárti proszi pa je naj vszaki preesté, kí sesé szvojoj detei posteni spio vu roke dati.

Richterove Szidro-Kamenozidanja skrinjice i Szidro-Mosztozidanje

sze vu vszakom finom stacuni more dobiti

za 75 fill., za 1 kor. 50 fill., za 3 kor., za 4 kor. 50 fill., za 6 kor. i t. d.

Pri kúpüvanji vszidgár pazimo na **szidro**, pa na steroj skrinjiczi szidra nega, tiszto **ne kúpimo**. Dobro je dve skrinicé na ednok kúpiti, ka esi sze falatje zgrübjó, ka krédi je drüga. Novina! Richterovi mozaik spili: „**Saturn**“ pa „**Meteor**“ pa richterovi „**poterpez-slivoszti spili**“: **Paucsek**, **Shpinx**, **Vszeh devét**, **Mrzlakrv**, **Sztrelovod**, **Kolumbusovo jajce**, **Ne tak náglo** i t. d. Právi szo szamo esi je „**Szidro**“ gori.

Richter F. Ad. i Comp., kr. dvorni trgovec, Wien, I., Operngasse 16., **Rudolstadt**, **Nürnberg**, **Olten**, **Rotterdam**, **Sz. Petersburg**, **New-York**, 215 **Pearl-Street**.

